

**Listing and Selling Homes
From San Jose to Sacramento**

JASSI GILL Broker/Owner

Ph:510-304-9292

Refinance Now

@ZERO COST

Call Sukhi Gill:510-207-9067

CA DRE Lic.#01180969

CA DRE# 00966763

**Certified
Insurance
Agent**

**ਹੈਲਥ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ
ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ**

ਫੋਨ:510-487-1000

MANN@GGIABA.COM

Mann Insurance Brokers Inc.

4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

Gurcharan Singh Mann

Gurcharan Singh Mann

Buy/Sell Real Estate

in Bay Area

Call: **Jaideep Singh**

Ph: 510-565-5250

Email: **jaideeprealtor@gmail.com**

**I can help you every step of the way.
No Pressure, No Obligation.**

DRE#02021283

Fluent in Punjabi
and Hindi.

Twentieth Year of Publication

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਐਡੀਸ਼ਨ Price 50¢

Email: **punjabtimes1@gmail.com**

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 20, Issue 3, January 19, 2019

20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਆਪਣਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਘੇਰੀ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਬਾਗੀ ਸੁਰਾਂ ਉਠ ਖਲੋਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਿਸਾਨ, ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਉਤਰੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਹਰ ਵਾਅਦਾ ਪੁਰਾਉਣ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਫੂਕ ਹੁਣ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਵਿਧਾਇਕ ਕੱਢਣ ਲੱਗੇ ਹਨ।

ਅਜਿਹੀ ਹਿਲਜੁਲ ਪਿੱਛੋਂ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਮੋਸ਼ੀ ਉਦੋਂ ਝੱਲਣੀ ਪਈ ਜਦੋਂ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਉਣ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਮਾੜੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉੱਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚੋਂ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ। ਸ. ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਘੇਰਿਆ, ਜਦੋਂ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ ਮੁਕਤ ਪਿੰਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਸਰੋਆਮ ਇਕ ਆਈ.ਜੀ. ਉੱਤੇ ਨਸ਼ਾ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ। ਇਹ ਆਈ.ਜੀ. ਇਸੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਸੀ ਤੇ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁਹਿੰਮ ਖੜੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਜ਼ੀਰਾ ਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਸਰੋਆਮ ਉਸ ਆਈ.ਜੀ. ਦਾ ਨਾਮ ਲੈ ਦਿੱਤਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ

ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਰਗਰਮ

ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਕੋਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ 29 ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਲੈ ਕੇ ਪੁੱਜ ਗਿਆ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੰਜਗਰਾਈਆਂ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ।

ਪੰਜਗਰਾਈਆਂ ਦੇ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਪੰਜਗਰਾਈਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਖਿਲਾਫ ਖੂਬ ਭੜਾਸ ਕੱਢੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਧੀਮਾਨ, ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ ਤੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਬਾਜਵਾ ਨੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੀਡਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਾਅਦਿਆਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਅੱਜ

ਵੀ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਨੌਜਵਾਨ ਮਰ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨਿੱਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਦੇ ਲੀਡਰਾਂ ਵਿਚ ਬੇਗਾਨਗੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਲੀਡਰਾਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਅਫਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਉਮੀਦਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸੂਬਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ

ਵੱਧ ਗੁੱਸਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਨਸ਼ਾ ਸਪਲਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਘਿਰੇ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਦਿਆਂ ਹੀ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਉੱਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਖਰੀ ਨਹੀਂ ਉਤਰੀ। ਬਾਦਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਉੱਤੇ ਦੌੜਦੀਆਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਬੱਸਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਰੇਕ ਲਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਕਈ ਵਾਰ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਧਾਇਕ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਗਿਲਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਵਾਅਦੇ ਕਿਥੇ ਗਏ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਿਆ। ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਰੋਆਮ ਉਚ ਅਫਸਰਾਂ ਦੀ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰੀ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਖੁਲਾਸੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਟਾਲਾ ਵੱਟ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਲਈ ਪਿੜ ਬੱਝਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਵੀ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਪਿੜ ਬੱਝਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਧੜਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਲੜਨ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਅੰਦਰ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਏਕਤਾ ਪਾਰਟੀ, ਬੈਂਸ ਭਰਾਵਾਂ

ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਇਸ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਆਪ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਨਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦਾ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ-ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ 'ਆਪ' ਨਾਲ ਸਾਂਝ

ਦੀ ਲੋਕ ਇਨਸਾਫ ਪਾਰਟੀ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਮੰਚ ਅਤੇ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਜਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਠਨ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਕੁਝ ਪੰਥਕ ਧੜੇ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਉਲਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਟਕਸਾਲੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਵਿਚਕਾਰ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਹੋਈ ਮੀਟਿੰਗ ਦੌਰਾਨ ਚੋਣਾਂ ਰਲ ਕੇ ਲੜਨ ਬਾਰੇ ਆਮ ਸਹਿਮਤੀ ਦੱਸੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਅਵਾ

ਮੋਰਚਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਇਕੱਠੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਬ੍ਰਹਮਪੁਰਾ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਸੁਖਪਾਲ ਖਹਿਰਾ ਧੜੇ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਇਕੋ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਆ ਕੇ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣ ਤੇ ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਮਾਨ ਇਸ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਰਾਜ਼ੀ ਵੀ ਸਨ। ਉਧਰ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਛੋਟੇਪੁਰ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਤੀਜੇ ਬਦਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਜਮਹੂਰੀ ਗੱਠਜੋੜ ਤੇ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ
(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 ਉੱਤੇ)

Low Cost Legal Documents

- ◆ Divorce
- ◆ Living Trusts
- ◆ Grant Deeds
- ◆ Notary

Call Dolly: 510-648-5554

www.worryfreelegaldocs.com

39803 Paseo Padre Pkwy, Suite A,

Fremont, CA 94538

Regd. & Bonded

Legal Document Assistant

(Not an attorney)

ਹਰ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ, ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ, ਜਨਮਦਿਨ, ਪਾਰਟੀ ਲਈ
200 ਤੋਂ 1000 ਬੰਦਿਆਂ ਦੇ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਖਾਣ ਲਈ ਹਾਲ ਦਾ ਇੰਤਜਾਮ ਹੈ।

SERVICES INCLUDE

- CATERING
- SILVERWARE
- CHINAWARE
- DECORATED HALL
- LINEN
- SEVERAL BAR OPTIONS
- SECURITY
- WAIT STAFF
- FULL SETUP INCLUDING TABLE CLOTH, NAPKINS, CHAIRS ETC.

PARADISE BALLROOMS

4100 Peralta Blvd. Fremont, CA 94536

(510) 900-6319

info@paradiseballrooms.com

www.paradiseballrooms.com

Law Office of Manpreet S. Gahra

- > ਇਮੀਗਰੇਸ਼ਨ ਸੇਵਾਵਾਂ
- > ਫੈਮਿਲੀ ਲਾਅ
- > ਬਿਜਨਸ ਲਾਅ

Criminal Defense
(DUI, simple battery, domestic violence, immigration post-conviction relief)

Manpreet S. Gahra
Attorney At Law

Berkeley Office

2161 Shattuck Ave., 304, Berkeley

Ph:510-841-4582

Fax:510-217-6847

Email: manpreet@gahralaw.com

ਮਾਘੀ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਵੱਲੋਂ 40 ਮੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸਿਜਦਾ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ 40 ਮੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਮਾਘੀ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ 'ਚੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੰਗਤ ਪਹੁੰਚੀ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੁਕਤ ਸਰੋਵਰ 'ਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅਮਰ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕੀਤੀ। ਮਾਘੀ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਸਾਹਿਬ (ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ) ਵਿਖੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਤੇ 40 ਮੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਫੁੱਲ ਭੇਟ ਕੀਤੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਜੰਗ ਦੇ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਮੁਬਾਰਕ ਚਰਨ ਪਾਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਥੇ ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਨਾਲ ਆਖਰੀ ਜੰਗ ਲੜ ਕੇ ਜੁਲਮ ਖਿਲਾਫ ਫਤਹਿ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਹੱਕ-ਸੱਚ ਦੀ ਜੰਗ ਲੜੀ ਗਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਨੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ (ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ), ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤੰਬੂ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮਾਤਾ ਭਾਗ ਕੌਰ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟਿੱਬੀ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਾਤਣਸਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰਕਾਬਸਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੂੰ ਮੈਨੇਜਰ ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ, ਹੈੱਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾਉ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਭੇਟ ਕਰਕੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਗੁਰੂ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦੁੱਤੀ, ਲਾਸਾਨੀ ਤੇ ਬੇਮਿਸਾਲ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗਾਥਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਵਨ ਇਤਿਹਾਸ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢੀ ਦੀ ਉਹ ਇਬਾਰਤ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਖਿਮਾ ਮੰਗਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਨਾਲ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਗਏ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਸ਼ਰਨ ਆ ਕੇ ਸ਼ਹਾਦਤਾਂ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸਾਹਿਬ-ਏ-ਕਮਾਲ, ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਵੱਡੇ ਖ਼ਿਤਾਬ ਦੇ ਕੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ 'ਚ ਸਦਾ ਲਈ ਅਮਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਨੂੰ 40 ਮੁਕਤਿਆਂ ਵਜੋਂ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ 40

ਮੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗਿਆਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਇਸ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦ ਗੁਰਬਾਣੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਦਿਹਾੜੇ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਲੈ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਆਪਣੇ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੇ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਫੈਲੀਆਂ ਬੁਰਾਈਆਂ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹੋ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਅ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮਾਘੀ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ 'ਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਰਸਤਿਆਂ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਲੰਗਰ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਹੀ ਅਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜੁਲਮ ਖਿਲਾਫ ਲੜੀ ਜੰਗ 'ਚ ਫਤਹਿ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 40 ਸਿੰਘਾਂ ਜੋ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਬੇਦਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣਾ ਬੇਦਾਵਾ ਪੜਵਾ ਕੇ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਟੁੱਟੀ ਗੰਢ ਕੇ ਖਿਦਰਾਣੇ ਦੀ ਇਸ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਸਰ ਦਾ ਵਰਦਾਨ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਮਾਘੀ 'ਤੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਮਾਘਾਈ ਸਿਆਸਤ

ਸ੍ਰੀ ਮੁਕਤਸਰ ਸਾਹਿਬ: ਮਾਘੀ ਦੇ ਮੇਲੇ ਮੌਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਨਸਲਕ੍ਰਸ਼ੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ 'ਮੁਗਲਾਂ' ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਸਿੱਖ ਹਿੰਦੂਸ਼ੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸ ਦੀ ਰੱਜ ਕੇ ਸਿਫਤ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਾਨਫਰੰਸ 'ਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ 'ਆਪ' ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ।

ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਅਤੇ ਬਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਮਜੀਠੀਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਡਤ ਨਹਿਰੂ ਦੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਕਰਕੇ ਅੱਜ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਘੇ ਵਰਗੇ ਮਸਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਬਦਹਾਲੀ, ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਲਈ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹੇਦਿਆਂ ਬੁਲਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਰੋਧੀ, ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਰਾਰ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ 'ਬਰਗਾੜੀ ਮੋਰਚੇ' ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ 'ਤੇ ਵਰ੍ਹੇਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਨਾ ਲਾ ਕੇ 22 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਮਾ ਲਏ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਧਰਨਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ 350 ਰੁਪਏ ਦਾ ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ਾਂ, ਮਾਨਵਤਾ, ਭਗਤੀ, ਵੀਰਤਾ, ਬਲੀਦਾਨ, ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸਲਾਹੁਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਦਰਸਾਏ ਮਾਰਗ ਉਪਰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਬਜਾਏ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਾਰੋਵਾਲ ਜਾ ਸਕੇਗਾ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵੀਜ਼ੇ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 1947 ਵਿਚ ਜੋ ਭੁੱਲ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਪਛਤਾਵਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੋਰੀਡੋਰ ਉਸ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਯਤਨ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 1984 ਵਿਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਅਨਿਆਂ ਦੇ ਦੌਰ ਨੂੰ ਨਿਆਂ

ਸਭ ਨੂੰ ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਵਧਾਈ ਵੀ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪੀੜਤਾਂ, ਹੱਕ ਲਈ ਅਤੇ ਅਨਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਲੜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਧਰਮ ਤੇ ਜਾਤ ਦੀਆਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋੜਨ ਉਪਰ ਕੇਂਦਰਤ ਸਨ। ਪ੍ਰੇਮ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੇ ਬਲੀਦਾਨ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਅੱਜ ਵੀ ਸਮਾਨ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਸਮ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ 11 ਸੂਤਰੀ ਮਾਰਗ ਉਪਰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨਾਲ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਾਘਾ ਬਣਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ ਦੱਸੇ ਮਾਰਗ ਉਪਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਸਿੱਖ ਹੁਣ ਦੁਰਬੀਨ ਦੀ

ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਿਚ ਜੁਟੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤਕ ਮਾਵਾਂ, ਭੈਣਾਂ, ਪੁੱਤ-ਧੀਆਂ ਨੇ ਜਿੰਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵਰਧੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਹੁਣ ਕਾਨੂੰਨ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦਾ 350ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮਨਾਉਣ ਮਗਰੋਂ ਹੁਣ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ 550ਵੀਂ ਜੈਅੰਤੀ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਵਿੱਤਰ ਮੌਕਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਦਾ ਸੁਭਾਗ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਯਾਦਗਾਰੀ ਸਿੱਕਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰੀ।

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਲੌਕਿਕ ਜਲੌਅ ਸਜਾਏ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਦਸਮ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ 352ਵਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੇ ਪਵਿੱਤਰ ਸਰੋਵਰ ਵਿਚ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕੀਤਾ।

ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ, ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਬਾਬਾ ਅਟੱਲ ਰਾਇ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਲੌਕਿਕ ਜਲੌਅ ਸਜਾਏ ਗਏ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੀਵਾਨ ਹਾਲ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭੋਗ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਰਾਗੀ ਜਥਿਆਂ ਨੇ ਕੀਰਤਨ ਕੀਤਾ। ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਾਵਨ ਹੁਕਮਨਾਮੇ ਮਗਰੋਂ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਵਨ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਜੀਵਨ ਜਿਊਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ੍ਰੀ ਮੰਜੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਧਾਰਮਿਕ ਦੀਵਾਨ 'ਚ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ, ਕਵੀਸ਼ਰ, ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਤੇ ਪੰਥਕ ਕਵੀਆਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਗੁਰਬਾਣੀ ਕੀਰਤਨ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਾਮੀਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲਈ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਚਲਾਈ ਗਈ। ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸੁੰਦਰ ਲਾਈਟਾਂ ਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਦਸਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਹਾਰਦਿਕ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਖਾਤਰ ਆਪਣਾ ਸਰਬੰਸ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਕੇ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਲੜਾਏ ਹੋਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੀਨੇ ਨਾਲ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰੀਆਂ ਬਖਸ਼ੀਆਂ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇੱਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਰਹਿਬਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਅੰਦਰ ਜਬਰ ਜੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਡਟਣ ਦਾ ਜਜ਼ਬਾ ਤੇ ਸਾਹਸ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਪਦਾਰਥਵਾਦੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਜੀਵਨ-ਦਰਸ਼ਨ ਵਡਮੁੱਲੀ ਸੇਧ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸੁਖਾਵਾਂ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਨਿਤੀਸ਼ ਨੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ੀਤਲ ਕੁੰਡ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਨਾਲੰਦਾ ਨੇੜੇ ਰਾਜਗਿਰੀ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਚਰਨ ਛੋਹ ਪ੍ਰਾਪਤ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸ਼ੀਤਲ ਕੁੰਡ ਦੀ ਨਵੀਂ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸ੍ਰੀ ਪਟਨਾ ਸਾਹਿਬ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਿੱਤ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੇ 550 ਸਾਲਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਲੋਧੀ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਇਸ ਸੱਦੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਹੈ।

ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ 6 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਲੁਧਿਆਣਾ: ਸਥਾਨਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਸਲਾ ਐਕਟ ਬਰਾਮਦਗੀ ਦੇ ਇਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ 6 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਥਾਣਾ ਕੋਤਵਾਲੀ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 1995 'ਚ ਨਿਊ ਕੁੰਦਨਪੁਰੀ ਇਲਾਕੇ ਨੇੜੇ ਜਾਂਦੇ ਬੁੱਢੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ 12 ਕਿੱਲੋ ਆਰ.ਡੀ.ਐਕਸ. ਅਤੇ ਏ.ਕੇ. 47 ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਬਕਾਇਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਪਾ ਕੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਇਸ ਵੇਲੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਤਿਹਾੜ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਹਨ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਜੱਜ ਅਰੁਨਵੀਰ ਵਸਿਸ਼ਟ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ 6 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਭਾਈ ਹਵਾਰਾ ਨੂੰ ਨਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

Friends Of Punjab Foundation

‘ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ’ ਦੇ ਵਾਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਾਕਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ
ਗੁਰੂਆਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਚਪਨ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਤੁਹਾਡੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਸੀ, “ਨਾਮ ਜਪੋ, ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਵੰਡ ਛਕੋ।” ਸਿੱਖੀ ਇਥੋਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ‘ਨਾਮ ਜਪੋ’ ਅਤੇ ‘ਕਿਰਤ ਕਰੋ’ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਤਾਂ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ, ਖਾਸ ਕਰ ਜੋ ਬੁੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਲਈ ‘ਵੰਡ ਛਕੋ’ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਵਿਸਾਰ ਛੱਡਦੇ ਹਨ।

‘ਫਰੈਂਡਜ਼ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ’ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡਾਂ ਨੂੰ ਅਪਨਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੇਅੱਲਾਦ ਗਰੀਬ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਗਰੀਬ ਵਿਧਵਾਵਾਂ, ਅੰਗਹੀਣ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮਦਦ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਅਸਲ ਮਿਸਾਲਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:

*ਬੇਜ਼ਮੀਨ ਵਿਧਵਾ, ਤਿੰਨ ਮੁਟਿਆਰ ਧੀਆਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਅੰਗਹੀਣ ਹਨ)।

*ਐਮ. ਏ. ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਗਰੀਬ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੀ।

*ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਅਪਾਹਜ ਵਿਧਵਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦੋ ਬੱਚੇ।

*ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਬੇਜ਼ਮੀਨਾ ਬਾਪ, ਜੋ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਈ ਲੱਤ ਦਾ ਇਲਾਜ ਨਾ ਕਰਵਾ ਸਕਣ ਕਰ ਕੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।

*ਪਿੰਡ ਦੇ ਅਖੌਤੀ ਮੈਡੀਕਲ ਡਾਕਟਰ ਵਲੋਂ ਗਲਤ ਇਲਾਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਿਆਰਥੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਗੁਰਦੇ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ‘ਫਰੈਂਡਜ਼ ਆਫ ਪੰਜਾਬ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ’ ਵਲੋਂ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਆਪ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਇਕੱਠਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਿਰਫ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ‘ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ’ ਯਾਨਿ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਅਪਨਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਸਾਡੀ ਵੈਬ ਸਾਈਟ www.friendsofpunjabfoundation.org ਤੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਵੀ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਫੋਨ: 630-802-2179

E-mail: hundalb@yahoo.com

Homeopathicvibes

Harminder Singh Gill

D.H.M.S; B.C.I.H

(Ex Homeopathic Medical officer Punjab Govt.)

Now we have two locations:

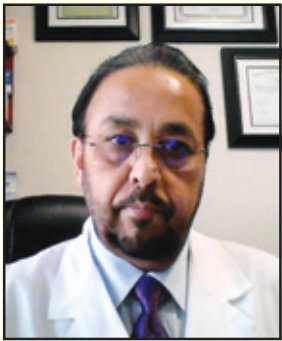
940 E. El Camino Real, Sunnyvale, CA 94087

www.homeopathicvibes.com

Ph: (408) 737-7100

Fax: (408)737-7102

39210 State St., Suite 111, Fremont, CA 94538

We sell and ship homeopathic remedies through out North America.

US Business Brokers Inc.

American Financing Group LLC

101 W 22nd St, Suite 111, Lombard, IL 60148

23280 Pacific Highway South, Suite 307, Kent, WA 98032

Financing - Loans

- We do all kinds of SBA & Conventional loans.
- We are specialized in Gas Stations, Liquor Stores, Hotels, Convenience Stores, Motels, Apartment Buildings, Strip Plazas, Commercial Buildings, Food Franchise.
- Purchase/Refinance
- Lowest Rates (With or Without Real Estate)
- Best Possible Mortgage Solutions For You...

Contact us Buy or Sell business

AJ Sandhu (MBA)

Managing Broker/Realtor/Consultant

Licensed in IL, IN, WA

916-995-0783 (Cell)

425-529-6283 (Cell)

630-206-2467 (Fax)

www.ubbchicago.com aj@ubbchicago.com

Contact us for any Financing Need Nationwide.

- FAST APPROVAL • QUICK CLOSINGS • SBA 504 & 7A
- CONVENTIONAL LOANS • HOTELS, MOTELS
- GAS STATIONS, TRUCK STOPS • INDUSTRIAL CLIENT
- SUBWAY, DUNKIN DONUTS
- LIQUOR STORES, C-STORES, CAR WASH

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵਾਅਦੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਗੁੰਦਣ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਜ਼ੋਰ

ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਕਾਰਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਏ ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨੀਤੀ ਤਾਂ ਬਣਾਈ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਹਤ ਨਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਗੁੰਦਣ 'ਤੇ ਹੀ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਫ਼ਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਲ 2017-18 ਦੌਰਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਕੁੱਲ 97 ਕੇਸ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ 41 ਕੇਸ ਹੀ ਪਾਸ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਕਿ 56 ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ। ਸਾਲ 2018-19 ਦੌਰਾਨ ਕੁੱਲ 206 ਕੇਸ ਆਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ ਸਿਰਫ 57 ਹੀ ਪਾਸ ਹੋਏ ਅਤੇ 88 ਕੇਸ ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ ਜਦੋਂਕਿ 61 ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਪਰ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨ ਏਕਤਾ ਉਗਰਾਹਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ

ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਾਲ, ਪੁਨਰਵਾਸ ਤੇ ਆਫ਼ਤ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਪੱਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਸੰਸਥਾਗਤ ਭਾਵ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹੀ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਬਦਤਰ ਜੀਵਨ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਕਮਾਉ ਜੀਅ ਗਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਗਿਆਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹੋਏ ਸਰਵੇਖਣ ਦੌਰਾਨ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਸਨ ਕਿ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਕੁੱਲ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਸਿਰਫ ਅੱਠ ਫੀਸਦੀ ਹਿੱਸਾ ਹੀ ਸੰਸਥਾਗਤ ਹੈ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੋਤਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਘੱਟ ਹੋਣ ਅਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਇਦਾਦ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮਿਲਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਹਕੀਕਤ ਦੇਖੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿਸਾਨ ਨਾਲ ਸੀਰੀ ਜਾਂ ਪਾਲੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਦੀਆਂ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤੇ ਅੱਗੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੁਢਲੀ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਗੇ ਜਾਂਦੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਬੈਠੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਜ਼ਾ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ, ਹੁਣ ਸਿਰਫ ਸੰਸਥਾਗਤ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਹੀ ਆਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਨਵਾਂ ਫਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

2017 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੋਰ ਵਧਿਆ

ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਲੁਧਿਆਣਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਾਲ 2000 ਤੋਂ 2015-16 ਤੱਕ ਕਰਵਾਏ ਸਰਵੇਖਣ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਬੇ ਵਿਚ 16606 ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਤਿੰਨ ਕਿਸਾਨ ਜਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੀ ਪੀੜ ਵੀ ਅਫਸਰਸ਼ਾਹੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਤਕਨੀਕੀ ਘੁਣਤਰਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਲਿਜਾ ਸਕੀ। 2017 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਹੋਰ ਵਧਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਪੁਰਾਣੇ ਹੀ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਧਰਵਾਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ 19 ਜੂਨ 2017 ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ ਕਰਨ ਦਾ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਅਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਜੋ ਵੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ, ਇਸ ਉੱਤੇ ਸਦਨ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਜੁਲਾਈ 2015 ਵਿਚ ਬਣੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਹੋਏ, ਸਾਰੇ ਰਾਹਤ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਰੋੜੇ ਅਟਕਾਉਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ 50 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੇਸ ਰੱਦ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ 900 ਕਿਸਾਨ-ਮਜ਼ਦੂਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਤਾਜ਼ਾ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦਾ ਰਾਹ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ-ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਜਵਾਨ ਪੁੱਤਾਂ ਦੇ ਜਹਾਨਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਵੀ

ਆਪਣੀ ਹੀ ਨੀਤੀ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਦਿਆਂ ਇਕ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਕਰਜ਼ਾ ਰਾਹਤ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ ਆਉਣਗੇ। ਇਹ ਹਕੀਕਤ ਵੀ ਜੱਗ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਬੋੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵਾਲੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਜਿਉਂਦੇ ਜੀਅ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਔਲਾਦ ਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਉਂਦੇ। ਪਰਿਵਾਰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਸਮੁੱਚਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਦਿਮਾਗੀ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਨਸਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਸਿਰਸੀਵਾਲਾ ਦੇ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਦਾ 23 ਸਾਲਾ ਪੁੱਤ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਢੁੱਚਰ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਰਾਸ਼ੀ

ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਨੀਤੀ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੈ, ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ 23 ਜੁਲਾਈ 2015 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਨੀਤੀ ਮੁਤਾਬਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਬਣੀ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸਮੁੱਚੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ., ਸਿਵਲ ਸਰਜਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਫਸਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸਰਪੰਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕਮੇਟੀਆਂ ਕੋਲ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅੱਗੋਂ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਮਹੀਨੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਫਸਲ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਪੂੰਜੀਪਤੀਆਂ ਦੇ ਕੀਤੇ ਵਾਰੇ ਨਿਆਰੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਪੂੰਜੀਪਤੀ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ ਬੀਮਾ ਕੰਪਨੀ ਸਮੇਤ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਮੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਫਸਲ ਬੀਮਾ ਯੋਜਨਾ ਸੋਨੇ ਦਾ ਅੰਡਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਮੁਰਗੀ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੂਚਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਏ ਹਨ ਕਿ ਰਿਲਾਇੰਸ, ਬਜਾਜ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ 16702 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਮਾਏ ਹਨ।

ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਕਾਰਕੁਨ ਦਿਨੇਸ਼ ਚੱਢਾ ਵੱਲੋਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਕੁ ਵਰ੍ਹੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਤੇ ਬਜਾਜ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਸਮੇਤ ਹੋਰਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਮੋਟਾ ਮੁਨਾਫਾ ਕਮਾਇਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਰਾਸ਼ੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2016-17 ਵਿਚ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ 22,362.11 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਜਦਕਿ 2016-17 ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ 15,902.47 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਲੇਮ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 2016-17 'ਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਵਿਚੋਂ 6702.75 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਆਰ.ਟੀ.ਆਈ. ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਮਿਲਣ ਤੱਕ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2017-18 ਵਿਚ ਵੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਲਗਭਗ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਵਾਧੇ 'ਚ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ

ਕਿ 2017-18 ਵਿਚ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਕੁੱਲ 25045.87 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ, ਜਦਕਿ 15710.02 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਲੇਮ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਅੰਬਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ 2016-2017 ਦੌਰਾਨ ਰਿਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਨੇ 1173.88 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਸਿਰਫ 432.61 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਲੇਮ (ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ) ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 741.26 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਬਜਾਜ ਅਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਨੇ 1479.33 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 1116.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਲੇਮ ਅਦਾ ਕੀਤੇ, ਜਦਕਿ 362.36 (24.4 ਫੀਸਦੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਮਾਏ।

ਚੋਲਾ ਮੰਡਲਮ ਐਮ.ਐਸ. ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਨੇ 265.59 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 138.95 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਲੇਮ ਅਦਾ ਕੀਤੇ, ਜਦਕਿ 126.64 (47.6 ਫੀਸਦੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ ਨਿੱਜੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਾਈ ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਨਰਲ ਨੇ 78.6 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਰਿਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਨੇ 63.14 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਕੀਤੀ। ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ 396.71 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਸਿਰਫ 84.71 ਕਰੋੜ

ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਲੇਮ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 311.99 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ

ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 111.05 (61.5 ਫੀਸਦੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਐਫਵੇਕੋਟ

ਜਨਤਕ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਮਾਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਨੇ 81.14 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਕੀਤੀ।

ਇਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 234.76 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਜਦਕਿ ਸਿਰਫ 44.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਲੇਮ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 190.50 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਬਾਕੀ ਕੰਪਨੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਰ੍ਹੇ 2016-17 ਵਿਚ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਲਿਮਿਟਡ ਨੇ 7984.56 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ, ਜਦਕਿ 5373.96 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਲੇਮ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਅਤੇ 2610.59 (32.6 ਫੀਸਦੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਐਚ.ਡੀ.ਐਫ.ਸੀ. ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ 886.3 (29.6 ਫੀਸਦੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਲੰਬਾਰਡ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 636.66 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ (27.4 ਫੀਸਦੀ) ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ ਨੇ 421.85 (62.3 ਫੀਸਦੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ।

ਫਸਲ ਬੀਮੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 613.57 (29.6 ਫੀਸਦੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਨੇ 107.73 (42.11 ਫੀਸਦੀ) ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ। ਫਿਊਚਰ ਜਨਰਲ ਇੰਡੀਆ

ਚੱਢਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 2017-18 'ਚ ਵੀ ਨਵੰਬਰ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਐਗਰੀਕਲਚਰ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਇੰਡੀਆ 1163.76 ਕਰੋੜ

ਰੁਪਏ ਮੁਨਾਫੇ ਵਿਚ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਜਾਜ ਅਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ 452.85 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਚੋਲਾ ਮੰਡਲਮ ਐਮ. ਐਸ. ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ 55.53 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ 'ਚ, ਐਚ. ਡੀ. ਐਫ.ਸੀ. ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ 930.61 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ.ਸੀ.ਆਈ. ਲੰਬਾਰਡ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 556.67 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਖੱਟਿਆ। ਓਰੀਐਂਟਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਨੇ 138.15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਰਿਲਾਇੰਸ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਨੇ 619.94 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਐਸ.ਬੀ.ਆਈ. ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ 747.84 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਯੂਨਾਈਟਿਡ ਇੰਡੀਆ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ 756.99 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਨੈਸ਼ਨਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟਡ 346 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਸ਼ੌਪ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ 1195.25 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਭਾਰਤੀ ਐਕਸਾ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ 302.77 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਰੋਇਲ ਸੁੰਦਰਮ ਜਨਰਲ ਇੰਸ਼ੂਰੈਂਸ ਕੰਪਨੀ 2.40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮੁਨਾਫੇ 'ਚ ਹੈ।

ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ: ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚਿੱਠੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਹੱਲ ਵਾਸਤੇ ਮੁਢਲੇ ਕਦਮਾਂ ਵਜੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸਿੱਧੀ ਆਮਦਨ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਤੁਰਤ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਚਿੱਠੀ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ, ਪਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਮੁਨਾਫੇਯੋਗ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਿਰ-ਸਥਾਈ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਫਸਲੀ ਬੀਮਾ ਸਕੀਮ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਵੇ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਫੰਡ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸੌਖੇ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲੇ ਫਸਲੀ ਕਰਜ਼ੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 3 ਫੀਸਦੀ ਵਿਆਜ

ਦਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਤੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਕ੍ਰੈਡਿਟ 6 ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਰਿਆਇਤੀ ਫੰਡ 4 ਫੀਸਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸ੍ਰੀ ਬਾਦਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਫਸਲਾਂ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਰਕੀਟਿੰਗ ਢਾਂਚਾ ਵੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਇਆ ਜਾਵੇ।

ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਸਤਾਏ ਕਿਸਾਨ ਵੱਲੋਂ ਪਤਨੀ ਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਕਤਲ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ: ਪਿੰਡ ਅਰਮਾਨਪੁਰਾ ਵਿਚ ਕਰਜ਼ੇ ਤੋਂ ਤੰਗ ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਾਰਦਾਤ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਮਗਰੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਸਮੇਤ ਚਾਰ ਜਣਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ।

ਕਿਸਾਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (37) ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਪਲਵਿੰਦਰ ਕੌਰ (33) ਦਾ ਤੇਜ਼ਧਾਰ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਆਪਣੇ ਦੋ ਬੱਚਿਆਂ, ਛੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਬੇਟੇ ਪ੍ਰਭਨੂਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਮਨਕੀਰਤ ਕੌਰ, ਦਾ ਗਲਾ ਘੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਦੱਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਕਰਜ਼ਾਈ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਨਸ਼ੇ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗੁਰੂਘਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੁਢਲੀ ਪੜਤਾਲ ਦੌਰਾਨ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਕਰੀਬ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਪਰਮਜੀਤ ਦੇ ਸਾਲੇ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ, ਪਰ ਘਰ ਵਿਚ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਕਾਰਨ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਿਚ ਤਕਰਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਫਤਰਪਤੀ ਹੱਤਿਆ ਮਾਮਲਾ: 16 ਸਾਲਾਂ ਪਿਛੋਂ ਮਿਲਿਆ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਡੇਰਾ ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਿੰਨ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਫਤਰਪਤੀ ਕਤਲ ਕੇਸ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 16 ਸਾਲ ਪੁਰਾਣੇ ਕਤਲ ਦੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ

ਪੰਚਕੂਲਾ ਅਦਾਲਤੀ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਪੁਖਤਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ, ਡੇਰੇ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨਾਲ ਬਲਾਤਕਾਰ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਵਿਚ ਰੋਹਤਕ ਦੀ ਸੁਨਾਰੀਆ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ 20 ਸਾਲ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਧੀਨ ਬੰਦ ਹੈ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਫਤਰਪਤੀ ਨੂੰ ਸਾਲ 2002 ਵਿਚ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿਰਸਾ ਵਿਚ ਕਤਲ ਕਰ

ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ, ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਚਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਤੋਂ 120ਬੀ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਲਈ ਆਰਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਵੀ ਜੋੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ

ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਤਰਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਚਿੱਠੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ 46 ਗਵਾਹੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਜਦਕਿ ਦੋ ਦਰਜਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਵਾਹ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਸਨ। ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ

ਨਿੰਮੋਝੂਣਾ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ ਰਾਮ ਰਹੀਮ

ਰੋਹਤਕ: ਪੰਚਕੂਲਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਮਚੰਦਰ ਫਤਰਪਤੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਮਗਰੋਂ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸਿੰਗ ਰਾਹੀਂ ਸਥਾਨਕ ਸੁਨਾਰੀਆ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਪੇਸ਼ੀ ਭੁਗਤ ਰਿਹਾ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਕੋਰਟ ਰੂਮ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨਿੰਮੋਝੂਣਾ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ। ਪੇਸ਼ੀ ਦਾ ਅਮਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਨੇ ਉਹਦੀ ਸਿਹਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਵਧੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਕੋਰਟ ਰੂਮ ਤੋਂ ਬੈਰਕ ਤੱਕ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਰਾਹੀਂ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਉਹ ਨਿਵਾਲ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਰਿਹਾ।

ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਧਰ, ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅਹਿਮ ਗਵਾਹ ਖੱਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਮਾਯੂਸ ਸੀ ਤੇ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ।

ਕਾਬਲੇਗੌਰ ਹੈ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਫਤਰਪਤੀ ਨੂੰ 24 ਅਕਤੂਬਰ, 2002 ਨੂੰ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 21 ਨਵੰਬਰ 2002 ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਪੋਲੋ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿਚ ਉਹਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਫਤਰਪਤੀ ਦੇ ਪੱਤਰ ਅੰਸੂਲ ਫਤਰਪਤੀ ਨੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਮਚੰਦਰ ਫਤਰਪਤੀ ਨੇ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨਾਲ ਜਿਨਸੀ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਸਬੰਧੀ ਆਪਣੇ ਅਖਬਾਰ 'ਪੁਰਾ ਸੱਚ' ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਖਬਰ ਛਾਪੀ ਤੇ ਮਗਰੋਂ ਸਾਧਵੀਆਂ ਦੀ ਚਿੱਠੀ ਵੀ ਛਾਪੀ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਗੁਰਮੀਤ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨੂੰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਤੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਪੱਤਰਕਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਮਕੀਆਂ ਅੱਗੇ ਨਾ

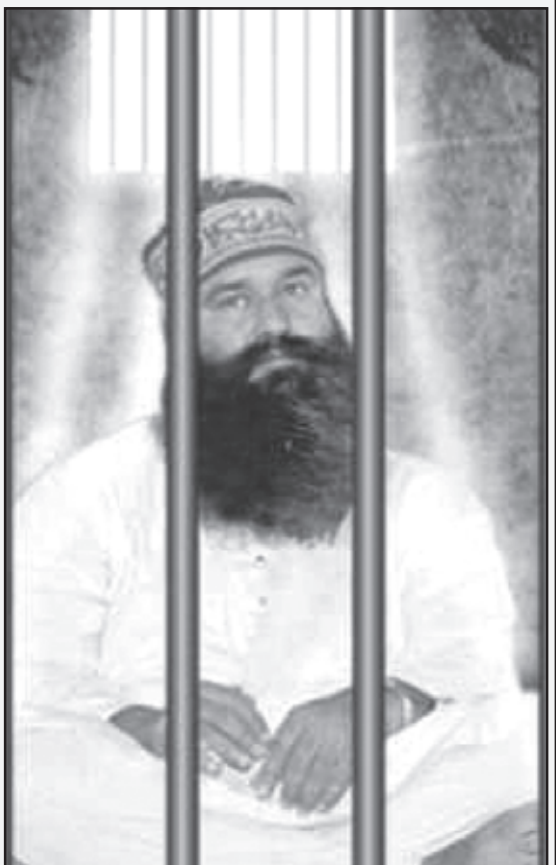
ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੀ: ਅੰਸੂਲ ਫਤਰਪਤੀ

ਪੰਚਕੂਲਾ: ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਫਤਰਪਤੀ ਦੇ ਬੇਟੇ ਅੰਸੂਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਅੱਜ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅੰਸੂਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਪਾਲਿਕਾ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। ਅੰਸੂਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਸੁਣਿਆ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਤੇ ਅਦਾਲਤ ਤੱਕ ਲੜਿਆ। ਅੰਸੂਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਤਰਪਤੀ ਦੇ ਸੱਚ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਹੈ।

ਝੁਕਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨੇ ਫਤਰਪਤੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ।

ਵਿਵਾਦਾਂ 'ਚ ਰਿਹਾ ਰਾਮ ਰਹੀਮ

- ਮਈ 2007 ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਸਲਾਬਤਪੁਰਾ (ਬਠਿੰਡਾ) ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵਰਗਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾ ਕੇ ਤੇ ਫੋਟੋ ਖਿਚਵਾ ਕੇ ਅਖਬਾਰਾਂ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਵਾਈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।
- 3 ਮਈ 2007 ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਬਠਿੰਡਾ ਵਿਖੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦਾ ਪੁਤਲਾ ਸਾੜਿਆ, ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 13 ਮਈ 2007 ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਉੱਤਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਸਕ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਜਿਸ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਸਿੱਖ ਤੇ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਝੜਪਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ।
- 17 ਮਈ 2007 ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ, ਜਿਸ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤੇ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲੱਗ ਗਈ।
- 18 ਜੂਨ 2007 ਨੂੰ ਬਠਿੰਡਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ
- 24 ਜੁਲਾਈ 2007 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਮੱਲੇਵਾਲਾ ਵਿਚ ਨਾਮ ਚਰਚਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਕ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬੰਦੂਕ ਨਾਲ ਫਾਇਰ ਕਰ ਕੇ ਤਿੰਨ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਸਮੇਤ ਅੱਠ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਾਹੌਲ ਮੁੜ ਤਣਾਅਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ।
- 31 ਜੁਲਾਈ 2007 ਨੂੰ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਹੱਤਿਆ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੇ ਸਾਧਵੀ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਚਲਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੇ ਤਿੰਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ।

ਅਹਿਮ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਖੱਟਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਵਾਹੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਡਰਾਈਵਰ ਖੱਟਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਬੇਹੱਦ ਅਹਿਮ ਰਹੀ। ਖੱਟਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ, ਕੁਲਦੀਪ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਰਾਮਚੰਦਰ ਫਤਰਪਤੀ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ 23 ਅਕਤੂਬਰ 2002 ਨੂੰ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸਤਸੰਗ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਸਿਰਸਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਤਰਪਤੀ ਦਾ ਅਖਬਾਰ ਵਿਖਾਇਆ, ਜਿਸ 'ਚ ਉਸ ਨੇ ਸਾਧਵੀਆਂ ਨਾਲ

ਸਰੀਰਕ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੀ ਖਬਰ ਛਾਪੀ ਸੀ। ਇਸ ਖਬਰ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ 'ਚ ਆ ਕੇ ਰਾਮ ਰਹੀਮ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ, ਕੁਲਦੀਪ ਤੇ ਨਿਰਮਲ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੱਤਰਕਾਰ ਫਤਰਪਤੀ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿਓ ਤੇ 24 ਅਕਤੂਬਰ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ ਦੀ ਲਾਇਸੈਂਸੀ ਰਿਵਾਲਵਰ ਨਾਲ ਗੋਲੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਫਤਰਪਤੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਹਸਪਤਾਲ 'ਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਗਵਾਹ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਧਮਕੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਦਾ ਭਾਣਜਾ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਹੇਠ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ

ਪਟਿਆਲਾ: ਪਿੰਡ ਬਘੋਰਾ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਔਰਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਤੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ ਦੇ ਭਾਣਜੇ ਅਤੇ ਖਾਈ ਬੋਰਡ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ

ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਤੋਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਘਨੌਰ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਹਰਪਾਲਪੁਰ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇੜੇ ਨਵੇਂ ਵੱਸੇ ਅਰਬਨ ਨਗਰ ਵਿਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਥੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਸਰਪੰਚ ਵੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਣਾ ਘਨੌਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪਿੰਡ ਬਘੋਰਾ ਵਾਸੀ ਔਰਤ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰਪਾਲਪੁਰ ਤੋਂ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਬਘੋਰਾ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਅਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਰਪਾਲਪੁਰ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਹਲਕਾ ਸਨੌਰ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਹਰਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੰਦੂਮਾਜਰਾ, ਚੇਅਰਮੈਨ ਕਮਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਢੰਡਾ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬੀਬੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਮੁਖਮੈਲਪੁਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਖਾਣਾ ਘਨੌਰ ਦੇ ਗੇਟ ਮੂਹਰੇ ਧਰਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਧਰਨੇ ਦੌਰਾਨ ਅਕਾਲੀ ਵਰਕਰਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪੁਲੀਸ ਖਿਲਾਫ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ।

ਸੀਨੀਅਰ ਵਾਈਸ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਮਾਰਕੀਟ ਕਮੇਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰਪਾਲਪੁਰ ਸਣੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਹੋਏ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਕੇਸ 'ਚ ਖਾਣਾ ਘਨੌਰ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰਪਾਲਪੁਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹਰਪਾਲਪੁਰ ਨੂੰ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਜੂਹ ਵਿਚ ਵੱਸੇ ਅਰਬਨ ਨਗਰ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਉਸ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿਆਸੀ ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਤਹਿਤ ਪਿੰਡ ਬਘੋਰਾ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਬਲਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਰਾਹੀਂ ਇਕ ਜ਼ਮੀਨੀ ਮਾਮਲੇ ਸਬੰਧੀ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਹਰਪਾਲਪੁਰ, ਸਾਬਕਾ ਸਰਪੰਚ ਜਸਵੀਰ ਸਿੰਘ ਬਘੋਰਾ ਸਮੇਤ ਤਿੰਨ ਜਣਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਤੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦਾ ਝੂਠਾ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਹਰਪਾਲਪੁਰ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਧੂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਧਾਈ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਦੀ ਜਾਨ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਮੰਨਦਿਆਂ ਸੂਬਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੁਲੇਟ ਪਰੂਫ ਗੱਡੀਆਂ ਸਮੇਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜੈੱਡ ਪਲੱਸ

ਸੁਰੱਖਿਆ 'ਚ ਵਾਧਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਮਾਂਡੋ ਬਟਾਲੀਅਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਤਾਇਨਾਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਵੱਲੋਂ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਜਿਥੇ 'ਹਿੰਦੂ ਯੁਵ ਵਾਹਿਨੀ' ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਉਥੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਮਾਫੀਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ।

ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸੈਨਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਕਮਰ ਜਾਵੇਦ ਬਾਜਵਾ ਨਾਲ ਜੱਫੀ ਪਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਗਈ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਧੂ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਸਮੇਤ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਤਿੱਖੇ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 'ਹਿੰਦੂ ਯੁਵ ਵਾਹਿਨੀ' ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਧੂ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਵੱਲੋਂ ਆਗਾਮੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਧੂ ਨੂੰ 'ਸਟਾਰ ਕੰਪੈਨਰ' ਐਲਾਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਸੁਰੱਖਿਆ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਬੇ ਦੇ ਵਧੀਕ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ (ਗ੍ਰਹਿ) ਨਿਰਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕਲਸੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਸਕੱਤਰ ਰਾਜੀਵ ਗਾਬਾ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਪੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਇਸ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਸਮੁੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਸੀ.ਆਈ.ਐਸ.ਐਫ. ਜਾਂ ਸੀ.ਏ.ਪੀ.ਐਫ. ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫਤਰੀ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਅਤੇ ਡੀ.ਜੀ.ਪੀ. (ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ) ਦਿਨਕਰ ਗੁਪਤਾ ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਸਿੰਧੂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮੰਤਰੀ ਦੀ

ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਡਰੱਗ ਮਾਫੀਆ ਤੇ ਮਾਈਨਿੰਗ ਮਾਫੀਆ ਤੋਂ ਵੀ ਖਤਰਾ ਹੈ। ਸਿੰਧੂ ਦੀਆਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੇਰੀਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ

ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਦੀ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਲਈ ਚੋਣ

ਬ੍ਰਿਸਬਨ: ਪੰਜਾਬੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਜਿਸ ਵੀ ਕੋਨੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਥੇ ਆਪਣੀ ਸਖਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਕੇ ਆਰਥਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਕੇ ਵਿਕਸਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਮਿਸਾਲ ਪੱਛਮੀ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਪਰਥ ਤੋਂ ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ (ਪੁੱਤਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਤਾ ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ) ਵਾਸੀ ਰਾਜਪੁਰਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਚ ਦਰਜੇ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਸਟਰੇਲੀਅਨ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਬੈਨਿਟ ਸਪ੍ਰਿੰਗ (ਪਰਥ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਨੂੰ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ 'ਯੰਗ ਅਚੀਵਰ ਐਵਾਰਡ' ਨਾਲ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਧਾਇਕ ਜਨੀਨ ਫਰੀਮੈਨ ਅਤੇ ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸਿਮਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

Punjab Times

Established in 2000
20th Year in Publication

Published every Saturday
by **A B Publication Inc.**
20451 N Plum Grove Rd.
Palatine, IL 60074-2018

Ph:847-359-0746
Fax:847-705-9388

Email:punjabtimes1@gmail.com
www.punjabtimesusa.com

Editor:

Amolak Singh Jammu
Astt. Editors:
Jaspreet Kaur
Kuljeet Singh

Our Columnists

Gurbakhsh Singh Bhandal
Baljit Basi
Ashok Bhaura
Tarlochan Singh Dupalpur
Major Kular

California:

Shiara Dhindsa
Photographer
661-703-6664

Sacramento

Gurbarinder Singh Raja
916-533-2678

Distributed in:

California, Illinois, Indiana, Ohio,
Michigan, Wisconsin, Mississippi,
Iowa, Arkansas, Massachusetts,
Texas, Virginia, Nevada, Washington,
Oregon, Arizona, Georgia, Florida,
New York, New Jersey, Connecticut,
Oklahoma, Pennsylvania, Missouri,
Kentucky, Kansas

ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਪਰਚਾ ਮੰਗਵਾਉਣ ਲਈ
ਸਾਲਾਨਾ ਚੰਦਾ: 100 ਡਾਲਰ
ਪੰਜ ਸਾਲ ਲਈ: 450 ਡਾਲਰ

ਨੋਟ: ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚਲੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਮਹਿਜ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹਿੱਤ ਛਾਪੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਜਾਂ ਗਲਤ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਵਿਚ ਛਪੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਦਾਰਾ ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਪਾਠਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਆਪ ਕਰ ਲੈਣ।

Disclaimer

The views expressed in the articles published in the columns of Punjab Times are that of their writers, and it is not implied that Punjab Times endorses them.

Sameway Punjab Times does not necessarily endorse the claims made in the advertisements published in Punjab Times.

All disputes subject to Chicago jurisdiction.

ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘੇ ਦਾ 35 ਫੀਸਦੀ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲਾਂਘੇ ਦਾ 35 ਫੀਸਦੀ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਜਦ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਜੇ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਵਿਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਅਜੇ ਇਸ ਲਾਂਘੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇਸ ਪਾਸੇ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਵੇਖ ਭਾਰਤੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵੱਡੇ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗਲਿਆਰੇ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਕੰਮ ਜੰਗੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਹੈ।

ਇਮਰਾਨ ਖਾਨ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂਰ ਉਲ ਹੱਕ ਕਾਦਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਗੇੜ ਦਾ 35 ਫੀਸਦੀ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 31 ਅਗਸਤ ਤੱਕ ਪਹਿਲਾ ਗੇੜ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਹੈ ਅਤੇ ਨਵੰਬਰ 2019 ਤੱਕ ਗਲਿਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕ ਵੀ ਉਸਾਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਾਕਿ ਨੇ ਗਲਿਆਰੇ ਲਈ ਸਾਢੇ ਕੁ ਚਾਰ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਇਕ ਕਿਲੋਮੀਟਰ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਾਲੇ ਜ਼ਮੀਨੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਹਾਲੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦਰਮਿਆਨ ਚਿੰਨੀ-ਪੱਤਰੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਰਾਵੀ ਦਰਿਆ 'ਤੇ 800 ਮੀਟਰ ਲੰਮਾ ਪੁਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਹੋਟਲ ਵੀ ਬਣਨਗੇ। ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਬਾਰਡਰ ਟਰਮੀਨਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਬਣੇਗਾ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਮੈਡੀਕਲ ਆਦਿ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਧਰ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਵੀ ਆਸ ਜਤਾਈ ਹੈ ਕਿ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘੇ ਦਾ ਕੰਮ ਛੇਤੀ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ ਕਰਕੇ ਕੰਮ ਰੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਮਿਲਣ ਮਗਰੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਕੰਮ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਲਈ ਫੂਲਕਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਆਗੂ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੂੰ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਬਦਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵਿਜੈ ਗੋਇਲ ਵੱਲੋਂ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸਨਮਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੋਇਲ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਾਰੇ 'ਚੰਗੇ ਬੰਦਿਆਂ' ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਇਹ ਤਾਂ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਦੇ ਕਰੀਬ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਸਿੱਖ

ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾ ਲਈ ਸਾਡੀ ਲੜਾਈ ਵਿਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਾਡਾ ਸਾਥ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਤਰੀ ਰਵੀ ਸ਼ੰਕਰ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਸਟੈਂਡ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਜ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ।

ਸ੍ਰੀ ਗੋਇਲ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ਫੂਲਕਾ ਵਧੀਆ ਬੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਦੰਗਿਆਂ ਦੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦਿਵਾਉਣ ਲਈ ਲੜਾਈ ਲੜੀ

ਬਹਿਬਲ ਕਾਂਡ: ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਮੁਕੰਮਲ

ਫਰੀਦਕੋਟ: ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੇਅਦਬੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਟਕਪੂਰਾ ਤੇ ਬਹਿਬਲ ਕਾਂਡ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.) ਨੇ ਜਾਂਚ ਲਗਭਗ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।

ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਆਈ.ਜੀ. ਕੰਵਰ ਵਿਸ਼ੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਕਤੂਬਰ 2018 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੜਤਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ 212 ਦੇ ਕਰੀਬ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ, 36 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਅਕਸ਼ੈ ਕੁਮਾਰ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਬਹਿਬਲ ਕਾਂਡ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਐਸ.ਐਸ.ਪੀ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਰਮਾ, ਸਾਬਕਾ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚਿੱਟ ਦਾਇਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਚਲਦੀ ਕਾਰਵਾਈ

ਉੱਪਰ ਰੋਕ ਲਗਵਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਈ.ਜੀ. ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਵਿਚ ਗਵਾਹਾਂ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਪੀੜਤਾ ਦੀ ਨਿਰਪੱਖ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਨਾਖਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿਚੋਂ ਸਟੇਅ ਟ੍ਰੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਰਮਾ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਚਲਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਹਾਜ਼ਰ ਰਹੇਗੀ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਹਿਬਲ ਕਾਂਡ ਵਿਚ ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਦੋ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੋਲੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਛੇੜਛਾੜ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਵੀ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਝੂਠ ਫੜਨ ਵਾਲਾ ਟੈਸਟ ਵੀ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੁਲਵਾਮਾ 'ਚ 30 ਸਿੱਖ ਸਰਪੰਚਾਂ ਅਤੇ ਪੰਚਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫੇ

ਸ੍ਰੀਨਗਰ: ਦੱਖਣੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੁਲਵਾਮਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ 30 ਸਿੱਖ ਸਰਪੰਚਾਂ ਤੇ ਪੰਚਾਂ ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਪੁਲਵਾਮਾ 'ਚ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਥਿਆਰਬੰਦਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਲ ਪਾਰਟੀ ਸਿੱਖ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ (ਏ.ਪੀ.ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ.) ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜੇ ਅਥਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤਰਾਲ 'ਚ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਵਾਮਾ 'ਚ ਸੁਰੱਖਿਆ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਸਰਪੰਚਾਂ ਤੇ ਪੰਚਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਨੇ ਅਸਤੀਫੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਲਈ ਪਿੜ ਬੱਝਾ

(ਸਫਾ ਇਕ ਦੀ ਬਾਕੀ)
ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਟਕਸਾਲੀ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਡਰਲ ਢਾਂਚੇ ਤੇ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਵੱਧ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੁਦੱਈ ਹੈ। ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਬੈਂਸ ਭਰਾ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਦੱਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਬਸਪਾ ਦੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨੀਤੀ ਅਜੇ ਬਹੁਤੀ ਸਪਸ਼ਟ

ਨਹੀਂ। ਦਲਿਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਮਹਿਫੂਜ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲ੍ਹੀ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਗਠਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯਤਨਸ਼ੀਲ ਲਗਭਗ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਧਿਰਾਂ ਗਰਮਖਿਆਲੀ ਸੰਗਠਨਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਠਜੋੜ 'ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਾਮੀ ਹਨ। ਆਉਂਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਬਣਾਉਣ ਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਗਲੇਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕਣ ਲਈ ਸਭਨਾਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਲਈ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਟਰੰਪ ਦੀ ਅੜੀ ਕਾਰਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਸ਼ਟਡਾਊਨ ਦਾ ਮਸਲਾ ਜਿਉਂ ਦਾ ਤਿਉਂ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ਟਡਾਊਨ ਬਾਰੇ ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਰੱਫੜ ਕਿਸੇ ਤਣ-ਪੱਤਣ ਨਹੀਂ ਲਗ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਮੈਕਸੀਕੋ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਦੀਵਾਰ ਉਸਾਰੀ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਟਡਾਊਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੋਸ਼ ਡੈਮੋਕਰੇਟਾਂ ਸਿਰ ਲਾਇਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਨੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਨੂੰ ਕੁਝ ਡੈਮੋਕਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਦਾਅਵਤ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਸਦਨ ਦੀ ਸਪੀਕਰ ਨੈੱਸੀ ਪੈਲੋਸੀ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਹ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੈੱਸੀ ਪੈਲੋਸੀ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਬੰਧਤ ਡੈਮੋਕਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦਾਅਵਤ ਵਿਚ ਜਾਣ ਲਈ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਦੇ ਦਿਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਡੈਮੋਕਰੇਟ ਆਗੂ ਦਾਅਵਤ ਵਿਚ ਗਏ ਨਹੀਂ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਲੀਡਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਵਿਚਕਾਰ ਮੈਕਸੀਕੋ ਦੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮਸਲਾ ਭਖਣ ਕਾਰਨ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ਟਡਾਊਨ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਠੱਪ ਹੋਈਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਟਰੰਪ ਅਮਰੀਕਾ-ਮੈਕਸੀਕੋ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਦੀਵਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ 5.7 ਅਰਬ ਡਾਲਰ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਵਸੋਂ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਟਡਾਊਨ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ। ਰਾਇਟਰਜ਼ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੁਤਾਬਕ, ਲੋਕ ਭਾਵੇਂ ਡੈਮੋਕਰੇਟਿਕ ਸਦਨ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਸਲੇ ਬਾਰੇ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਪਹੁੰਚ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਇਸ ਮਸਲੇ ਉਤੇ ਬਿਨਾਂ ਵਜੂਹ ਅਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਧਰ, ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਮਾਈਕ ਪੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸਲਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਹੈ, ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਡੈਮੋਕਰੇਟਾਂ ਦੀ ਅੜੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼ ਦਾ ਆਨਰੇਰੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ			
(ਡਾ.) ਨਵਦੀਪ ਕੌਰ ਬਲਵਿੰਦਰ (ਨਿੱਕੀ) ਕੌਰ ਸੇਖੋਂ ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਪ੍ਰੋ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਮਦੇਵ ਸਵਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਹਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਦਿਓਲ	ਡਾ. ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਬਸਰਾਨ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਜੱਸੀ) ਗਿੱਲ	ਡਾ. ਹਰਗੁਰਮੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅਯੁਧਿਆ ਸਲਵਾਨ ਡਾ. ਤੇਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੰਡੇਰ ਜਗਦੀਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਘੁੰਨ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਦਰੜ	ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੂਰਾ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਪਰਿੰਗਫੀਲਡ

‘ਮ੍ਰਿਤਕ’ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖਜਾਨਾ ਭਰੇਗੀ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਹੋਇਆ ਜਿਉਂਦਾ

ਰੂੜਕੇ ਕਲਾਂ: ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. (ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ) ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨਿਆ ਲੜਕਾ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਜਿਉਂਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੱਖੋਂ ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ (15 ਸਾਲ) ਪੁੱਤਰ ਸ਼ਿੰਗਾਰਾ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਪੱਖੋਂ ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਅੱਖ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਘਟਣ ਕਾਰਨ ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸਿਰ ਵਿਚ ਰਸੋਈ ਦੱਸ ਕੇ ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ., ਲੁਧਿਆਣਾ ਰੈਫਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਡੀ.ਐਮ.ਸੀ. ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਦਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੀ.ਜੀ.ਆਈ. ਵਿਚ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਮਰਜੈਂਸੀ 'ਚ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ।

ਲੜਕੇ ਦੀ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਸਸਕਾਰ ਦੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ। ਗੁਰਤੇਜ ਦੀ ਦੇਹ ਨੂੰ ਵੈਨ ਰਾਹੀਂ ਪਿੰਡ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪਿੱਛੇ ਰੂੜਕੇ ਕਲਾਂ 'ਚ ਗੱਡੀ ਰੋਕ ਕੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਗੁਆਂਢੀ

ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੜਕੇ ਦੇ ਸਾਹ ਚੱਲਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੋਇਆ।

ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਨੇੜਲੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਲੜਕਾ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਗਰੋਂ ਲੜਕੇ ਨੇ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲਈਆਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਵਲ ਹਸਪਤਾਲ, ਬਰਨਾਲਾ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੋਂ ਚੈਕਅਪ ਮਗਰੋਂ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਫਰੀਦਕੋਟ ਦੇ ਇਕ ਹਸਪਤਾਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਸ ਦਾ ਇਲਾਜ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਤੇਜ ਆਪਣੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਔਲਾਦ ਹੈ।

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੇ 10

ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੌਰਾਨ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਆਉਟਡੋਰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਫ 30

ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦਕਿ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਹੀ 27.54 ਕਰੋੜ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਨਵੇਂ ਟੈਂਡਰ ਨਾਲ ਲੁਧਿਆਣਾ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ 289 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲੋਂ 800 ਫੀਸਦੀ ਵਾਧਾ ਹੈ।

ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 167 ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਆਉਟਡੋਰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ 18 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ 1473 ਫੀਸਦੀ ਆਮਦਨ 'ਚ

ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਉਟਡੋਰ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਨੀਤੀ ਰਾਹੀਂ ਸੂਬੇ ਦੇ 167 ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚੋਂ 150 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਮਦਨ ਦਾ ਟੀਚਾ ਮਿਥਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਮੋਗਾ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਮਾਈ 30 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 1 ਕਰੋੜ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ 20 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੇ 67 ਲੱਖ ਤੱਕ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੇ ਮੁਹਾਲੀ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਮਾਈ ਦਾ ਟੀਚਾ 20-20 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਥਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਰਾਖਵੀਂ ਕੀਮਤ 18.15 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਰੱਖੀ ਗਈ ਹੈ।

ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਸਰਹੱਦ ਨੇੜਲੇ ਖੇਤਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 638 ਕਰੋੜ ਕੀਤੇ ਜਾਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਤਹਿਤ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿੱਤੀ ਵਰ੍ਹੇ 'ਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਰੀਬ 638 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ 50

ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ 'ਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਤ ਕਰਦਿਆਂ 2018-19 ਦੌਰਾਨ 17 ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ 637.98 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ।

ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੇ ਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ 2017-18 ਵਿਚ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ 1100 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਬੀ.ਏ.ਡੀ.ਪੀ. ਸਰਹੱਦੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ 17 ਰਾਜਾਂ ਦੇ 111 ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੀ.ਏ.ਡੀ. ਪੀ. ਤਹਿਤ ਮੁਢਲੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ, ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਪਲਾਈ, ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ, ਕਨੈਕਟੀਵਿਟੀ, ਜਲ ਨਿਕਾਸ ਆਦਿ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜਾਗੋ ਕੱਢਦੇ ਸਮੇਂ ਗੋਲੀ ਚੱਲਣ ਕਾਰਨ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੀ ਮੌਤ

ਦਸੂਹਾ: ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਹਰਦੇਬਲਾਂ 'ਚ ਇਕ ਵਿਆਹ ਸਮਾਗਮ ਮੌਕੇ ਕੱਢੀ ਗਈ ਜਾਗੋ ਦੌਰਾਨ ਅਚਾਨਕ ਚੱਲੀ ਗੋਲੀ ਕਾਰਨ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਜੱਸੀ (22) ਪੁੱਤਰ ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਾਸੀ ਮਨਸੂਰਪੁਰ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ।

ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਿੰਡ ਹਰਦੇਬਲਾਂ ਵਿਚ ਉਪਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਟੀਟੂ ਦੀ ਲੜਕੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ ਤੇ ਜਿਸ ਸਬੰਧੀ ਰਾਤ ਕਰੀਬ 8.30 ਵਜੇ ਜਾਗੋ ਕੱਢੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਅਚਾਨਕ ਚਲਾਈ ਗਈ ਗੋਲੀ ਜਾਗੋ ਦੀ ਮੂਵੀ ਬਣਾ ਰਹੇ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਾ ਵੱਜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਆਇਓਵਾ ਸਟੇਟ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਡਿਸ਼ ਵਾਸ਼ਰ ਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲੀ ਤੰਦੂਰੀਏ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜੋ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ। ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ; ਖਾਣਾ ਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਮੁਫਤ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਮਿ. ਸਿੰਘ ਫੋਨ: 515-291-1961

ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਮੈਡੀਸਨ, ਵਿਸਕਾਨਸਿਨ 'ਚ ਭਾਰਤੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਲਈ ਵੇਟਰ ਅਤੇ ਹੈਲਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਰਿਹਾਇਸ਼ ਫਰੀ, ਚੰਗੀ ਤਨਖਾਹ

ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: ਸੰਨੀ

ਫੋਨ: 608-630-0287

Prince's Barber Shop

37477 Fremont Blvd, suite C, Fremont, CA 94536

Men & Children's Hair Cut

- *Threading
- *Men's Facials
- *Custom Designing
- *Line-ups
- *Custom Text
- *Hair Color
- *Shave & Mundan
- *Head Massage

ਫੁੱਲ ਟਾਈਮ ਬਾਰਬਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਇੰਡੀਆ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦਾ 18 ਸਾਲ ਦਾ ਤਜਰਬਾ

Business hours:
Mon thru Thursday 9am to 6pm (Appointment only)
Friday, Sat- Sunday- 9am to 6pm (Walk in only)
(Tuesday Closed)

Cell: (510)-677-9942
Shop: (510)-505-9605

www.princebarbershop.com

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼, ਲੈਬਰੋਪ

ਪਿਛਲੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ

ਟਰੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਇੱਕੋ ਛੱਤ ਥੱਲੇ

SAME DAY

ਲਾਇਸੰਸ ਪਲੇਟ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਹੁਣ ਅਸੀਂ

DPF Cleaning ਅਤੇ Baking ਵੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

STOCKTON ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ

ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ALIGNMENT SHOP
• 3 Axle Alignment \$199
• Trailer Alignment \$150

Grand Opening

Special Price for Truck Wash

ਗਲੋਬਲ ਮਲਟੀ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਦੀ ਨਵੀਂ ਲੋਕੇਸ਼ਨ STOCKTON ਵਿਚ HIGHWAY 4 ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਜ਼ਦੀਕ 1950 E Miner Ave. Stockton, CA 95205

Ph: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

www.globalmultiservices.com info@globalmultiservices.com

REPAIR SHOP

ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਦੇ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟਾਇਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ Oil Change, Brakes, Engine Work, Tune Up, Transmission & Clutch ਆਦਿ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਅਤੇ Truck Alignment ਦਾ ਕੰਮ ਤਸੱਲੀਬਖਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। 500+ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ-ਭੁੱਲ੍ਹੀ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਨਾਲ, ਟਰੱਕ-ਟਰੇਲਰ Wash ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ।

TEL: 209.547.9210

FAX: 209.547.9211

REGISTRATION SERVICES

ਟਰੱਕਿੰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਮਿਟ ਜਿਵੇਂ IFTA, CA#, MCP, 2290, ICC, BOC III, NM & Kentucky Permit, DOT Fuel Tax, Corporation Filling ਅਤੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਇਸੈਂਸ ਪਲੇਟਾਂ Same Day Service ਵੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਤੁਰੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਸੀਂ DOT Compliance, DOT Audit ਵਿਚ ਵੀ ਟਰੱਕਿੰਗ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

TEL: 209.982.9996

FAX: 209.982.9997

ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ ਉਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਹਰੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਖੁਦ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 131 ਕੇਸਾਂ 'ਚ 182 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣਿਆਂ ਕੀਤਾ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸਭ

ਵਿਭਾਗ ਦੇ 6, ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੇ 4 ਤੇ ਖੁਰਾਕ ਤੇ ਸਿਵਲ ਸਪਲਾਈ ਵਿਭਾਗ ਦੇ 4 ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣਿਆਂ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜੇ ਗਏ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 131 ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣੇ ਹੋਏ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਭਾਗਾਂ

22 ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 22 ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ, 41 ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਕਰਮਚਾਰੀ ਤੇ 31 ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। 39 ਗਜ਼ਟਿਡ, 49 ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਤੇ 39 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ 77 ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਇਨਕੁਆਰੀਆਂ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। 4 ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਆਮਦਨੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਜਾਇਦਾਦ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਕੇਸ ਵੀ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ 31 ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਪੜਤਾਲਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਕੇ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਤੋਂ 36 ਫੀਸਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਕੀਤੀ। ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਰੋਕਥਾਮ ਕਾਨੂੰਨ ਤਹਿਤ 35 ਕੇਸਾਂ 'ਚ 58 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ, ਜਿਸ 'ਚ 6 ਗਜ਼ਟਿਡ, 38 ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਤੇ 14 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਪੁਲਿਸ ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣੇ ਫੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਮੁਖੀ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੋਰਨਾਂ ਵਿਭਾਗਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ 49 ਕਰਮਚਾਰੀ, ਮਾਲ ਵਿਭਾਗ ਦੇ 35, ਬਿਜਲੀ ਵਿਭਾਗ ਦੇ 19, ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ 12, ਸਿਹਤ

ਦੇ 157 ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਤੇ 25 ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ 30 ਦਸੰਬਰ 2018 ਤੱਕ 17 ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਫਸਰਾਂ (ਜੀ.ਓ.) ਤੇ 140 ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ 94 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਖਿਲਾਫ

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦੇ 9 ਕਰਮੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਬਠਿੰਡਾ ਦੇ ਇਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਚਾਰ ਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਆਤਮਦਾਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਸਬੰਧੀ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਝੂਠੇ ਸਬੂਤ ਤਿਆਰ ਕਰਨ, ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਡਿਊਟੀ ਵਿਚ ਅਣਗਹਿਲੀ ਵਰਤਣ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ 9 ਪੁਲਿਸ ਕਰਮੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਹਦਾਇਤ ਜਸਟਿਸ ਮਹੇਸ਼ ਗਰੋਵਰ ਅਤੇ ਜਸਟਿਸ ਜੌਰਜ ਅਗਸਟੀਨ ਮਸੀਹ ਦੇ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਵਰਲਡ ਹਿਊਮਨ ਰਾਈਟਸ ਪ੍ਰੋਟੈਕਸ਼ਨ ਕੌਂਸਲ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਰੰਜਨ ਲਖਨਪਾਲ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਇਕ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਬਠਿੰਡਾ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪੀਤਤ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਧੀ ਵੀਰਪਾਲ ਕੌਰ ਨੂੰ 2005 ਵਿਚ ਇਕ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕਰਾਉਣ ਕਰ ਕੇ ਸਤਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਬਹਿਮਣ ਜੱਸਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਤੋਂ ਅੱਕ ਕੇ ਸਮੂਹਿਕ ਆਤਮਦਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ।

ਗਈ ਉਥੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਸਬੰਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵੀ ਕਰਵਾਏ ਗਏ।

ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਦੋ ਸਾਲ 'ਚ ਫਤਿਹਾ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵੱਢੀਖੋਰ, ਜਿਥੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੱਢੀਖੋਰਾਂ ਨੂੰ ਨੱਪ ਕੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਰਾਜਧਾਨੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਦੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਟੀਮ ਨੇ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿਰਫ ਇਕ ਵੱਢੀਖੋਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵੱਲੋਂ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ

ਯੂ.ਟੀ. ਦੇ 4 ਪੁਲਿਸ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਵੀ ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ 'ਚ ਕਾਫੀ ਸਰਗਰਮ ਹੈ। ਅੰਕੜੇ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੰਬੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਹਰਿਆਣਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਭਾਗਾਂ 'ਚ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦੇ ਕੁੱਲ 530 ਅਪਰਾਧਕ ਮਾਮਲੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਹਰਿਆਣਾ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਬਿਊਰੋ ਨੇ 426 ਬਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ 40 ਗਜ਼ਟਿਡ, 411 ਗੈਰ-ਗਜ਼ਟਿਡ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ 57 ਕਰਮਚਾਰੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਲੈਣੇ ਰੰਗੇ ਹੱਥੀਂ ਫੜੇ ਗਏ।

ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ: ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਦਲਾਂ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਹੋਈਆਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀਆਂ ਬੇਅਦਬੀਆਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਗਠਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ

'ਤੇ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ, ਬਾਦਲਾਂ ਜਾਂ ਸਾਬਕਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਸੁਮੇਧ ਸੈਣੀ ਵੱਲ ਉੱਗਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ। ਜਸਟਿਸ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੜੇ ਗੁੱਝੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਦਿਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਚ ਸ਼ੱਕੀ ਪਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਕੋਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਵੱਡੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਹੈ ਤੇ ਐਸ.ਪੀ. ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੁਮਾਣਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਕੁਝ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਤਾਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਹਿ' ਹਾਸਲ ਸੀ।

ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੱਠਜੋੜ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਵੀ ਬਣਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ 6 ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਪੜਤਾਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਜਸਟਿਸ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਦਿਨੀਂ 'ਆਪ' ਸੁਪਰੀਮੋ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਜਾਂ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜਾਉਣ ਦੇ ਰੌਅ ਵਿਚ ਹੈ।

ਬੇਅਦਬੀ ਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਗੋਲੀ ਕਾਂਡ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦ ਇਹ ਮੰਦਭਾਗੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਵੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਹੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਵਾਪਰੀਆਂ ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਾਮਯਾਬੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਜਸਟਿਸ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਬਾਰੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਬਣਾਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੜਤਾਲੀਆ ਟੀਮ (ਐਸ.ਆਈ.ਟੀ.) ਦੇ ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ।

ਖਹਿਰਾ ਵੱਲੋਂ ਜਸਟਿਸ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ
ਜਲੰਧਰ: ਜਸਟਿਸ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ) ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਬੇਅਦਬੀ ਕਾਂਡ ਦੇ ਖੁਲਾਸਿਆਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਪੰਜਾਬੀ ਏਕਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਪਲਟਵਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ 'ਆਪ' ਨੇ ਜਿਹੜਾ ਡਰਾਮਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਸੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਬੁਰਜ ਜਵਾਹਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗੋਰਾ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਬਰਗਾੜੀ ਦੇ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਮੀਡੀਆ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਤਸੱਦਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਜਸਟਿਸ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ 'ਇਲਮ' ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਖਹਿਰਾ ਨੇ ਜਸਟਿਸ ਜ਼ੋਰਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਸਫਾ ਨੰਬਰ 21 ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਅਸਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਕਾਂਡ ਕਰਕੇ ਘੁਬਾਇਆ ਤੋਂ ਖੁਸੇਰੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਟਿਕਟ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਸਾਲ 2014 ਵਿਚ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਣੇ ਸ਼ੇਰ ਸਿੰਘ ਘੁਬਾਇਆ ਨੂੰ ਇਸ ਵਾਰ ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਟਿਕਟ ਤੋਂ ਕੋਰਾ ਜਵਾਬ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਘੁਬਾਇਆ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਸਲੀਲ ਵੀਡੀਓ ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਨਮੇਜਾ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਤੇ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਿਛਲੇ

ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਘੁਬਾਇਆ ਬਾਰੇ ਵਾਇਰਲ ਹੋਈ ਵੀਡੀਓ ਨੇ ਘੁਬਾਇਆ ਦੇ ਨੈਤਿਕ ਮਿਆਰ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਕਾਲੀ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਅਜਿਹੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਟਿਕਟ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਚੇ-ਸੁੱਚੇ ਆਚਰਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਘੁਬਾਇਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਧੀਨ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਲੜ ਸਕਦੇ। ਘੁਬਾਇਆ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ 'ਤੇ ਕਈ ਅਕਾਲੀ ਲੀਡਰਾਂ ਨੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਸੁਖਬੀਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਤ 17 ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੁੰਦਰ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ, ਸਾਬਕਾ ਸਪੀਕਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਡਾ. ਦਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸਕੱਤਰ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੋਰ 14 ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣ ਮੈਨੀਫੈਸਟੋ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਤੋਂ ਮੰਗੇ 3-3 ਕਰੋੜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਤੇ ਸੁਨਾਮ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਅਮਨ ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਸਾਲਾਨਾ 3 ਕਰੋੜ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਲੈਂਡ ਮੰਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਐਮ.ਪੀ. ਲੈਂਡ ਦੀ ਤਰਜ਼ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ 3 ਕਰੋੜ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਲੈਂਡ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

ਵਿਧਾਇਕਾਂ ਦੀ ਚੌਲੀ ਆ ਰਹੀ ਇਸ ਮੰਗ 'ਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਬੁਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਜਦਕਿ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਇਹ ਰਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਤੀ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. 4 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵਾਧਾ ਕੇ 19 ਕਰੋੜ ਪ੍ਰਤੀ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਸਾਲਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਅਰੋੜਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮ.ਪੀ./ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਲੋਕਲ ਏਰੀਆ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਫੰਡ ਦਸੰਬਰ 1993 ਵਿਚ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਪੀਵੀ ਨਰਸਿਮ੍ਹਾ ਰਾਓ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਐਮ.ਪੀ. ਤੇ ਐਮ.ਐਲ.ਏ. ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਣ।

ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਧਾਇਕ ਕੋਲ ਉਸ ਦੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਕਿਸੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸੋਚ ਕੇ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਪੰਚਾ ਕੋਲ ਤਾਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਦੋ ਲੱਖ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਬੜੀ ਬੇਬਸੀ ਤੇ ਮਾਯੂਸੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਸਕੀਮ ਤਹਿਤ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ ਸਾਲਾਨਾ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ 2 ਤੋਂ 4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਬੜੇ ਦੁੱਖ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ

ਇਥੇ ਇਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਵੀ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ 1993 ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਬਣੀਆਂ ਤਿੰਨ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਹਰਿਆਣਾ 'ਚ ਭਖੀ ਸਿੱਖ ਸਿਆਸਤ, ਝੀਂਡਾ ਵੱਲੋਂ ਅਸਤੀਫਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਹਰਿਆਣਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਜਗਦੀਸ ਸਿੰਘ ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਜੋਗਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਨਲਵੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਾਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤੇ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਬਾਡੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ 30 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਆਮ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਝੀਂਡਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ 13 ਸਾਲ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਬਾਅਦ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਇਸ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

6 ਜੁਲਾਈ 2014 ਨੂੰ ਤਤਕਾਲੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭੁਪਿੰਦਰ ਹੁੱਡਾ ਨੇ ਵੱਖਰੀ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਉਣ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ 11 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਿਚ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ 41 ਮੈਂਬਰੀ ਐਡਹਾਕ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਝੀਂਡਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸੀ। ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਕੇਸ ਹਾਲੇ ਵੀ ਲੰਬਿਤ ਪਿਆ ਹੈ। ਝੀਂਡਾ ਨੇ ਜਨਤਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਖਜਾਨੇ ਨੂੰ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਵਿਚ ਪਏ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ

ਬਠਿੰਡਾ: ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੰਚ/ ਸਰਪੰਚਾਂ ਦੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਜਾਨੇ 'ਤੇ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਬੋਝ ਪਾਇਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ

ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ 7646 ਪੰਚਾਇਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ। ਇਸ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਚ/ਸਰਪੰਚ 696 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਦਕਿ

ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਪੰਚ/ਸਰਪੰਚ ਔਸਤਨ 400 ਰੁਪਏ ਖਰਚੇ ਗਏ। ਕਿਤੇ ਬੈਰੈਂਡ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦੇ ਲੰਗਰ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਠਿੰਡਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਤਾਂ ਦੋ-ਦੋ ਲੱਖ ਵੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਖਜਾਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੰਗੀ ਝੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਸਕੂਲੀ ਵਰਦੀਆਂ ਲਈ ਪੈਸਿਆਂ ਦਾ ਟੋਟਾ ਹੈ।

ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਵਿਭਾਗ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਪੈਸ਼ਲ ਸਕੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ 4.27 ਕਰੋੜ ਦੇ ਫੰਡਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾਵਾਰ ਵੰਡ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਫੰਡ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ ਨੂੰ 53.24 ਲੱਖ ਜਾਰੀ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਔਸਤਨ 400 ਰੁਪਏ ਖਰਚ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਭਰ ਦੇ 1,00,312 ਪੰਚਾਂ ਤੇ ਸਰਪੰਚਾਂ, ਸਮਿਤੀ ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਅਰੁਣੇ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਗਈ। ਪੰਜਾਬ ਭਰ 'ਚ 13262 ਨਵੇਂ ਸਰਪੰਚ, 83,831 ਪੰਚ, 2899 ਸਮਿਤੀ ਮੈਂਬਰ ਅਤੇ 353 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਰਿਸ਼ਦ ਮੈਂਬਰ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ 1405 ਸਰਪੰਚ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਚ 1279 ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪਟਿਆਲਾ 'ਚ 1038 ਸਰਪੰਚ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ।

ਬਰਨਾਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਰੋਹਾਂ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਖਾਤਮੇ ਬਾਰੇ ਕੈਪਟਨ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸੀ ਵਿਧਾਇਕ ਨੇ ਹੀ ਕੱਢੀ ਫੂਕ

ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ: ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਰਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਵਾਉਣ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਰਵਾਏ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੀ ਫੂਕ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਕੱਢ ਦਿੱਤੀ। ਜ਼ੀਰਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਕੁਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਨਸ਼ੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਨਸ਼ੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਮੰਚ ਤੋਂ ਸਾਰਿਆਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉਥੋਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਇਹ ਦੇਖ ਸਮਾਗਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਵੀ ਡੌਰ-ਭੌਰ ਹੋ ਗਏ। ਵਿਧਾਇਕ ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਬਾਦਲ ਸਾਹਮਣੇ ਨਸ਼ਾ ਤਸਕਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਵੀ ਬੋਲੇ। ਜ਼ੀਰਾ ਨੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਸਰਪੰਚਾਂ ਤੇ ਪੰਚਾਂ ਨੂੰ ਚੁਕਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ 'ਸਹੁੰ' ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਸਹੁੰ ਦੱਸਿਆ ਤੇ ਨਾਅਰੇ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਮਾਗਮ ਦਾ ਬਾਈਕਾਟ ਕੀਤਾ।

ਲਈ ਪ੍ਰਤੀ ਨੁਮਾਇੰਦਾ 394 ਰੁਪਏ ਖਰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਰਾਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਬਹੁਤੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸਾਂ ਵਿਚ ਰੱਖੇ ਗਏ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੱਥਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ 38.72 ਲੱਖ ਰੁਪਏ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ 26.84 ਲੱਖ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਨੂੰ 36.33 ਲੱਖ, ਸੰਗਰੂਰ ਨੂੰ 20.44 ਲੱਖ, ਲੁਧਿਆਣਾ ਨੂੰ 30.38 ਲੱਖ, ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਨੂੰ

22.75 ਲੱਖ ਦੇ ਫੰਡ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। 'ਆਪ' ਆਗੂ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਸਮਾਰੋਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਆਸੀ ਸਟੰਟ ਦੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਿਫਾਇਤੀ ਮੁਹਿੰਮ ਕਿਥੇ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਪਾਣੀ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਹਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਫਜ਼ੂਲ ਖਰਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸਾਦੇ ਤੇ ਪਿੱਛਾਂ ਵਿਚ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ। ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਦੀਆਂ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਵੱਲੋਂ 10 ਫੀਸਦੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਬਿੱਲ 'ਤੇ ਮੋਹਰ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੇ ਜਨਰਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਪੱਛੜੇ ਵਰਗ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਵਿਚ 10 ਫੀਸਦੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਦੇਣ ਦੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਿਵਸਥਾ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮਗਰੋਂ ਬਿੱਲ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰੂਪ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਦ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਬਿੱਲ 9 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਨਿਆਂ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਤਰੀਕ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਖਵੇਂਕਰਨ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਹਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਸੀਟਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ 10 ਫੀਸਦੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਫੂਲਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਸੰਗਠਨ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਐਚ.ਐਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਸ਼ਾ-ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਤਿਆਰ ਕਰਨਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਬਕਾ ਜੱਜ ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਹੇਠ ਸਿੱਖ ਸੇਵਕ ਸੰਗਠਨ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵਿੰਗ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸ. ਫੂਲਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇਣਗੇ। ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੀ ਫੌਜ ਦੇ ਦੋ ਯੂਨਿਟ ਹੋਣਗੇ। ਪਹਿਲੇ ਯੂਨਿਟ 'ਚ ਸਿਰਫ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹੋਣਗੇ ਜਦਕਿ ਦੂਜੇ 'ਚ ਨਸ਼ਿਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲੜਾਈ ਲੜਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਫੌਜ ਦੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 12 ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਕ ਚੋਣ ਕਮੇਟੀ ਵੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ, ਜੋ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰੇਗੀ।

ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ: ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀਆਂ ਬੋਗਸ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਰੋਕ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਫਰਵਰੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਰੋਕ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਗਸ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਬੰਧੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਅਗਲੀ ਤਰੀਕ 30 ਜਨਵਰੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਿਆਂ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੇ ਆਨਰੇਰੀ ਸਕੱਤਰ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖੁਰਾਣਾ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਜਲਦੀ ਹੀ ਚੀਫ ਖਾਲਸਾ ਦੀਵਾਨ ਦੀ ਕਾਰਜਸਾਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ

ਸੱਦੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤਰੀਕ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਕੇ ਜਨਰਲ ਹਾਊਸ ਦੀ ਚੋਣਾਂ ਸਬੰਧੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਫਰਵਰੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਉੱਜ ਵੀ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਊਸ ਦੀ ਮਿਆਦ 9 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫਰਵਰੀ ਪਹਿਲੇ ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਹਫਤੇ ਵਿਚ ਚੋਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸਾਂਝੀ ਪੰਜ ਮੈਂਬਰੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਭਾਟੀਆ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਂਝੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਸੋਧੀ ਹੋਈ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਮ ਚੋਣਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈ ਰੋਕ ਹਟਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਸਮਾਨ: ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਮਰਾਠਿਆਂ ਤੇ ਅਫਗਾਨ ਫੌਜ ਵਿਚਾਲੇ ਹੋਈ ਪਾਣੀਪਤ ਦੀ ਤੀਜੀ ਲੜਾਈ ਨਾਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਜੰਗ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਦੇਸ਼ ਹਿੰਦ ਵਿਚ ਹੀ ਹੋਣਗੇ। ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਖਿਲਾਫ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ 'ਦਿਖਾਵਾ' ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗੱਠਜੋੜ ਨਿਰੋਲ ਸੱਤਾ ਦੀ ਭੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਉਪਜਿਆ ਹੈ ਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਠੋਸ ਰਣਨੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਆਗੂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭਿਅਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਤੇ ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਜ਼ਰੂਰ ਜਿੱਤੇਗੀ।

ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਜੇ ਥੱਕ ਗਏ ਹੋ ਤਾਂ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਫੋਨ (408) 687-1899

Gurdip Singh Sandhu
Homeopathic Practitioner/Consultant Since 1973
DHMS-Gold Medalist, BAMS, MDEh.- India

Well Experienced as:
Director, Principal, Professor and Chief Medical Officer in Medical Colleges and Hospitals of Punjab (India)
Practice Under State of California Act SB 577
EX Member: The California Homeopathic Society
National Center For Homeopathy- USA

Live on Jas TV
Saturday 9:30AM and Sunday 4PM (Pacific Time)
7021 Village Park Way, Dublin, CA 94568

Gurdip Singh Sandhu
Email: Homeomedicine@yahoo.com

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ
National Truck Driving School

1816 Main Ave., Sacramento CA, 95838

ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ

*ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਿੰਗ ਸਕੂਲ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ
*ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਕੰਮ/ਜੋਬ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ
*ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਏਅਰਪੋਰਟ ਤੋਂ ਚੁੱਕਣ ਤੇ ਛੱਡਣ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰਬੰਧ
*2-3 ਹਫਤਿਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੋਫੈਸ਼ਨਲ ਟਰੱਕ ਡਰਾਈਵਰ ਬਣੋ

ਨੈਸ਼ਨਲ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਕੰਪਨੀ ਲਈ ਓਨਰ ਅਪਰੇਟਰ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ

ਕੰਪਨੀ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ 42 ਸੈਂਟ ਪ੍ਰਤੀ ਮੀਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ

Call For Special Price

Kashmir S. Thandi
Office: (866) 933-3038
Balhar S. Ranu Cell:916-502-7733

ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਟਰੱਕ ਤੇ ਟਰੇਲਰ ਲੀਜ਼ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਸੁੱਚੇ ਲਾਂਘੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

ਸਾਂਝਾਂ

ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ 'ਚ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਵੰਡ ਦੀ ਲਕੀਰ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਆਵਾਮ ਦੇ ਆਪਸੀ ਮੋਹ ਨੂੰ ਵੰਡ ਨਾ ਸਕੀ। ਇਹ ਲੇਖ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਸਮੇਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲੇ ਮੋਹ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਮਿਲੇ ਜ਼ਖਮਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਓਥੋਂ ਦੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ ਹੈ: 1947 ਵਿਚ ਏਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਓਧਰ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ-ਸਿੱਖਾਂ ਹੱਥੋਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਕਤਲ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ, ਤੇ 1965 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜੰਗ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਵਲੋਂ ਜਿੱਤੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਛੱਡ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸਰਨ ਲੈਂਦਿਆਂ ਵੀ; 1971 ਦੀ ਜੰਗ ਤੋਂ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਰਾਵੀ ਪਾਰ ਤੋਂ ਤੈਰ ਕੇ ਏਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਕਿੰਨੂ-ਸੰਗਤਰੇ ਲਿਆ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਦਲੇ ਰੰਮ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਵੀ; ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ 1998 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ, ਕਸੂਰ, ਲਾਇਲਪੁਰ (ਫੈਸਲਾਬਾਦ), ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ, ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ

ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਂਘੇ ਬਾਰੇ ਬਣ ਰਹੇ ਰਾਬਤ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਉਘੇ ਲੇਖਕ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੌਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੁਝ ਯਾਦਾਂ ਫਰੋਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਮੋਹ-ਮੁਹੱਬਤ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦਾਂ ਦੋਹੀਂ ਪਾਸੀਂ ਵੱਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪੈਗਾਮ-ਏ-ਮੁਹੱਬਤ ਹਨ, ਜੋ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ 'ਦੁਸ਼ਮਣੀ' ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਾਥ ਬਣਦਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਅਮਾਨਤ ਔਲਾ ਦੀ ਭਾਣਜੀ ਘਰ ਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਮਾਮੂ ਜਾਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਭਾਣਜੀ ਨੇ ਮਾਮੇ ਨੂੰ ਬਿਸਤਰ ਵਿਛੋ ਮੰਜੇ ਉਤੇ ਬਿਠਾਇਆ ਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਾ ਦੇਖ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਬੰਦਾ ਆਪਣੀ ਵਿਥਿਆ ਦੱਸਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਸਨ। ਉਹ ਖੱਤਰੀ ਸਨ। 1928 ਵਿਚ ਏਸ ਪਿੰਡ ਆਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਫੌਜ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਮੁਰੱਬਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀ ਵਸਾਈ ਨਗਰੀ ਛੱਡਣ ਤੇ ਮੌਤ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਪੈਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਵਿਥਿਆ ਦੱਸਣ ਵਾਲਾ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਚਮਨ ਲਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਚਮਨ ਲਾਲ ਤੋਂ ਇਲਮ ਦੀਨ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਹੀ ਇਲਮ ਦੀਨ ਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੈਦੀ ਮਸਜਿਦ ਵਿਚ ਜਾ ਵੜਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਨਮਾਜ਼ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਏਧਰ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਲਈ ਕਾਹਲਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੁੜ ਮੁੜ ਘੜੀ ਵੱਲ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਸਬਰ ਜਵਾਬ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਗਰਮ ਗਰਮ ਸਮੇਂਸੇ ਤੇ ਜਲੇਬੀਆਂ ਆਈਆਂ ਤਾਂ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਖਾਣ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਦੇਖ ਕੇ ਸਭ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤੇ ਆਪ ਪੱਟਰਾਂ ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮੰਗੀ। ਰਹਿਰਾਸ ਦੇ ਪਾਠ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਾਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਪਾਠ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਏਧਰ ਇਲਮ ਦੀਨ ਵੀ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਰਸੂਖ ਵਰਤਿਆ ਤੇ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਾਰ ਅੰਦਰ ਬਿਠਾ ਕੇ ਏ. ਸੀ. ਚਾਲੂ ਕਰਨ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਪਾਠ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਵਾਲੀ ਮੇਜ਼ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਲੈ ਲਈ ਸੀ।

ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪਿੱਛੋਂ ਮੋਟਰ ਗਰਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਵਾਰੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਪਿੰਡ ਇਸਮਾਈਲਾ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿਤਾ ਭਾਈ ਸੰਤ ਰਾਮ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕਰਿਆਨੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਬਾਗਾਂ ਦੇ ਠੋਕੇ ਲਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀ।

ਵਿਗੀਆਂ ਟੋਢੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤੁਰਦੇ ਅਸੀਂ ਸੂਆ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਜਿਥੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪੁਣਛਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਸੁਨਿਆਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸਮਾਈਲਾ ਵਾਲੇ ਜ਼ਰਗਰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗਲੀ ਉਹੀਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਰਗਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਤਾਂ ਕਾਇਮ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਵਿਹੜਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਇਹ ਕੋਲਿਆਂ ਦਾ ਡਿੱਪ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੇੜਲੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਮਦਰੱਸਾ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੋ ਗਈ।

ਗੱਲਾਂ ਖਤਮ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਤੁਰਨ ਸਮੇਂ ਬਾਹਰੋਂ ਦੋ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੋਰ ਆ ਗਏ। “ਅ ਅਬਦੁਲ ਕਯੂਮਾ ਤੈਨੂੰ ਖਾਸ-ਉਲ-ਖਾਸ ਮਹਿਮਾਨ ਮਿਲਾਵਾਂ। ਦੇਖ ਕੌਣ ਹੈ?” ਜ਼ਰਗਰ ਨੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ। “ਠੋਕੇਦਾਰ ਸੰਤ ਰਾਮ ਦਾ ਪੁੱਤ ਏ। ਇੰਡੀਆ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਜਨਮ ਭੋਂ ਦੇਖਣ ਆਇਆ ਏ।” ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆਏ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਮ ਕਰੀ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਵਰਗੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬੁੱਕਲ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਏਦਾਂ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਵਿਛੜੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ, ਖਾਨੇਵਾਲ ਤੇ ਮੁਲਤਾਨ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਛਾਂਗਾ-ਮਾਂਗਾ ਨੇੜੇ ਆਪਣਾ ਨਾਨਕਾ ਪਿੰਡ ਵੇਖਣ ਗਈ

ਬੀਬੀ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਬਦਲ ਕੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕਰ ਸਕੀਏ; ਭਾਵ ਇਹ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਗੱਲ ਨਾ ਆਵੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਧਰਮ ਬਦਲਣਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਾ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਸ ਤੇ ਭਾਵਨਾ ਉਤੇ ਫੁੱਲ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਉਹ ਪੂਰੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਉਧਰੋਂ ਇਧਰ ਆਏ ਭੈਣਾਂ, ਭਾਈਆਂ ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕੇ।

ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਭੈਣ ਜ਼ਿਲਾ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰ ਦੇ ਪਿੰਡ ਪੰਧੋਰ ਵਿਚ ਸੀ। ਉਹ ਇਕ ਵਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਪੰਧੋਰ ਜਾ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਕਸਬਾ

ਜਹਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਫਰ ਕਾਫੀ ਲੰਮਾ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਰਾਏਵਿੰਡ, ਓਕਾੜਾ, ਸਾਹੀਵਾਲ-ਕਈ ਪ੍ਰਸਿਧ ਥਾਂਵਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਓਕਾੜਾ ਦੀ ਖੰਡ ਮਿਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ ਤੇ ਸਾਹੀਵਾਲ ਦੀਆਂ ਮੱਝਾਂ-ਗਉਆਂ, ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੇ ਰੋਤਾ। ਕਣਕ ਦੀ ਲਹਿਲਹਾਉਂਦੀ ਫਸਲ, ਸੜਕ ਦੇ ਕੰਢੇ ਉਸਰੇ ਵੱਡੇ ਪਿੰਡ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਲੇ ਓਡ।

ਸੜਕਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੁਰਜੀਨੁਮਾ ਮੀਲ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ-ਖੱਬੇ ਤੇ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰਾਂ ਲਈ ਹਦਾਇਤਾਂ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਫਸਲ ਦੀਆਂ ਉਨਤ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਸਿੰਜਾਈ ਤੇ ਖਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨੁਕਤੇ। ਇਹ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਗ੍ਰਾਮ ਸੇਵਕਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਵੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਨਿੱਘ ਤੇ ਅਪਣਤ ਹੈ। ਤੁਰੇ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨੂੰ ਬਾਹੋਂ ਫੜ ਕੇ ਰੋਕ ਲੈਣਾ ਤੇ ਸਲਾਮ ਕਹਿ ਕੇ ਪੁੱਛਣਾ ਕਿ ਕਿੱਥੋਂ ਆਇਆ ਹੈ, ਆਮ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮਿੱਟਾਂ-ਸਕਿੱਟਾਂ ਵਿਚ ਬੱਚੇ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ 50 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਡੱਕਿਆ ਗੱਚ ਗਲ ਤਕ ਭਰ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਿਰੀ ਗੱਲ ਕਰਨ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਕੋਲ ਖੜੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ। ਮਰਦ ਲੋਕ ਜੱਫੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਮਿਲਦੇ, ਅਜਿਹੀਆਂ ਜੱਫੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਢਿੱਲੂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਣ ਦਿੰਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਵਿਛੜੇ ਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆਂ ਕਰੀਦਾ ਹੈ, ਕਮਰ ਬਾਜਵਾ ਤੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਧੂ ਦੀ ਜੱਫੀ ਵਾਂਗ।

ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਦੀ ਉਮਰ ਛੇ ਸਾਲ ਸੀ ਤੇ ਨਾਂ ਅਮਾਨਤ ਔਲਾ। ਬਾਪ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਕਤਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਮਾਂ ਵੱਡੇ ਬੱਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਓਧਰ ਜਾਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕਿਸੇ ਜੱਟ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਰੱਖ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਂ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। 1998 ਤੱਕ ਉਹ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਉਘਾ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਹਰ ਸਵੇਰ ਜਪੁਜੀ ਸਾਹਿਬ ਤੇ ਅਨੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਰਹਿਰਾਸ ਤੇ ਕੀਰਤਨ ਸੋਹਿਲਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਸੁਖ ਦੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ।

ਸਾਡੀ ਕਾਰ ਦਾ ਡਰਾਈਵਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਚਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਰਾਹ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਨੇੜਲੇ ਥਾਣੇ ਦੀ ਚੌਕੀ ਤੋਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰਾਹ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹਿਆ। ਪਿੱਪਲ ਦੇ ਰੁੱਖ ਥੱਲੇ ਤਾਸ਼ ਖੇਡਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਤੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਪੱਕੇ ਚੌਤਰੇ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਕੇ ਉਤਰ ਆਇਆ, “ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਉਡੀਕ ਰਹੇ ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ।” ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਲਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਆਗਿਆ ਲਏ ਬਿਨਾ ਹੀ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਨਾਲ ਕਾਰ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।

ਬਜ਼ੁਰਗ ਦਾ ਨਾਂ ਮੁਹੰਮਦ ਅਸ਼ਰਫ ਰੰਧਾਵਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੁਰੱਬਿਆਂ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਂ ਦਾ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲ ਖੋਲ੍ਹਿਆ

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨਮਕ ਦੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਬਣ ਚੁਕੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀ ਜਿਲਦ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵੀ ਸ਼ੁਕਰਾਨੇ ਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਤਰ ਸਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਖਾਨੇਵਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਖਾਨੇਵਾਲ ਤੋਂ ਕਈ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੂਰ ਜਹਾਨੀਆਂ ਵਿਚ। ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਦਿਸਦਾ ਵਾਹਗਾ ਬਾਰਡਰ।

ਸਹਿਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਨਵਾਜ਼ ਸ਼ਰੀਫ ਦੇ ਮਹਿਮਾਨ ਜੁ ਬਣ ਗਏ ਸਾਂ।

ਅਸੀਂ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਇਕ ਮੋਟਰ ਗਰਾਜ਼ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਆਪਣਾ ਜਨਮ ਸਥਾਨ ਦੇਖ ਕੇ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਾਲੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਆਪਣੀ ਧੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਸੀ। ਧਰਮ ਕੌਰ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਰਸ ਸਹੇਲੀ ਕੋਲ ਛੱਡ ਆਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੀ ਪਾਲੀ ਤੇ ਵਿਆਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੀ ਨੂੰਹ ਬਣ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਪਾਣੀਪਤ ਵਾਲਾ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਓਧਰ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਸ਼ੇਖੂਪੁਰੇ ਸੀ। ਕਰਨਲ ਗਿੱਲ ਕੋਲ ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰ ਸੇਵਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰ ਜੰਮਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਏਧਰ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤੇ ਵੰਡ ਪਿੱਛੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਮਿਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਮੈਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਸੁਰਜੀਤ ਦੂਜੇ ਟੋਲੇ ਨਾਲ ਰਲ ਗਈ। ਸਾਡੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਵੀ ਉਹੀਦੀ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਵਾਹਗਾ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਦੋ ਤਿੰਨ ਕਾਰਾਂ ਤੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਕੋਚ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅਠਾਰਾਂ ਜਣੇ ਸਾਂ। ਵਾਹਗੇ ਚਾਹ ਪੀਂਦਿਆਂ ਅਤੇ ਲਾਹੌਰ ਜਾ ਕੇ ਫੈਡਰਲ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦਿਆਂ ਅਸੀਂ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਗਏ।

ਬੋਤੂ ਆਰਾਮ ਕਰਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਗਏ ਤਾਂ ਉਥੋਂ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਵੇਖਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਸ਼ਾਨ ਤੇ ਸਾਜ਼ੋ-ਸਾਮਾਨ ਨਾਲੋਂ ਫਾਰਸੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਫੋਟੋ ਬੜੀ ਖਿਚ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਖੂਬਸੂਰਤ ਤੇ ਖੁਸ਼ਖ਼ਤ ਫਾਰਸੀ ਅੱਖਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਖ ਕੇ ਚਿੱਪਕਾ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ 1947 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ 'ਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ।

ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਦੋਹਾਂ ਟੋਲਿਆਂ ਨੇ ਵੱਖ ਹੋ ਜਾਣਾ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਕੁਰਾਨ ਸ਼ਰੀਫ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਜਿਲਦਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਗਏ ਸਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਜਿਥੇ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਕੋਈ ਮਾਈ, ਭਾਈ ਜਾਂ

ਦੂਰੋਂ ਦਿਸਦਾ ਲਾਹੌਰ।

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

(ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ), ਕੋਹਮਰੀ ਤੇ ਮੁਲਤਾਨ ਵੀ। ਹੁਣ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇਖਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣ ਗਈ ਹੈ। ਦੇਖੋ, ਸਬੰਬ ਕਿਵੇਂ ਬਣਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੱਕ ਵੇਖੇ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸੰਨ ਸੰਤਾਲੀ ਦਾ ਕਤਲੋਆਮ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣ ਚੁਕਾ ਹੈ। 1965 ਵਿਚ ਮੈਂ ਤੇ ਮੇਰਾ ਕਵੀ ਸਿਤਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਕਾਮਿਲ) ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਜਿੱਤੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇਖਣ ਪੰਜਾਬ ਆਏ। ਮੇਰੀ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਜਾਣ ਡਾ. ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ ਗਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਤਰਨਤਾਰਨ ਤਹਿਸੀਲ ਦਾ ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ ਰਾਤ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦਿਆਂ ਡਾ. ਪੰਨੂੰ ਦਾ ਭਰਾ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਮੇਰੇ ਸਿਤਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਰੋਣਕੀ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਏਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਜਿੱਤੇ ਹੋਏ ਪਿੰਡ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਚਾਰੇ ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੇਖਣ ਤੁਰ ਪਏ।

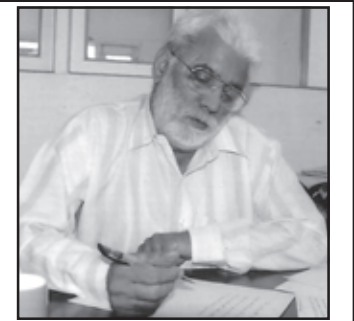
ਰਸਤੇ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫੌਜ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਫਸੇ ਜਾਂ ਖੂਹਾਂ ਟੋਭਿਆਂ ਵਿਚ ਧਸੇ ਹੋਏ ਪੈਟਨ ਟੈਂਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਵੇਖੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜੀ ਬੂਟਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਬਾਹਰਾਂ ਵੀ ਤੱਕੀਆਂ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਲਾ ਸਮਾਨ ਖੇਰੂੰ ਖੇਰੂੰ। ਸਭ ਦਰ ਦੀਵਾਰਾਂ ਢੱਠੀਆਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਗਲੀਆਂ ਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪਾੜੇ ਬਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਫੱਟੀਆਂ, ਸਲੇਟਾਂ ਅਤੇ ਕਾਪੀਆਂ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਲੇਖ ਮਜ਼ਮੂਨ ਵੀ ਪੜ੍ਹੇ। ਕੁਝ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਵੀ ਮਿਲੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਲਾਦ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਥਾਂਵਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਜਾ ਸਕੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੇਖ-ਭਾਲ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਉਜਾੜੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਤਾਂ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੇ ਬਲਿਹਾਰੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਫੌਜ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਭਾਂਜ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਲਾਹੌਰ ਵਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੂੰ ਪਰਤਦੇ ਸਮੇਂ ਅਸੀਂ ਅਟਾਰੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਅਟਾਰੀ ਦੀ ਸਮਾਧ ਵੇਖਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਲਿਖੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਾਂ ਉਤੇ ਪਈ:

ਆਈਆਂ ਪਲਟਣਾਂ ਬੀੜ ਕੇ ਤੋਪਖਾਨੇ ਅੱਗੋਂ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਪਾਸੜੇ ਤੋੜ ਸੁੱਟੇ। ਸ਼ਾਮ ਸਿੰਘ ਸਰਦਾਰ ਅਟਾਰੀ ਵਾਲੇ ਬੰਨ੍ਹ ਸਸਤਰੀ ਜੋੜ ਵਿਛੋੜ ਸੁੱਟੇ। ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਖੇ ਖਾਂ ਹੋਏ ਸਿੰਧੇ ਹੱਲੇ ਤਿੰਨ ਫਰੰਗੀ ਦੇ ਮੋੜ ਸੁੱਟੇ। ਸਾਹ ਮੁਹੰਮਦਾ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੋਰਿਆਂ ਦੇ ਵਾਂਗ ਨਿੰਬੂਆਂ ਲਹੂ ਨਿਚੋੜ ਸੁੱਟੇ। ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਖੇ ਖਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੇ ਮੇਰਾ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜਾਂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਿਆ ਨਸ਼ਾ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਲਾਂਘਾ 1965 ਵਾਲੇ ਨਸ਼ੇ ਦਾ ਹੈਗਓਵਰ (ਤੋਟ) ਲਾਹੁਣ ਵਾਲਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਂਜ 1965 ਵਾਲੀ ਫੇਰੀ ਮਗਰੋਂ ਮੈਂ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਪੰਨੂੰ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੇ ਸਾਥੀ ਬਣ ਗਏ। 1966 ਤੋਂ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। 1971 ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਤੇ 1998 ਵਿਚ ਰਲ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵੀ ਗਏ।

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਲੁਭਾਉਣੀ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਕੋਹੜ

ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਪਿੜ

ਜਤਿੰਦਰ ਪਨੂੰ
ਫੋਨ: 91-98140-68455

ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਮੀਡੀਆ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼ਾ ਪੱਛਾਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਲੋਕ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਬੇਫਿਕਰ ਦੇ ਡੰਗ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਜੁਗਤ ਵਿਚ ਰੁੱਝੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਮੀਡੀਆ ਦੀ ਇੱਕ ਟੀਮ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਪੁੱਛ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲੀ ਵਾਰੀ ਕਿਸ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਮੱਧ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, “ਦੋਨੋਂ ਮੇ ਸੇ ਕੋਈ ਆ ਜਾਏ, ਚੁਲਹਾ ਜਲਾਨੇ ਕੇ ਲੀਏ ਪਸੀਨਾ ਤੋ ਹਮੇਂ ਬਹਾਨਾ ਹੀ ਪੜੇਗਾ, ਗਰੀਬ ਕੋ ਰੋਟੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਦੇਤਾ।” ਉਸ ਦੀ ਇਹ ਗੱਲ ਜਿਉਣ ਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹਉਕਾ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਉਸ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਰ ਨੇਤਾ ਇਹ ਕਹਿਣ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸਮਾਨ ਤੋਂ ਤਾਰੇ ਤੋੜ ਕੇ ਲਿਆ ਦਿਆਂਗੇ; ਪਰ ਏਦਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਰਾਜ 'ਚ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਕੰਮ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਫਲਾਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋਚਿਆ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਉਠ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚ ਲੈਣਾ ਸੀ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਆਗੂ ਪਹਿਲਾਂ ਰਾਜ ਕਰਦੇ ਸਨ ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਜ ਭੰਡ ਰਹੇ ਹੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਇੰਦਰਾ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਮਾਤਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਿੰਦਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹੋ। ਅੱਜ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਆਗੂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਜਦੋਂ 70 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਭੰਡਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਗੂ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਛੱਡਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਕਮਾਨ ਜਦੋਂ ਸਾਂਭੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ 67 ਸਾਲ ਬਣਦੇ ਸਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ 3 ਸਾਲ ਪਾ ਕੇ ਹੀ 70 ਬਣਦੇ ਹਨ।

ਇੰਨੇ ਸਿਆਣੇ ਮੋਦੀਆਂ ਤੇ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀਆਂ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਵੀ ਭਾਰਤ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਸੰਸਾਰ ਦਰਜਾਬੰਦੀ ਵਿਚ ਅਜੇ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਬੜਾ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਦੇਸ਼ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਕਿਰਦਾਰ ਪੱਖੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਕੜੇ ਤੇ ਚਾਰਟ ਵੇਖ ਲੈਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਪ੍ਰੈਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਾਲ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਾਲਾਤ ਦੀਆਂ ਕੋਝੀਆਂ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਇਆ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਪੱਖੋਂ ਭਾਰਤ ਦਾ ਦਰਜਾ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਕਦੇ 80ਵਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਪਿਛਲੇ 17 ਸਾਲਾਂ

ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਬਹੁਤਾ ਵਿਗੜਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਵਾਜਪਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੀਜੇ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਦਾ ਵਿਗਾੜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਤੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ 80ਵੇਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ 128ਵੇਂ ਥਾਂ ਜਾ ਡਿੱਗਾ ਸੀ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇਹ ਕੁਝ ਸੁਧਰ ਕੇ 106 ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੋਦੀ ਰਾਜ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਾ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਨੂੰ 140ਵੇਂ ਥਾਂ ਜਾ ਡਿੱਗਾ ਸੀ। ਅਜੋਕੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਨਾਰਵੇ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਹੋਰਨਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਬੜੇ ਪੱਛੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ 130ਵੇਂ ਥਾਂ ਦਰਜ ਹੈ। ਅਗਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਦੇਣ ਪੱਖੋਂ ਉਹੋ ਭਾਰਤ 103 ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਜਾ ਡਿੱਗਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਫਸਲ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖਰੀਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਸਿਹਤ ਦੇ ਅੰਕੜੇ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨੰਬਰ ਲਿਖ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦਾ ਨਾਂ ਅੱਤ ਦੇ ਪੱਛੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚਾਲੇ 154 ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਦਿਲ ਦੁਖਾਉਂਦੀ ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਕੋਈ ਆਗੂ ਗੱਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀ ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਯੱਕੜ ਮਾਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਪੈ ਚੁਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਏਦਾਂ ਦੀ ਖੇਚਲ ਬੋਲੋਤੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਹਵਾਲੇ ਦੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸੰਸਥਾ ਫੋਰਬਸ ਨੇ ਵੀ ਫਲਾਣੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਉਪਰ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਐਨੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਉਦਯੋਗ ਲਾਉਣ ਪੱਖੋਂ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਹੋਰ ਪੱਖ ਲੁਕਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਨੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਜਦੋਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਨੇ ਬਿਜਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁਚਾਈ ਤੇ ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੁਚਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਰ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਤਾਰ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਪੁੱਜੀ ਹੈ ਤਾਂ ਓਸੇ ਫੋਰਬਸ ਦੀ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 42 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਤੋਂ ਵਾਂਝੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੰਗਲੀ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਹਨ ਅਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਗਰੀਬੀ ਮਾਰੇ ਮੁਹੱਲਿਆਂ ਦੇ ਵਾਸੀ ਵੀ ਹਨ। ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਝਾਂਸੀ ਜ਼ਿਲਾ ਜੰਗਲ ਦੇ ਕਿਸੇ ਪੱਛੜੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਸੰਸਾਰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਤਾਜ ਮਹਿਲ ਵਾਲੇ ਆਗਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਦਾ ਹੈ ਤੇ ਉਸ ਦੇ 28 ਫੀਸਦੀ ਲੋਕ ਸੱਤਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਮਾਣਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਬਿਜਲੀ ਨਾਲ ਲਾਟੂ ਜਗਾਉਣ ਜੋਗੇ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਜਿਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ, ਉਹ ਹੈ, ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਜਿੰਨੀ ਦੌੜ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਲਾ ਰਹੇ। ਇਥੋਂ ਜਵਾਨੀ ਬਾਹਰ ਨੂੰ ਭੱਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਾਪੇ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਰਹਿਣ, ਪਰ ਪੁਰਾਤਨ ਯੁੱਗ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਪੇਟ ਭਰਨ ਦਾ ਜੁਗਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਉਦੋਂ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਤੇ ਪੰਖੇਰ ਵੀ ਉਡਾਰੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਦੂਸਰੇ ਆਸਰੇ ਭਾਲਣ ਨਿਕਲ ਤੁਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਏਦਾਂ ਹੀ ਪਰਵਾਸ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਰਿਆਈ ਲੋਕ ਵੀ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਆਏ, ਕਈ ਹੋਰ ਵੀ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਰਤ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੇਟ ਭਰਨ ਜੋਗੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਭੱਜਣ ਦੀ ਲੋੜ

ਇਸ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰ ਚੁਣਨ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਸਰਕਾਰ ਚਲਾ ਰਹੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਮੋਹਰੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਮੇਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਹ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ 70 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਕੀਤੇ। ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਗੂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਸੀ, ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਉਹ ਕੰਮ ਵੀ ਗਿਣਾ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ 70 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਚੱਲੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸਨ ਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਆ ਕੇ ਕਰਨੇ ਨਹੀਂ ਪਏ। ਅਹਿਸਾਨ ਜਤਾਉਣ ਵਾਂਗ ਮੋਦੀ ਸਾਹਿਬ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੇਰੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਐਨੇ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਨਵੀਂ ਰੇਲ ਪਟੜੀ ਵਿਛਾਈ ਗਈ, ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ

ਹੈ, ਜਿਥੇ ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਤੇ ਸੁਰਜੀਤ ਇਕੱਠੇ ਸਾਂ। ਏਧਰੋਂ ਜਾ ਕੇ ਓਧਰ ਵਸਣ ਵਾਲੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਡੇ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੂਰਬੇ ਏਧਰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਾਣੀਪਤ ਵਾਲੇ ਨਿਰੰਜਣ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ, ਕੁਰੂਕਸ਼ੇਤਰ ਵਾਲੀ ਧਰਮ ਕੌਰ ਨਾਲ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਾਲੀ ਸੁਰਜੀਤ ਨਾਲ ਤੇ ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਵਾਲੇ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਨਾਲ। ਬਹੁਤੀ ਭੀੜ ਸੁਰਜੀਤ ਦੁਆਲੇ ਹੋ ਗਈ, ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ। “ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਤਰਨਤਾਰਨ ਵਾਲੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗੋ ਰਹੋ, ਮੈਂ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਹਾਂ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਮੈਂ ਕਿਹਾ। ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣਦੇ ਸਾਰ ਪੱਕੇ ਜਿਹੇ ਰੰਗ ਤੇ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਦੀ ਭੰਗਣ ਕੁੜੀ “ਮੇਰੇ ਅੱਬਾ ਅਜ਼ਾਮ ਦੇ ਸਨ” ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਮੁਹਾਰੀ ਝਾੜੂ ਸਮੇਤ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਖੜ੍ਹ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਾਣਦੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਦੇ ਮਾਪੇ ਅਜ਼ਾਮ ਦੀਆਂ ਕਿੱਨੀਆਂ ਹੀ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਗਲੀਆਂ, ਮੁਹੱਲੇ, ਖੇਤ, ਫਸਲਾਂ ਤੇ ਚੌਆ। ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਅਜ਼ਾਮ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਏਨਾ ਹੀ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਬਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਬਿਠਾ ਕੇ ਕੈਂਪ ਤਕ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਆਂਢ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਵੇਲੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੈਣਾਂ-ਭਰਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧ ਕੇ ਮਦਦ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਏਦਾਂ ਜਾਪਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਖੜੋਣ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵਿਚੋਂ ਆਪਣੇ ਅੱਬਾ ਦਾ ਨਿੱਘ ਆ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਛੜੀ ਧੀ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਓਧਰਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਓਧਰਲੀ ਧਰਤੀ ਰੰਗ, ਰੂਪ ਤੇ ਦਿੱਖ ਵਜੋਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਉਘੜਵੀਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਪੈਟ, ਬੁਸ਼ਰਟ ਤੇ ਸਫਾਰੀ ਸੂਟ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਹਿਨਿਆ ਮਿਲਿਆ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਬੜੀ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਢਕੇ ਹੋਣਾ। ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਆਦਮੀ ਤੇ ਔਰਤ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਗੁੱਟ ਜਾਂ ਗਿੱਟਾ ਨੰਗਾ ਹੋਵੇ। ਆਮ ਪਹਿਰਾਵਾ ਸਲਵਾਰ ਤੇ ਕਮੀਜ਼ ਹੈ। ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਜਲਵਾ ਸੀ। ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਚਿੱਟਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ

ਸੁੱਚੇ ਲਾਂਘੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ)

ਹੋਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿਪਾਹੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹਿਫਾਜ਼ਤ ਲਈ ਨਾਲ ਤੋਰਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਨਕਾ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਗੁਲਾਮ ਹੈਦਰ ਨਾਂ ਦਾ ਬਜ਼ੁਰਗ ਮਿਲ ਗਿਆ। “ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੀਬੀ ਬਚਿੰਦ ਕੌਰ ਦੀ ਧੀ ਹਾਂ, ਜੋ ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ ਪੰਨੂਆਂ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ।” ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਨਕਾ ਘਰ ਵੇਖਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟਾਈ। ਜਦੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉਤੇ ਪਹੁੰਚੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਹੰਝੂ ਆ ਗਏ। ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿਚ

ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨੀ ਫੁਰਤੀ ਸੀ। “ਚੌਧਰੀ ਸਾਬੂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁੱਢਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਚਾਲ ਤਾਂ ਜਵਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ।” ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਨ ਆਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਦੋਹਤਰੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਆਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਨਾ ਆਈਏ, ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਕਾਹਦੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋਏ?” ਗੁਲਾਮ ਹੈਦਰ ਨੇ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੈਕੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸ ਕੇ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ

ਜਦੋਂ ਉਹ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿਚ ਨੌਜਵਾਨੀ ਫੁਰਤੀ ਸੀ। “ਚੌਧਰੀ ਸਾਬੂ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੁੱਢਾ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹੋ ਪਰ ਤੁਹਾਡੀ ਚਾਲ ਤਾਂ ਜਵਾਨਾਂ ਵਾਲੀ ਹੈ।” ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਕਿਹਾ। “ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕਾਰਨ ਆਈ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਦੋਹਤਰੀ ਅੱਧੀ ਸਦੀ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਆਏ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਹਰਕਤ ਵਿਚ ਨਾ ਆਈਏ, ਫੇਰ ਅਸੀਂ ਕਾਹਦੇ ਮਨੁੱਖ ਹੋਏ?” ਗੁਲਾਮ ਹੈਦਰ ਨੇ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦਿਆਂ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪੈਕੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸ ਕੇ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ

ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਰੰਗੀਲਾ ਪ੍ਰਿੰਟ, ਚੈਕ ਜਾਂ ਧਾਰੀਦਾਰ। ਉਂਜ ਸਭ ਔਰਤਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਇਕਹਿਰੀਆਂ ਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਮਾਕਲ। ਪਰਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੁਪੱਟੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਵਲ ਦੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਇੰਜ ਵਲ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨੱਕ ਤਾਂ ਢਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਨੰਗੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਪੱਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਢਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਗਰਦਨ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਸਿਰ ਢਕਣ ਦਾ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੈ। ਪਗੜੀ ਬੰਨਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼, ਕੁੱਲ੍ਹਾ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ, ਤੁਰਕੀ ਟੋਪੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਂ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਛੋਟੇ ਵਰਗੀ ਬਹੁਤ ਪਤਲੀ ਚੀਨੀ ਟੋਪੀ ਆਮ ਹੈ। ਪਗੜੀ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਗਿੱਟੇ-ਗੋਡੇ ਢਕੇ ਹੋਣਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਗੜੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਢਕਦੀ ਹੈ। ਕਸੂਰ, ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਤਹਿਮਤ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ, ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਤੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿਚ ਤਹਿਮਤ ਦੀ ਥਾਂ ਸਲਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਪਿਸ਼ੋਰ ਜਾਂ ਕਹੋ ਮੱਰੀ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਦਾ ਹੈ। ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਐਨ ਮਰਕਜ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਪਗੜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਲਗਭਗ ਉਹੀਓ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਮਉਮਰ ਤੇ ਸਾਥੀ। ਔਰਤਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਗਲੀਆਂ-ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਫਿਰਦੀਆਂ।

ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਪਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਜਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਜਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਲਾਹੌਰ ਨੇੜੇ ਹਜ਼ਰਤ ਬਾਬਾ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦਾ ਮਜ਼ਾਰ ਵੀ ਵੇਖਣ ਗਏ, ਜੋ ਹਾਜ਼ਮਪੁਰਾ ਦੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤਹਿਤ ਢਾਹ ਵੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਾਨ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਟਵਾਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਟੋਲਾ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੂਜੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਅਭੋਲ ਹੀ ਮਜ਼ਾਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਮਜ਼ਾਰ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਕਦਮ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਸਲਿਮ ਮਰਿਆਦਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਮਸਜਿਦਾਂ, ਮਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਮਕ ਮਰਿਆਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਬਾਦਤਗਾਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ? ਕੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਇਕੋ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਵਸਨੀਕ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਤੂਲ ਦੇਣਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬੇਮਜ਼ਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਮਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਇਹ ਲੱਭਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰਜੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਹਲੀਮੀ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਰਨ ਲੱਗਾ।

ਮੁਲਤਾਨ ਦੇ ਚੌਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਝਲਕ।

ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੀ ਚਮਕ ਦਮਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। “ਘਰਾਂ ਵਾਲਿਓ, ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਆਏ ਹਨ।” ਗੁਲਾਮ ਹੈਦਰ ਨੇ ਉਸ ਘਰ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਚੇਤੰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਇਕੋ ਵਾਕ ਨੇ ਸੁਰਜੀਤ ਦੀ ਉਦਾਸੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਘਰ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵੀ ਗੁਲਾਮ ਹੈਦਰ ਦਾ ਏਨਾ ਮਾਣ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਜਿਧਰ ਜੀਅ ਚਾਹੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਵੇਲੀ ਦੇ ਚੁਬਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਵੀ ਉਸ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਗੁਲਾਮ ਹੈਦਰ ਵਾਰ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਵਡੇਰੀ ਉਮਰ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਜਿਸਮ ਸਾਬ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਪਰ ਸੁਰਜੀਤ ਨੇਟ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮੇ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਭੁੱਲਿਆ। ਸੁਰਜੀਤ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਕਿ

ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਏਨਾ ਹੀ ਕਿਹਾ, “ਕੀ ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਦੀ ਆਪਣਾ ਪਿੰਡ ਦੇਖਣ ਓਧਰ ਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ?” ਉਸ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਵਿਚ ਲਾਚਾਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋਹਾਂ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੀ ਕੰਧ ਉਸਰ ਚੁਕੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੋ ਕਿਸਮ ਦੇ ਢਕਵੰਜ ਰਚਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਪਸੀਨੇ ਵਿਚ ਭਿੰਜੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੱਫੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਦਾ ਛੱਡਣ ਨੂੰ ਜੀਅ ਹੀ ਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਤੁਰਨ ਦਾ ਵਕਤ ਹੋਇਆ ਤਾਂ “ਜਾ ਧੀਏ ਜਾ” ਕਹਿ ਕੇ ਗੁਲਾਮ ਹੈਦਰ ਨੇ ਬੇਦਿਲੇ ਜਿਹੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਦੀ ਦੋਹਤੀ ਦਾ ਸਿਰ ਪਲੋਸਿਆ ਤੇ ਤੌਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਥਾਂ ਦੀ ਮਿਲਣੀ ਵੀ ਦੱਸਣ ਵਾਲੀ

ਉਧਰਲਾ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਓਧਰਲੀ ਧਰਤੀ ਰੰਗ, ਰੂਪ ਤੇ ਦਿੱਖ ਵਜੋਂ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਤੇ ਬਹੁਤ ਉਘੜਵੀਂ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪਹਿਰਾਵਾ, ਪੈਟ, ਬੁਸ਼ਰਟ ਤੇ ਸਫਾਰੀ ਸੂਟ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਪਹਿਨਿਆ ਮਿਲਿਆ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਬੜੀ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ, ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਤੋਂ ਪੈਰਾਂ ਤਕ ਢਕੇ ਹੋਣਾ। ਕੋਈ ਵਿਰਲਾ ਆਦਮੀ ਤੇ ਔਰਤ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਗੁੱਟ ਜਾਂ ਗਿੱਟਾ ਨੰਗਾ ਹੋਵੇ। ਆਮ ਪਹਿਰਾਵਾ ਸਲਵਾਰ ਤੇ ਕਮੀਜ਼ ਹੈ। ਪਹਿਰਾਵੇ ਦੀ ਇਕਸਾਰਤਾ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਜਲਵਾ ਸੀ। ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਚਿੱਟਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੇ

ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਰੰਗ ਰੰਗੀਲਾ ਪ੍ਰਿੰਟ, ਚੈਕ ਜਾਂ ਧਾਰੀਦਾਰ। ਉਂਜ ਸਭ ਔਰਤਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਇਕਹਿਰੀਆਂ ਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਮਾਕਲ। ਪਰਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਵੀ ਆਪਣਾ ਹੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦੁਪੱਟੇ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰੀ ਮੱਥੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਵਲ ਦੇ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਇੰਜ ਵਲ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਨੱਕ ਤਾਂ ਢਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅੱਖਾਂ ਨੰਗੀਆਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੱਖਾਂ ਦੀ ਸਿੱਧੀ ਪੱਟੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਹਰ ਵੇਲੇ ਢਕਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਥੋਂ ਤਕ ਮਰਦਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਗਰਦਨ ਤੋਂ ਉੱਤੇ ਸਿਰ ਢਕਣ ਦਾ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਅੰਦਾਜ਼ ਹੈ। ਪਗੜੀ ਬੰਨਣ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼, ਕੁੱਲ੍ਹਾ ਪਹਿਨਣ ਦਾ ਰਿਵਾਜ, ਤੁਰਕੀ ਟੋਪੀ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਜਾਂ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਛੋਟੇ ਵਰਗੀ ਬਹੁਤ ਪਤਲੀ ਚੀਨੀ ਟੋਪੀ ਆਮ ਹੈ। ਪਗੜੀ ਦਾ ਰਿਵਾਜ ਵੱਡੀ ਉਮਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੱਤ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਗਿੱਟੇ-ਗੋਡੇ ਢਕੇ ਹੋਣਾ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਧੁੱਪ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਪਗੜੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਤਿਅੰਤ ਅਹਿਮ ਹਿੱਸੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਢਕਦੀ ਹੈ। ਕਸੂਰ, ਸ਼ੇਖੂਪੁਰਾ ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਝੇ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਤਹਿਮਤ ਵਧੇਰੇ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਨੌਸ਼ਹਿਰਾ, ਹੋਤੀ ਮਰਦਾਨ ਤੇ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿਚ ਤਹਿਮਤ ਦੀ ਥਾਂ ਸਲਵਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਪਿਸ਼ੋਰ ਜਾਂ ਕਹੋ ਮੱਰੀ ਦੇ ਪਹਾੜੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ਦਾ ਹੈ। ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਦੇ ਐਨ ਮਰਕਜ਼ ਵਿਚ ਸਿੱਖ ਸਰਦਾਰ ਪਗੜੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਲਗਭਗ ਉਹੀਓ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹਮਉਮਰ ਤੇ ਸਾਥੀ। ਔਰਤਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਗਲੀਆਂ-ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਖੁੱਲ੍ਹਮ-ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਫਿਰਦੀਆਂ। 1947 ਪਿੱਛੋਂ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਧਾਰਮਕ ਸਾਂਝ ਹੀ ਨਹੀਂ ਟੁੱਟੀ, ਇਤਿਹਾਸਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਸਾਂਝ ਵੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਗੁਰਮੁਖੀ ਲਿਪੀ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਏਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹਿੰਦੀ, ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਓਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਦੀਬ ਆਲੋਚਨਾ ਨੂੰ ਤਨਕੀਦ, ਰਚਨਾ ਨੂੰ ਤਸਨੀਫ, ਰੌਸ਼ ਨੂੰ ਇਹਤਜਾਜ਼, ਰਾਜਧਾਨੀ ਨੂੰ ਦਾਰਉਲ-ਖਲਾਫਾ ਤੇ ਹੀਣ ਭਾਵ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ-ਏ-ਕਮਤਰੀ ਇੰਜ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਹੋਣ। ਉਥੋਂ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ, ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਕਲਾ ਦੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਲਈ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਬਾਬਾ ਫਰੀਦ, ਸ਼ਾਹ ਹੁਸੈਨ, ਬੁੱਲ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹ, ਹਾਸ਼ਮ, ਵਾਰਿਸ ਜਾਂ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਕਬਲ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ

ਵਿਚ ਜੰਮੇ ਪਲੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ, ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਜਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ। ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸ਼ਿਵ ਕੁਮਾਰ ਜਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਚਿੱਤ-ਚੇਤੇ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦਿਆਂ ਲਾਹੌਰ ਨੇੜੇ ਹਜ਼ਰਤ ਬਾਬਾ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦਾ ਮਜ਼ਾਰ ਵੀ ਵੇਖਣ ਗਏ, ਜੋ ਹਾਜ਼ਮਪੁਰਾ ਦੇ ਉਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਾਰਾ ਸ਼ਿਕੋਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤਹਿਤ ਢਾਹ ਵੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਥਾਨ ਸ਼ੇਰਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਮਾਰਗ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਟਵਾਂ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਟੋਲਾ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਦੇ ਮਕਬਰੇ ਵੱਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਸੁਰਜੀਤ ਹਰ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਦੂਜੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜੁੱਤੀ ਉਤਾਰ ਕੇ ਅਭੋਲ ਹੀ ਮਜ਼ਾਰ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਮਜ਼ਾਰ ਦੀ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਪਾਰ ਕਰ ਗਈ। ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਇਕਦਮ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ। ਮੁਸਲਿਮ ਮਰਿਆਦਾ ਔਰਤ ਨੂੰ ਮਸਜਿਦ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਮਸਜਿਦਾਂ, ਮਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਹੀ ਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇਣਾ ਵੀ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਮਕ ਮਰਿਆਦਾ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿਚ ਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਧਰਮ ਔਰਤ ਨੂੰ ਇਬਾਦਤਗਾਹ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ? ਕੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਔਰਤਾਂ ਇਕੋ ਧਰਤੀ ਦੀਆਂ ਵਸਨੀਕ ਨਹੀਂ? ਇਸ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਤੂਲ ਦੇਣਾ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬੇਮਜ਼ਾ ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਮਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਹੱਲ ਇਹ ਲੱਭਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੁਰਜੀਤ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਹਲੀਮੀ ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਰਨ ਲੱਗਾ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸਨਿਚਰਵਾਰ, 19 ਜਨਵਰੀ 2019

ਚੁਣਾਵੀ ਦੌਰ ਅਤੇ ਜੋੜ-ਤੋੜ

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿਉਂ-ਜਿਉਂ ਨੇੜੇ ਢੁੱਕ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਉਚ ਜਾਤੀਆਂ ਨੂੰ 10 ਫੀਸਦੀ ਕੋਟਾ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣੇ ਵੱਲੋਂ ਵੱਡਾ ਮਾਅਰਕਾ ਮਾਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੰਮ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਨਾ ਕੋਈ ਭਿਣਕ ਪੈਣ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਭਾ ਤੋਂ ਕੋਟਾ ਬਿਲ ਪਾਸ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਵੀ ਅੱਖ ਝਪਕਣ ਦੇ ਫੇਰ ਵਿਚ ਇਹ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਕੇ ਦਰਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਬਿੱਲ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨੀ ਕਾਹਲ ਮਚਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰੇਂਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਜੱਦੀ ਸੂਬੇ ਗੁਜਰਾਤ, ਜਿਥੇ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹੀ ਸਰਕਾਰ ਹੈ, ਨੇ ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਉਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾ ਸੂਬਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਈ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਾਰ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਬਹੁਤ ਸਤਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਬਣਨ ਵਾਲਾ ਗੱਠਜੋੜ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਾਆਰਾਈਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਿਥੇ-ਜਿਥੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ, ਉਥੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਜਿੱਤ ਸਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਪਤਲੀ ਪੈਂਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਹੀ ਹੁਣ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਉਚ ਜਾਤੀਆਂ ਲਈ 10 ਫੀਸਦੀ ਕੋਟੇ ਵਰਗੇ ਪਾਪੜ ਵੇਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਜਾਵੜੇਕਰ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਵੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਵਿਚ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਇਸੇ ਸਾਲ ਜੁਲਾਈ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਾਦ ਰਹੇ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੋਧ 12 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਹੱਥਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾ ਲਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ-ਪਹਿਲਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ-ਲੁਭਾਉ ਐਲਾਨਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉਤੇ ਆਪਣੀ ਪਤਲੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਪੈ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਝਾ ਹੀ ਫੇਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ-ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ (ਸਪਾ) ਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ (ਬਸਪਾ) ਰਲ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਗੱਠਜੋੜ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਮਹਾਂਗਠਜੋੜ ਨੂੰ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਧੱਕਾ ਹੀ ਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਇਸ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ 80 ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੈਰ ਚਿਰਾਂ ਦੇ ਉਖੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਵੀ ਇਹ ਇਸ ਸੂਬੇ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਜਿੱਤ ਸਕੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਕਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਤਕੀਂ ਸੂਬਾਈ ਪੱਧਰੀ ਖੇਤਰੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਆਦਿ ਦੇ ਨਾਂ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ।

ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵੀ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਪਿਛੇ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਾਰੀ ਸਿਆਸੀ ਸਰਗਰਮੀ ਅਤੇ ਬਣ-ਬਿਗਸ ਰਹੇ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਮੰਚ ਆਦਿ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਜੋਂ ਹੀ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਕੇ ਬਾਗੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ 'ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਟਕਸਾਲੀ)' ਬਣਾ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਤੋਂ ਬਾਗੀ ਹੋ ਕੇ ਵੱਖਰੀ ਪਾਰਟੀ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਆਗੂ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਵੀ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਹੈ। ਉਡਦੀ ਨਜ਼ਰ ਦੇਖਿਆਂ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਬਾਗੀ (ਸਮੇਤ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰ ਡਾ. ਧਰਮਵੀਰ ਗਾਂਧੀ) ਅਤੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਬਾਗੀ ਸਮਝੇ ਇਕੋ ਮੰਚ ਉਤੇ ਇੱਕਠੇ ਹੋਣ ਦੇ ਰਾਹ ਪਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਕਾਂਗਰਸ ਅੰਦਰਲਾ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਵੇਲੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿਚ ਤੀਜੇ ਫਰੰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੌਥੇ ਫਰੰਟ ਬਾਰੇ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ ਵੀ ਕਰ ਛੱਡੀ ਹੈ। ਇਸ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਚੋਣਵੀ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਕੈਪਟਨ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਡੱਕਾ ਵੀ ਤੋੜ ਕੇ ਦੂਹਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਟਕਸਾਲੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਆਸ ਸੀ, ਉਹ ਆਵਾਮ ਨੇ ਭਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਦੇ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹਰ ਵਾਰ ਪਛੜਦੀ ਰਹੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਵੀ ਹੁਣ ਕਿਤੇ ਜਾ ਕੇ ਸੂਬੇ ਵੱਲ ਵੱਧ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਇਕਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਸਰਗਰਮੀ ਫੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਉਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਪੈਸੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਲੱਗੇ ਸਨ ਅਤੇ ਤਿੱਖੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਦੋਂ ਸਬੰਧਤ ਕੇਂਦਰੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਪਿਛਾਂਹ ਹਟਾਉਣਾ ਪੈ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੁਣ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਉਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਉਠ ਕਿਸ ਕਰਵਟ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੇ ਹੀ ਦੱਸਣਾ ਹੈ ਪਰ ਫਿਲਹਾਲ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੇ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮੀਂ-ਕਾਰੀਂ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਬਨਾਮ ਗਿਆਨ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਿਲ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਰੁਖ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋੜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅੱਜ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਮੁਲਤਾਨੀ ਮੱਲ ਮੋਦੀ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਤੋਂ ਬੇਮੁਖ ਹੋਏ ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਸਾਡੀ ਨਸਲ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪਰ ਅਸੀਂ ਮੌਸਮੀ ਫਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਦਾ ਵੀ ਲੁਣਕ ਲੈਣਾ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਤੋਂ ਟੁੱਟਣ ਕਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਸਾਡੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸਾਹ ਉਖੜਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਕੁਝ ਲੋੜਾਂ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਨ ਦੀਆਂ। ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਨ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚੱਜੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੀ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਧੇ-ਅਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ-ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਹੀ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਗਿਆਨ ਦੀ ਭੁੱਖ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਜਾਣਨ ਦੀ ਜਗਿਆਸਾ ਮਨੁੱਖੀ ਮਨ

ਡਾ. ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-94174-38285

ਦੀਆਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਰੁਚੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਹੀ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਪਦਾਰਥ-ਪੈਸੇ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਲਾਲਸਾ ਵਾਲੇ ਇਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਮਾਨਸਿਕ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਪਦਾਰਥਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਸਾਰਾ ਦੁਖਾਂਤ ਛੁਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਦਰਅਸਲ, ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਧਨਾਂ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਡੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਜਾਂ ਲੋੜਾਂ ਸਚਮੁਚ ਸਾਡੀਆਂ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਸੋਚੇ ਵਿਚਾਰੇ ਸਾਡਾ ਜ਼ੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਸਤਾਂ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਤਸਕੀਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ੈਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਝ-ਸਮਝ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਨਾਰਾਕਸ਼ੀ ਕਰੀ ਰੱਖੀ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਅਨੰਤ ਅਤੇ ਨਿਰੰਤਰ ਚਲਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਅੱਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਰਾਹੀਂ ਸੰਗਠਿਤ ਤੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਅਕਲ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਅਗਿਆਨ, ਅਨਿਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦੀ ਕੰਧ 'ਚ ਮੋਰੇ ਸ਼ਬਦ-ਸਾਧਕਾਂ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੱਧਕਾਲ 'ਚ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਅਤੇ ਮੁਗਲ ਰਾਜਨੀਤਕ ਜ਼ੁਲਮ-ਜ਼ਬਰ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਨੂੰ ਕਲਾਤਮਕ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾ ਕੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਮਹਾਨ ਵਿਰਾਸਤ ਵਜੋਂ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਹਿਰਦੇ 'ਤੇ ਅੰਕਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖੀ ਅਨੁਭਵਾਂ, ਸੋਚਾਂ, ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਗ਼ੈਰ-ਮਿਲਾਵਟੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸਾਨੂੰ

ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰੇ ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੌਮਾਂ ਕੋਲ ਮਹਾਨ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੈ ਉਹ ਅਨੇਕਾਂ ਹਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸੰਕਟਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚੋਂ ਉਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਮੁੜ ਉਠ ਖਲੋਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੰਸਾਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੌਮਾਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਚ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਹਨ।

ਇਸ ਭੌਤਿਕ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਇਕ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰਜਤ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਸੱਤਾ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਭਾਸ਼ਾ ਰਾਹੀਂ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਾਬੂ 'ਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਇਹ ਰੀਤ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਆਧਾਰਿਤ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਸਿਖਰ ਛੂੰਹਦੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਸਭ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਯੰਤਰਤ ਮਨੁੱਖ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਹੇਠ ਕਰਨ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਇਸ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਅਨੇਕਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ, ਜਨਮ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ, ਵੋਟਰ ਕਾਰਡ, ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ 'ਚ ਦਰਜ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਸੀ.ਸੀ.ਟੀ.ਵੀ. ਕੈਮਰਿਆਂ ਅਤੇ ਬਣਾਉਣੀ ਉਪਗ੍ਰਹਿਆਂ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ 'ਚ ਵਿਚਰਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਆਜ਼ਾਦ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹਰ ਸਾਹ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਕਿਤਾਬ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਿਵਾਰ, ਸਕੂਲ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਹਰ ਸਮੇਂ ਇਤਿਹਾਸ, ਰਾਜਨੀਤੀ, ਸਮਾਜ, ਧਰਮ ਆਦਿ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਸੋਚੇ-ਝੂਠੇ ਲੇਖੇ ਇਸ ਦੇ ਮਨ 'ਤੇ ਅੰਕਿਤ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਜਿਉਣ ਲਈ 'ਸੋਧਣ' ਦਾ ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਮੌਲਿਕਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀਪਣ ਮਧੋਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇਸ ਗ਼ਲਤ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਝੂਠੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦਾ ਅਨੁਸਾਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਸਹਿਜ

ਨੂੰ ਛਿੱਕੇ ਟੰਗੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਸਮਾਜ ਸਿਰਜਣਾ ਚਾਹਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਅਰਥਚਾਰਾ ਸਿਰਜ ਲਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦੇ ਹਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਮੁਰਦਾ ਜੁਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਲਣ ਵਜੋਂ ਬਲਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਵਿਚ ਮਨੁੱਖ ਵਜੋਂ ਵਿਚਰਨਾ ਅੰਤਾਂ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਢਾਂਚਾ ਹਰ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਮਨਫੀ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿਚ ਫਿੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਤਤਪਰ ਤੇ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਸਵੈ ਤੇ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦੇ ਮਾਰੂ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਸਾਡਾ ਸਹਾਰਾ ਤੇ ਰਾਹ ਦਸੇਰਾ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੰਵੇਦਨਾ, ਹਮਦਰਦੀ, ਕਰੁਣਾ, ਉਤਸ਼ਾਹ, ਭਾਈਚਾਰਾ ਅਤੇ ਤਿਆਗ ਵਰਗੇ ਭਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਚੰਡ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਵਾਨ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਸ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਇੰਜਨੀਅਰਾਂ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕਿੱਤਾ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਹੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ

ਅਜਿਹੇ ਡਾਕਟਰਾਂ, ਵਕੀਲਾਂ ਜਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਮਨੁੱਖਤਾ ਪ੍ਰਤੀ ਲਗਾਅ ਤੇ ਸੇਵਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਣ।

ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਵਾਪਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤੇ ਵਕੀਲ ਨਿਆਂ ਨੂੰ ਆਮ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਵਿੱਦਿਆ ਦਾ ਵਪਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਕਿੱਤਿਆਂ ਦਾ ਤਕਰੀਬਨ ਇਹੀ ਹਾਲ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਬੇਮੁਖਤਾ ਇਸ ਸਭ ਦੀਆਂ ਜੜ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਅਗਿਆਨ ਤੇ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਰਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਤਮ ਨਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਬਦ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਸਾਧਨਾ ਦੁਆਰਾ ਘਟਾਇਆ ਜ਼ਰੂਰ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਹਾਸਿਲ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹਾਨ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਦੀ ਸਿਤਮਜ਼ਰੀਫੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਧਰਤੀ ਉਪਰ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਰੁਖ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋੜਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅੱਜ ਉਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਹੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜੀ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੁਕਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ:

ਸਬਦੁ ਗੁਰੂ ਸੁਰਤਿ ਧੁਨਿ ਚੇਲਾ॥
ਅਕਥ ਕਥਾ ਲੈ ਰਹਉ ਨਿਰਾਲਾ॥

ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਾਧਨਾਂ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਅਤੇ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਬਾਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਡੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਜਾਂ ਲੋੜਾਂ ਸਚਮੁਚ ਸਾਡੀਆਂ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਲੋਂ ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪੈਦਾ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਬਿਨਾਂ ਕੁਝ ਸੋਚੇ ਵਿਚਾਰੇ ਸਾਡਾ ਜ਼ੋਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਵਸਤਾਂ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਤਸਕੀਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਸ਼ੈਆਂ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਕੇ ਹੋਰ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਦਿਲਕਸ਼ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਹੋੜ ਵਿਚ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੇਲਿਹਾਜ਼

ਪੰਜਾਬੀ ਏਕਤਾ?

ਆਏ ਸੀ ਤੁਫਾਨ ਵਾਂਗੂੰ 'ਤੀਸਰਾ ਬਦਲ' ਬਣ, ਪਾਟੇ ਧਾਤੀ ਪਾ ਕੇ ਖਿੱਲੀ ਆਪਣੀ ਉਡਾਈ ਐ। ਤਿੰਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੋਈ ਦਿਲ ਸਕਿਆ ਨਾ ਜਿੱਤ ਯਾਰੇ, ਪੰਜੇ, ਝਾੜੂ, ਤੱਕੜੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵਧਾਈ ਐ। ਉਨੀ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਕਰ ਦੇਣਗੇ ਭਵਿੱਖਵਾਣੀ, ਕਿਸ ਦੇ ਲਈ ਤਾਜ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਅੱਗੇ 'ਬਾਈ' ਐ। 'ਕਾਲੀ, ਟਕਸਾਲੀ, ਕਾਂਗਰਸੀ, ਹੋਰ ਦੂਜੇ-ਤੀਜੇ, ਲੱਗਦਾ ਅਜੀਬ ਹੋਈ ਜ਼ੋਰ-ਅਜਮਾਈ ਐ। ਚਾਹ ਦੇ ਸੜੇ ਹੋਏ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰਨਗੇ ਲੱਸੀ ਨੂੰ ਵੀ, ਸਮਾਂ ਦੱਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਕਿੰਨੀ ਕੁ ਮਨ ਭਾਈ ਐ। ਰਹਿੰਦੀ 'ਬੀਬੀ ਏਕਤਾ' ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਤਦੇ 'ਏਕਤਾ ਪੰਜਾਬੀ' ਖਹਿਰੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਣਾਈ ਐ।

ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਲੋਕ ਦੋ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੱਦ ਦਰਜੇ ਦੇ ਵੀਰਾਨੇ ਹਨ - ਪਹਿਲਾ ਕ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਦੂਸਰਾ ਸਿਨੇਮਾ। ਆਲਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪਾਸੇ ਜਿਥੇ ਸਚਿਨ ਤੇਂਦੁਲਕਰ ਦਾ ਸੌਵਾਂ ਸੈਂਕੜਾ ਛੇਤੀ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਦੁਆ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਰਤ ਰੱਖੇ; ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ, ਰਜਨੀਕਾਂਤ ਦਾ ਮੰਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਪੂਜਾ ਤਕ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਸਚਿਨ ਦੇ ਛੱਕੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਰਜਨੀਕਾਂਤ ਦਾ ਐਕਸ਼ਨ, ਲੋਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਇਹ ਸਭ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਅਵਾਮ ਵਿਚ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਬਹੁਤਾ ਲੰਮਾ ਨਹੀਂ, ਲੇਕਿਨ ਰੱਚਕ ਜ਼ਰੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਗੱਲ

ਜੋ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਇਆ, ਉਸੇ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਕਿ 1992 ਵਿਚ ਕਾਰ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

2014 ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਬਣੀ, ਉਸ ਨੇ ਤਮਾਮ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਪਾਸੇ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਉਠਾਇਆ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਅਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਵੀ ਹੋ ਗਏ। ਸਰਜੀਕਲ ਸਟਰਾਈਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ, ਫੌਜ ਦੀ ਬਹਾਦਰੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ (ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਸਾਬਤ ਕਰਨ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਹਨ) ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣ ਲੱਗੀ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਉਪਰ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਫੋਟੀਆਂ-ਵੱਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ 4 ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਭਰਪੂਰ 'ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦੀ' ਫਿਲਮਾਂ ਆਈਆਂ ਹਨ।

'ਬੇਬੀ' ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ 'ਰਾਜ਼ੀ' ਤਕ ਹਰ ਫਿਲਮ ਦੇਸ਼ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਿਲਮਾਂ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਕਸ ਆਫਿਸ ਉਪਰ ਭਰਪੂਰ ਕਮਾਈ ਕੀਤੀ, ਬਲਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਸ ਕਥਿਤ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਨੂੰ ਵੀ ਤਕੜਾਈ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਟੀ.ਵੀ. ਉਪਰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਸੱਖਿਆ ਹੀ ਸੈਂਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਮਨੀਪੁਰ ਵਿਚ 2004 ਵਿਚ ਔਰਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਗਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਗੱਲ ਜ਼ੁਬਾਨ ਉਪਰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸਕੋਗੇ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਮਸਲੇ ਉਪਰ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ 'ਅਫਸਪਾ' ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਹਿ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ਧੁਰੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਤਿੰਨ ਫਿਲਮਾਂ 'ਉੱਤੀ ਅਟੈਕ', 'ਦਿ ਐਕਸੀਡੈਂਟਲ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਿਨਿਸਟਰ' ਅਤੇ 'ਠਾਕਰੇ' ਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਸਾਂਝੇ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਰਾਫਾਲ, ਨੋਟਬੰਦੀ ਤੇ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਜਿਹੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਫਿਲਹਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਹਾਲੀਆ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਧਾਈ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਚੋਣਾਂ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ ਤਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤਾਂ ਹੋਵੇਗਾ ਹੀ। 2014 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਚੋਣਾਂ ਟੀ.ਵੀ. ਉਪਰ ਲੜੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਗਾਮੀ

ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਟੀ.ਵੀ. ਉਪਰ ਹੀ ਲੜੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਿਸ ਦਾ ਆਗਾਜ਼ 'ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੇਵਕ' ਨੇ ਨਵੇਂ ਸਾਲ ਵਿਚ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇ ਕੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਸੱਤਾ ਵਿਰੋਧੀ ਰੁਝਾਨ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਵੇ? ਐਸੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਦਾਰੀ ਸੌਂਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੰਮ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਾਈਮ ਟਾਈਮ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬਹਿਸਾਂ ਜ਼ਰੀਏ ਹੋਵੇਗਾ, ਬਲਕਿ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦਾ ਵੀ ਖੂਬ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਸੰਨ 2014 ਵਿਚ ਜੋ ਬਹੁਮਤ ਭਾਜਪਾ

ਜ਼ਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਖੇਡ 'ਦਿ ਐਕਸੀਡੈਂਟਲ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਿਨਿਸਟਰ' ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਖੇਡੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮਸੇਵਕ ਸੰਘ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਰਹਿ ਚੁੱਕੇ ਮੌਦੀ ਦੀ ਛਵੀ ਹਿੰਦੂਤਵਵਾਦੀ ਆਗੂ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। 2002 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁ ਗਿਣਤੀ ਤਬਕੇ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿਚ ਮੌਦੀ ਦੀ ਛਵੀ 'ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ' ਦੀ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦਾ ਪੱਤਾ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਹਰ ਚੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਕਸਰ ਖੇਡਦੀ ਆਈ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਰ ਐਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਹੋ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਠਾਕਰੇ' ਇਸ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਸੈਂਟ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤਕ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮਾਂ ਦੇ

ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਉਸ ਦਾ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਤਤਕਾਲੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਖਿਲਾਫ ਜਨਤਾ ਦਾ ਰੋਹ ਸੀ।

ਜਾਹਰ ਹੈ, ਇਸ ਵਾਰ ਜਦੋਂ 2019 ਦਾ ਚੋਣ ਯੁੱਧ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਰਡ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕਾਰਡ ਕਿਉਂਕਿ ਓਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸੋ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਫਲੈਸ਼-ਬੈਕ ਦਿਖਾ ਕੇ ਭੇਡੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਐਸਾ ਦਾਅਵੇਚ ਭਾਜਪਾ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀ ਖੇਡਦੀ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਥੇ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਦਿਗਵਿਜੈ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾ ਕੇ ਡਰਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਹਾਲਤ 'ਚ ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕਰਕੇ ਜਨਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹੀ ਲੋਕ ਵਾਪਸ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਘੁਟਾਲਿਆਂ ਦਾ ਦੌਰ ਫਿਰ

ਜ਼ਰੀਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਛਵੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਵਿਗਾੜੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 2016 ਵਿਚ ਆਈ ਫਿਲਮ 'ਅਜ਼ਹਰ' ਇਸ ਦੀ ਸਟੀਕ ਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਮੁਹੰਮਦ ਅਜ਼ਹਰ ਦੀਨ ਨੂੰ ਪਾਕ-ਸਾਫ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ 'ਠਾਕਰੇ' ਵਿਚ ਵੀ ਸਿਵ ਸੈਨਾ ਦੇ ਬਾਨੀ ਅਤੇ ਬਾਬਰੀ ਮਸਜਿਦ ਨੂੰ ਢਾਹੁਣ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਠਾਕਰੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸਿਵ ਸੈਨਾ ਕਾਫੀ ਰੁਚੀ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਆਸਤ ਉਪਰ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰਨ 'ਤੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਫਿਲਮ ਬਾਲ ਠਾਕਰੇ ਉਪਰ ਹੋਵੇ, ਲੇਕਿਨ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਇਹ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਫਾਇਦਾ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਵਿਚ ਸਿਵ ਸੈਨਾ

ਨੂੰ ਫਾਇਦੇ ਹੋਵੇ, ਲੇਕਿਨ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਫਿਲਮ ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਹੀ ਕਾਰਗਰ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੌਦੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਐਸਾ ਕੋਈ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਗੂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਤਾ 'ਹਿੰਦੂ ਹਿਰਦੇ ਸਮਰਾਟ' ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖ ਸਕੇ।

ਇਸੇ ਕੜੀ ਵਿਚ 'ਉੱਤੀ ਅਟੈਕ' ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਜੀਕਲ ਸਟਰਾਈਕ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਵੱਲੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਪਰ ਕੀਤੀ ਜਵਾਬੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੀ, ਲੇਕਿਨ ਮੌਜੂਦਾ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਤਮਾਮ ਸੱਜੇਪੱਖੀ ਤਾਕਤਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫਾਇਦੇ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ। ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿਚ ਐਸੀ ਕੋਈ ਸੰਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਸਵਾਲ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ, ਲੇਕਿਨ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਧਿਰ ਨੇ ਜੋ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਚ ਫੌਜ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਹੀ ਦੇਸ਼ਧੁਰ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਮਾਸੂਮਾਂ ਉਪਰ ਪੈਲਟ ਗੰਨਾਂ ਦੇ ਹਮਲਿਆਂ ਬਾਬਤ ਸਵਾਲ ਕਰੋਗੇ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਸ਼ਧੁਰੀ ਕਰਾਰ ਦੇ ਕੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਕਰਾਰ ਦੇ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੌਜ ਦੀ ਆੜ ਵਿਚ ਜਿਸ ਜਾਅਲੀ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਹਿੱਸਾਤਮਕ ਪਰਦਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਫਿਲਮ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੇਗੀ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਬਹੁਤ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਹਿਸ਼ਤਵਾਦ, ਗ਼ਰੀਬੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਰਗੇ ਮੁੱਦੇ ਪਿਛਾਹ ਧੱਕ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ।

ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਫਿਲਮਾਂ ਉਮਦਾ ਮਿਸਾਲ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਘੜਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਟੇਟ ਦਾ ਸਾਥ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰੈਲੀਆਂ ਤੇ ਗੋਦੀ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਬਲਕਿ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਐਸਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਮੂਲ ਮੁੱਦੇ ਭੁੱਲ ਕੇ ਸਟੇਟ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿਚ ਉਲਝ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਵੋਗੇ। ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਭੁੱਲ ਜਾਵੋਗੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਦੇਸ਼ 'ਚ ਭੁੱਖਮਰੀ ਅਜੇ ਤਕ ਖਤਮ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਐਸੇ ਸਵਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੰਤਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤਮਾਮ ਲੁੱਟ ਬਾਦਸਤੂਰ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ, ਬਦਲੇਗਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦਾ ਮਸਲਾ: ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਟੀਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ-ਤੰਤਰ

ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਪਾਦਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਦਾ ਪਲਾਨ ਬਣਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਅਖਬਾਰ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰ 'ਚ ਬਦਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਖਬਾਰ ਹੁਣ ਪ੍ਰਾਪੇਗੰਡਾ ਦਾ ਹੀ ਸਮਾਨ ਢੋਂਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਚਾਰ ਸਾਲ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਚੈਨਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਖਬਰ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਸਾਹਿਤ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਵਿਡੀਓਆਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਰੂਪਕਾਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਹਿੰਦੀ ਦੇ ਪੱਤਰਕਾਰ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਰਵੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ
ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ

ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਖੇਡ ਹੈ। ਆਖਿਰ ਜਦੋਂ ਮਾਮਲਾ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਜਣ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਪੰਨੇ ਉਪਰ ਛਾਪਣ ਦੇ ਲਈ ਲਗਾਤਾਰ ਪੜਤਾਲ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹਿੰਦੀ ਦਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਖਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਹਦੀ ਯੋਗਤਾ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਅਖਬਾਰਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਗੁਲਾਮ ਸੰਪਾਦਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰ ਖੁੰਢੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਤੁਹਾਡਾ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰ ਜਾਂ ਚੈਨਲ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ (ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦੇ ਹਟਾਏ ਗਏ ਡਾਇਰੈਕਟਰ) ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਖੁਦ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਚ ਤਾਕਤੀ ਕਮੇਟੀ

ਬੈਠਦੀ ਹੈ। ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਰੰਜਨ ਗੋਗੋਈ ਖੁਦ ਨੂੰ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ; ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ; ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਸੱਕ ਦੀ ਸੂਈ ਖੁਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਤੇ ਅੰਬਾਨੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਰਾਫਾਲ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਦਬਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਕਾਇਦੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਕ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਸ ਸੀ.ਵੀ.ਸੀ. (ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ) ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਹੋਇਆ, ਉਸ ਉਪਰ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਆਨਲਾਈਨ ਨਿਊਜ਼ ਬਲਾਗ 'ਦਿ ਵਾਇਰ' ਵਿਚ ਰੋਹਿਣੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਹੈ। ਰੋਹਿਣੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੇ.ਵੀ. ਚੌਧਰੀ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਦੇ ਘਰ ਗਏ ਸਨ। ਚੌਧਰੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਰਾਕੇਸ਼ ਅਸਥਾਨਾ (ਮੌਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਦਾ ਸਪੈਸ਼ਲ ਡਾਇਰੈਕਟਰ) ਖਿਲਾਫ ਆਪਣੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਵੇ। ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਜਸਟਿਸ ਪਟਨਾਇਕ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰਾਕੇਸ਼ ਅਸਥਾਨਾ ਨੇ ਵਰਮਾ ਉਪਰ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਗਾਏ ਤਾਂ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਨੇ

ਜਸਟਿਸ ਪਟਨਾਇਕ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵਰਮਾ ਉਪਰ ਲੱਗੇ ਇਲਜ਼ਾਮਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਰੋਹਿਣੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਖਬਰ ਦਾ ਅਜੇ ਤਕ ਕੇਂਦਰੀ ਜਾਂਚ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਖੰਡਨ ਤਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ, ਇਹ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਰੋਹਿਣੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫਤਰ ਦੇ ਇਕ ਅਫਸਰ ਭਾਸਕਰ ਕੁਲਬੇ ਉਪਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਉਹ ਕੋਲਾ ਘੁਟਾਲੇ ਵਿਚ ਭਾਸਕਰ ਕੁਲਬੇ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਰਾਕੇਸ਼ ਅਸਥਾਨਾ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਰਮਾ ਅਤੇ ਅਸਥਾਨਾ ਵਿਚ ਲੜਾਈ ਛਿੜ ਗਈ। ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ 36 ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਹੋਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਭਾਸਕਰ ਕੁਲਬੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ, ਲੇਕਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਏ ਜਾਣ ਦੀ ਦੇਰ ਸੀ, ਨਵੇਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਨੇ ਵਰਮਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲੇ ਉਲਟਾ ਦਿੱਤੇ।

ਰੋਹਿਣੀ ਸਿੰਘ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕੇ.ਵੀ. ਚੌਧਰੀ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਤੋਂ ਵੀ ਇਹ ਗੱਲ ਛੁਪਾਈ ਕਿ ਉਹ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਅਸਥਾਨਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਲਈ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਵਰਮਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸੀ.ਵੀ.ਸੀ. ਨੇ ਜੋ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਥਾਨਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉਪਰ ਹੈ। ਚੌਧਰੀ ਚਾਹੁੰਦੇ

ਸਨ ਕਿ ਅਸਥਾਨਾ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਰੀਅਰ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਜੋ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਰਮਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਵੇ।

ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਟਿੱਪਣੀ ਕਾਰਨ ਤਰੱਕੀ ਰੁਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਦੇ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਕੇਸ਼ ਅਸਥਾਨਾ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਵਰਮਾ ਖਿਲਾਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਸੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਗਿਆ। ਵਰਮਾ ਨੇ ਅਸਥਾਨਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਸ ਉਪਰ ਕੋਈ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ।

ਜਸਟਿਸ ਪਟਨਾਇਕ ਨੇ ਵੀ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸੀਮਾ ਚਿਸਤੀ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਚ ਜੋ ਦੋਸ਼ ਹਨ, ਉਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ, ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਹਨ। ਜਸਟਿਸ ਪਟਨਾਇਕ ਨੇ ਰੋਹਿਣੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਜੋ ਇੰਡੀਅਨ ਐਕਸਪ੍ਰੈੱਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ 'ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ। ਅਸਥਾਨਾ ਖਿਲਾਫ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਵਿਚ ਜਾਂਚ ਦੇ ਛੇ-ਛੇ ਮਾਮਲੇ ਲਟਕੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਅਸਥਾਨਾ ਦਿੱਲੀ ਹਾਈਕੋਰਟ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਐਫ. ਆਈ. ਆਰ. ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਲੇਕਿਨ ਹਾਈਕੋਰਟ ਨੇ ਉਲਟਾ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਹੀ ਦਸ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਦਿੱਤੇ।

ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਚ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ? ਨੈਤਿਕਤਾ ਦਾ ਤਕਾਜ਼ਾ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਕੀ ਅੰਬਾਨੀ ਲਈ

ਹਕੂਮਤਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਕਰ ਦੇਣਗੀਆਂ? ਹੁਣ ਇਸੇ ਖਬਰ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰ ਵਿਚ ਖੋਜੋ। ਕੀ ਕੋਈ ਅਖਬਾਰ ਇਸ ਖਬਰ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ? ਐਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਕੋਲ ਹੋਏ ਪੱਤਰਕਾਰ ਨਹੀਂ, ਲੇਕਿਨ ਉਥੇ ਐਸੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਕਿਥੇ ਹਨ? ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਸੀਵੀਸੀ ਨੂੰ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰਾਂ ਅਤੇ ਚੈਨਲਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਜਨਤਾ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣਗੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ।

ਅੱਜ ਟੈਲੀਗ੍ਰਾਫ ਅਖਬਾਰ (ਕੋਲਕਾਤਾ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਖਬਾਰ) ਵਿਚ ਸਾਬਕਾ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਟੀ.ਐਸ. ਠਾਕੁਰ ਨੇ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੀਡੀਆ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਮੁਲਕਣ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਇਹ ਸਵਾਲ ਖੁਦ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹਿੰਦੀ ਅਖਬਾਰ ਅਤੇ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ। ਸਭ ਕੁਝ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਪੁੱਛੋ।

ਨੋਟ: ਇਹ ਅਫਵਾਹ ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਲੋਕ ਵਰਮਾ ਨੇ ਵਿਜੈ ਮਾਲਿਆ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਰਮਾ ਤਾਂ ਮਾਲਿਆ ਨੂੰ ਭਜਾਉਣ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਪਿੱਛੋਂ ਚੀਫ਼ ਬਣੇ। ਮਾਲਿਆ ਪੂਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤੰਤਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਭੱਜਿਆ ਸੀ। ਐਨੇ ਵੀ ਭੋਲੇ ਨਾ ਬਣੋ। ਕੋਈ ਮੂਰਖ ਬਣਾਏ ਤਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੂਰਖ ਨਾ ਬਣੋ।

‘ਛਣਕਾਟਾ ਵੰਗਾਂ ਦਾ 2019’ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੇ ਜਿੱਤੇ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਬਿਊਰੋ): ਇੱਕੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਅਤੇ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਵਲੋਂ ਬੀਤੀ 6 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪੈਰਾਡਾਈਜ਼ ਬਾਲਰੂਮ ਵਿਚ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ‘6ਵਾਂ ਛਣਕਾਟਾ ਵੰਗਾਂ ਦਾ 2019’ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੇ ਇਕ ਵੱਖਰੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਕਰਕੇ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ‘ਚ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪੁੱਜੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਦਿਲ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਕਰੀਬ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਚੱਲੇ ਇਸ ਸੰਗੀਤਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਨਾਚਾਂ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਾਮਵਰ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਨੇ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਨਾਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਮੋਹੇ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਐਂਟਰੀ ਤਾਂ ਮੁਫਤ ਹੀ ਸੀ ਸਗੋਂ ਚਾਹ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਵੀ ਬੰਦੋਬਸਤ ਸੀ।

ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ‘ਛਣਕਾਟਾ ਵੰਗਾਂ ਦਾ’ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ‘ਭੂਆ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਛੀਨਾ’ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ‘ਚ ਸ਼ਾਮਲ ਔਰਤਾਂ, ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਤੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵੰਗਾਂ ਪਹਿਨਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੌਂਕੀ ਮੇਲੇ ਤੋਂ ਵੀ ਦੋ ਕਦਮ ਅੱਗੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ‘ਚ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਤਰੀ ਅਮਰੀਕਾ ‘ਚ ਆਪਣੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਖਾਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਾਹਿਤ, ਸੰਗੀਤ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿਲ ਵਾਂਗ ਧੜਕਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ।

ਵਿਰਾਸਤ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ‘ਚ ਵੀ ‘ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ’ ਉਸਾਰੇ ਜਾਣ: ਸੁੱਖੀ ਬਾਠ

ਸਹੋਤਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਬਡਿਆਲ, ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ ਸਹੂ ਦੇ ਸੁੱਖੀ ਬਾਠ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਸਰਬਜੀਤ

ਤਰੂਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹਨ। ਸ. ਬਾਠ ਨੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਸਤੇ

ਗਾਇਕ ਚੰਨੀ ਸਿੰਘ ਦਾ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼
ਸਰਾਓ, ਸੁਖਦੇਵ ਗਰੇਵਾਲ ਅਤੇ ਸਤਨਾਮ ਬੱਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸੁੱਖੀ ਬਾਠ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਤਰੀ

ਗਾਇਕ ਸੱਤੀ ਪਾਬਲਾ
ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੂੰ ਮਸ਼ਵਰਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਭਵਨ ਇੱਥੇ ਵੀ ਰਲ ਕੇ ਉਸਾਰੇ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਸੰਭਾਲ ਸਕੀਏ। ਪੰਜਾਬੀ ਗੀਤ-ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਇਕ ਦਹਾਕੇ

ਕੈਲੀ ਜਸ ਤੇ ਅਨੂਪ ਚੀਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਰੰਗਤ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੋਕ ਗਾਥਾਵਾਂ ਦੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜਦੋਂ ਮਾਣਕ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਤੇ ਡਾਕੂਮੈਂਟਰੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮਾਹੌਲ ਇਕਦਮ ਭਾਵੁਕ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਪਰੰਤ ਸੱਤੀ ਪਾਬਲਾ ਨੇ ਮਾਣਕ ਦੇ ਚੋਣਵੇਂ

ਪੰਜਾਬੀ ਝਲਕ ਸਿਰਜ ਦਿੱਤੀ। ਗਾਇਕਾ ਹਰਮਨਦੀਪ ਨੇ ‘ਇਹ ਦੁਨੀਆਂ ਮਤਲਬ ਦੀ’, ‘ਓਪਰੀ ਜਨਾਨੀ ਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਮੁੱਲ ਦੀ’ ਆਦਿ ਗੀਤਾਂ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਪੁੱਜੀ ਗਾਇਕਾ

ਵੱਖਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ ‘ਚ ਗਾਇਕਾ ਮਨਿੰਦਰ ਦਿਓਲਾ

‘ਕੋਕਾ ਸਿਲਵਰ ਦਾ’ ਵਾਲੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਪੁੱਜੀ ਗਾਇਕਾ ਮੋਨਾ ਸਿੰਘ।
ਗੀਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਪਵਨਦੀਪ ਮੋਗਾ ਦਾ ਗਾਇਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਟਾਈਟਲ ਗੀਤ ‘ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਵੇਖ

ਮੋਨਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ‘ਕਣਕਾਂ ਦੇ ਓਹਲੇ’ ਅਤੇ ‘ਕੋਕਾ ਸਿਲਵਰ ਦਾ’ ਸਮੇਤ ਅੱਧੀ ਦਰਜਨ ਗੀਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਸਿਖਰ ‘ਤੇ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਸਹਾਇਤਾ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਡਾ. ਹਰਕੇਸ਼ ਸੰਧੂ
‘ਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੱਚਣ ਤੇ ਝੁੰਮਣ ਨੂੰ ਜੀ ਵੀ ਕੀਤਾ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਇਕ ਸਿਖਰ ਸੀ ‘ਭਾਬੀਏ ਨੀ ਭਾਬੀਏ’ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਏ ਅਲਾਪ ਗਰੁਪ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਫੇ ‘ਤੇ)

‘ਦੁਨੀਆਂ ਮਤਲਬ ਦੀ’ ਫੇਮ ਗਾਇਕਾ ਹਰਮਨਦੀਪ ਦਾ ਇਕ ਅੰਦਾਜ਼
ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਰਸਮੀ ਉਦਘਾਟਨ ਸ. ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਤੇ ਰਾਮ ਸਰੋਏ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਨੌਜਵਾਨ ਗਾਇਕ ਕੈਲੀ ਜਸ
ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇਖ ਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ‘ਛਣਕਾਟਾ ਵੰਗਾਂ ਦਾ’ ਟੀਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣਗੇ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਵੀ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹਿਤਾਂ ਕਾਰਨ ਹਰ

ਗਾਇਕ ਅਨੂਪ ਚੀਮਾ।
ਤੋਂ ਸਰਗਰਮ ਲੇਖਕ ਜਗਤਾਰ ਗਿੱਲ ਦਾ ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗਿੱਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨੇ ਨਾ ਸਿਰਫ ਲਿਖਤਾਂ ‘ਚ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਇਕ ਸਮਰੱਥ ਰੇਡੀਓ ਹੋਸਟ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਕਾ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਣਕ
ਚੁਬਾਰੇ ਵੇ ਛਣਕਾਟਾ ਪੈਂਦਾ ਵੰਗਾਂ ਦਾ’ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਕੁੜੀਆਂ ਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੇ ਨੱਕਾਸੂ ਪਾਣੂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਅਦਾਕਾਰ ਡਿੱਪਲ ਬੈਂਸ ਦੀ ‘ਪੰਜਾਬੀ ਧੜਕਣ’ ਅਕੈਡਮੀ ਦੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਭੰਗੜਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ।

ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਨਿਆਸਰਿਆਂ, ਅਪੰਗਾਂ ਅਤੇ ਆਸਰਿਤਾਂ ਵਾਸਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸੰਸਥਾ ‘ਸਹਾਇਤਾ’ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਵਾਰ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ ‘ਸਹਾਇਤਾ’ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਕੇ ਖੁਸ਼ੀ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਕ ਡਾ. ਹਰਕੇਸ਼ ਸੰਧੂ ਨੇ ‘ਸਹਾਇਤਾ’ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ‘ਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ‘ਇੱਕੀ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਐਂਟਰਟੇਨਮੈਂਟ’ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ।

ਅਜੇ ਭੰਗੜਾ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਿੰਦਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਬੱਚਿਆਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਭੰਗੜਾ ਗਿੱਧਾ ਕੋਰੀਓਗ੍ਰਾਫੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਧੜਕਣ ਅਕੈਡਮੀ ਵਲੋਂ ਡਿੱਪਲ ਬੈਂਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ‘ਚ ਪੇਸ਼ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦਾ ਭੰਗੜਾ ਤੇ ਗਿੱਧਾ ਬਾਕਮਾਲ ਸੀ।

‘ਅਜੇ ਭੰਗੜਾ ਅਕੈਡਮੀ’ ਦੀ ਨੰਨ੍ਹੀਆਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੀ ਗਿੱਧਾ ਟੀਮ।

ਜੈਪੁਰ ਤੋਂ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਲਈਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾਈਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਮੇਂ ਦੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ।

‘ਛਣਕਾਟਾ ਵੰਗਾਂ ਦਾ’

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਤੋਂ ਜਾਰੀ)

ਦੇ ਗਾਇਕ ਚੰਨੀ ਸਿੰਘ। ਚੰਨੀ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਖੂਬੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਰਲ ਕੇ ਹੀ ਮੌਜ ਮਸਤੀ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਵੀ ਚੰਨੀ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਸ ਕਮਾਲ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਹਿੱਟ ਗੀਤਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਜਿੱਤ ਲਿਆ। ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਬੀਬੀ ਜਸਵਿੰਦਰ ਧਨੋਆ, ਸੋਨੀਆ ਚੇਤਾ ਤੇ ਜੱਸੀ ਸਰੂਪ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹਾਸਰਸ ਰੰਗ ਨੇ ਛਣਕਾਟੇ ਦਾ ਹੱਸਣ ਹਸਾਉਣ ਵਾਲਾ ਪੱਖ ਵੀ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ ਰੱਖਿਆ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੌਰਾਨ ਜਿਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਚਿੰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਉਥੇ ਸਪਾਂਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜੈਪੂਰ ਤੋਂ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਨੱਕਾਸ਼ੀ ਕਰਕੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੈਗ, ਲੋਹੜੀ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਚਰਖੇ ਤੇ ਪੱਖੀਆਂ ਭੇਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ।

ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਅਤੇ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹਿਣਗੇ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਹਾਜ਼ਰੀ ਭਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਵਿਚ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਡਾਇਮੰਡ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਤੋਂ ਨੇਕੀ ਅਟਵਾਲ, ਮਾਈਕ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਬੋਪਾਰਾਏ, ਰਾਮ ਸਰੋਏ, ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਟੁੱਟ, ਸਤਨਾਮ ਬੱਲ,

‘ਛਣਕਾਟਾ ਵੰਗਾਂ ਦਾ’ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਸੁੱਖੀ ਬਾਠ, ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨਾਲ।

ਰਾਮ ਸਰੋਏ, ਜੁਗਰਾਜ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਸੁੱਖੀ ਬਾਠ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ, ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਅਮਰੀਕ ਚੰਦ ਲਾਖਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਤੇ ਕੁਲਦੀਪ ਅਟਵਾਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ।

ਗਾਇਕਾ ਮੋਨਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਇੰਦਰਜੀਤ ਕੌਰ ਗਾਖਲ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਗਾਖਲ, ਮਨਜੀਤ ਕੌਰ ਭੱਲੀ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਕੌਰ ਭੌਰਾ, ਬਲਵੀਰ ਚਾਹਲ ਤੇ ਭੂਆ ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਛੀਨਾ।

ਸੰਧੂ, ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੰਦ, ਬਲਵਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨਿੰਬਰ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਜਰਨੈਲ ਲਾਲਤੀਆ, ਰੇਡੀਓ ਮਿਰਚੀ ਤੋਂ ਐਸ.

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਦਰਸ਼ਕ।

ਜਗਤਾਰ ਗਿੱਲ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ, ਨਾਲ ਹਨ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਤੇ ਸੁੱਖੀ ਬਾਠ

ਸੁਖਦੇਵ ਗਰੇਵਾਲ, ਸੰਤੋਖ ਜੱਜ, ਹਰਦੁੱਮਣ ਸਿੰਘ (ਬਿੱਲਾ ਸੰਘੇੜਾ), ਲਾਲੀ ਧਨੋਆ, ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਉਪਲ, ਹੈਰੀ ਸਿੰਧੂ, ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ, ਰਾਜ ਭਨੋਟ, ਪੰਜਾਬ ਲੋਕ ਰੰਗ ਦੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਨੋਆ, ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਪੀਜ਼ਾ ਤੋਂ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਦਾਹੀਆ, ਪੀ.ਸੀ.ਏ ਤੋਂ ਜਸ ਔਲਖ, ਮਨਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਪੀ. ਸਿੰਘ, ਬਲਵੀਰ ਚਾਹਲ ਤੇ ਗੁਰਦਾਵਰ ਸਿੰਘ, ਅਮਰੀਕ ਚੰਦ ਲਾਖਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ, ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਸੁੱਚਾ ਰਾਮ ਭਾਰਟਾ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕੁਲਬਮ, ਸਮਾਈਲ ਧੀਰ, ਵਿਨੋਦ ਕੁਮਾਰ ਚੁੰਬਰ, ਕਸ਼ਮੀਰ ਧੁੱਗਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਔਜਲਾ ਤੇ ਡਾ. ਹਰਮੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਭੌਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨਾਲ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ‘ਚ ਸਹਿਯੋਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਟੀਮ ਵਿਚ ਮਨਜੀਤ ਝਿੱਕਾ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਲੌਕੀ, ਮਨਵੀਰ ਭੌਰਾ, ਜਸਜੀਤ ਕੌਰ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਤੇ ਅਨਮੋਲ ਭੌਰਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਈ।

ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਐਸ. ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ ਨੇ ਸਭਨਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਦਿਆਂ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ‘ਚ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗਾ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਕੁਲਦੀਪ ਮਾਣਕ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮਾਣਕ ਨੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਬਾਖੂਬੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਵੇਲੇ ਕਮਾਲ ਦੀ ਇਕਸੁਰਤਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੀ।

‘ਦ ਐਕਸੀਡੈਂਟਲ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ’ ਕਹੀਂ ਪੇ ਨਿਗਾਰੇਂ, ਕਹੀਂ ਪੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ

ਬਹੁ-ਚਰਚਿਤ ਫਿਲਮ ‘ਦ ਐਕਸੀਡੈਂਟਲ ਪ੍ਰਾਈਮ ਮਨਿਸਟਰ’ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ‘ਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੀਡੀਆ ਸਲਾਹਕਾਰ ਪੱਤਰਕਾਰ ਸੰਜਯਾ ਬਾਰੂ ਦੀ ਲਿਖੀ ਚਰਚਿਤ ਪੁਸਤਕ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਤ ਇਸ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ ਨੇ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ।

ਸੰਜਯਾ ਬਾਰੂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਉਸ ‘ਚੋਂ ਕੁਝ ਟੁਕੜੇ ਲੈ ਕੇ ਫਿਲਮੀ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਹਨ। ਟੁਕੜੇ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਫਿਲਮ ਦਾ ਸਕਰੀਨ ਪਲੇ ਬੇਹੱਦ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੈ, ਇਕ ਲੜੀ ‘ਚ ਪਰੋ ਕੇ ਫਿਲਮ

ਵਰਗੀ ਗਤੀ ਦੇਣ ਵਿਚ ਫਿਲਮ ਦੇ ਲੇਖਕ ਮਯੰਕ ਤਿਵਾੜੀ, ਕਰਫ ਦੁੱਨੋ, ਆਦਿਤਿਆ ਸਿਨਹਾ ਅਤੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਿਜੈ ਰਤਨਾਕਰ ਗੁੱਟੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸਫਲ ਰਹੇ ਹਨ।

ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿਚ

ਅਨੁਪਮ ਖੇਰ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਾਲ-ਢਾਲ ਵਿਚ ਉਤਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤੇ ਸਫਲ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਮੋਕ-ਅੱਪ ‘ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੋਲ ਸੰਜਯਾ ਬਾਰੂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਤੇ ਸੂਤਰਧਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ‘ਚ ਅਕਸ਼ੈ ਖੰਨਾ ਦਾ ਲੱਗਾ। ਉਸ ਦੀ ਵਿਅੰਗਮਈ ਮੁਸਕਾਨ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਐਕਟਰੈਸ ਸੂਜੇਨ ਬਰਨੈਟ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਇਆ ਹੈ। ਇਟਾਲੀਅਨ ਸਟਾਈਲ ਵਿਚ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਣ ਤੇ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸੋਨੀਆ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਸਟਾਈਲ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਵਿਚ ਅਹਾਨਾ ਕੁਮਰਾ ਠੀਕ ਠੀਕ ਰਹੀ ਤੇ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਅਰਜਨ ਮਾਥੁਰ ਸਾਧਾਰਨ। ਹਾਂ, ਉਸ ਦੇ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਆਉਣ ਸਾਰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਠਹਾਕੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕਿਤਿਓਂ ਕਿਤਿਓਂ ‘ਪੱਪੂ ਪੱਪੂ’ ਦੀਆਂ ਅਵਾਜ਼ਾਂ ਵੀ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਦੀ ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਿਤੇ ਵੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ‘ਤੇ ਕਿੱਤੂ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਇਕ ਸਨਮਾਨਿਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ

ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਇਕ ਮਜਬੂਰ, ਲਾਚਾਰ ਤੇ ਮਾਫੂਸ ਸ਼ਖਸ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

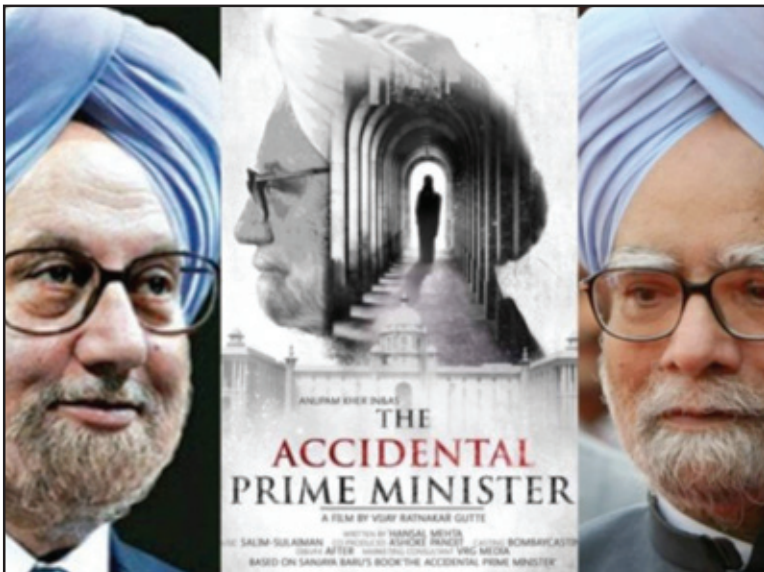
ਫਿਲਮ ਦੇ ਕੁਝ ਡਾਇਲਾਗ ਜਿਵੇਂ “ਪੀ. ਐਮ. ਕੀ ਕੁਰਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੋ ਦੂਰ ਕਰ ਦੇਤੀ ਹੈ, ਫਾਈਲਜ਼ ਔਰ ਬਿਊਰੋਕਰੈਟਸ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਤੇ ਹੈ” ਅਤੇ ਇਕ ਥਾਂ ਉਹ ਸੰਜਯਾ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਹਨ, “ਤੁਮ ਸੇਡਮ ਕੋ ਕਯੋਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਤੇ, ਮੈਂ ਐਪੁਆਇੰਟਮੈਂਟ ਫਿਕਸ ਕਰੂੰ...” ਇਹ ਸਭ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਲਾਚਾਰੀ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਮ ‘ਚ ਸਿਰਫ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਆਉਂਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਫਾਇਦਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦੀ ਗਤੀ ਢਿੱਲੀ ਹੈ। ਸੈਟ ਤੇ ਲੋਕਸ਼ਨਾਂ ਵੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀਆਂ ਤੇ ਗਰੇਜਰ ਵੀ ਉਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ‘ਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਸੰਜਯਾ ਬਾਰੂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਬਹੁਤ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਸੋ ਸੰਜਯਾ ਬਾਰੂ ਨੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿ ਕੇ ਜੋ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਕੁਝ ਅੱਸ ਫਿਲਮੀ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਇਹ ਫਿਲਮ ਵੇਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਸਮੀਖਿਆ

ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਚਾਨਾ

ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਵਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 10 ਸਾਲ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਹੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਿਵੇਂ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਇਕ ਮਜਬੂਰ ਤੇ ਲਾਚਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ। ਕਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਠੱਸੇ ਹਰ ਫੈਸਲਾ ਮੰਨਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਦੁਖੀ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਅੱਠਵੀਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਕਾਨਫਰੰਸ-ਪਰਵਾਸੀ ਸਰੋਕਾਰ

ਪਟਿਆਲਾ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਤਿੰਨ ਰੋਜ਼ਾ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਪਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ-ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਸਬੰਧੀ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਪੂਰਵਕ ਸਾਹਿਤਕ/ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਕਰਵਾਈ ਗਈ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ, ਕੈਨੇਡਾ, ਇੰਗਲੈਂਡ, ਜਾਪਾਨ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ ਤੇ ਇਟਲੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ।

ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਹਾਰਾਣੀ ਪਰਨੀਤ ਕੌਰ, ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਬੀ. ਐਸ. ਘੁੰਮਣ, ਸੁਰਜੀਤ ਪਾਤਰ, ਹਰਚੰਦ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ, ਐਚ. ਐਸ. ਹੰਸਪਾਲ, ਸੁਖ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਜੀ. ਐਸ. ਬਤਰਾ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਅਧਿਐਨ ਵਿਭਾਗ ਦੇ ਮੁਖੀ ਡਾ. ਹਰਜੋਧ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ। ਡਾ. ਭੁਮਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਵਜੋਂ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਵਿਪਸਾ ਦੇ ਦੋ ਸਹਿਤਕਾਰਾਂ-ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ ਅਤੇ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦਾ ਸਰਵਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅਮਰੀਕੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਸ਼ਾਮ ਇਕ ਗਾਇਕੀ ਸੈਸ਼ਨ ਇਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀ ਰੋਚਕਤਾ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਗਿਆ ਜਦ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਮੁਖੀ ਬੀਬੀ ਨਿਵੇਦਿਤਾ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਡਾ. ਅਲੋਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਗੀਤ-ਗਜ਼ਲ ਗਾਇਨ ਦੌਰਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਗਜ਼ਲਗੋਅ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਦੀ ਗਜ਼ਲ ਨਾਲ ਇਸ ਦਾ ਅਰੰਭ ਕੀਤਾ।

ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਪੁਆਈ। ਬੈਠਕ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਬੀ. ਐਸ. ਘੁੰਮਣ, ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਬਚਿੰਦਰ ਕੌਰ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਮਨਮੋਹਨ ਭੇਤੂ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਲਹਿਰੀ ਨੇ ਮੰਚ

ਹੋਏ ਪਰਵਾਸੀ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸ਼ਾਇਰ ਮੋਹਨਜੀਤ ਨੇ ਕੀਤੀ ਜਦ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵੀ. ਸੀ. ਸਨ। ਮੰਚ ਸੰਚਾਲਨ ਪ੍ਰੋ. ਮੋਹਨ ਤਿਆਗੀ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੰਬੋਜ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ, ਦਿਲ ਨਿੱਜਰ (ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ); ਦਰਸ਼ਨ ਬੁਲੰਦਵੀ (ਇੰਗਲੈਂਡ), ਪਰਮਿੰਦਰ ਸੋਢੀ (ਜਾਪਾਨ), ਖੋਜੀ ਕਾਫਰ (ਕੈਨੇਡਾ) ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ (ਇਟਲੀ) ਨੇ ਆਪੋ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ।

ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਦੇ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਪਰਵਾਸੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਹਰ ਪੱਖ (ਨਾਵਲ, ਕਹਾਣੀ, ਕਵਿਤਾ ਤੇ ਵਾਰਤਕ) ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਦੇਸਾਂ ਵਿਚ ਰਚੇ ਗਏ ਤੇ ਰਚੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਰੁਝਾਨ, ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ, ਗਲੋਬਲ ਚਿੰਤਨ, ਡਿਆਸਪੋਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ, ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਆ ਜੁੜੇ ਹਨ। ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੌਰਾਨ ਲੋਹੜੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ

ਸੰਚਾਲਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ, ਦਿਲ ਨਿੱਜਰ ਅਤੇ ਚਰਨਜੀਤ ਪੰਨੂ ਦੀਆਂ ਨਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਪੁਸਤਕਾਂ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 'ਭਰਮ ਭੁਲਾਈਆਂ', 'ਦਿਲ ਦੀ ਇਬਾਰਤ' ਅਤੇ 'ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹਿਕ' ਲੋਕ ਅਰਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਸੇ ਦਿਨ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਫਰਨਾਮਾ 'ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹਿਕ' ਰਿਲੀਜ਼

ਪਟਿਆਲਾ (ਬਿਊਰੋ): ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ, ਕਵਿਤਾ, ਨਾਵਲ, ਨਾਟਕ, ਸਫਰਨਾਮਾ ਦੀਆਂ ਬਾਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਰਹਿੰਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦਾ ਸੱਤਵਾਂ ਸਫਰਨਾਮਾ 'ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਮਹਿਕ' ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਏ ਸੈਂਕੜੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦਲਵੀਰ ਦਿਲ ਨਿੱਜਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਨੇ ਲੇਖਕ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਘਾਪਾ ਪੂਰਿਆ।

ਡਾ. ਭੀਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚਰਨਜੀਤ ਪੰਨੂ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਫੇਰੀ ਦਾ ਇਹ ਨਿਵੇਕਲਾ ਚਿਤਰਨ ਨੀਝ ਤੇ ਰੀਝ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਗੌਲਣਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ 1947 ਦੀ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿ ਵੰਡ ਦੌਰਾਨ ਹੋਏ ਜਾਨੀ ਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਰੁਣਾਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਿਤਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਫਰਨਾਮਾ ਪੱਛਮੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਇਤਿਹਾਸਕ, ਮਿਥਿਹਾਸਕ, ਸਭਿਆਚਾਰਕ, ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂਵਾਂ, ਤੀਰਥਾਂ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਭਾਵਾਂ, ਸੰਕਲਪਾਂ, ਸਿਧਾਂਤਾਂ, ਸਥਾਨਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਲੇਖਕ ਦੀ ਜੰਮਣ ਤੋਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਭਾਵੁਕ ਸਾਂਝ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਵੀ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗੁਮਟਾਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪਣੇ ਸਫਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਲਈ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰੇਕ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਪੁਸਤਕ ਗਾਈਡ ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਜੋਗਿੰਦਰ ਕੈਰੋਂ ਅਨੁਸਾਰ 'ਇਸ ਲੇਖਣੀ ਵਿਚੋਂ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਘਰ ਬੈਠੇ ਹੀ ਸਮੁੱਚੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੀਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਲੇਖਕ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚਲੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਜੀਦਾ ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਤੇ ਹੰਘਾਲਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਖਰੇਵੇਂ ਤੇ ਦੂਰੀਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਰਤਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਬੇਗਮਪੁਰੇ ਵਾਂਗ ਉਸ ਨੇ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਈਚਾਰਕ ਤੇ ਸਰਵ ਸਾਂਝੇ ਮੰਚ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਸਿਰਜਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਨੇਕ ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਤਾਈਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਉਸ ਦਾ ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਸਾਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਵਾਹਗੇ ਵਾਲੀ ਲਕੀਰ ਮਿਟ ਜਾਵੇ।' ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹਿਸਟੋਰੀਅਨ

ਇਕਬਾਲ ਕੈਸਰ ਅਨੁਸਾਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਦੀ ਕਲਮ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਬਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਫਰ ਨੂੰ ਇੰਜ ਉਲੀਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪ ਸਫਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪੁਸਤਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵੀਹ ਡਾਲਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਫੋਨ ਨੰਬਰ (ਅਮਰੀਕਾ) 408-608-4961 ਜਾਂ (ਇੰਡੀਆ) 91+98720-07176, 91+98151-03490 'ਤੇ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਲੇਖਕ ਅਨੁਸਾਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਪੰਜ ਸੌ ਪੰਜਾਹਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸੌ ਕਾਪੀਆਂ ਮੁਫਤ ਵੰਡੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰਤ ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਾਖਵੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੈਨ ਹੋਜੇ ਵਿਖੇ ਐਤਵਾਰ, 20 ਜਨਵਰੀ 2019 ਨੂੰ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਦੀ ਮੁਖ ਵਿਖਾਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਵਿਪਸਾ ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣੇ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਬਿਊਰੋ): ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ (ਵਿਪਸਾ) ਦੇ ਨਵੇਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਅਗਲੇ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਕਾਰਜਕਾਰਨੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਚੋਣ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਅਹੁਦੇਦਾਰਾਂ ਵਿਚ ਭੁਇੰਦਰ ਦਲੇਰ (ਉਪ ਪ੍ਰਧਾਨ), ਨੀਲਮ ਸੈਣੀ (ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ), ਗੁਲਸ਼ਨ ਦਿਆਲ (ਸਾਹਿਤ ਸਕੱਤਰ), ਤਾਰਾ ਸਾਗਰ (ਖਜਾਨਚੀ) ਅਤੇ ਹਰਭਜਨ ਢਿੱਲੋਂ (ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ਰ) ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਵਿਪਸਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਵਿਪਸਾ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਹੋਈ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੀਆਂ ਉਪਲਭਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

'ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ' ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਮਕਾ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਦਰਜ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਜਨਮ ਭੂਮੀ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਸਥਿਤ 'ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ' ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਮਕਾ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਵਿਚ ਦਰਜ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟਾ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਇਹ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ 'ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-

ਰਿਕਾਰਡਜ਼' ਵੱਲੋਂ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਣੇ 'ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ' ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਲ 2011 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ 97.01 ਲੱਖ ਸੈਲਾਨੀ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਮੌਰੀਸ਼ਸ ਦੇ

ਖਾਲਸਾ' ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਥੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਹਿਜ਼ 7 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ 97 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਪਾਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ 2018 'ਚ ਬੀਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈਲਾਨੀ 'ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ' ਵੇਖਣ ਲਈ ਆਏ ਹਨ, ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਲਿਮਕਾ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਵੱਲੋਂ 'ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ' ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੇਖਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਲਿਮਕਾ ਬੁੱਕ ਆਫ ਰਿਕਾਰਡਜ਼ ਦੇ ਦਫਤਰ ਅਨੁਸਾਰ ਫਰਵਰੀ ਮਹੀਨੇ 'ਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਐਡੀਸ਼ਨ 'ਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਛਾਪਣ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵਿਭਾਗ ਕੋਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਥੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਮਹਿਜ਼ 7 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹੁਣ ਤੱਕ 97 ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਾਲ 2018 'ਚ ਬੀਤੇ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈਲਾਨੀ ਵਿਰਾਸਤ-ਏ-ਖਾਲਸਾ ਵੇਖਣ ਲਈ ਆਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ 'ਲਿਮਕਾ ਬੁੱਕ ਆਫ

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਸਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਅਤੇ ਰਾਜਦੂਤ ਸਾਹਿਬਾਨ ਆਦਿ ਮਿਊਜ਼ੀਅਮ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਕੇ ਬਕਾਇਦਾ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਇਸ ਦੀ ਤਾਰੀਫ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਔਸਤਨ 5262 ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੈਲਾਨੀ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਸਿੱਖ ਅਫਸਰ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਦਾ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਫਸਰ ਬਣਿਆ

ਇਸਲਾਮਾਬਾਦ: ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਸੂਬੇ ਦੇ ਰਾਜਪਾਲ ਚੌਧਰੀ ਮੁਹੰਮਦ ਸਰਵਰ ਦਾ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਕ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਪਵਨ ਸਿੰਘ ਅਰੋੜਾ ਪਹਿਲਾ ਸਿੱਖ ਹੈ। ਅਰੋੜਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪਰਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ।

ਸੰਗਮ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਛਪਿਆ ਛਿਆਠ ਫੋਟੋਆਂ ਨਾਲ ਸ਼ਿਗਾਰਿਆ 368 ਪੰਨੇ ਦਾ ਇਹ ਵੱਡਾਕਾਰੀ ਸਫਰਨਾਮਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਲੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਸਿੱਖ ਵਿਰਾਸਤੀ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਾਉਂਦਾ, ਮਿੱਠੀਆਂ ਕੌੜੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਾ ਉਤਸੁਕ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਤੋਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਡਾ. ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਬਚਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਡਾ. ਦਲੀਪ ਕੌਰ ਟਿਵਾਣਾ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਸੀਰਤ, ਡਾ. ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਤਿਆਗੀ, ਦਲਵੀਰ ਦਿਲ ਨਿੱਜਰ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਡਾ. ਬੀ. ਐਸ. ਘੁੰਮਣ, ਡਾ. ਬਲਕਾਰ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਭੀਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਮਨਜੀਤ ਮਹੇਤੂ ਦੇ ਕਰ ਕਮਲਾਂ ਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਰਸਮ ਨਿਭਾਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ

ਪਿੰਡ ਗਾਖਲਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਦਾ ਕੀਤਾ ਵਾਅਦਾ

ਜਲੰਧਰ (ਬਿਊਰੋ): ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਖੇਡ ਸਰਗਮੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਣਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਗਾਖਲ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਗਾਖਲ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਭਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਗੇ।

ਪਿੰਡ ਗਾਖਲ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸ. ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾਉਣ, ਵਿਕਾਸ ਪੱਖੋਂ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਐਨ. ਆਰ.

ਆਈ. ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਖਰਚਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਵਿਕਾਸ

ਕਮੇਟੀ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ. ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੂ ਗਾਖਲ, ਸਰਪੰਚ ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖਾ ਗਾਖਲ, ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਤੇ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ

ਗਾਖਲ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਸਿਰਫ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਖੇਡ ਮੇਲੇ ਕਰਾਉਣੇ ਹਰ ਧਾਰਮਿਕ

ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਸਮਾਗਮ 'ਚ ਹਾਜ਼ਰ ਸੁਖਸੀਅਤਾਂ।

ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਵਿੱਤੀ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣਾ ਗਾਖਲ ਭਰਾਵਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਮਿਸ਼ਨ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਦਾਦੀ ਮਾਤਾ ਭਾਗੋ ਤੇ ਬਾਬਾ ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਾਲ 2004 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਮੁਕੰਮਲ ਬਲਾਕ ਉਸਾਰਿਆ ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕੰਪਿਊਟਰ ਲੈਬ ਬਣਾਈ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਖੇਡ ਸਟੇਡੀਅਮ ਉਸਾਰਨ ਲਈ ਐਨ. ਆਰ. ਆਈ. ਵੀਰਾਂ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਸਦਕਾ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ। ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਬੱਸ ਅੱਡਾ, ਡਾਕਘਰ ਬਣਵਾਇਆ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ਾਨਘਾਟ ਦੁਆਲੇ ਚਾਰਦੀਵਾਰੀ ਵੀ ਕਰਵਾਈ। ਸ. ਗਾਖਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਪਿੰਡ ਗਾਖਲ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੂਰਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲੈਣਗੇ ਤੇ ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਬੱਚਾ

ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਟੀਨੂੰ

ਆਰਥਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਗਾਖਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਰਗਰਮੀ ਦੀ ਐਮ. ਪੀ. ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਵਿਧਾਇਕ ਸੁਸ਼ੀਲ ਰਿੰਕੂ, ਪਵਨ ਕੁਮਾਰ ਟੀਨੂੰ, ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਬੁਲਾਰੇ ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ ਦਾਹੀਆ ਤੇ ਡਾ. ਜੈਸਮੀਨ ਕੌਰ ਨੇ ਭਰਪੂਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਸ. ਪੀ. ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਹੀਰ, ਏ. ਸੀ. ਪੀ. ਸਰਬਜੀਤ ਰਾਏ, ਵਿਪਨ ਗੋਗਾ, ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ, ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ, ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵੰਤ ਖਹਿਰਾ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ ਤੇ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਖੇ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਬਿਊਰੋ): ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜਾ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ ਵਲੋਂ ਪੰਥ ਪ੍ਰਵਾਨਤ ਨਾਨਕਸ਼ਾਹੀ ਕੈਲੰਡਰ ਅਨੁਸਾਰ ਲੰਬੇ ਐਤਵਾਰ

ਗੁਰਪੁਰਬ ਸਬੰਧੀ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਬੀਬੀ ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਭਾਈ ਕੁਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਹਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦਿਹਾੜੇ

ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਗਾਖਲ, ਬੀਬੀ ਸਰਬਜੀਤ ਕੌਰ ਚੀਮਾ, ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ, ਕਮਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ, ਸਾਬਕਾ ਸੁਪਰੀਮ ਕੌਂਸਲ ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਗੁਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ, ਭਾਈ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੰਸਰਾ, ਭਾਈ ਗੁਰਾ ਸਿੰਘ, ਪਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਤੇਜਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਡਾ. ਜੋਤਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀ, ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ, ਅਨੋਖ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਿੰਦਰਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਬਹਾਦਰ ਸਿੰਘ, ਦਿਲਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਮਾਨ, ਭਾਈ ਅਮਰਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਜੋਗਾਨੰਗਲ, ਮਹਿੰਗਾ ਸਿੰਘ ਸਰਪੰਚ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ, ਸੁਖਵੰਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਰਾਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਾਸੀ, ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

(ਰਾਣਾ ਕਾਹਲੋਂ), ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ, ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਹੋਠੀ, ਲਹਿੰਬਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਤੇ ਭਾਈ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਲੰਗਰ ਵਿਚ ਟੁੱਟ ਭਰਾਵਾਂ (ਵਾਟਸਨਵਿਲ),

ਸਥਾਨਕ ਸੰਗਤਾਂ ਅਤੇ ਰਾਜਾ ਸਵੀਟਸ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਲੋਂ ਸੇਵਾ ਨਿਭਾਈ ਗਈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦੀਪ ਸਿੰਘ (ਜੀ. ਐਨ. ਟੈਂਟ) ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੰਨੇ ਦਾ ਰਸ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ। ਗੰਨੇ ਦੇ ਰਸ ਦੀ ਖੀਰ ਵੀ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤਾਈ ਗਈ।

13 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਖੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਮਨਾਇਆ। ਅਖੰਡ ਪਾਠ ਦੇ ਭੋਗ ਉਪਰੰਤ ਧਾਰਮਿਕ ਦੀਵਾਨ ਸਜਿਆ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਖਾਲਸਾ ਸਕੂਲ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਮਨੋਹਰ ਕੀਰਤਨ ਰਾਹੀਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲੁਆਈ। ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੇ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜਸ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ।

ਦੀਆਂ ਵਧਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਮੂਹ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨੇ ਦਿਨ ਗੁਰੂ ਕੇ ਲੰਗਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ 'ਚ

ਕਥਾਵਾਚਕ ਭਾਈ ਗੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਨੇ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ 'ਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਚਾਨਣਾ ਪਾਇਆ। ਉਪਰੰਤ ਰਾਗੀ ਭਾਈ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਰਸ ਭਿੰਨਾ ਕੀਰਤਨ ਸਰਵਣ ਕਰਵਾਇਆ। ਢਾਡੀ ਭਾਈ ਲਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੋਹਲ ਦੇ ਜਥੇ ਨੇ ਦਸਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸੰਗ ਸੁਣਾ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਢਾਡੀ ਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਹਾਲ ਕੀਤਾ।

ਤਸਲੀਮਾ ਨਸਰੀਨ ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ

ਪੂਰਬੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ (ਹੁਣ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼) ਵਿਚ 25 ਅਗਸਤ 1966 ਨੂੰ ਜਨਮੀ ਤਸਲੀਮਾ ਨਸਰੀਨ 1994 ਤੋਂ ਮੁਲਕ ਬਦਲ ਹੈ। ਨਾਵਲ 'ਲੱਜਾ' ਕਾਰਨ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਲਕ ਛੱਡਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਰਹੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਕੱਟੜਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਲਗਾਤਾਰ ਬੁਲੰਦ ਰੱਖੀ। ਬਹੁਤ ਵਾਰੀ ਉਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਇਰਾਨ ਨੇ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਂਜ ਤਸਲੀਮਾ ਨਸਰੀਨ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ, ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਅਤੇ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਵੱਡੇ ਫਰਕਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸੁਘੜ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਲੋਕ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਤਰਾਜ਼ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਔਰਤ ਰਸ਼ਦੀ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਦੀ ਹਾਂ, ਲੋਕ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨੂੰ ਮਰਦ ਨਸਰੀਨ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ? ਜੇ ਫਤਵੇ ਵਾਲੀ ਛੱਡ ਦਈਏ ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਰਸ਼ਦੀ ਮਰਦ ਹੈ। ਮੈਂ ਔਰਤ ਹਾਂ। ਇਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਫਰਕ ਹੈ। ਮਰਦ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸਹੂਲਤਾਂ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਔਰਤ

ਤਸਲੀਮਾ ਨਸਰੀਨ
ਅਨੁਵਾਦ: ਭਜਨਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰਵੀ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜੋ ਫਰਕ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਕ ਇਕ ਕਰਕੇ ਗਿਣਵਾਉਂਦੀ ਹਾਂ। ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ, ਤੌਬਾ ਕਰਕੇ ਪੱਕਾ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ। ਮੈਂ ਮੁਆਫੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ; ਤੇ ਮੈਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਨਾਸਤਿਕ ਹਾਂ। ਹਨੇਰੀ ਆਏ, ਤੁਫਾਨ ਆਏ; ਮੈਂ ਸਿਰ ਉਚਾ ਕਰਕੇ ਨਾਸਤਿਕ ਬਣੀ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਜਿਸ ਇਰਾਨ ਨੇ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਦੇ

ਕਲਾ ਪਰਿਕਰਮਾ

ਹਾਂ। ਰਸ਼ਦੀ ਇਕ ਪਿਛੋਂ ਇਕ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਦਾ, ਭੋਗਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਢੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਯੋਨ ਹਵਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵਿਗਾੜ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦਾ ਸਗੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਧ ਸਮਰੱਥ, ਸੁੰਦਰ, ਪ੍ਰੇਮੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਯੋਨ ਭੋਗੀ ਹੋਣੀ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮਰਦਾਂ ਲਈ ਈਰਖਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਮਰਦ ਸਾਥੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਜੀਵਨ ਗੁਜ਼ਾਰਦੀ ਹਾਂ ਪਰ ਮੇਰੀ ਯੋਨਿਕਤਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿੱਸੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਿਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਵੇਸਵਾ ਅਤੇ ਵਿਗਾੜੀ ਹੋਈ ਔਰਤ ਕਹਿਣ ਦੱਸਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਮੈਂ ਜਦੋਂ ਦਾ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਸੁਣਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹਾਂ। ਇਸਤਰੀ ਯੋਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਮੁੱਲ ਲੈ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਮਰਦ ਯੋਨ ਜੀਵਨ ਦਾ ਉਪਭੋਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਔਰਤ ਇੰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਜਾਂ ਲਿਖਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ 'ਵੇਸਵਾ' ਹੈ। ਰਸ਼ਦੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਹੋਰ

(ਪੈਨ ਕਲੱਬ) ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਗਠਨ ਲੇਖਕ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਮਾਗਮ ਰਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਭਾਰਤ 'ਚ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਪੁੱਜੀ ਸਾਂ। ਮੇਰੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਜੋ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਹਦੇ ਪਿਛੇ ਨਫਰਤ ਤੇ ਬੇਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਉਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਭਾਵ ਨਾਲ ਨਹੀਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ। ਕੇਵਲ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਤੋਂ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ; ਮੁਲਕ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਸੱਤ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਕੋਲਕਾਤਾ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਮੇਰੇ ਇਸ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਛਲ, ਤਾਕਤ, ਫਰੋਬ, ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਨਾ ਕਬੂਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਇਹਦਾ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਚੌਧਰ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

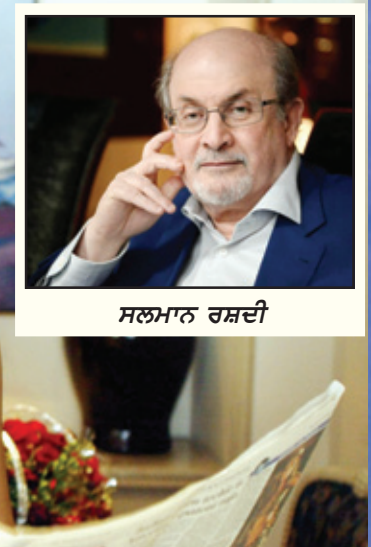
ਉਹ ਜੋ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੇ ਉਹਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਨਾ ਛਪਣ ਦੇਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਇਹ ਵੀ ਕਹੀ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਖਿਲਾਫ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਉਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਪਰ ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਫਾਂਸੀ ਉਤੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਜੰਨੂੰਨੀਆਂ ਦਾ ਜਲਸ ਨਿਕਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ ਮੇਰੀ ਧੌਣ ਮਰੇਤਨ 'ਤੇ ਤੁਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੁਦ ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਥੇ ਮੇਰਾ ਹੁਲੀਆ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਉਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਭੜਕਾਏ ਮਾਰੋਲ 'ਚ ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿਚ ਲੁਕ ਕੇ ਰਹੀ। ਇਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕੱਟੜਪੰਥੀ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਮੈਂ। ਇਕੱਲੀ।

ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਦਾ ਮੁਲਕ ਇੰਗਲੈਂਡ ਹੈ। ਫਤਵੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨੂੰ ਉਥੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਮੁਲਕ 'ਚੋਂ ਨਿਕਾਲੇ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਜਿਥੋਂ ਦਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ। ਮੇਰੇ ਖਿਲਾਫ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ 5 ਅਤੇ ਭਾਰਤ 'ਚ 3 ਫਤਵੇ ਜਾਰੀ ਹੋਏ। ਸਭ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦਾ ਮੁੱਲ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਲਿਖਣ ਕਾਰਨ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਰਸ਼ਦੀ ਦੀ ਇਕ ਕਿਤਾਬ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਮੇਰੀ 5 ਕਿਤਾਬਾਂ 'ਤੇ ਹੈ: ਲੱਜਾ, ਮੇਰਾ ਬਚਪਨ, ਉਤਾਲ ਹਵਾ, ਦ੍ਰਿਖੰਡਿਤ ਤੇ ਸਾਰਾ ਅੰਧਕਾਰ।

ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਜਗੀਰੂ (ਫਿਊਡਲ) ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਐਨ ਉਲਟ

ਵਚਿੱਤਰ ਮੇਲ ਜਾਂ ਫਰਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜੇ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਲੇਖਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਲਿਖਿਆ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਮੈਨੂੰ ਖਰਾਬ ਲੇਖਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ ਮੇਰਾ ਲਿਖਿਆ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਇਰਾਨ ਤੋਂ ਫਤਵਾ ਜਾਰੀ ਹੋਣ ਪਿਛੋਂ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾਂ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਦਕਿ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦੀ ਕੀਮਤ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਨਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਮੈਂ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦ ਸੀ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਮੇਰੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਲਿਖ ਕੇ ਅੰਦੋਲਨ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਯੂਰਪੀ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਵੀ ਸੀ ਪਰ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਾਲੇ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਜਰਮਨ ਰਸਾਲੇ 'ਚ ਛਪਿਆ ਮੇਰਾ ਬਿਆਨ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਉਹ ਅੱਗ-ਬਬੂਲਾ ਹੋ ਉਠਿਆ। ਇਸ ਰਸਾਲੇ ਵਿਚ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਫਤਵੇ ਦੇ ਡਰ ਨਾਲ ਸਲਮਾਨ ਰਸ਼ਦੀ ਨੇ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਉਸ ਦੀ ਕਾਇਰਤਾ ਹੈ।

ਇਕ ਵਕਤ ਸੀ, ਰਸ਼ਦੀ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਵੀ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸਾਂ ਪਰ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਕਵੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਸੰਗਠਨ

ਰਸ਼ਦੀ ਸੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੁੜੀਆਂ ਵੱਲ ਲਲਚਾਈਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਕੁੜੀਆਂ ਉਸ 'ਤੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਰਸ਼ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਨ ਵਸਤੂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ। ਤਦ ਵੀ ਉਹਦੇ ਵਲ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਘ੍ਰਿਣਾ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਚੰਡ ਮਰਦਵਾਦੀ ਲੇਖਕ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਨਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਫਤਵੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਬੇਯਕੀਨੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤਕ ਧਰਮ ਵਿਚ ਅੰਨ੍ਹੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਅਤਿਆਚਾਰ ਸਹਿਣ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਬੇਘਰ ਹੋ ਕੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਕੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਿਨ-ਬ-ਦਿਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ- ਜੇ ਕੋਈ ਨਾਲ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਮੇਰਾ ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ। ਇਹ ਸਭ ਨਜ਼ਰ ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਧਰਮ ਮੁਕਤ, ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਰਹਿਤ, ਬਰਾਬਰ ਹੱਕਾਂ ਵਾਲੇ ਸਮਾਜ ਦੀ ਖਾਤਰ ਮੈਂ ਜੋ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹਾਂ ਉਹ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਚਾਹੇ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਮਰਜ਼ੀ ਵੱਡਾ ਲੇਖਕ ਜਾਂ ਕਲਾਕਾਰ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਮੇਰੇ ਆਦਰਸ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਸ 'ਚ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

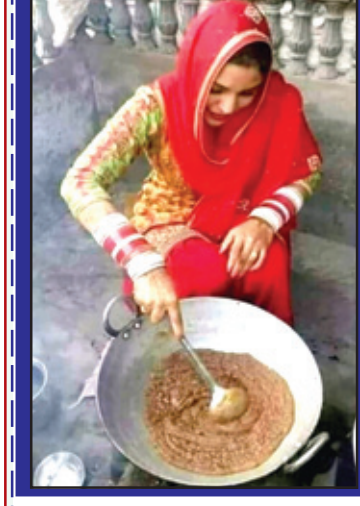
ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੇ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 26 ਜਨਵਰੀ 2019 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-361

ਸਬਰ ਸਬੂਰੀ ਨਾਲ ਸੀ ਕੁੜੀਆਂ ਕੱਚੇ ਕੋਠੇ ਲਿੱਪਦੀਆਂ। ਦੇਖ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪੱਕਿਆਂ ਵੱਲੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਨ ਖੁੱਕਦੀਆਂ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-359

ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਵੇ ਨੂੰ ਹਰਾਣੀ ਚੌਕੇ ਚਾੜ੍ਹੀ। ਘਿਉ, ਖੰਡ, ਆਟਾ ਬਰਾਬਰ ਪਾਏ ਮੱਠੀ ਅੱਗ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਤਾੜੀ। ਹੌਲੀ ਭੁੱਜਦਾ ਨਾਲੇ ਮਹਿਕਾਂ ਛੱਡੇ ਮਨ ਬਾਹਲਾ ਲਲਚਾਵੇ। ਘਰ ਦੇ ਜੀਅ ਉਡੀਕਣ ਬੈਠੇ ਕਦੋਂ ਭਰ ਕੇ ਪਲੇਟਾਂ ਆਵੇ। -ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰੀ ਸੈਨ ਹੋਜੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ।

ਬਾਂਹੀਂ ਚੂੜਾ, ਹੱਥ 'ਚ ਕਤਛੀ ਵਿਚ ਕੜਾਹੀ ਫੇਰੀ ਜਾਵੇ। ਨਾਲ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਖੜਾ ਖਿੜਿਆ ਚੀਜ਼ੀ ਮਿੱਠੀ ਜਿਹੀ ਬਣਾਵੇ। ਚੌਕੇ ਚੜ੍ਹੀ ਅੱਜ ਨਵੀਂ-ਨਵੇਲੀ। ਸਾਰਾ ਟੱਬਰ ਸ਼ਗਨ ਮਨਾਵੇ। -ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਡੋਲੀ ਤੋਂ ਉਤਾਰੇ, ਚੌਕੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਸੱਸੂ ਮਾਂ ਰੱਜ ਸ਼ਗਨ ਮਨਾ ਕੇ। ਚੱਜ ਪਰਖੇ ਤੇ ਦੇਵੇ ਰਸੋਈ ਸੰਭਾਲ ਤਿੰਨ ਮੇਲ ਦਾ ਕੜਾਹ ਬਣਵਾ ਕੇ। ਅਸੀਸਾਂ ਨਾਲ ਝੋਲੀ ਸਭ ਭਰਦੇ ਨਵੀਂ ਵਹੂਟੀ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮਿੱਠਾ ਕਰਵਾ ਕੇ। -ਦਵਿੰਦਰ ਕੌਰ

ਨਵ-ਵਿਆਹੀ ਚੌਕੇ ਚਾੜ੍ਹਨਾ ਕਦਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ। ਸੰਗਣਾ ਸ਼ਰਮਾਉਣਾ ਬਣਦਾ ਹੀ ਟਾਹਰਾਂ ਮਾਰਨ ਦਰਾਣੀ, ਜਠਾਣੀ ਹੈ ਨੂੰ ਹ ਆਈ ਫਲਾਣਿਆਂ ਦੇ ਬੜੀ ਤੇਹ, ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ। ਕਰ ਹੋਸਲਾ ਬਣ ਦਿੱਤਾ ਹਲਵਾ ਸ਼ਾਬਾਸ਼ ਦੇਣ ਨੂੰ ਸਭ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਏ ਰੁਕੇ ਉਦੋਂ ਜਦ ਖਾ ਗਏ ਪਰਾਤ ਸਾਰੀ ਪੱਛਮੀ ਸਭਿਅਤਾ ਐਨ ਉਲਟ ਨਵ-ਵਿਆਹੀ, ਅਣ-ਵਿਆਹੀ, ਚੌਕਾ ਚਾਕਾ ਇਕੋ ਰੱਸੇ ਨਰੜ ਦਿੰਦੇ। -ਦਰਸ਼ਨਪਾਲ ਦੇਸਾਂਝ

ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਦੇ ਚੂੜੇ ਦਾ ਰੰਗ ਹਾਲੇ ਪਿਆ ਏ ਗੁੜ੍ਹਾ। ਬੈਠ ਗਈ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਮੂਹਰੇ ਸੱਜ ਵਿਆਹੀ ਡਾਹ ਕੇ ਮੂੜ੍ਹਾ। ਕੜਾਹ ਬਣਾਵੇ ਨਵੀਂ ਵਿਆਹੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰੀ ਜਦੋਂ ਚੜ੍ਹੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ। ਮਿੱਠੀ ਮਿੱਠੀ ਹੋ ਗਈ ਪੌਣ ਤੇ ਆਉਣ ਮਹਿਕ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹੇ। ਸ਼ਾਲਾ! ਰਹੇ ਵੱਸਦਾ ਇਸ ਦਾ ਖੇੜਾ ਮਹਿਕਦਾ ਰਹੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਵਿਹੜਾ। ਖੁਸ਼ ਰਹੇ ਸਿਰ ਦਾ ਸਾਈਂ ਇਹਦਾ ਚੂੜੇ ਵਾਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ 'ਤੇ ਸਦਾ ਰਹੇ ਖੇੜਾ। -ਗੋਰਾ ਪ੍ਰਜਾਪਤ, ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਫੋਨ: 718-690-8403

To Advertise with Punjab Times Call: 847-359-0746
Fax: 847-705-9388, e-mail: punjabtimes1@sbcglobal.net
Visit us on the web: www.punjabtimesusa.com

ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦੇ ਨਵਾਬ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਆਲਮਗੀਰ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ (ਪਹੁ ਫਟਾਲਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਇਸਲਾਮਿਕ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ; ਦਸੰਬਰ 2018) ਇਸਲਾਮ ਦੇ ਹਾਂ ਪੱਖੀ ਗੁਣ ਹੀ ਉਜਾਗਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਉਰਦੂ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਮਿੱਠਤ, ਸਲੀਕੇ ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਉਤੇ ਵੀ ਮੋਹਰ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਸਿੱਧਾ ਸਬੰਧ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਾ ਫਤਿਹ ਸਿੰਘ ਤੇ ਜ਼ੋਰਵਰ ਸਿੰਘ ਦੇ 27 ਦਸੰਬਰ 1704 ਨੂੰ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਨੁਸਾਰ ਨੌਂ ਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲ ਦੀ ਘਟ ਉਮਰ ਕੰਧ ਵਿਚ ਚਿਣਵਾ ਕੇ ਸ਼ਹੀਦ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਸੂਬੇਦਾਰ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੇ ਮਾਸੂਮ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਕਸੂਰਵਾਰ ਠਹਿਰਾ ਕੇ ਕਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਕਾਜ਼ੀ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸਲਾਮ ਮਾਸੂਮ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਪ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਇਜ਼ਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਪਰ ਸੂਬਾ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਦੀਵਾਨ ਸੁੱਚਾ ਨੰਦ ਨੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਆਪਣੀ 'ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ' ਦਰਸਾਉਂਦਿਆਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਜਚਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦੇ ਬਾਗ਼ੀ ਹਨ ਤੇ ਬਗ਼ਾਵਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਮੌਤ ਹੈ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਦਾ ਨਵਾਬ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਾਜ਼ੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਿਆਂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਵਰਜਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਉਕਾ ਹੀ ਨਾ

ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ, ਸਲੀਕਾ ਤੇ ਸਿਹਤ

ਸੁਣੀ ਗਈ, ਤੇ ਉਹ ਉਥੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਨਵਾਬ ਵਲੋਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੂੰ ਲਿਖੀ ਗਈ ਚਿੱਠੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਦੀ ਜ਼ਬਾਨ ਤੇ ਦਲੀਲ ਕਾਲਜੇ ਠੰਢ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਮੁਗਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਆਲੀਸ਼ਾਹ (ਉਚਤਮ ਰੁਤਬੇ ਵਾਲਾ),

ਰੁਤਬੇ ਦੇ ਹਾਣ ਦਾ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਦਾ ਤੋੜਾ ਇਸ ਵਾਕ ਨਾਲ ਟੁਟਦਾ ਹੈ, "ਜੇ ਜ਼ਿੱਲੇ ਇਲਾਹੀ ਮੁਨਾਸਬ ਖਿਆਲ ਫਰਮਾਉਣ ਤਾਂ ਦੋਹਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਇਸ ਅਦਨਾ ਗੁਲਾਮ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵਿਚ ਦੇਣ ਦਾ

'ਹਾਅ ਦਾ ਨਾਅਰਾ' ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਉਲਟਾ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਨਵਾਬ ਸ਼ੇਰ ਖਾਂ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਦਾ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਸਦਾ ਰਿਣੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਰਹੇਗਾ। ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਨੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਅਸਥਾਨ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਲ ਦਾ ਗੇਟ ਨਵਾਬ ਦੀ ਯਾਦ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਨਵਾਬ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਦੀ ਆਨ, ਸ਼ਾਨ, ਸਲੀਕੇ ਤੇ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਰਹਿੰਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਤੱਕ ਰੋਸ਼ਨ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭੁੱਲੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣਾਇਆ ਸਾਰਾ ਜਗਤ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਮਲੇਰਕੋਟਲੇ ਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਦੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਆਂਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ। ਇਥੇ ਹੀ ਬਸ ਨਹੀਂ, ਸਾਰਾ ਸਿੱਖ ਸੰਸਾਰ ਇਸ ਅਣਲਿਖੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦਿੰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਦਿੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। 1947 ਦੀ ਦੇਸ਼ ਵੰਡ ਦਾ ਕਾਲ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਨਵਾਬ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਚਿੱਠੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ ਤੋਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ ਕਿ ਉਰਦੂ ਜ਼ਬਾਨ ਦੀ ਮਿੱਠਤ ਤੇ ਸਲੀਕਾ ਕਾਲਜੇ ਠੰਢ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਚੇਤੇ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਰੀਆ ਹਾਈ ਸਕੂਲ, ਪੰਨਾ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਂ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਰਦੂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਵਾਲਾ ਮਾਸਟਰ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਲਾਲ ਸੀ ਤਾਂ ਪੰਡਿਤ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਛੁੱਟੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲਿਖਣ ਲਈ ਜੋ ਜ਼ਬਾਨ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੀ ਸੀ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅਸੀਂ 'ਜਨਾਬ ਏ ਆਅਲਾ

ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਦੇ ਸ਼ੇਰ ਮੁਹੰਮਦ ਖਾਨ ਦੀ ਯਾਦ 'ਚ ਸਰਹਿੰਦ ਵਿਖੇ ਬਣਿਆ ਦਰਵਾਜ਼ਾ

ਆਲਮ ਪਨਾਹ (ਕੁਲ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ), ਜ਼ਿੱਲੇ ਇਲਾਹੀ/ਸੁਬਾਹਾਨੀ (ਖੁਦਾਈ ਖੋਫ ਦਾ ਅਨੁਆਈ) ਆਦਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਥੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਦਾ ਛੋਟਾ ਖਾਦਮ ਦਰਸਾ ਕੇ ਅਜਿਹੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ

ਹੁਕਮ ਵੀ ਫਰਮਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਉਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰਹੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ।" ਇਤਿਹਾਸ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ ਨਵਾਬ ਦਾ ਇਹ

ਨਿੱਕ
ਸੁੱਕ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

Sandhugulzar@yahoo.com

ਦਾਮ ਇਕਬਾਲ ਹੋ' ਸੰਬੋਧਨੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪਿਛੋਂ ਬੇਨਤੀ ਵਜੋਂ ਲਿਖਦੇ ਸਾਂ 'ਗੁਜ਼ਾਰਿਸ਼ ਕਮਤਰੀਨ ਕੀ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਬੰਦਾ ਬੀਮਾਰੀ ਕੀ ਵਜ੍ਹਾ ਸੇ ਸਕੂਲ ਆਨੇ ਸੇ ਲਾਚਾਰ ਹੈ।'

ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੇ ਸਲੀਕੇ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਦਾ ਨੁਸਖਾ ਦੱਸਦੇ ਹਨ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨਾ ਜਾਣਨ ਵਾਲੇ ਵੀ 'ਬੈਕ ਯੂ' ਅਤੇ 'ਵੈਲਕਮ' ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਦਬਾਓ ਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਲੋਂ ਹਾਅ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰਾਨਾ ਵੀ ਏਸੇ ਹੀ ਲੜੀ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤਿਕਾ: ਗੁਮਨਾਮ ਕਵੀ
ਉਰਦੂ ਕਾ ਮੁਸਾਫਿਰ ਹੈ ਯਹੀ ਪਹਿਚਾਨ ਹੈ ਉਸ ਕੀ, ਜਿਸ ਰਾਹ ਸੇ ਗੁਜ਼ਰਤਾ ਹੈ ਸਲੀਕਾ ਛੋੜ ਜਾਤਾ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਰੂਹੇ ਰਵਾਂ ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ

ਸ. ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਦੇ ਮੁਬਾਜ਼ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਿੱਠ-ਬੋਲਤੇ ਅਤੇ ਮਿਲਣਸਾਰ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹਨ।

ਲੋਹੜੀ ਦੇ ਮੁਬਾਰਕ ਮੌਕੇ ਪਿਤਾ ਸ. ਬੱਲੀ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਮਾਤਾ (ਸਵ.) ਗੁਰਮੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਘਰ ਜਨਮੇ ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਨੇ ਮੁੱਢਲੀ ਸਕੂਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਗੈਜ਼ਟਿਡ ਐਲ. ਐਲ. ਬੀ. ਅਤੇ ਐਮ. ਏ. ਪੰਜਾਬੀ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਅਤੇ

ਅਰਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਸੰਧੂ
ਸਿਰਸਾ (ਹਰਿਆਣਾ)

ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਕਾਲਤ ਦਾ ਸਫਰ 1990 ਵਿਚ ਸਿਰਸਾ (ਹਰਿਆਣਾ) ਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਕਚਹਿਰੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ, ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਰਹੇ। 1996 ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਿੱਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਭਾਗ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਟਿਓਨ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਵਿਚ ਬਤੌਰ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰਾਸੀਕਿਊਟਰ ਹੋਈ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਹੋਣ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਮਾਣ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਤੇ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ।

ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਚੇਟਕ ਘਰੋਂ ਹੀ ਲੱਗੀ

ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਾਦਾ ਜੀ ਸ. ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਵਹਿਮੀ ਨੇ ਅਨੇਕ ਇਤਿਹਾਸਕ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਹਿਤ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਈਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਦਾਦਾ ਸ.

ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਵਹਿਮੀ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਬੜੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਰਪੱਕ ਸੰਪਾਦਕ ਵਜੋਂ ਕਰਕੇ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਨਾਂ

ਬਣਾਇਆ। ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ. ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਬਾਰੀਕੀਆਂ ਨਾਲ ਦਸਤਪੰਜਾ ਲੈਂਦਿਆਂ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਵੀ ਨਿਰੰਤਰ ਨਾਤਾ ਜੋੜੀ ਰੱਖਿਆ। ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੇਖ ਮਾਸਿਕ ਰਸਾਲੇ 'ਵਰਿਆਮ' ਅਤੇ 'ਸਤਿਜੁਗ' ਵਿਚ ਛਪਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ 1990 ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਸਿਰਸਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚਲੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਵਜੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਬਿਹਤਰੀ ਲਈ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਿਤ ਕਰਨ, ਧਾਰਮਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਗੱਡੇ, ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਯਾਦ ਰੱਖੇ ਜਾਣਗੇ।

ਸ. ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਮੌਕੇ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਦਿਲ 'ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ' ਵਿਚ ਸਟੇਜ ਸ਼ੋਅ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਕਾਦਮੀ ਸਿਰਫ ਸਾਹਿਤਕ ਪੱਧਰ ਦੇ ਹੀ ਕਾਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ, ਸਗੋਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਵੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਦੇ 350ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਮੌਕੇ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਕੌਮੀ ਸੈਮੀਨਾਰ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਮੁਖੀਆਂ ਤੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਸਿੱਧ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚ ਉਸਾਰੂ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ

ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਸ. ਗੁਰਾਇਆ ਨੇ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਪਹੁੰਚ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ, ਸਗੋਂ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਅਧੀਨ ਚੱਲ ਰਹੇ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਪਬਲਿਕ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਵਿਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਖਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀਅਤ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹਨ ਤੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਸੇ ਸੋਚ ਦੀ ਅੱਜ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਗੋਸ਼ਟੀਆਂ, ਸੈਮੀਨਾਰਾਂ, ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਵੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਸਾਰ ਲਈ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਸਾਲ ਅਕਾਦਮੀ ਵੱਲੋਂ ਗਰਮੀ ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਭਾਈਚਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਚਲਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨ-ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸ. ਗੁਰਭੇਜ ਸਿੰਘ ਗੁਰਾਇਆ ਦੇ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸਰਾਹਨਾ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਨਜ਼ ਆਫ ਕੰਟਰੋਲ

ਹਰ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਰੱਖਿਆ ਹਿੱਤ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸੀਮਾ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਲਾਈਨ ਆਫ ਕੰਟਰੋਲ (ਐਲ. ਓ. ਸੀ.) ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇਸ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਘੁਸਪੈਠ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰੈਡਕਲਿਫ ਰੇਖਾ: ਇਹ ਰੇਖਾ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਬਾਰਡਰ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ 3310 ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਲੰਮੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਚਾਰ ਰਾਜ-ਪੰਜਾਬ, ਕਸ਼ਮੀਰ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਇਸ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਰੇਖਾ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ (ਅਗਸਤ 1947) ਸਮੇਂ ਸਰ ਰੈਡਕਲਿਫ ਨੇ ਖਿੱਚੀ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਰਡਰ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸਨ।

ਮੈਕਮੋਹਨ ਰੇਖਾ: ਇਹ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿਚ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਸੀਮਾ-ਰੇਖਾ ਹੈ, ਜਿਸ

ਦਾ ਨਾਂ ਭਾਰਤੀ-ਬਰਤਾਨੀਆ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਰਾਜਦੂਤ ਸਰ ਹੈਨਰੀ ਮੈਕਮੋਹਨ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਮੈਗੀਨੋਟ ਰੇਖਾ: ਫਰਾਂਸ ਵਲੋਂ ਖਿੱਚੀ ਗਈ ਇਹ ਰੇਖਾ ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਜਰਮਨੀ ਦਰਮਿਆਨ ਸਰਹੱਦ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਰੇਖਾ ਕੰਕਰੀਟ ਅਤੇ ਲੋਹੇ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਨਾਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ 1929 ਤੋਂ 1938 ਤੱਕ ਦਾ ਹੈ।

ਫੂਰੰਡ ਰੇਖਾ: ਇਹ ਰੇਖਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਨਿਖੇੜਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਨਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼-ਇੰਡੀਆ (ਉਸ ਵਕਤ)

ਜਾਣਕਾਰੀ

ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਰ ਮਾਰਟਰਮਰ ਡੂਰੰਡ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

ਮੈਨਰਹੀਮ ਰੇਖਾ: ਇਹ ਰੇਖਾ ਰੂਸ ਅਤੇ ਫਿਨਲੈਂਡ ਨੂੰ ਵੰਡਦੀ ਹੈ।

ਆਡਿਰ-ਨੋਸੀ ਰੇਖਾ: ਇਹ ਰੇਖਾ ਪੂਰਬ ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਪੋਲੈਂਡ ਵਿਚਾਲੇ ਹੈ, ਜੋ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣੀ।

ਸੀਜ਼ਵਾਈਡ ਰੇਖਾ: ਜਰਮਨੀ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦਰਮਿਆਨ ਬਣੀ ਇਸ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਜਰਮਨੀ ਨੇ ਬਣਾਇਆ ਹੈ।

-ਰਮੇਸ਼ ਬੱਗਾ ਚੋਹਲਾ
ਫੋਨ: 91-94631-32719

ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਮਹਾਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰੀਆਂ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ

ਲਖਨਊ: ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ (ਐਸ.ਪੀ.) ਤੇ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ (ਬੀ.ਐਸ.ਪੀ.) ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਦਿਆਂ 2019

ਕਿ ਦੋਵੇਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਕੱਠੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮੁਖੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ

ਦਾ ਗਣਿਤ ਫਿੱਟ ਬੈਠਿਆ ਹੈ। ਐਸ.ਪੀ. ਮੁਖੀ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਬਾਰੇ ਜਲਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਗੱਠਜੋੜ ਹੁਣ ਲੰਮਾ ਚੱਲੇਗਾ, ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਯੂਪੀ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਤੱਕ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐਲਾਨੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬਸਪਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਨੂੰ ਸਮਰਥਨ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੇ ਕੋਈ ਸਿੱਧਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਿਆ ਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹੀ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਨਗੇ। ਅਖਿਲੇਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਯੂਪੀ ਨੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਬਸਪਾ ਆਗੂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਿਵਪਾਲ ਯਾਦਵ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ-ਲੋਹੀਆ ਧਿਰ 'ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਬਾਧਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ' ਤੇ ਇਹ ਨਾਕਾਮ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 38-38 ਸੀਟਾਂ ਵੰਡ ਕੇ ਲੜਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਅਮੇਠੀ ਤੇ ਰਾਇ ਬਰੇਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਤੇ ਯੂ.ਪੀ.ਏ. ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਛੋਟੇ ਭਾਈਵਾਲਾਂ ਲਈ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਹਾਲੇ ਨਸ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਲੋਕ ਦਲ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਗੱਠਜੋੜ ਬਾਰੇ ਐਲਾਨ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਤੇ ਬਸਪਾ ਸੁਪਰੀਮੋ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ 'ਤੇ ਵਿਅੰਗ ਕੱਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਯੂਪੀ ਦਾ ਇਹ ਗੱਠਜੋੜ 'ਗੁਰੂ ਚੇਲੇ' ਦੀ ਨੀਂਹ ਉਡਾ ਦੇਵੇਗਾ।

ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਪਰੇਗਾ। ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ

ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. (ਐਮ) ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਸੀਤਾਰਾਮ ਯੇਚੁਰੀ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਆਰ.ਜੇ.ਡੀ.) ਨੇ ਵੀ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 2014 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 71 ਸੀਟਾਂ ਉਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਅਪਨਾ ਦਲ ਨੇ ਦੋ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਉਸ ਵੇਲੇ ਪੰਜ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੋ ਤੇ ਬੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦਾ ਖਾਤਾ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਣ 'ਤੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਮੁਲਕ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਗਰੀਬੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਧਿਆ ਅਤੇ ਰੱਖਿਆ ਸੈਂਦਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਘਪਲੇ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਬੋਫੋਰਜ਼ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੈਰ ਉਖਾੜ ਦਿੱਤੇ, ਰਾਫਲ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਪਏਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੇ ਗੱਠਜੋੜਾਂ ਦਾ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਜਦਕਿ ਐਸ.ਪੀ. ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੋਟਾਂ

ਤੁਲਸੀ ਗਬਾਰਡ ਵੱਲੋਂ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਐਲਾਨ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ: ਅਮਰੀਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਚੁਣੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਵਜੋਂ ਚਾਰ ਵਾਰ ਕਾਨੂੰਨਸਾਜ਼ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਤੁਲਸੀ ਗਬਾਰਡ (37) ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਸਾਲ (2020) ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਖਿਲਾਫ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਗਬਾਰਡ, ਰਿਪਬਲਿਕਨ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਇਕ ਹੋਰ ਡੈਮੋਕਰੈਟ ਬਣ ਗਈ ਹੈ।

ਗਬਾਰਡ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 12 ਹੋਰ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਤੋਂ ਸੈਨੇਟਰ ਕਮਲਾ ਹੈਰਿਸ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਵ੍ਹਾਈਟ ਹਾਊਸ ਵਿਚ ਦਾਖਲੇ ਲਈ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣਗੇ। ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਸਦਨ ਵਿਚ ਡੈਮੋਕਰੈਟਿਕ ਕਾਨੂੰਨਸਾਜ਼ ਗਬਾਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ,

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਰਿਹਾ ਕੈਦੀ ਭਾਰਤ ਪਰਤਿਆ

ਅਟਾਰੀ: ਲਾਹੌਰ ਸਥਿਤ ਕੋਟਲੱਖਪਤ ਜੇਲ੍ਹ (ਪਾਕਿਸਤਾਨ) ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋਇਆ ਭਾਰਤੀ ਕੈਦੀ ਵਾਹਗਾ-ਅਟਾਰੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਤਨ ਪਰਤਿਆ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਕੋਟਲੱਖਪਤ ਜੇਲ੍ਹ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਰਿਹਾਅ ਹੋ ਕੇ ਵਤਨ ਪਰਤਿਆ ਭਾਰਤੀ ਕੈਦੀ ਅਫਜ਼ਲ ਅਹਿਮਦ ਪੁੱਤਰ ਮੁਖਤਾਰ ਅਹਿਮਦ ਵਾਸੀ ਕੱਟੜਾ ਹਿੰਦੂ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵਜ਼ੀ 'ਤੇ ਦਿੱਲੀ-ਲਾਹੌਰ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ 2001 ਵਿਚ ਲਾਹੌਰ ਤੋਂ ਕਰਾਚੀ ਗਿਆ ਸੀ।

'ਮੈਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਦਾਅਵਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਸਮੀ ਐਲਾਨ ਅਗਲੇ ਹਫਤੇ ਕਰਾਂਗੀ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ

ਵਜੋਂ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਅਮਰੀਕੀ ਲਈ ਲੋੜ ਮੁਤਾਬਕ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਵਿਆਪਕ ਪਰਵਾਸ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣਾ, ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਸਾਫ ਸੁਥਰਾ ਪਾਣੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਖਿੱਡੀ ਹੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨਾ ਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਿੱਤਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਗਬਾਰਡ ਨੇ ਟਵੀਟ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਜੰਗ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਕੇ ਸਾਂਤੀ ਬਹਾਲੀ ਹੈ। ਯੂ.ਐਸ. ਟੈਰੀਟਰੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਸੈਮੋਆ ਵਿਚ ਜਨਮੀ ਗਬਾਰਡ, ਜੇਕਰ ਚੁਣੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਵਾਲੀ ਮਹਿਲਾ ਹੋਵੇਗੀ।

ਮਨੁੱਖੀ ਪੁਲਾੜ ਮਿਸ਼ਨ ਦਸੰਬਰ 2021 ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ: ਇਸਰੋ

ਬੰਗਲੌਰ: ਭਾਰਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮਨੁੱਖੀ ਪੁਲਾੜ ਮਿਸ਼ਨ 'ਗਗਨਯਾਨ' ਦਸੰਬਰ 2021 ਵਿਚ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਪੁਲਾੜ ਖੋਜ ਏਜੰਸੀ (ਇਸਰੋ) ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਕੇ. ਸਿਵਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਚ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀ ਦੇ ਵੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਇਸਰੋ' ਨੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਾੜ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦਸੰਬਰ 2020 ਤੇ ਦੂਜਾ ਜੁਲਾਈ 2021 ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ: ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਮਸ਼ਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਇਸ ਸਾਲ 13 ਅਪਰੈਲ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਖੂਨੀ ਸਾਕੇ ਦਾ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਵਰ੍ਹਾ ਹੈ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਪਰਵਾਨਿਆਂ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਤੋਂ ਇਕ ਮਸ਼ਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਜੰਗ-ਏ-ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦਾ ਖਾਕਾ ਉਲੀਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇਕ ਕਮੇਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਜੋ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਲਈ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗੀ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਦੇ ਯੋਧਿਆਂ ਤੇ ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਖਟਕੜ ਕਲਾਂ, ਸੁਨਾਮ, ਸਰਾਭਾ ਆਦਿ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਲਈ ਉਤਰੀ ਖੇਤਰੀ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਜੋਨ, ਪੰਜਾਬ ਆਰਟਸ ਕੌਂਸਲ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਨਾਟਕ ਅਕਾਦਮੀ ਦਾ ਸਹਿਯੋਗ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਨਮਾਨ ਦਿਵਸ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਤਮਰ ਪੱਤਰ ਜੇਤੂਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਹਿਲੀ, ਦੂਜੀ ਵਿਸ਼ਵ ਜੰਗ, 1962, 65, 71 ਅਤੇ 1999 ਦੀ ਕਾਰਗਿਲ ਜੰਗ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਨਮਾਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਯੋਧਿਆਂ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ, ਕਸਬਿਆਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਲਿਆਈ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਜਲਿਆਂਵਾਲਾ ਬਾਗ ਦੇ ਸਾਕੇ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਇਕ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸੰਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ ਉਤੇ

ਜੀ. ਐਸ. ਟੀ: 40 ਲੱਖ ਤੱਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਲਈ ਮਿਲੇਗੀ ਛੋਟ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕੌਂਸਲ ਨੇ 40 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਲਈ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਛੋਟੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਟੈਕਸ ਅਦਾ ਕਰ ਕੇ ਕੰਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ

ਸਕੀਮ ਦਾ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਉਪਰਲੀ ਹੱਦ 1.5 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ।

ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਕੇਰਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲਾਂ ਲਈ ਅੰਤਰਰਾਜੀ ਵਸਤਾਂ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਰ ਇਕ ਫੀਸਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫਤ ਸੈੱਸ ਲਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਆਏ

ਹੜ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਦੇ ਮੁੜ ਵਸੋਬੇ ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਲਈ ਮਾਲੀਆ ਜੁਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 40 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਤੋਂ ਛੋਟ ਮਿਲੇਗੀ। ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਛੋਟ ਦੀ ਹੱਦ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 20 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਕਾਰੋਬਾਰਾਂ ਲਈ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਤੇ ਛੋਟ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦਕਿ ਉਤਰ ਪੂਰਬੀ ਰਾਜਾਂ ਲਈ ਇਹ ਦਸ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਸੀ।

ਸੂਤਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਛੋਟ ਦੇਣ ਨਾਲ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕਰੀਬ 5200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸ੍ਰੀ ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੀ.ਐਸ.ਟੀ. ਕੰਪੋਜ਼ੀਸ਼ਨ ਸਕੀਮ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਛੋਟੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਲਾਨਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ 1 ਫੀਸਦੀ ਟੈਕਸ ਭਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਡੇਢ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਲਈ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਸੀ। ਇਹ ਸਕੀਮ ਪਹਿਲੀ ਅਪਰੈਲ ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਸਾਮ 'ਚ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਬਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਮੁਜਾਹਰਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ

ਗੁਹਾਟੀ: ਆਈ.ਆਈ.ਟੀ-ਗੁਹਾਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਨਾਲ ਨਾਗਰਿਕਤਾ ਬਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਅਸਾਮ ਵਿਚ ਰੋਸ ਮੁਜਾਹਰਿਆਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਲਿਆ ਹੈ। ਕਬਾਇਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਡੋਲੈਂਡ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਕ ਖੇਤਰਾਂ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ 12 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅਸਾਮ ਬੰਦ ਦੇ ਸੱਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਵਾਜਾਈ ਰੋਕਣ ਲਈ ਥਾਂ ਥਾਂ ਟਾਇਰ ਸਾੜੇ ਤੇ ਰੁੱਖ ਕੱਟ ਕੇ ਆਵਾਜਾਈ 'ਚ ਅੜਿੱਕਾ ਪਾਇਆ।

ਅਸਾਮ ਦੀਆਂ ਕਬਾਇਲੀ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਦੀ ਕੋਆਰਡੀਨੇਸ਼ਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਬੰਦ ਦਾ ਸੱਦਾ ਰਾਜ ਦੇ ਛੇ ਨਸਲੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਕਬੀਲੇ (ਐਸਟੀ) ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪੇਸ਼

ਬਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਿਲਚਰ ਵਿਚ ਅਸਾਮ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਬਿੱਲ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਧਰ, ਸੀਨੀਅਰ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਤੇ ਅਸਾਮ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤਰੁਣ ਗੋਗੋਈ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਾਗਰਿਕਤਾ (ਸੋਧ) ਬਿੱਲ ਵਾਪਸ ਨਾ ਲਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਰੋਸ ਮੁਜਾਹਰੇ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੀ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਬੋਡੋਲੈਂਡ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਕ ਖੇਤਰ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕੋਕਰਾਝਾਰ, ਉਡਲਗੁਤੀ, ਬਕਸਾ ਤੇ ਚਿਰਾਂਗ, ਬੋਂਗਾਏਗਾਓਂ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਬੁਗਿਣਤੀ ਵਾਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਮੋਰੀਗਾਓਂ, ਨਗਾਓਂ, ਹੋਜਾਈ, ਦੀਮਾ ਹਸਾਓ ਤੇ ਕਾਰਬੀ ਐਂਗਲੋਂਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੰਦ ਰਿਹਾ। ਬੰਦ ਦੇ ਹਮਾਇਤੀਆਂ ਨੇ ਕੌਮੀ ਸਾਹਰਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਆਵਾਜਾਈ ਵਿਚ ਵਿਘਨ ਪਾਇਆ।

ਬੰਦ ਨੂੰ ਦੀਮਾਸਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਅਨ, ਹਮਾਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਕਈ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਨੇ ਹਮਾਇਤ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ ਦੇ ਪਿੱਤਰੀ ਹਲਕੇ ਮਜੁਲੀ ਵਿਚ 'ਅਸਮੀਆ ਯੁਵਾ ਮੰਚ' ਦੇ ਵਾਲੰਟੀਅਰਾਂ ਨੇ ਬਿੱਲ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਸਿਰ ਮੁੰਡਵਾ ਲਾਏ। ਐਨ.ਐਸ.ਯੂ.ਆਈ. ਦੇ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਬਿੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਗੁਹਾਟੀ ਦੇ ਰਾਧਾ ਗੋਵਿੰਦਾ ਬਰੂਆ ਰੋਡ ਸਥਿਤ ਕਾਮਰਸ ਕਾਲਜ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸਰਬਾਨੰਦ ਸੋਨੋਵਾਲ ਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਿਮਾਂਤਾ ਬਿਸਵਾ ਦੇ ਇਸ ਰਸਤਿਓਂ ਲੰਘਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਾ ਦਿੱਤੀ।

ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ ਖਿਲਾਫ ਪੁਸਤਕ ਹੱਥੋ-ਹੱਥ ਵਿਕਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ

ਜਲੰਧਰ: ਲੇਖਕ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੁੱਚੜ' ਹੱਥੋ-ਹੱਥੀ ਵਿਕਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਦੂਜੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਜੁਟ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲੇਖਕ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਘੁਮਾਣ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 'ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਬੁੱਚੜ' ਕੇ.ਪੀ.ਐਸ. ਗਿੱਲ' ਕਿਤਾਬ 8 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਅਕਾਲ ਤਖਤ ਸਾਹਿਬ 'ਤੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ 80 ਫੀਸਦੀ ਕਾਪੀਆਂ ਵਿਕ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਮਾਰਕੀਟ 'ਚੋਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਖਾਲਸਾ ਫਤਹਿਨਾਮਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ,

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵੱਲੋਂ ਛਾਪੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਆਈ.ਪੀ.ਐਸ. ਅਫਸਰਾਂ ਦੇ ਫੋਨ ਆਏ ਹਨ ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕਈ ਪੜ੍ਹਨ।

ਕਰਵਟਾਂ ਲੈਂਦਾ ਜਹਾਨ ਅਤੇ ਰੁਮਾਂਸ ਤੋਂ ਜਨੂੰਨ ਵੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਰਾਹ

ਕੁਦਰਤ, ਕਾਦਰ ਅਤੇ ਇਨਸਾਨੀ ਹਸਤੀ ਦੇ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਤਸੱਵਰ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤ ਲਈ ਵਿਚ ਪਰੋਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਇਕ ਕਵੀ ਤੋਂ ਅਕਸਰ ਅਸੀਂ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੰਨਦਿਆਂ ਰੁਮਾਂਸਵਾਦ ਨੂੰ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਲ ਖੰਡ ਤੱਕ ਹੀ ਮਹਿਦੂਦ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਰੁਮਾਂਸ ਮਾਨਵੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਪਹਿਲੂ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵੰਨਗੀਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਰ ਖੇਤਰ ਜਾਂ ਤਵਾਰੀਖ ਦੇ ਹਰ ਕਾਲ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਰਹੀ ਹੈ।

ਹਰਵੀਰ ਸਿੰਘ*
ਫੋਨ: 91-94177-55449

ਚੌਥੀ-ਪੰਜਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਕਵੀ ਕਾਲੀਦਾਸ ਦੇ ਨਾਟਕ 'ਸਕੁੰਤਲਾ' ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਵਾਮਿਤ੍ਰ ਅਤੇ ਮੇਨਕਾ ਦੀ ਧੀ ਸਕੁੰਤਲਾ ਦਾ ਹਸਤਨਾਪੁਰ ਦੇ ਪੁਰਵੰਸ਼ੀ ਰਾਜੇ ਦੁਸ਼ਯੰਤ ਨਾਲ ਮਾਲੀ ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਮਿਲਾਪ ਅਤੇ ਵਿਛੋੜਾ ਰੁਮਾਂਸ ਦਾ ਸਿਖਰ ਹੈ।

ਵਿਹਾਰਕ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੀ ਰੁਮਾਂਸ ਜਿਹੇ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸਰਲ ਜਾਂ ਇਕਹਿਰੇ ਅਰਥਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਰੁਮਾਂਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸਗੋਂ ਰੁਮਾਂਸ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਤੀ ਨਫਰਤ ਰੱਖਦਿਆਂ ਉਸ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਮਾਨਵ ਵਿਰੋਧੀ ਸਥਾਪਤ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਜੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਦਾ ਨਾਂ ਹੀ ਰੁਮਾਂਸ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਕਿਸੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਲਈ ਅਤਿ ਦਰਜੇ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਤੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਰੁਮਾਂਸ ਵੀ ਤਵਾਰੀਖ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

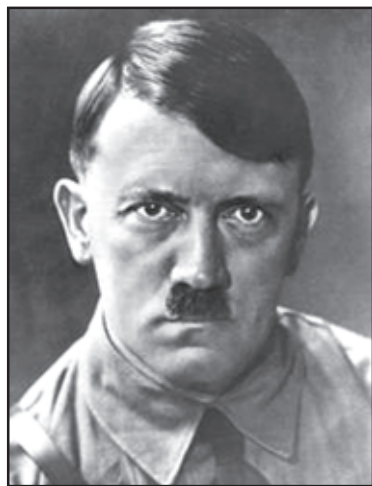
ਮਸਲਨ, ਅਪਰੈਲ 1941 ਵਿਚ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਦੌਰਾਨ ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ ਦੀ ਨਾਜ਼ੀ ਫੌਜ ਨੇ ਯੂਗੋਸਲਾਵੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਬੈਲਗ੍ਰੇਡ ਉੱਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਵਸੋਂ, ਅਹਿਮ ਅਦਾਰੇ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ ਬੈਲਗ੍ਰੇਡ ਨਾਜ਼ੀ ਫੌਜ ਅਧੀਨ ਆ ਚੁਕੇ ਸਨ। ਬਰਫਾਨੀ ਮੌਸਮ ਦੀਆਂ ਕਾਲੀਆਂ ਯਥਾ ਰਾਤਾਂ ਵਿਚ ਥੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਰੇਡੀਓ ਬੈਲਗ੍ਰੇਡ ਤੋਂ 'ਲਿਲੀ ਮਾਰਲਿਨ' ਨਾਮੀ ਗੀਤ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਮਕ ਉਠਦੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਨਿੱਸਲ ਹੋਏ ਸਿਪਾਹੀ 'ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ' ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਸੁਪਨਾ ਜਮੀਨ 'ਤੇ ਉਤਾਰਨ ਲਈ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਤਤਪਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਗੀਤ ਦੇ ਬੋਲ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਨ:

ਬੈਰਕਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ,
ਜਗ ਰਹੀ ਲਾਲਟੇਨ ਹੇਠ
ਮੈਂ ਹਰ ਰਾਤ ਤੇਰੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ
ਤੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ
ਨਵੇਂ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਚਾਹੁੰਨਾ
ਤੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ...।
'ਨਵੇਂ ਸੰਸਾਰ' ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਦਾ ਰੁਮਾਂਟਿਕ

ਪਟਿਆਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਭਾਗ ਵਿਚ ਖੋਜ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚ ਜੁਟੇ ਨੌਜਵਾਨ ਹਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਇਸ ਲੇਖ ਵਿਚ ਰੁਮਾਂਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ ਤੋੜਾ ਉਸ ਜਨੂੰਨ ਉੱਤੇ ਝਾੜਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਤੇ ਦਾ ਕਿਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਹਿ ਲਓ ਕਿ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਪਾਸੇ ਜੋਗਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਰੁਮਾਂਸ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਦਾ ਤਸੱਵਰ ਆਮ ਕਰਕੇ ਸਿਰਫ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਆਰ ਵਜੋਂ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਰੁਮਾਂਸ ਖਬਤ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਹਿਟਲਰ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਅੱਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਯਾਇਰ ਬੁਲਸੋਨਾਰੋ, ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵਿਕਟੋਰ ਔਰਬੈਨ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਰਿਕੀਪ ਐਡੋਗਨ ਆਦਿ ਨੂੰ ਹੈ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂਤਵੀਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਖਿਆਲੀ ਵਿਰਸੇ ਪ੍ਰਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਅਜੋਕੀ ਹਰ ਨਵੀਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੇਵੀ-ਦੇਵਤਿਆਂ ਜਾਂ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹਨ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਤਸੱਵਰ ਤਾਂ ਹਕੀਕਤ ਨਾ ਬਣ ਪਾਇਆ, ਉਂਜ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਗਵਾ ਚੁਕੇ ਆਵਾਮ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਾ-ਕਾਬਿਲੇ ਯਕੀਨ ਸੀ। 'ਰੁਮਾਂਸ' ਦੇ ਵਹਾਅ ਵਿਚ ਸਮੂਹਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਏ ਕਤਲੋਗਾਰਤ ਦੀ ਇਹ ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮਿਸਾਲ ਹੈ।

ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਦੇ ਆਰਥਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖੀ ਲੁੱਟ-ਖਸੁੱਟ ਦੀ ਮੁਖਾਲਫਤ ਕਰਦੇ ਮਾਡਲ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਅਰਥ ਦਿੰਦਿਆਂ ਤਬਾ-ਕਥਿਤ ਖੱਬੇਪੱਖੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ

ਅਡੋਲਫ ਹਿਟਲਰ

ਸਲੋਬੋ ਜ਼ਰ ਉਰਫ ਪੋਲ ਪੋਟ ਨੇ ਸੰਨ 1976 ਵਿਚ ਕੰਬੋਡੀਆ ਦਾ ਨਾਂ ਬਦਲ ਕੇ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਕੰਪੋਚੀਆ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਅਹਿਦ ਲਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿਚ ਅਤਿਅੰਤ ਬਣ ਰਹੇ ਹਰ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ 'ਜਮਾਤੀ ਦੁਸ਼ਮਣ' ਗਰਦਾਨ ਕੇ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦਾ। ਆਰਥਕ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਡੈਮੋਕ੍ਰੈਟਿਕ ਕੰਪੋਚੀਆ ਤਾਂ ਕਦੇ ਯਥਾਰਥ ਨਾ ਬਣ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਮਰਹੂਮ ਕੀਤੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੀਬ ਪੰਦਰਾਂ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ।

ਰੁਮਾਂਸ ਦਾ 'ਬੁਖਾਰ' ਸਮੂਹ ਵਾਂਗ ਨਿੱਜੀ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵੀ ਕਿਸ ਕਦਰ ਅਸਰਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜਰਮਨ ਲੇਖਕ ਗੋਟੇ ਦੇ ਨਾਵਲ 'ਦ ਸਾਰਜ਼ ਆਫ ਯੰਗ ਵਰਦਰ' ਤੋਂ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਾਵਲ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਿਰਦਾਰ ਵਰਦਰ ਇਕ ਆਰਟਿਸਟ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਲਹਿਮ ਨਾਮੀ ਪਿੰਡ ਦੀ ਇਕ ਅਠਾਰਾਂ ਕੁ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਮੁਟਿਆਰ ਸ਼ਾਰਲਟ ਨਾਲ ਮੁਹੱਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁੰਦਰ, ਸਡੌਲ ਅਤੇ ਨੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੀ ਇਹ ਮੁਟਿਆਰ ਆਪਣੇ ਤੋਂ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਵੱਡੇ ਅਲਬਰਟ ਨਾਮੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗੋਤਰ ਹੈ। ਸ਼ਾਰਲਟ ਅਤੇ ਅਲਬਰਟ ਦਾ ਵਿਆਹ ਨਾਵਲ

ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਾਤਰ ਵਰਦਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਡੁੰਘਾ ਜਖਮ ਦੇ ਦਿੰਦੇ, ਜਿਸ ਦੀ ਤਾਬ ਨਾ ਝੱਲਦਾ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰ ਬੈਠਦਾ ਹੈ। ਹੈਰਤਵਸ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਇਕਦਮ ਗੋਲੀ ਲੱਗਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਬਾਰਾਂ ਘੰਟੇ ਤੜਫਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੁੰਨ ਹੋ ਚੁਕੇ ਵਰਦਰ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਚੋਂ ਤਿਪ-ਤਿਪ ਵਗ ਰਹੇ ਲਹੂ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ ਪਾਠਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਰਦਰ ਦੇ ਟੁੱਟੇ ਦਿਲ ਦੀ ਪੀੜ ਇਸ ਸੱਜਰੇ ਜਖਮ ਤੋਂ ਵੀ ਕਿਤੇ ਡਾਢੀ ਸੀ।

ਨਾਵਲ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਅਸਰ ਕਬੂਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਿਤਕ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵਿਚ 'ਵਰਦਰ ਬੁਖਾਰ' ਕਿਹਾ ਗਿਆ। ਇਸ 'ਬੁਖਾਰ' ਵਸ ਅਨੇਕਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ ਵਰਦਰ ਵਾਂਗ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਾ ਕੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਗਏ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਲਾਇਪਜ਼ਿਕ, ਡੈਨਮਾਰਕ ਅਤੇ ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਸੰਨ 1775 ਵਿਚ ਇਸ ਨਾਵਲ ਉੱਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਸੋ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਲ ਰੁਮਾਂਸ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ ਨਹੀਂ, ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜਾਂ ਸਮੂਹਿਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਖੂਬਸੂਰਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਤਿਲਾਂਜਲੀ ਦੇ ਕੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਦਾ ਰਾਹ ਨਾ ਚੁਣਿਆ ਹੋਵੇ। ਉਘਾ ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਚਿੰਤਕ ਇਬਾਈਆ ਬਰਲਿਨ ਆਪਣੀ ਪੁਸਤਕ 'ਰੂਟਸ ਆਫ

ਦਾ ਇਲਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਮਾਡਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਪੱਛਤੇ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿਚ ਆਰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਅਸਮਾਨਤਾ, ਅਗਿਆਨ ਅਤੇ ਪਿਛਾਹ ਖਿੱਚ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੋਰ ਵੀ ਗਹਿਰਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਅਤੇ ਬਰਾਬਰੀ ਦਾ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਆਧੁਨਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਦੇ ਫਲ ਵਜੋਂ ਸਿੱਧ ਕਰਨਾ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦੀ

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸੱਤਾ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਬਹੁਤੇ ਨੇਤਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ, ਵਿਹਾਰਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰੇ, ਵੱਧ ਰਹੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੋਮੋਜੀਨੀਅਸ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਭਾਰਤ' ਦੀ ਪੁਨਰ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਡਿਸਕੋਰਸ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਗੂ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੀ ਹਰ ਮਾਨਵ ਪੱਖੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪੇ-ਖੋਜੇ 'ਇਤਿਹਾਸ' ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਪਾਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਸਟੈਮ ਸੈਲ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਦੇ ਗਣੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸਰਜਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਅਤੀਤ ਸਬੰਧੀ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਡਿਸਕੋਰਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਮਲ ਵਜੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਜਿਹੇ ਸੰਕਲਪ ਵਾਸਤਵਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪੱਛਮ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਅਜੋਕੇ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ, ਆਰਥਕ ਤੇ ਸਮਾਜਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅਯੋਗ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਾਲ ਦੀ ਪੁਨਰ ਉਸਾਰੀ ਦੇ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਸੁਪਨੇ 'ਚੋਂ ਲੱਭਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਕਿਸੇ ਗੁਆਚੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਕਾਲ ਦੀ ਪੁਨਰ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਥੀਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਕਰੀਰਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਬਣਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇਤਾਵਾਂ 'ਚ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਡੋਨਲਡ ਟਰੰਪ, ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਦੇ ਯਾਇਰ ਬੁਲਸੋਨਾਰੋ, ਹੰਗਰੀ ਦੇ ਵਿਕਟੋਰ ਔਰਬੈਨ ਅਤੇ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਰਿਕੀਪ ਐਡੋਗਨ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਨਤੀਜਨ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਲੋਕਰਾਜ ਦੀ ਥਾਂ ਨਿਰੰਕੁਸ਼ ਸ਼ਾਸਨ ਲੈਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿਚ ਵੀ ਸੱਤਾ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਬਹੁਤੇ ਨੇਤਾ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ, ਵਿਹਾਰਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰੇ, ਵੱਧ ਰਹੀ ਆਬਾਦੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਕਿਸੇ ਕਾਲਪਨਿਕ ਹੋਮੋਜੀਨੀਅਸ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹਿੰਦੂ ਭਾਰਤ' ਦੀ ਪੁਨਰ ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਡਿਸਕੋਰਸ ਸਿਰਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਗੂ ਆਧੁਨਿਕ ਕਾਲ ਦੀ ਹਰ ਮਾਨਵ ਪੱਖੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪੇ-ਖੋਜੇ 'ਇਤਿਹਾਸ' ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਦੇ ਪੁਰਾਤਨ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਪਾਤਰ ਕਰਨ ਦੇ ਜਨਮ ਨੂੰ ਸਟੈਮ ਸੈਲ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਅਤੇ ਕਦੇ ਗਣੇਸ਼ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸਰਜਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਹੋਏ ਅਤੀਤ ਸਬੰਧੀ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਡਿਸਕੋਰਸ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਰੂਪ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਮਲ ਵਜੋਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਜਿਹੇ ਸੰਕਲਪ ਵਾਸਤਵਿਕ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਉਕਤ ਡਿਸਕੋਰਸ ਵਿਚ ਫਸੀ ਆਮ ਲੋਕਾਈ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀਆਂ ਬੀੜੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਕਾਲ ਦੀ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕਤਾ ਵਜੋਂ ਸਮਝੇ ਬਿਨਾ ਇਕਹਿਰੇ, ਸੰਕੁਚਿਤ ਅਤੇ ਸੌਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਦੇ ਚਸ਼ਮੇ 'ਚੋਂ ਦੇਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ, ਅਜਿਹੇ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਡਿਸਕੋਰਸ ਵਿਚ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਹੈਟਰੋਜੀਨੀਅਸ ਖਸਲਤ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪੇਸ ਬਾਕੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਬਦਲਤ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਫਿਰਕੇ ਜਾਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਹੀ ਉਸ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਮੂਲ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਫਿਰਕਿਆਂ ਨੂੰ 'ਅਦਰ' (ਓਪਰਾ) ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਵਜੋਂ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਿਆਨਕ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਡਿਸਕੋਰਸ ਮਹਿਜ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਿਰਜਿਆ ਜਾਂਦਾ, ਸਗੋਂ ਹਰ ਧਰਮ, ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਕੁਝ ਤਬਾ-ਕਥਿਤ ਲੋਕ ਅਜਿਹਾ ਡਿਸਕੋਰਸ ਸਿਰਜਣ ਵਿਚ ਮੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਦੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਵਿਤਕਰੇ, ਪਰਵਾਸੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਿਚ ਸਥਾਈ ਨਿਵਾਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨੌਜਵਾਨ ਲੜਕੇ-ਲੜਕੀਆਂ, ਖੇਤੀ 'ਚ ਪੈ ਰਹੇ ਲਗਾਤਾਰ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਨਾ ਸਹਿਣ ਕਰਦਿਆਂ ਜ਼ਹਿਰ ਨਿਗਲਦੇ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀਅਤ ਗਿਰਾਵਟ ਆਦਿ

ਰੋਮਾਂਟਿਸਿਜ਼ਮ' ਵਿਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ, "ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਰੁਮਾਂਸਵਾਦ ਦਾ ਵਾਰਸ ਇਸ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਤਰਕਹੀਣ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਫਾਸ਼ੀਵਾਦ ਦਾ ਰੁਮਾਂਸਵਾਦ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਸਮੂਹ ਦੀ ਅਭਿਲਾਸ਼ਾ ਅਜਿਹਾ ਰੂਪ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਗਠਿਤ ਕਰਨਾ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਭਵਿੱਖਮਈ ਸਿੱਟਿਆਂ ਬਾਰੇ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਉਦਾਰਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਨੇ ਇਸ ਕਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਵਿਕਸਿਤ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਹਿਜ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਵੱਧ ਰਹੀ ਵਸੋਂ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਗੰਧਲਾ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਹਿਜ਼ਰਤ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਦੇ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਸਮਝ ਰਹੇ 'ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ' ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ

ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਉਦਾਰਵਾਦ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦੇ ਮਾਡਲ ਦੀ ਰੁਮਾਂਟਿਕ ਮਿੱਥ ਨੂੰ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਨੇ ਇਸ ਕਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਵਿਕਸਿਤ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਮੁਲਕਾਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਮਹਿਜ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਗੁਜ਼ਰਨ ਪਿਛੋਂ ਜਦੋਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਵੱਧ ਰਹੀ ਵਸੋਂ, ਭੁੱਖਮਰੀ, ਗੰਧਲਾ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਹਿਜ਼ਰਤ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਜਕੜ ਸਮੁੱਚੇ ਵਿਸ਼ਵ 'ਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਪੁੰਜੀਵਾਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ, ਸਮਾਨਤਾ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਦੇ ਮਾਡਲ ਵਜੋਂ ਸਮਝ ਰਹੇ 'ਦਾਨਿਸ਼ਵਰਾਂ' ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਇਲਮ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ, ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ ਦਾ ਮਾਡਲ ਨਹੀਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਸਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸਿੱਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਜਨ ਨਾਨਕ ਭਗਤ ਦਰਿ ਤੁਲਿ ਬ੍ਰਹਮ ਸਮਸਰਿ ਏਕ ਜੀਹ ਕਿਆ ਬਖਾਨੈ॥ ਹਾਂ ਕਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਬਲਿ ਸਦ ਬਲਿਹਾਰਿ॥ (ਸਵਯੇ ਮਹਲਾ 5, ਪੰਨਾ 1385)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ ਉਸਤਤ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਨੇ ਨੌਂ ਸਵਈਏ ਉਚਾਰਣ ਕੀਤੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੋ ਪੰਕਤੀਆਂ ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਹਨ। ਜੇ ਸਾਰੇ ਸਵਈਏ ਪੜ੍ਹੀਏ ਤਾਂ ਰੱਬ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਦੀ ਜੋਤ ਦਾ ਕੁਝ ਥਰੂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਮਨ ਵਿਸਮਾਦ ਵਿਚ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੋਤ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ

ਓਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ
ਫੋਨ: 847-917-2747

ਨਾਲ ਦੋ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਚੀਆਂ ਬੁਲੰਦੀਆਂ 'ਤੇ ਲੈ ਆਂਦਾ। ਦਸਵੀਂ ਜੋਤ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਰੇ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਜੁੱਟ ਕਰਕੇ 9 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ 35 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿਚ ਹਰ ਗੁਣ ਪਾ ਕੇ ਪੂਰਨ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਲਈ ਪ੍ਰਥਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ

ਐਸਾ ਗੁਰੂ ਵਡਭਾਗੀ ਪਾਇਆ...

ਗੁਰਮਤਿ

ਦੇਵ ਨੇ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ਕ ਇਨਸਾਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਦਾਸੀਆਂ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਲੈਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਸਮਰਥ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਵੈ-ਮਾਣ ਦਿੰਦਿਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਜ਼ਹੀਨੀ ਸਮਾਜਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਧਾਰਮਕ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚਾਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਿਵਾਈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦਰਜ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ:

ਕਹੁ ਕਬੀਰ ਜਨ ਭਏ ਖਾਲਸੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤਿ ਜਿਹ ਜਾਨੀ॥ (ਪੰਨਾ 655)

ਹਮ ਤੁਮ ਬੀਚੁ ਭਇਓ ਨਹੀ ਕੋਈ॥ ਤੁਮਹਿ ਸੁ ਕੰਤ ਨਾਰਿ ਹਮ ਸੋਈ॥ (ਆਸਾ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ 484)

1699 ਦੀ ਵਿਸਾਖੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਗੁਰਮਤਰ (ਦੀਖਿਆ) ਦੇਣ ਦਾ ਕੰਮ, ਜੋ ਸਿਰਫ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਵਿਧੀ ਵਿਧਾਨ ਨਾਲ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਹੱਕ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਧਾਰਮਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੋਲ ਹੈ। ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਹਜ਼ੂਰੀ ਵਿਚ ਖੰਡੇ ਬਾਣੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਦੇ ਅਭਿਲਾਖੀਆਂ ਪਾਸੋਂ ਤਨ, ਮਨ, ਧਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਖਿਆਲੀ ਵਸਤਾਂ ਮੰਗ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਬਚਨ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਖੰਡੇ ਬਾਣੇ ਦੀ ਪਾਹੁਲ ਛਕਾ ਕੇ ਗੁਰਮਤਰ (ਦੀਖਿਆ) ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚੇਲੇ ਪੁੱਤਰ-ਧੀਆਂ ਸਿੱਖ ਬਣ ਕੇ ਸਕੂਲ, ਫੌਜ ਵਿਚ ਨਾਂ ਲਿਖਾ ਬਚਨ ਦੇ-ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮਿਹਰ ਖੋਲ੍ਹੇ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਢੰਗ ਤਰੀਕਾ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਵਾਹੁ ਪ੍ਰੇਮਸਰ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਦਾ, ਅਭੇਦ ਹੋਣ ਦਾ, ਆਪਣਾ ਆਪ ਗਵਾਉਣ ਦਾ (ਭਾਵ ਹਉਮੈ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ) ਸਭ ਤੋਂ ਅਨੰਦਮਈ ਹੈ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵਸਤ ਦੇਵੀ ਦੇਵਤਿਆਂ, ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ, ਪੰਡਿਤਾਂ, ਹੋਰ ਗੁਰੂਆਂ ਜਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਢੰਗ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ, ਜੋ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਦੂਜੀ ਮਿਹਰ ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਦੂਸਰੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਆਤਮਕ ਤੱਤ ਯੋਗਤਾ, ਸਮਰਪਣ ਤੇ ਸਮਰਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਭਰਪੂਰਤਾ ਵੇਖਦਿਆਂ ਕ੍ਰਿਪਾ ਨਿਧਾਨ ਨੇ ਅਗੰਮੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਬੇਅੰਤ ਵਰਦਾਨ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਦੀ ਗੁਰੂ ਅੰਗਦ ਦੇਵ ਨੇ ਅਮਰਦਾਸ

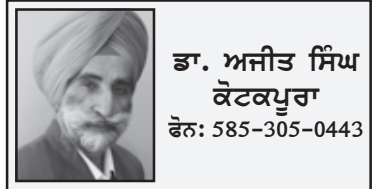
ਨੂੰ ਵਰ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਡੀ ਰਾਹ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਦਾ ਨਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਗੁਰਮਤਿ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਹੀ ਪੰਥ ਹੈ। ਹਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਭਾਵ ਗੁਰਮਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਹੱਕ ਵੀ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਤੀਜੀ ਮਿਹਰ ਨੰਦੇੜ ਦੀ ਧਰਤੀ ਹਜ਼ੂਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਹਜ਼ੂਰ ਨੇ ਭਾਵ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੋਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਸਭ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ ਹਰ ਸਿੱਖ ਸਿੱਧਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪੁੱਤ, ਧੀ ਅਤੇ ਦੋਸਤ ਵੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਿੱਖ ਜਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨਸਾਨ ਜੁਗੋ ਜੁਗ ਅਟਲ ਗੁਰੂ ਜੋਤ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਵਿਚਾਰ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਰੱਬੀ ਆਤਮਾ, ਪਰਮਾਤਮਾ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੇ ਦਰਸਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰਬਾਣੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਤਮ ਪੁਰਸ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰੱਬ ਜੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਅਰਦਾਸ ਅਤੇ ਉਸਤਤ,

ਨਾਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਉਸਤਤ ਅਰਦਾਸ ਜਾਗਦਿਆਂ, ਸੁੱਤਿਆਂ, ਕੰਮ ਕਰਦਿਆਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੀ ਸਮਰਣ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ 24 ਘੰਟੇ ਉਪਲਬਧ ਹਨ, ਹਜ਼ਾਰਾ ਹਜ਼ਾਰ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਸਾਡੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਨ ਪੰਨ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਨਕ ਜੋਤ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿਚ ਸਮਿਲਤ ਕਰਕੇ ਮਹਾ ਮਹਾ ਮਹਾ ਪਰਉਪਕਾਰ ਦੁਨੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਕਰਤਾ ਪੁਰਖ ਰੂਪ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਉੱਤੇ ਰੁੱਖ ਤਾਂ ਗਿਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਮੀਂਹ ਦੀਆਂ ਕਣੀਆਂ, ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ, ਬਸੰਤ ਦੇ ਫੁੱਲ ਆਦਿ ਤਾਂ ਗਿਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਉਪਕਾਰ ਨਹੀਂ ਗਿਣੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਲਈ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਛੱਡੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਨਜ਼ਾਰਨੇ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਿਆਰ ਸਤਿਕਾਰ, ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗਾਡੀ ਰਾਹ ਪੰਥ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮਾਣ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ/ਹਨ:

ਤਉ ਕਾਰਣ ਸਾਹਿਬਾ ਰੰਗਿ ਰਤੇ॥ (ਮਹਲਾ 1, ਪੰਨਾ 358)

ਬਿਰਥੀ ਕਦੇ ਨ ਹੋਵਈ ਜਨ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਦਿਆਂ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ ਮਿਟੀ ਧੁੰਧੁ ਜਗਿ ਚਾਨਣੁ ਹੋਆ। ਜਿਉ ਕਰਿ ਸੂਰਜੁ ਨਿਕਲਿਆ ਤਾਰੇ ਛਪਿ ਅੰਧੋਰੁ ਪਲੋਆ। ਸਿੰਘ ਬੁਕੇ ਮਿਰਗਾਵਲੀ ਭੰਨੀ ਜਾਇ ਨ ਧੀਰਿ ਧਰੋਆ। ਜਿਥੇ ਬਾਬਾ ਪੈਰ ਧਰਿ ਪੁਜਾ ਆਸਣੁ ਥਾਪਣਿ ਸੋਆ। ਸਿੰਘ ਆਸਣਿ ਸਭਿ ਜਗਤ ਦੇ ਨਾਨਕ ਆਦਿ ਮਤੇ ਜੇ ਕੋਆ। ਘਰਿ ਘਰਿ ਅੰਦਰਿ ਧਰਮਸਾਲ ਹੋਵੈ ਕੀਰਤਨੁ ਸਦਾ ਵਿਸੋਆ। ਬਾਬੇ ਤਾਰੇ ਚਾਰਿ ਚਕਿ ਨਉਖੰਡਿ ਪ੍ਰਿਥਮੀ ਸਚਾ ਢੋਆ।

ਡਾ. ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਕਪੂਰਾ
ਫੋਨ: 585-305-0443

ਗੁਰਮਖਿ ਕਲਿ ਵਿਚ ਪਰਗਟੁ ਹੋਆ॥੨੭॥ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿਚ ਇਕਬਾਲ ਨੇ ਵੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ਬੁਤਕਦਾ ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਮੁੱਦਤ ਕੇ ਮਗਰ ਰੋਸ਼ਨ ਹੂਆ। ਨੂਰ-ਏ-ਇਬਰਾਹੀਮ ਸੇ ਅਜ਼ਰ ਕਾ ਘਰ ਰੋਸ਼ਨ ਹੂਆ। ਫਿਰ ਉਨੀ ਆਖਿਰ ਸਦਾ ਤੋਹੀਦ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਸੇ, ਹਿੰਦ ਕੋ ਇਕ ਮਰਦ-ਏ-ਕਾਮਿਲ ਨੇ ਜਗਾਇਆ ਖਾਬ ਸੇ। ਉਸ ਚਮਕਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚੋਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਪੰਜਵਾਂ ਧਰਮ 'ਸਿੱਖ ਧਰਮ' ਹੋਂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਮ ਲੇਵਾ ਸਾਰੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿਚ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ ਨਾਲ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਫੈਲਿਆ ਹਨੇਰਾ ਖਤਮ ਹੋਇਆ ਤੇ ਅਗਿਆਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੱਸਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਦਹਾੜ ਨਾਲ ਹਿਰਨਾਂ ਦੀ ਡਾਰ ਭੱਜ ਤੁਰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਅੱਗ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੀ। 1947 ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚੁੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿਆਸਤਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਫੁੱਟ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਬੀਜ ਪਾਇਆ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦੇਸ਼ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਦਾ ਖਮਿਆਜ਼ਾ ਆਮ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਭੁਗਤਣਾ ਪਿਆ। ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਦਾ ਇਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ

ਵੱਲ ਕੂਚ ਕੀਤਾ, ਨਫਰਤ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜਨਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿਆਰਿਆਂ ਤੋਂ ਵਿਛੜਨਾ ਪਿਆ। ਕਈ ਭੈਣਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੀਰ ਗੁਆਏ, ਪਤਨੀਆਂ ਨੇ ਪਤੀ ਗੁਆਏ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਪੁੱਤ ਗੁਆਏ ਅਤੇ ਪੁੱਤਾਂ ਨੂੰ ਮਾਪਿਆਂ ਤੋਂ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਵਸ ਵਿਛੜਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ 'ਤੇ ਹੰਢਾਏ। ਇਹ ਜਖਮ ਹਾਲੇ ਵੀ ਅੱਲ੍ਹੇ ਹਨ ਤੇ ਰਿਸਦੇ ਹਨ। ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਥੇ ਜਿਥੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਚਰਨ ਪਾਏ, ਉਹ ਅਸਥਾਨ ਪੂਜਾ ਆਸਣ ਥਾਪਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਨੇ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, "ਜਿਥੇ ਬਾਬਾ ਪੈਰ ਧਰਿ ਪੁਜਾ ਆਸਣੁ ਥਾਪਣਿ ਸੋਆ।"

ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਕ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਰਲਭ ਹੋ ਗਏ। ਉਹ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ, ਜਿਥੇ ਗੁਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚਰਨ ਪਾਏ, ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਪਾਈਆਂ, ਭਾਈ ਲਾਲੋ ਦੀ ਰੁੱਖੀ ਮਿੱਸੀ ਰੋਟੀ ਖਾਧੀ, ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਪੂੜਿਆਂ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ। ਮਲਿਕ ਭਾਗੋ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਪਰਦੇ ਲਾਹ ਕੇ ਸਿੱਧੇ ਰਸਤੇ ਪਾਇਆ। ਠੱਗ ਨੂੰ ਸੱਜਣ ਬਣਾਇਆ। ਕਿਰਤ ਕਰੋ, ਨਾਮ ਜਪੋ ਤੇ ਵੰਡ ਛਕੋ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ। 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਕਾਰਨ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਰਾਏ ਭੋਇਂ ਕੀ ਤਲਵੰਡੀ, ਨਨਕਾਣਾ ਸਾਹਿਬ ਤੋਂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਵਿਛੜਨਾ ਪਿਆ। ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਰਤਾਜ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਥਾਨ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਾਵੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਨਾਲ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਯਾਤਰੂ ਵੀਜਾ ਲੈ ਕੇ ਕੁਝ ਕੁ ਚੋਣਵੇਂ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ, ਪਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ ਅਣਗੌਲੇ ਪਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਜਮੀਨਾਂ 'ਤੇ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਕਬਜ਼ੇ ਕੀਤੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਕੁਝ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਤੋਂ ਵਿਰਢੇ ਹਨ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਗਰਭ ਅੰਦਰ ਕੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ? ਸਾਲ 2018 ਵਿਚ ਉਹ ਤੀਰਥ ਅਸਥਾਨ, ਜਿਥੇ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਅੰਤਲੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਗਭਗ 18 ਸਾਲ ਬਿਤਾਏ ਸਨ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਵੀ ਗੁਰੂ

ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਕਰਵਾਇਆ

ਸੀ, ਇਹ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹੈ। ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਦੁਰਬੀਨ ਨਾਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦੇ ਲਾਘੇ ਦੀ ਮੰਗ ਪਿਛਲੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਅਰਦਾਸ ਸਮੇਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਮੰਗ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੰਥ ਨੂੰ ਵਿਛੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਬਖਸ਼ੀ ਜਾਵੇ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 819 'ਤੇ ਸੁਭਾਏਮਾਨ ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੱਚੇ ਮਨ ਨਾਲ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਰਥੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ, ਬਿਰਥੀ ਕਦੇ ਨ ਹੋਵਈ ਜਨ ਕੀ ਅਰਦਾਸਿ॥ ਨਾਨਕ ਜੇਰੁ ਗੋਵਿੰਦ ਕਾ ਪੂਰਨ ਗੁਣਤਾਸਿ॥ ਹੁਣ ਸਮੇਂ ਨੇ ਕਰਵਟ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲ ਸਦਕਾ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਲਾਘਾ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੋਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸੁਹਿਰਦ ਯਤਨ ਸਦਕਾ ਉਮੀਦ ਦੀ ਕਿਰਨ ਜਾਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕੇ

ਇਹ ਲਾਘਾ ਪਹਿਲੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ 550ਵੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੁਰਬ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸੰਗਤਾਂ ਇਸ ਗੁਰੂ ਅਸਥਾਨ ਦੇ ਬਿਨਾ ਵੀਜੇ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਸਕਣਗੀਆਂ। ਦੋਹਾਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵਲੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਨੀਂਹ ਪੱਥਰ ਰੱਖੇ ਜਾ ਚੁਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਸ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਅੰਦਰ ਉਠਦੀ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਤਾਂਘ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਣਗੇ। ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਰਚਿਤ ਬਾਣੀ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਦੀ ਰਚਨਾ ਕਰਤਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖਾਂ 'ਚ ਉਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਜੋਤ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਾਰੇ ਮਾਨਸ ਬਰਾਬਰ ਹਨ। ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣਾ ਸਾਡਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪੰਨਾ 816 'ਤੇ ਸੁਭਾਏਮਾਨ ਸ਼ਬਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ, ਬਿਲਾਵਲੁ ਮਹਲਾ ੫॥ ਸਿਮਰਿ ਸਿਮਰਿ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭੂ ਕਾਰਜ ਭਏ ਰਾਸਿ॥ ਕਰਤਾਰ ਪੁਰਿ ਕਰਤਾ ਵਸੈ ਸੰਤਨ ਕੈ ਪਾਸਿ॥੧॥ ਰਹਾਉ॥ ਬਿਘਨੁ ਨ ਕੋਊ ਲਾਗਤਾ ਗੁਰ ਪਹਿ ਅਰਦਾਸਿ॥ ਰਖਵਾਲਾ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਇ ਭਗਤਨ ਕੀ ਰਾਸਿ॥੧॥

ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਆਗਿਆ ਲਗੀ ਪਿਆਰੀ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ਰਾਮਕਲੀ ਮਹਲਾ ੫
ਤਨ ਤੇ ਫੁਟਕੀ ਅਪਨੀ ਧਾਰੀ॥
ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਆਗਿਆ ਲਗੀ ਪਿਆਰੀ॥
ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਮੀਠਾ॥
ਤਾ ਇਹੁ ਅਚਰਜੁ ਨੈਨਹੁ ਡੀਠਾ॥
ਅਬ ਮੋਹਿ ਜਾਨੀ ਰੇ ਮੇਰੀ ਗਈ ਬਲਾਇ॥
ਬੁਝਿ ਗਈ ਤ੍ਰਿਸਨ ਨਿਵਾਰੀ ਮਮਤਾ ਗੁਰਿ ਪੂਰੈ ਲੀਓ ਸਮਝਾਇ॥ ਰਹਾਉ॥
ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਾਖਿਓ ਗੁਰਿ ਸਰਨਾ॥
ਗੁਰਿ ਪਕਰਾਏ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨਾ॥
ਬੀਸ ਬਿਸੁਏ ਜਾ ਮਨ ਠਹਰਾਨੇ॥
ਗੁਰਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਏਕੈ ਹੀ ਜਾਨੇ॥
ਜੋ ਜੋ ਕੀਨੋ ਹਮ ਤਿਸ ਕੇ ਦਾਸ॥
ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਕੇ ਸਗਲ ਨਿਵਾਸ॥
ਨਾ ਕੋ ਦੂਤੁ ਨਹੀ ਬੈਰਾਈ॥
ਗਲਿ ਮਿਲਿ ਚਾਲੇ ਏਕੈ ਭਾਈ॥
ਜਾ ਕਉ ਗੁਰਿ ਹਰਿ ਦੀਏ ਸੂਖਾ॥
ਤਾ ਕਉ ਬਹੁਰਿ ਨ ਲਾਗਹਿ ਦੂਖਾ॥
ਆਪੇ ਆਪਿ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥
ਨਾਨਕ ਰਾਤਉ ਰੰਗਿ ਗੋਪਾਲ॥
ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਰਹਾਉ ਦੀ ਪੰਕਤੀ ਵਿਚ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ! ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਤਮਕ ਜੀਵਨ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ ਹੈ; ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਚੰਬੜੀ ਬਿਪਤਾ

ਦੀ ਡੈਣ ਨਿਕਲ ਗਈ ਹੈ; ਪੂਰੇ ਗੁਰੂ ਨੇ ਜੀਵਨ ਦੀ ਸੂਝ ਬਖਸ਼ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਅੰਦਰੋਂ ਮਾਇਆ ਦੇ ਲਾਲਚ ਦੀ ਅੱਗ ਬੁਝ ਗਈ ਹੈ। ਤਨ ਤੇ ਫੁਟਕੀ ਅਪਨੀ ਧਾਰੀ॥ ਪ੍ਰਭ ਕੀ ਆਗਿਆ ਲਗੀ ਪਿਆਰੀ॥ ਜੋ ਕਿਛੁ ਕਰੈ ਸੁ ਮਨਿ ਮੇਰੈ ਮੀਠਾ॥ ਤਾ ਇਹੁ ਅਚਰਜੁ ਨੈਨਹੁ ਡੀਠਾ॥ ਸਤਿਗੁਰੂ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਭਾਈ! ਗੁਰੂ ਦੀ ਮਿਹਰ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਮਿੱਥ ਮੁਕ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਰੀਰ ਮੇਰਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਭ ਦੀ ਰਜਾ ਪਿਆਰੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ; ਜੋ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਉਹ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਮਿੱਠਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਆਤਮਕ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਇਹ ਅਚਰਜ ਕੌਤਕ ਮੈਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਕਰਿ ਕਿਰਪਾ ਰਾਖਿਓ ਗੁਰਿ ਸਰਨਾ॥ ਗੁਰਿ ਪਕਰਾਏ ਹਰਿ ਕੇ ਚਰਨਾ॥ ਬੀਸ ਬਿਸੁਏ ਜਾ ਮਨ ਠਹਰਾਨੇ॥ ਗੁਰਿ ਪਾਰਬ੍ਰਹਮ ਏਕੈ ਹੀ ਜਾਨੇ॥ ਹੇ ਭਾਈ, ਗੁਰੂ ਨੇ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਰਨ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨੇ ਮਿਹਰ ਕਰਕੇ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਚਰਨ ਮੈਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿਤੇ ਹਨ। ਬੀਸ ਬਿਸੁਏ ਭਾਵ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਮਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿਕ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਦੋਵੇਂ ਇਕੋ ਰੂਪ ਹੀ ਹਨ।

ਗੁਰਬਾਣੀ ਗਿਆਨ

ਜੋ ਜੋ ਕੀਨੋ ਹਮ ਤਿਸ ਕੇ ਦਾਸ॥ ਪ੍ਰਭ ਮੇਰੇ ਕੇ ਸਗਲ ਨਿਵਾਸ॥ ਨਾ ਕੋ ਦੂਤੁ ਨਹੀ ਬੈਰਾਈ॥ ਗਲਿ ਮਿਲਿ ਚਾਲੇ ਏਕੈ ਭਾਈ॥ ਹੇ ਭਾਈ, ਗੁਰੂ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਦਿਸ ਪਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੱਭ ਜੀਵਾਂ 'ਚ ਮਿਹਰਬਾਨ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਜੋ ਜੀਵ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੇ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਹਰ ਇਕ ਦਾ ਸੇਵਕ ਬਣ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਜੀਵ ਆਪਣਾ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦਾ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਭਨਾਂ ਦੇ ਗਲ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇਕੋ ਪਿਤਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਭਰਾ ਹੋਈਏ। ਜਾ ਕਉ ਗੁਰਿ ਹਰਿ ਦੀਏ ਸੂਖਾ॥ ਤਾ ਕਉ ਬਹੁਰਿ ਨ ਲਾਗਹਿ ਦੂਖਾ॥ ਆਪੇ ਆਪਿ ਸਰਬ ਪ੍ਰਤਿਪਾਲ॥ ਨਾਨਕ ਰਾਤਉ ਰੰਗਿ ਗੋਪਾਲ॥ ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਗੁਰਦੇਵ ਆਖਦੇ ਹਨ, ਹੇ ਨਾਨਕ! ਜਿਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੇ ਇਹ ਸੁੱਖ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਦੁੱਖ ਜੋਰ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ, ਦੁੱਖ ਉਹਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦਿਸ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਮਾਤਮਾ ਆਪ ਹੀ ਸੱਭੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦੇ ਮਾਲਕ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰੰਗ ਵਿਚ ਰੰਗਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

-ਬੀਬੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ

ਧੂਣੀ ਦਾ ਧਰਮ

ਚਿਰਾਗ-ਡਾਰ

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ
ਫੋਨ: 216-556-2080

ਡਾ. ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਭੰਡਾਲ ਆਪਣੀ ਨਿਵੇਕਲੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਫਰੋਲਦੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਨਾਦ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਕਾਵਿ-ਰੰਗ ਇੰਨਾ ਭਾਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਾਰਤਕ ਹੈ ਜਾਂ ਕਵਿਤਾ। ਪਿਛਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਡਾ. ਭੰਡਾਲ ਨੇ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਬਿਆਂ ਵਲੋਂ ਸੰਗਮਰਮਰ ਹੇਠ ਲੁਕਾ ਦੇਣ ਉਤੇ ਰੁਦਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, “ਕੱਚੀ ਗੜੀ ਦੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਫਰੋਲਣ ਲੱਗਿਆਂ ਤਾਂ ਕਲਮ ਵੀ ਹੁੱਬਕੀਂ ਰੋਂਦੀ ਏ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੌਣ ਸਨ ਪੱਥਰ-ਦਿਲ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੱਚੀ ਗੜੀ ਦੇ ਨੈਣੀਂ ਝਾਕਣ ਦੀ ਥਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਗਮਰਮਰੀ ਕਬਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਬਰਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀਆਂ, ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਬੋਲਦੀਆਂ ਨੇ।” ਹਥਲੇ ਲੇਖ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨ ਦੀ, ਜਜ਼ਬਾਤ ਦੀ ਅਤੇ ਹਿੰਮਤ ਤੇ ਹੌਸਲੇ ਦੀ ਧੂਣੀ ਪੁਖਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਨਸੀਹਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, “ਧੂਣੀ ਪੁਖਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ-ਬੈਠਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਮਿਲੇ। ਆਪਸੀ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਹੋਣ। ਠੰਢੀ ਪੌਣ ਦਾ ਮਹਿਕੀਲਾ ਬੁੱਲਾ ਫਿਜ਼ਾ ‘ਚ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਫੈਲਾਵੇ।” ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਰਵਾ ਹੈ, “ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਪੁਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਸਦੇ ਅੱਜ ਕੱਲ। ਨਿੱਜ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਗਈ ਏ, ਹਰਫਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼।” ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, “ਧੂਣੀ ਬਾਲੇ ਸੋਚ ਦੀ, ਹੋਸ਼ ਦੀ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ, ਸਿਆਣਪਾਂ ਦੀ, ਸੁਗਮ ਸਲਾਹਾਂ ਦੀ, ਸੁੰਦਰ ਸੰਯੋਗਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਸਿੱਧ-ਜੋਗਾਂ ਦੀ।” -ਸੰਪਾਦਕ

ਪੁੱਖ ਰਹੀ ਧੂਣੀ; ਉਠਦਾ ਧੂੰਆਂ; ਸੁਲਘਦੀ ਅੱਗ। ਗਿੱਲੀਆਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਤਿਤਕਣ। ਅੱਖਾਂ ‘ਚ ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ। ਕਦੇ ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ ਨਿਕਲਦੀ। ਧੂਣੇ ‘ਚ ਗਵਾਚ ਜਾਂਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਨਕਸ਼।

ਧੂਣੀ ਧੂਣੀ ਦੀ ਜਿੰਦ ਅਤੇ ਧੂਣੀ ਸੇਕਣ ਦਾ ਸਿਰਤ, ਜੰਗ-ਜਾਹਰ। ਜਿੰਦ ਤੇ ਸਿਰਤ ਦਾ ਪੁੱਗਣਾ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦੇ ਨਵੇਂ ਦਿਸ਼ਾ ਹੋਵੇ।

ਧੂਣੀ ਧੂਣੀ, ਸੰਵਾਦ-ਸਟੇਜ। ਗੁਫਤਗੂ-ਗਹਿਰਾਈ। ਗੰਭੀਰ ਗੱਲਾਂ ਦਾ ਗਲਿਆਰਾ। ਨਿੱਘੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਬੱਬ। ਡੂੰਘੇ ਰਹੱਸ ਤੇ ਰਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ। ਰਮਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਰਾਜ਼ਦਾਰੀਆਂ। ਬਲਿਹਾਰੀ ਬੋਲਚਾਲ। ਬਾਹਰ ਤੋਂ ਅੰਤਰੀਵ ਤੀਕ ਦਾ ਸਫਰ।

ਇਕ ਧੂਣੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਮਨ ‘ਚ ਧੂਣਦੀ। ਸੋਚਾਂ ਦੀ, ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ, ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ, ਸਮਰਪਣ ਦੀ, ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੀ, ਸੰਯੋਗਾਂ ਦੀ, ਸਬੱਬਾਂ ਦੀ, ਸੁਹਜ ਦੀ, ਸਹਿਜ ਦੀ, ਸੁੱਚਮਤਾ ਦੀ ਅਤੇ ਸੱਚ ਦੀ।

ਅੰਤਰੀਵ ਧੂਣੀ, ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਖੁਦ ਨਾਲ ਸੰਵਾਦ। ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ, ਕੋਟਾਹੀਆਂ, ਕਮੀਨਗੀਆਂ, ਕਮਦਿਲੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਰਹਿਤਾਂ ਰਾਖ ਹੋ ਚਾਨਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਰੌਸ਼ਨ-ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਦੱਸ ਪੈਂਦੀ। ਪਾਕੀਜ਼-ਮਾਰਗ ਤਰਜੀਹ ਬਣਦਾ।

ਅੰਦਰ ਪੁੱਖ ਰਹੀ ਧੂਣੀ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਬ ਹੋਣ ਲਈ ਬਾਬੇ ਨਾਨਕ ਨੇ ਵੇਈਂ ਦੀ ਓਟ ਵਿਚ ਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਧੂਣੀ ਨੂੰ ਜੰਗ ਲਈ ਪੁਖਾਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਤਰਕ-ਸੇਕ ਅਤੇ ਨਿਰਛੱਲ-ਨਿੱਘ ਨੇ ਅੰਧਕਾਰ ਦੀ ਨਗਰੀ ਵਿਚ ਰਿਸ਼ਮ-ਰਾਗ ਉਚਾਰਿਆ।

ਮੁਰਸ਼ਦ ਵਾਲਾ ਧੂੰਆਂ ਜਦ ਮਨ ਦੇ ਅੰਬਰੀਂ ਫੈਲਦਾ ਤਾਂ ਰੂਹ ਦੀ ਧੂਣੀ ਪੁਖਦੀ। ਮਿਲਾਪ ਲਈ ਜੁਗਤ-ਛਿੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲਣ ਲਈ ਤਦਬੀਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੂਕਾਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਰੁੱਤ ਆਉਂਦੀ। ਫਿਰ ਨੀਲੀ ਲਾਟ ਕੁਝ-ਕੁਝ ਤੇ ਨੂੰ ਰਾਖ ਕਰ ਮਨ ਦੀ ਪਾਕ ਸਫ ਪਿਆਰੇ ਲਈ ਵਿੱਛ ਜਾਂਦੀ।

ਅਧਰਮ ਦੇ ਸਮਿਆਂ ਵਿਚ ਧਰਮ ਦੀ ਧੂਣੀ ਬਾਲਣ ਦਾ ਗੀਆ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਰਲੇ ਕਰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ

ਬੇਗਾਨਗੀ ਖਤਮ ਹੋਵੇ।

ਧੂਣੀ ਕਦੇ ਫਕੀਰ ਲੋਕ ਬਾਲਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਕੀਜ਼ਗੀ ਤੇ ਬੇਲਾਗਤਾ ਨੇ ਸਮਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਅਤੇ ਪੈਗਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਧੂਣੀਆਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈਆਂ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਧੂਣੇ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਲੇ ਸਾਜਿਸ਼ਾਂ ਉਗਦੀਆਂ, ਘਿਨਾਉਣੀਆਂ ਕਰਤੂਤਾਂ ਅਤੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਸਰਜ਼ਮੀ ਵਿਚੋਂ ਭਰਮੀ ਉਚਤਾ ਦਾ ਅਡੰਬਰ ਰਚਿਆ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ਅਡੰਬਰ ਦਾ ਹੀ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਚੁਕਾ ਏ, ਅਜੋਕਾ ਮਨੁੱਖ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਪੁਖਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜੀ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ

ਪ੍ਰਚੰਡ ਅਗਨੀ ਬਣਾਓ।

ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਵਿਚ ਰਾਖ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਬੇਆਸ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਆਸ। ਚਾਅ-ਚੰਗੇਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਚੋਰੀ ਅਤੇ ਹਥੇਲੀ ‘ਤੇ ਚੜ੍ਹੀ ਮਹਿੰਦੀ ਦੇ ਰੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਫਿੱਕੜੇ। ਨੈਣੀਂ ਸੰਜੋਏ ਸੁਪਨਿਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਨਜ਼ਰ ਅਤੇ ਤਿਤਕਣ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦਿੰਦੀ ਖੁਦ ਹੀ ਤਿਤਕ ਜਾਂਦੀ ਡਗਰ। ਸਾਹਾਂ ਵਿਚ ਹਟਕੋਰਿਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਦਾ ਰੋਣ ਅਤੇ ਹਾਵਿਆਂ ਦਾ ਗੁੰਜਦਾ ਗੋਣ। ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਤੰਦੀ ਟੁੱਟਣ ਨੂੰ ਕਰਦੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਇਕ ਹੀ ਹਟਕੋਰੇ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਫਾਤਿਹਾ ਪੜ੍ਹਦੀ। ਧੂਣੀ ਦੇ ਧੂੰਏ ‘ਚ ਕੋਏ ਸਦਾ ਰਹਿੰਦੇ ਗਿੱਲੇ ਅਤੇ ਸੰਧੂਰੀ ਰੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਪਿਲਪਿਲੇ। ਉਦਾਸ ਪਲਾਂ ਦੀ ਪੀੜ ਦਰ ਦਾ ਹਾਣੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ, ਨਾ ਵਕਤ ਨੇ ਸੁਣਨੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਥਰਾਏ ਦੀਦਿਆਂ ਨੇ ਸੁਣਾਉਣੀ।

ਕਈ ਵਾਰ ਸਬੱਬਾਂ ਦੀ ਗਿੱਲੀ ਧੂਣੀ ਨੂੰ ਬਾਲਣ ਵਿਚ ਹੀ ਉਮਰਾਂ ਬੀੜ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕੋਈ ਮਿੱਤਰ-ਮੋਢਾ ਰੋਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਲਾਏ ਦਾਗ ਧੋਣ ਲਈ। ਸਾਹਾਂ ‘ਤੇ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਆਮਦ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਦੀ ਹੋਣੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ। ਇਸ ‘ਚ ਗਵਾਚ ਜਾਂਦੀ ਭਵਿੱਖ-ਮੁਖੀ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਾ। ਧੂਣੀ ਵਰਗੇ ਸਬੱਬਾਂ ਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਰਾਹ ਨਾ ਤੋਰੋ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਤੁਰ ਜਾਣ ਦੀ ਪੀੜ ਜਦ ਮਨ-ਦਰ ਦੀ ਦਸਤਕ ਬਣਦੀ ਤਾਂ ਸਾਹ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਜਿਉਣਾ ਅਕਾਰਥ। ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਮਰਨ ‘ਚੋਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਈ ਤਲਾਸ਼ਦਿਆਂ ਕੁਝ ਵੀ ਅਣਹੋਇਆ ਵਾਪਰ ਸਕਦਾ।

ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਨੂੰ ਸੇਕਣ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾਓ। ਤੁਹਾਡੇ ਦਰਾਂ ‘ਤੇ ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੇ ਸੱਚ ਅਤੇ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਮਜੀਠੀ ਰੰਗ ਉਕਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਦੀ ਰੰਗਤ ਵਿਚ ਜਿਉਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੇਗਾ।

ਅੰਦਰ ਬਲਦੀ ਧੂਣੀ ਦਾ ਸੇਕ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬਾਹਰਲੀ ਠੰਢ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਦੀ। ਅੰਦਰਲਾ ਚਾਨਣ ਹੀ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ‘ਚ ਫੈਲੀ ਧੂੰਏ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿਚ ਛੇਕ ਪਾ, ਰਾਹਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੁੰਦਾ।

ਮਨੁੱਖ ਅੰਦਰ ਬਲਦੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਸਾਹਵੇਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਕੀ ਵੱਕਤ। ਇਹ ਅੱਗ ਜਿਨਾ ਚਿਰ ਬਲਦੀ, ਮਨੁੱਖ ਜਿਉਂਦਾ, ਉਸ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਜਿਉਂਦੀ। ਸਿਰਫ ਲੋੜ ਹੈ, ਪੁੱਖਣ ਤੋਂ ਬਲਣ ਤੀਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬਿਖੜਾ ਪੈਂਡਾ ਬਣਨ ਦੀ। ਇਹ ਪੈਂਡਾ ਸਿਰਫ ਸਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਹਾਸਲ, ਜੋ ਹੱਡਾਂ ਦੇ ਬਾਲਣ ਅਤੇ ਸਬਰ-ਸਬੂਰੀ ਦੀਆਂ ਫੂਕਾਂ ਨਾਲ ਪੁੱਖਦੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਵੀ ਮੱਚਣ ਲਾਉਂਦਾ।

ਜੰਗਲ ਧੂਣੀ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਅੱਖ ਗਿੱਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਬਿਰਥ ਧੂਣੀ ਤਾਂ ਆਲੁਣਿਆਂ ਵਿਚ ਸੋਗ ਪਸਰਦਾ। ਹਵਾ ਸਿਸਕਦੀ ਤਾਂ ਵੈਰਾਗ ਫੈਲਦਾ। ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਦਰਦ ਰੁਮਕਦਾ ਤਾਂ ਬੋਲਾਂ ‘ਤੇ ਸਿੱਕਰੀ ਜੰਮ ਜਾਂਦੀ। ਧੁੱਖਣ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਵਿਚ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦੀ ਸੁੱਚੀਆਂ ਪੈੜਾਂ ਦੀ ਕਰਮਯੋਗਤਾ। ਸਿਰਫ ਲੋੜ ਹੈ, ਧੁਖਦੇ ਜੰਗਲ, ਬਿਰਥ ਜਾਂ ਫਿਜ਼ਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਉਤਾਰਨ ਦੀ। ਇਸ ਦੀ ਧੁਖਧੁਖੀ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਰੋਆ ਵਿਚਾਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਵਕਤ

ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁਹਾਰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੁਰਜ ਵੰਨੀਂ ਮੋੜਨ ਲਈ ਮਜ਼ਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਵੇ।

ਇਕ ਸਿਵਾ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਕਦੇ ਬਲਦਾ, ਕਦੇ ਧੁਖਦਾ। ਇਹੀ ਸਿਵਾ ਜਦ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅੰਦਰ ਧੁਖਦਾ ਤਾਂ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਧੂੰਏ ਦੇ ਸੇਕ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਇਕ ਨਵੇਂ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਨਮ ਹੁੰਦਾ, ਜੋ ਸਮਾਜ ਦੇ ਕੋਹੜ ਨੂੰ ਸਾੜਨ ਲਈ ਖੁਦ ਬਲਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ।

ਕੁਝ ਲੋਕ ਖੁਦ ਦੀ ਧੂਣੀ ਪੁਖਾ ਕੇ ਆਪੇ ਨੂੰ ਸਵਾਹ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਪਰ ਕੁਝ ਲੋਕ ਆਪੇ ਨੂੰ ਬਾਲ ਕੇ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੀਦਿਆਂ ਵਿਚ ਅੱਗ ਬਲਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਹ ‘ਚ ਅਗਨ-ਬਾਣ ਅਤੇ ਲਲਕਾਰ ਵਿਚ ਭਸਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਦਹਾੜ। ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਯੁੱਗ-ਪਲਟਾਊ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਦਾ ਅਨੋਖਾ ਸਰੂਪ ਹੁੰਦੇ।

ਅਗਰ ਧੂਣੀ ਹੀ ਬਾਲਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦੀ ਬਾਲੇ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਧੂਣੀ ਸੇਕੋ। ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਪੀੜ-ਧੂਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਨਿੱਘੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਸੇਕਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਜਾਣੋ। ਕੁਚੀਤੀਆਂ, ਕਮੀਨਗੀਆਂ ਤੇ ਕੋਟਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਡਾਹ ਕੇ ਕੀਰਤੀਆਂ, ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਕਰਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟਾਵੋ। ਹਟਕੋਰਿਆਂ ਤੇ ਹਾਵਿਆਂ ਦੀ ਕੰਗਾਲੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਖੇੜਿਆਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਬਾਲਣ ਲਈ ਹੰਭਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛਿੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲੋ। ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਕਦਮ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੇ।

ਅਗਰ ਧੂਣੀ ਹੀ ਬਾਲਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਂਝਾਂ ਦੀ ਬਾਲੋ। ਪਿਆਰ ਦੀ ਧੂਣੀ ਸੇਕੋ। ਟੁੱਟਣ ਦੀ ਪੀੜ-ਧੂਣੀ ਦੀ ਥਾਂ ਮਿਲਾਪ ਦੀ ਨਿੱਘੀ ਨਿੱਘੀ ਅੱਗ ਨੂੰ ਸੇਕਣ ਦਾ ਹੁਨਰ ਜਾਣੋ। ਕੁਚੀਤੀਆਂ, ਕਮੀਨਗੀਆਂ ਤੇ ਕੋਟਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗ ਵਿਚ ਡਾਹ ਕੇ ਕੀਰਤੀਆਂ, ਕਾਰਨਾਮਿਆਂ ਅਤੇ ਕਰਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਲਪਟਾਂ ਦਾ ਰੂਪ ਵਟਾਵੋ। ਹਟਕੋਰਿਆਂ ਤੇ ਹਾਵਿਆਂ ਦੀ ਕੰਗਾਲੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਤੇ ਖੇੜਿਆਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਬਾਲਣ ਲਈ ਹੰਭਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਛਿੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲੋ। ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਕਦਮ ਅਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨਤਾ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਹੁੰਦੇ।

ਬਚਪਨੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਜਦ ਮਨ-ਚੇਤਿਆਂ ਦੀ ਪਰਦਖਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਬੀਤੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮੁੜ-ਪਰਤਣ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਨਿਆਮਤਾਂ ‘ਕੇਰਾਂ ਹੱਥੋਂ ਖਿਸਕ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਦ ਫਿਰ ਮਿਲਦੀਆਂ? ਇਕ ਸਿੱਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਦਿਲ-ਜੂਹੇ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕਦੇ ਕਪਾਹ, ਸਨੂਕੜਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਛਿੱਟੀਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਸੇਕਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ, ਸਿਆਣਪ ਭਰੇ ਟੋਟਕੇ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਰੋਚਕ ਤਬਸਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸਮੋਈ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਦੀ ਅਸੀਮਤ ਸਮਝ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਹਰ ਮੋੜ ਅਤੇ ਵਕਤ ‘ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਚਾਰੂ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਵਿਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਤਾਂ ਨਿੱਜ ਤੀਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਸੰਸਾਰਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਰੱਜ ਤੀਕ ਹੀ ਸਿਮਟ ਜਾਂਦੇ।

ਖੁਦਾ ਕਰੋ! ਕੋਈ ਵੀ ਧੂਣੀ ਨਾ ਸੇਕੋ; ਧੂਣੀ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਲਾਂਬੂ ਹੋਵੇ, ਚਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਹੋਣ, ਸੁਪਨਿਆਂ ਦੀ ਰਾਖ ਕਿਰਦੀ ਹੋਵੇ, ਸਬੱਬਾਂ ਦਾ ਸਿਤਮ ਸੁਆਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਦਰ-ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਮਿਟਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਹੋਵੇ।

ਧੂਣੀ ਜਦ ਹਰਫਾਂ ਵਿਚ ਬਲਦੀ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਪਿੰਡੇ ਦਾ ਸੇਕ ਵਰਕੇ ਨੂੰ ਲੁੰਹਦਾ। ਅਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਲਾਟਾਂ ਵਿਚ ਰੋਹ ਦੀ ਮਸਾਲ ਬਲਦੀ, ਜੋ ਜਦ ਕਿਰਤੀ ਹੱਥਾਂ ‘ਚ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਸੋਚ-ਸਾਧਨਾ ਸਰੋਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼ ਬਣਦੀ।

ਧੂਣੀ ਬਾਲੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੇਕ ਸੇਕਹੀਣ ਬਾਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿੱਘ ਤਰੋਕੇ ਅਤੇ ਨਿੱਘਹੀਣ ਪਿੰਡਿਆਂ ਦੀ ਠਰਨ ਭੰਨੇ; ਜਿਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿਚ ਧੂਆਂਖੀਆਂ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਪੈੜਾਂ ਉਗਣ, ਜੋ ਧੂੰਏ ਦੇ ਧੂੰਦਲਕੇ ਵਿਚ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦਾ ਸਿਰਨਾਵਾਂ ਬਣੇ। ਧੂਣੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠਿਆਂ ਮੋਹ-ਮੁਹੱਬਤ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਲੰਮੇਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਾਣ। ਹਾਸਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੁਲਝੜੀਆਂ ਖਿੜਨ। ਆਪਸੀ ਨੋਕ-ਝੋਕ ਵਿਚੋਂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਨਵੀਆਂ ਬੁਲਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕਿਆਸ ਹੋਵੇ।

ਧੂਣੀ ਪੁਖਾਵੇਂ ਆਪਣੀ ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ-ਬੈਠਣ ਦਾ ਸਬੱਬ ਮਿਲੇ। ਆਪਸੀ ਗਿਲੇ ਸ਼ਿਕਵੇ ਦੂਰ ਹੋਣ। ਠੰਢੀ ਪੌਣ ਦਾ ਮਹਿਕੀਲਾ ਬੁੱਲਾ ਫਿਜ਼ਾ ‘ਚ ਪਿਆਰ ਦਾ ਪੈਗਾਮ ਫੈਲਾਵੇ। ਧੂਣੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੌਤੇ ਦਾਅਰਿਆਂ ਅਤੇ ਤੰਗ ਵਲਗਣਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲਣ ਦਾ ਸੁਰਫ ਹਾਸਲ ਹੋਵੇ। ਮਨੁੱਖੀ ਬਿਰਤੀਆਂ ਵਿਚਲੀ

ਦਿੱਸਦੇ ਅੱਜ ਕੱਲ। ਨਿੱਜ ਤੱਕ ਸਿਮਟ ਗਈ ਏ, ਹਰਫਾਂ ਦੀ ਪਰਵਾਜ਼। ਗਿਆਨ-ਗੋਸ਼ਟਿ ਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਬਾਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਹਉਮੈ, ਈਰਖਾ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਲਾਲਚ ਨੇ ਸਿੱਧ-ਗੋਸ਼ਟਿ ਦਾ ਵਪਾਰੀਕਰਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਗਿਆਨੀ ਲੋਕ ਜਦ ਵਣਜਾਰੇ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਗੋਸ਼ਟਿ ਨਫੇ-ਨੁਕਸਾਨ ਵਿਚ ਹੀ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ।

ਬਚਪਨੀ ਬੇਪ੍ਰਵਾਹੀ ਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਜਦ ਮਨ-ਚੇਤਿਆਂ ਦੀ ਪਰਦਖਣਾ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਬੀਤੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਮੁੜ-ਪਰਤਣ ਨੂੰ ਮਨ ਕਰਦਾ। ਪਰ ਇਹ ਨਿਆਮਤਾਂ ‘ਕੇਰਾਂ ਹੱਥੋਂ ਖਿਸਕ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਕਦ ਫਿਰ ਮਿਲਦੀਆਂ? ਇਕ ਸਿੱਕ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਦਿਲ-ਜੂਹੇ, ਜਿਸ ‘ਚ ਜਿੰਦ ਨੂੰ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਕਦੇ ਕਪਾਹ, ਸਨੂਕੜਾ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਛਿੱਟੀਆਂ ਦੀ ਅੱਗ ਸੇਕਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ, ਸਿਆਣਪ ਭਰੇ ਟੋਟਕੇ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਤੇ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਰੋਚਕ ਤਬਸਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਸਮੋਈ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂਦਾਰੀ ਦੀ ਅਸੀਮਤ ਸਮਝ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਨਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੱਤਾਂ ਹਰ ਮੋੜ ਅਤੇ ਵਕਤ ‘ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਸੁਚਾਰੂ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਮਾਰਗ-ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਗੀਆਂ।

ਧੂਣੀ ਵਿਚ ਜਦ ਧਰਮ ਤੇ ਧੀਰਜ ਦੀ ਅੱਗ ਧੁੱਖਦੀ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਵਰਗੀ ਅਸੀਮਤਾ ਤੇ ਰਹਿਮਤੀ ਬਰਕਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪੈਂਦੀ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਪਰ ਧਰਤੀ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਪਾਲਣ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਟਲਦੀ। ਧੀਆਂ ਵੀ ਧਰਤੀ ਵਰਗੀਆਂ। ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਧੁਖਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਨਾ ਬਣਾਓ ਸਗੋਂ

ਧੂਣੀ ਹੁਣ ਵੀ ਚੇਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹਲੂਣਦੀ ਏ, ਜਦ ਖੁਹ ਦੇ ਅਗਵਾਤ ਵਿਚ ਧੂਣੀ ‘ਤੇ ਕੱਚੇ ਦੋਧਿਆਂ ਨੂੰ ਭੁੰਨ ਨੇ ਚੰਬੀਦਾ ਸੀ। ਛੋਲਿਆਂ ਜਾਂ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੇ ਲਾਂਗੇ ਨੂੰ ਧੂਣੀ ਵਿਚ ਪਕਾ ਕੇ ਖਾਂਦਿਆਂ ਹੱਥ-ਮੂੰਹ ਕਾਲੇ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਾਂ। ਹੌਲਾਂ, ਕੱਚੀ ਮੂੰਗਫਲੀ ਨੂੰ ਭੁੰਨ ਕੇ ਖਾਣ ਜਾਂ ਛੋਲੀਆਂ ਭੁੰਨ ਕੇ ਧੂਣੀ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠਿਆਂ ਖਾਣ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ ਹੁਣ ਵੀ ਸਵਾਦ-ਸਵਾਦ ਕਰ ਜਾਂਦਾ।

ਹਰਫਾਂ ਦੀ ਧੂਣੀ ਜਦ ਬਲੇ ਤਾਂ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਲੋਅ ਹੁੰਦੀ। ਵਰਕਿਆਂ ‘ਤੇ ਉਤਰਦੇ ਅੰਬਰਾਂ ਦੇ ਤਾਰੇ। ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗੁੰਗੀ ਬੀਹੀ ‘ਚ ਗੁੰਜਦੀ ਨਿੱਘ-ਵਿਸਮਾਈ ਲੋਰ। ਹਰਫ-ਸਫਰ ਦੇ ਪੈਰੀਂ ਮੌਲਦੀ ਸਾਵੀਂ-ਪੱਧਰੀ ਤੋਰ। ਸੁਪਨਹੀਣ ਨੈਣਾਂ ਵਿਚ ਮਹਿਕਦੀ ਰਿਸ਼ਮਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਈ, ਜਿਸ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਰੂਹ ਮਹਿਕਾਂ-ਮਹਿਕਾਂ ਹੋਈ।

ਧੂਣੀ ਪੁਖਾਓ ਨਾ ਸਗੋਂ ਸੂਣੀ ਬਾਲੋ ਤਾਂ ਕਿ ਠਰੇ ਜਜ਼ਬਾਤ ਪਿਘਲ ਜਾਣ। ਮੋਹ ਦੀ ਤਾਜ਼ਗੀ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਰ ਕਰੇ। ਆਪਸੀ ਸਾਂਝ ਤੇ ਮੁਹੱਬਤੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਸਾਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦਲੀ ਹੋਣ ਦਾ ਵਰ ਮਿਲੇ।

ਧੁਖਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਹਿਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਖ ਕਰਦੀਆਂ। ਮਨ ਦੀ ਬੀਹੀ ਵਿਚ ਰੋਗ-ਸੋਗ ਦਾ ਤਰੋਕਾ। ਨੈਣਾਂ ਦਾ ਖੋਆ। ਗਲ ਜਾਂਦੇ ਦੀਦੇ ਧੂੰਏ ‘ਚ ਅਤੇ ਧੂੰਏ ਦੀ ਦੀਵਾਰ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਮੁਹਾਂਦਰੇ ਵੀ ਧੂੰਦਲੇ ਕਰ ਦਿੰਦੀ।

ਧੂਣੀ ਬਾਲੇ ਸੋਚ ਦੀ, ਹੋਸ਼ ਦੀ, ਸੰਵੇਦਨਾ ਦੀ, ਸਿਆਣਪਾਂ ਦੀ, ਸੁਗਮ ਸਲਾਹਾਂ ਦੀ, ਸੁੰਦਰ ਸੰਯੋਗਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਸਿੱਧ-ਜੋਗਾਂ ਦੀ। ਧੂਣੀ ਬਾਲਦੇ ਸੀ ਫੱਕਰ ਲੋਕ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ

ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠਦੀ ਸੀ ਲੋਕਾਈ। ਧਰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਕ ਮਨੁੱਖ ਸੀ। ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਕ ਵਸਤ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਏ। ਇਹ ਵਿਕਾਊ ਹੋ, ਰੰਗ ਬਦਲਣ ਤੇ ਮੁਖੋਟੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਵਿਚ ਮਾਹਰ।

ਕਦੇ ਹਰਫ ਵੀ ਧੂਣੀ ਬਣ ਕੇ ਸਫਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਦਰਦ ਸੁਣਾਉਂਦੇ:

ਮੈਂ ਧੁਖਦੀ ਧੂਣੀ ਦਾ ਦੁਖੜਾ ਦੀਦਿਆਂ ‘ਚੋਂ ਟਪਕ ਰਿਹਾਂ। ਮੈਂ ਛਿੱਦੀ ਫੁਲਕਾਰੀ ਦਾ ਟੋਟਾ ਸਿਰੋਂ ਹੋਠਾਂ ਸਰਕ ਰਿਹਾਂ। ਮੈਂ ਤਿੜਕੇ ਮਾਣ ਦਾ ਮਿਹਣਾ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਚਸਕ ਰਿਹਾਂ। ਮੈਂ ਟੁੱਟੀ ਆਸ ਦਾ ਹਉਕਾ ਸੀਨੇ ਵਿਚ ਟਸਕ ਰਿਹਾਂ। ਮੈਂ ਨਦੀ ਤੋਂ ਵਿਛੜਿਆ ਪਾਣੀ ਹੋਂਦ ਵੰਨੀਂ ਲਪਕ ਰਿਹਾਂ। ਮੈਂ ਰੁੱਸੇ ਹਰਫਾਂ ਦਾ ਹੋਕਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ‘ਚ ਕਸਕ ਰਿਹਾਂ। ਮੈਂ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਵਿਗੋਚਾ ਚਮਨ ‘ਚ ਮਟਕ ਰਿਹਾਂ। ਧੂਣੀ ‘ਚੋਂ ਗਿਆਨ, ਧਿਆਨ, ਧਰਮ, ਧੀਰਜ, ਧੰਨਤਾ ਦੀਆਂ ਚੰਗਿਆਈਆਂ ਨੂੰ ਫਰੋਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਦਗਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਜਲਾਲ, ਧੂਣੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਹਾਸਲ।

ਇਹ ਹਾਸਲ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਧੂਣੀ ਵਿਚ ਜਦ ਧਰਮ ਤੇ ਧੀਰਜ ਦੀ ਅੱਗ ਧੁੱਖਦੀ ਤਾਂ ਧਰਤੀ ਵਰਗੀ ਅਸੀਮਤਾ ਤੇ ਰਹਿਮਤੀ ਬਰਕਤ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪੈਂਦੀ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਨੂੰ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕਸਰ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਪਰ ਧਰਤੀ ਆਪਣਾ ਧਰਮ ਪਾਲਣ ਤੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਟਲਦੀ। ਧੀਆਂ ਵੀ ਧਰਤੀ ਵਰਗੀਆਂ। ਧੀਆਂ ਨੂੰ ਧੁਖਦੀਆਂ ਧੂਣੀਆਂ ਨਾ ਬਣਾਓ ਸਗੋਂ

(ਲੜੀ ਜੋੜਨ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਅੰਕ ਦੇਖੋ)

ਤੁਸੀਂ ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹੋ...

ਇਰਾਕ ਦੇ ਇਕ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਆਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਐਸ. ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਪਿਛੋਂ ਜਾਜ਼ੀਦੀ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਲੋਕ ਉਜ਼ੜ-ਪੁੱਜੜ ਗਏ। ਅਤਿਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆਈਆਂ ਜਾਜ਼ੀਦੀ ਕੁੜੀਆਂ ਰੁਲ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਕੁੜੀ ਆਸਮਾ ਨੂੰ ਸੀਰੀਆ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੁੰਗਲ ਵਿਚੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਅਤੇ ਘਰ ਦੇ ਜੀਆਂ ਦਾ ਚੇਤਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ ਜਾ ਵੜਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦਾ ਤਖਤਾ ਪਲਟਣ ਲਈ ਇਰਾਕ ਉਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੱਦਾਮ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਨਵੀਂ ਹਕੂਮਤ ਆ ਗਈ ਪਰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸੁੰਨੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕੁਝ ਧੜੇ ਦਹਿਸ਼ਤਪਸੰਦ ਬਣ ਗਏ ਅਤੇ ਸ਼ੀਆ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਤੇ ਜਾਜ਼ੀਦੀਆਂ 'ਤੇ ਕਹਿਰ ਢਾਹੁਣ ਲੱਗੇ। ਆਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਐਸ. ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਜਾਜ਼ੀਦੀਆਂ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਘੇਰਾ ਪਾ ਕੇ ਸਭ ਜਾਜ਼ੀਦੀਆਂ ਨੂੰ ਟਰੱਕਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਔਰਤਾਂ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਥਾਂਈਂ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਜ਼ੀਦੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡੀ ਲਾਈ ਗਈ ਤੇ ਆਸਮਾ ਨੂੰ ਜੱਜ ਹਾਜੀ ਸਲਮਾਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਆਸਮਾ ਨੂੰ ਸਮੂਹਿਕ ਜਬਰ ਜਨਾਹ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਗਾਂਹ ਵੇਚ ਦਿੱਤਾ। ਇਉਂ ਅਗਾਂਹ ਵਿਕਦੀ-ਵਿਕਦੀ ਉਹ ਹਾਜੀ ਅਮਰ ਪਾਸ ਪੁੱਜ ਗਈ, ਜਿਥੋਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਿਸਕਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾਸਿਰ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੁਰਦਸਤਾਨ ਦੇ ਬਾਰਡਰ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਈ। ਹੁਣ ਪੜ੍ਹੋ ਇਸ ਗਾਥਾ ਦੀ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ...

(13)

ਚੈਕ ਪੁਆਇੰਟ ਵਲ ਨੂੰ ਤੁਰੇ ਤਾਂ ਅੱਗੇ ਲੰਮੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਤੁਰੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਨਾਸਿਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਤੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੱਚ ਦੱਸ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਾਲੇ ਵਕਤ ਬਚੂਗਾ ਤੇ ਨਾਲੇ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ।"

"ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ।"

"ਪਰ ਕਿਉਂ?"

"ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਨਾ

ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ
ਫੋਨ: 703-362-3239
chahals57@yahoo.com

ਮੰਨੀ ਤਾਂ ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਣਗੇ। ਪਿੱਛੇ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਐ। ਆਪਣਾ ਰਾਹ ਬੰਦ ਹੋਜ਼ੂਗਾ।"

"ਮੇਰਾ ਨੂੰ ਖਿਆਲ ਉਹ ਤੇਰੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਮੰਨਣਗੇ।"

"ਪਰ ਮੈਂ ਖਤਰਾ ਨੂੰ ਸਹੇਤ ਸਕਦੀ। ਆਪਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡਾਂ 'ਤੇ ਈ ਅੱਗੇ ਜਾਵਾਂਗੇ।"

ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਸਾਂ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਕਿ ਮੈਂ ਜਾਜ਼ੀਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਕੇ ਆਈ ਹਾਂ, ਪੇਸ਼ਮਰਗਾ ਵਾਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰਨਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਤਾਂ ਕੁਰਦਸਤਾਨ ਅਬਾਰਟੀ ਨੇ ਖਾਸ ਸੈਲ ਬਣਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਭੋਰਾ ਭਰ ਵੀ ਖਤਰਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸਾਂ। ਨਾਸਿਰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ। ਅੱਗੇ ਪੈਦਲ ਹੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਲੱਗ ਗਏ। ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸਾਹਮਣੇ ਕੁਰਦਸਤਾਨ ਫੋਰਸ ਦੀ ਵਰਦੀ ਪਹਿਨੀ ਪੇਸ਼ਮਰਗਾ

ਕਿਆਮਤ

ਹਰਮਹਿੰਦਰ ਚਹਿਲ ਦਾ ਨਾਵਲ 'ਕਿਆਮਤ' ਇਰਾਕ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਅਕੀਦੇ/ਕਬੀਲੇ ਜਾਜ਼ੀਦੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁੜੀ ਆਸਮਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੁਆਲੇ ਬੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਆਫ ਇਰਾਕ ਐਂਡ ਸੀਰੀਆ (ਆਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਐਸ.) ਦੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਤੀਆਂ ਦਾ ਚਿੱਠਾ ਫਰੋਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਰਾਕ ਵਿਚ ਸੱਦਾਮ ਹੁਸੈਨ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕਹਿਰ ਵਾਪਰਿਆ, ਪਰ ਆਈ. ਐਸ. ਆਈ. ਐਸ. ਦੇ ਉਭਾਰ ਪਿਛੋਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਤੇ ਕਹਿਰ ਦੀ ਹੱਦ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਪੜ੍ਹ-ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਲਜਾ ਮੂੰਹ ਨੂੰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕ ਕੁਝ ਅਰਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਚਾਹਲ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਲਿਖਤ 'ਆਫੀਆ ਸਿੰਦੀਕੀ ਦਾ ਜਹਾਦ' ਪੜ੍ਹ ਚੁਕੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਅਲ-ਕਾਇਦਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਦੀ ਕੁੜੀ ਆਫੀਆ ਸਿੰਦੀਕੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਹਾਣੀ ਬੁਣੀ ਸੀ। ਆਫੀਆ ਨੂੰ 2010 ਵਿਚ 86 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਕੈਦ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਹ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਅਮਰੀਕੀ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚ ਬੰਦ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਕਦਮ ਮਨ 'ਚ ਘ੍ਰਿਣਾ ਉਪਜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ 'ਚ ਤਾਇਨਾਤ ਪੇਸ਼ਮਰਗਾ ਯਾਦ ਆ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਰੀ ਘੜੀ ਤੱਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਹੀ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਵਾਲੇ ਉਧਰ ਨੂੰ ਆਏ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭੱਜਣ ਵਾਲੇ ਇਹ ਪੇਸ਼ਮਰਗਾ ਵਾਲੇ ਹੀ ਸਨ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਝਾਕਦਿਆਂ ਨਾਸਿਰ ਨੇ ਫਿਰ ਕਿਹਾ, "ਆਸਮਾ, ਮੇਰੀ ਮੰਨ। ਅੱਗੇ ਹੋ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸੱਚ ਦੱਸ ਦੇਹ, ਨਾਲੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਵੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਾਂ ਖੱਜਲ ਖੁਆਰੀ ਤੋਂ ਬਚ ਰਹਾਂਗੇ।"

"ਨਹੀਂ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਈ ਨੂੰ।" ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚਲੀ ਪੇਸ਼ਮਰਗਾ ਪ੍ਰਤੀ ਉਪਜੀ ਘ੍ਰਿਣਾ ਬੋਲੀ।
"ਚੱਲ ਤੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ।" ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਇਆ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਸ 'ਚ ਘੁਲ ਮਿਲ ਚੁਕੇ ਸਾਂ। ਮੈਂਕਾ ਮਿਲਦਿਆਂ ਹੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਮਖੌਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ। ਕਦੇ ਹਾਸੇ ਹਾਸੇ 'ਚ ਡਰਾਉਂਦਾ, ਕਦੇ ਸਿਆਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪੈਂਦਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਵਰਗਾ ਸੁਭਾਅ ਬੜਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਾ। ਹੁਣ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਆਣੀ ਰਾਇ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਨਾ ਮੰਨਿਆ।

ਖੈਰ! ਕਤਾਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਰਿਸਕੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਤੇ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਾਂ। ਅੱਗੇ ਇਕ ਅਫਸਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਆਪ ਕਰਦਾ ਤੇ ਫਿਰ ਅਗਾਂਹ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਲ ਤੌਰ ਦਿੰਦਾ। ਇੰਨੇ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਵਾਰੀ ਆ ਗਈ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਮੂੰਹਰੇ ਹੋ ਕੇ ਅਫਸਰ ਨਾਲ ਅਰਬੀ 'ਚ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਮੀਨਾ ਆਂ ਤੇ ਇਹ ਮੇਰਾ ਖਾਵੰਦ ਨਾਸਿਰ ਐ। ਅਸੀਂ ਮੌਸਲ ਤੋਂ ਆਏ ਆਂ। ਕਿਰਕਕ ਮੇਰੇ ਮਾਂ-ਪਿਉ ਰਹਿੰਦੇ ਨੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਜਾ ਰਹੇ ਆਂ।"

ਅਫਸਰ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੋਂ ਵਲ ਨਜ਼ਰ ਮਾਰੀ। ਹੈਰਾਨ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, "ਮੌਸਲ ਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਈ ਆਏ ਓ?"

"ਨਹੀਂ, ਟੈਕਸੀ 'ਤੇ ਆਏ ਸੀ, ਪਰ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।"

"ਕਿਉਂ?" ਉਸ ਨੇ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਟੈਕਸੀ ਮੌਸਲ ਦੀ ਐ ਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇਣ।"

"ਹੂੰ।" ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵਲ ਝਾਕਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਇਕ ਕਤਾਰ 'ਚ ਲੱਗਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਇੱਧਰ ਬੜੇ ਲੋਕ ਕਤਾਰਾਂ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਹੱਥਾਂ 'ਚ ਬੈਗ ਸਨ, ਕਿਸੇ ਨੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਿਰੇ ਵਾਲੀ ਲਾਈਨ ਵਿਚ ਸਮਾਨ ਦੀਆਂ ਉਪਰ ਤੱਕ ਲੱਦੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੁੜਕੇ ਨਾਲ ਭਿੰਜ ਕੇ ਤਰ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਜਾ ਕੇ ਵਾਰੀ ਆਈ। ਅਫਸਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੱਕੀ ਜਿਹਾ ਸੀ। ਉਹੀ ਸਾਧਾਰਣ ਜਿਹੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ। ਨਾਂ ਕੀ

ਹੈ, ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ, ਕਿੱਥੇ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਜਾਣਾ ਹੈ? ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਸੁਆਲਾਤ ਕਰਨ ਪਿਛੋਂ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਈ। ਉਹ ਉਠਿਆ ਤੇ ਅੰਦਰ ਲੰਘ ਗਿਆ। ਪੰਜ ਸੌਤ ਮਿੰਟ ਪਿੱਛੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਸਾਡੇ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਵਾਪਸ ਫੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ, "ਆਉ ਮੇਰੇ ਨਾਲ।" ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਗਰ ਤੌਰ ਲਿਆ ਤੇ ਲਿਜਾ ਕੇ ਇਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਬਿਠਾਉਂਦਾ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਬੈਠੋ। ਤੁਹਾਡੀ ਖਾਸ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਹੋਵੇਗੀ।" ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਬਾਹਰੋਂ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਬੰਦ ਕਰ ਗਿਆ। ਮਨ ਅੰਦਰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਕੀਤਾ ਖੁੱਭ ਗਿਆ। ਸੋਚਿਆ ਹੁਣ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਨਾਸਿਰ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਦਾ ਮੁਸਕਰਾਉਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੁੱਸਾ ਵਿਖਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਦੀ ਇਸ 'ਚ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਐ? ਮੁਸੀਬਤ 'ਚ ਫਸ ਚੁਕੇ ਆਂ।"

"ਨਹੀਂ, ਕੁਛ ਨੂੰ ਹੁੰਦਾ। ਜਦੋਂ ਈ ਤੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਜਾਜ਼ੀਦੀ ਐਂ ਤੇ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ 'ਚੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਆਈ ਐਂ, ਤੇ ਮੈਂ ਤੇਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਐ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਰੰਤ ਅੱਗੇ ਲੰਘਾ ਦੇਣਾ ਐ।"

"ਜੇ ਫਿਰ ਵੀ ਗੱਲ ਨਾ ਬਣੀ?" ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਈਆਂ। ਨਾਸਿਰ ਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ੍ਹ ਕੇ ਪਲੋਸਿਆ ਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਰਹਿਣ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਪੇਸ਼ਮਰਗਾ ਦਾ ਵੱਡਾ ਅਫਸਰ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਦਿਆਂ ਅੰਦਰ ਆਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਬੜੇ ਅਦਬ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਦਰਅਸਲ ਗੱਲ ਇਹ ਐ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਸ ਸਖਸ ਨੂੰ ਕੁਰਦਸਤਾਨ ਵਲ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ ਦੋ ਸਕਦੇ, ਜਿਸ ਦਾ ਇੱਧਰੋਂ ਕੋਈ ਸਪਾਂਸਰ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਕਿਸੇ ਜਾਣਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਓ ਤਾਂ ਦੱਸੋ?"

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਝੂਠ ਫੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਕਿਰਕਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰਵਾ ਸਕਦੀ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਝੂਠ ਸੀ। ਪਰ ਉਦੋਂ ਹੀ ਨਾਸਿਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਦੂਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਕਿਰਕਕ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਪ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਦਾ ਫੋਨ ਨੰਬਰ ਲਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਮਿਲਾ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬੀਵੀ ਸਮੇਤ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੋਲਡ ਕਰਵਾ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਫੋਨ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਅਫਸਰ ਨੇ ਔਪਾ ਕੂ ਮਿੰਟ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਫੋਨ ਵਾਪਸ ਫੜ੍ਹਾਉਂਦਿਆਂ ਸਾਨੂੰ ਕਿਰਕਕ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਖੱਜਲ-ਖੁਆਰੀ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲੰਘ ਕੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ 'ਚ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਬੁਰਕਾ ਅਜੇ ਵੀ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਜੂਸ ਦਾ ਘੁੱਟ ਭਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਇਕ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬੁਰਕੇ ਨੇ ਮਾਰ ਲਿਆ।"

"ਇਸ ਦਾ ਤਾਂ ਸੋਖਾ ਈ ਹੱਲ ਐ।" ਨਾਸਿਰ ਮੁਸਕਰਾਇਆ।

"ਕੀ?"

"ਤੂੰ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੱਸ ਦੇਹ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਾਇਦਾ ਈ ਫਾਇਦਾ ਹੋਊ, ਨੁਕਸਾਨ ਕੋਈ

ਨੂੰ।"

"ਨਹੀਂ, ਇਹ ਨੂੰ ਮੈਂ ਕਰਨਾ।"

"ਵੇਖਦੇ ਆਂ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਚਿਰ ਮੀਨਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹੋਗੀ। ਕਿਤੇ ਤਾਂ ਤੈਨੂੰ ਅਸਲੀਅਤ ਦੱਸਣੀ ਈ ਪਉ।"

"ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਸਰਦਾ, ਇਏਂ ਹੀ ਰਹੂੰ।" ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਮੈਂ ਜੂਸ ਖਤਮ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਆਏ। ਟੈਕਸੀ ਵਾਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਬੜਾ ਖੁਸ਼ ਮਿਜਾਜ਼ ਸੀ, ਬਿਠਾਉਂਦਾ ਹੀ ਬੋਲਿਆ, "ਦੱਸੋ ਜਨਾਬ ਕਿਧਰ ਜਾਣਾ?"

"ਕੁਰਦਸਤਾਨ।" ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸਦਿਆਂ ਬੋਲਿਆ, "ਉਹ ਬੀਬੀ, ਕੁਰਦਸਤਾਨ 'ਚ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆ ਈ ਚੁਕੇ ਓ। ਇਹ ਦੱਸੋ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਹੜੇ ਜਾਣੇ?"

"ਇਰਬਲ।"

"ਠੀਕ ਐ। ਪਹਿਲਾਂ ਅਗਲੇ ਚੈਕ ਪੁਆਇੰਟ ਤੱਕ ਵੇਖ ਲਈਏ। ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਜਾਂਦਾ ਰਹੂੰਗਾ।"

"ਅੱਗੇ ਅਜੇ ਹੋਰ ਵੀ ਕੋਈ ਚੈਕ ਪੁਆਇੰਟ ਐ?" ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਸੰਜੀਦਾ ਹੁੰਦਾ ਬੋਲਿਆ, "ਹਾਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਪੂਰਾ ਸਖਤ ਐ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਰਬਲ ਕੁਰਦਸਤਾਨ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਐ। ਸਰਕਾਰ ਕੋਈ ਵੀ ਖਤਰਾ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ।"

ਬੋੜੀ ਦੇਰ ਪਿੱਛੋਂ ਕਾਰ ਵੱਡੇ ਚੈਕ ਪੁਆਇੰਟ 'ਤੇ ਜਾ ਰੁਕੀ। ਸਾਡੀ ਵਾਰੀ ਆਈ ਤਾਂ ਅਫਸਰ ਸਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਚੈਕ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਕੁਝ ਪਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਦਫਤਰ 'ਚ ਗਿਆ। ਵਾਪਸ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕ ਹੋਰ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਦਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਟੈਕਸੀ ਪਿੱਛੇ ਮੌਜ਼ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਨਾਲ ਤੌਰਦੇ ਇਕ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲੈ ਗਏ। ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਸਾਨੂੰ ਮੁੜ ਮੁੜ ਪਹਿਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਗੱਲ ਇੱਥੇ ਆ ਕੇ ਅੜ ਗਈ ਕਿ ਨਾਸਿਰ ਦਾ ਪਤਾ ਮੌਸਲ ਦਾ ਸੀ ਤੇ ਮੇਰਾ ਕਿਰਕਕ ਦਾ, ਪਰ ਜਾ ਅਸੀਂ ਇਰਬਲ ਵਲ ਰਹੇ ਸੀ। ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ

ਲੜੀਵਾਰ ਨਾਵਲ

ਕਿਸ਼ਤ 12ਵੀਂ

"ਕੀ ਕਿਹਾ? ਕੌਣ ਐ ਫਿਰ ਤੂੰ?" ਅਫਸਰ ਨੇ ਭਵਾਂ ਸਕੋੜਦਿਆਂ ਮੇਰੇ ਵਲ ਵੇਖਿਆ।

"ਮੈਂ ਤਾਂ ਵਖਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰੀ ਇਕ ਜਾਜ਼ੀਦੀ ਕੁੜੀ, ਆਸਮਾ ਆਂ। ਮੇਰਾ ਪਿੰਡ ਲਗਾਸ, ਸਿੰਜਾਰ ਜਿਲ੍ਹੇ 'ਚ ਪੈਂਦਾ ਐ। ਜਦੋਂ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਭ ਆਦਮੀ ਮਾਰ ਮੁਕਾਏ ਤੇ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਬੰਦੀ ਬਣਾ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਮੌਸਲ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੈਦ 'ਚੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਆਈ ਆਂ।"

"ਆਹ ਨਾਲ ਕੌਣ ਐ?" ਅਫਸਰ ਨੇ ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਨਾਸਿਰ ਨੂੰ ਘੁਰਵੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਤਾੜਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਨਾਸਿਰ ਐ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਐ।"

ਅਫਸਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦਾ ਤਣਾਅ ਕੁਝ ਘਟ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਝਿੜਕਵੇਂ ਜਿਹੇ ਲਹਿਜੇ 'ਚ ਕਿਹਾ, "ਤੂੰ ਫਿਰ ਇਹ ਸਭ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੱਸਿਆ?"

"ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਡਰੀ ਹੋਈ ਸਾਂ।" ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਮਲੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਤੇ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਬੋਲਿਆ, "ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਦੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੇਸ ਬਣਾ ਕੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਫਿਰ ਕਿਧਰੇ ਆਤਮਘਾਤੀ ਬੰਬ ਬਣ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਲੈਂਦੇ ਨੇ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਹੋਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਨੇ।"

ਪਿੱਛੇ ਦੂਸਰੇ ਅਫਸਰ ਆਪਸ 'ਚ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਇਸ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਧਰੇ ਫੋਨ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਇਕ ਜਣਾ ਮੈਨੂੰ ਸੰਬੋਧਤ ਹੁੰਦਾ ਬੋਲਿਆ, "ਹੁਣ ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਮਲਾ ਕੁਛ

ਜਾਜ਼ੀਦੀ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਦਰਦ ਭਿੰਨੀ ਦਾਸਤਾਨ ਬਿਆਨ ਕਰ ਰਹੀ ਇਕ ਤਸਵੀਰ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮਸਲਾ ਸਾਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਅਸੀਂ ਸ਼ੱਕੀ ਬਣ ਗਏ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਆਲ ਨੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਔਪਾ ਘੰਟਾ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਲੈ ਆਏ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਬੈਠਾ ਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਨਾਸਿਰ ਦੇ ਹਾਵ ਭਾਵ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਤਾੜਵੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਵਲ ਝਾਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਆਂ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੂਰੀ ਤਹਿਕੀਕਾਤ ਨੂੰ ਕਰ ਲੈਂਦੇ, ਤੁਸੀਂ ਹਿਰਾਸਤ 'ਚ ਰਹੋਗੇ।"

ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਮੇਰੇ ਹੋਸ਼ ਉਡ ਗਏ ਤੇ ਮੈਂ ਡਰ ਕੇ ਨਾਸਿਰ ਵਲ ਵੇਖਿਆ। ਨਾਸਿਰ ਨੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਅਸਲੀਅਤ ਦੱਸ ਦੇਵਾਂ। ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰਾ ਡਰ ਕੁਝ ਘਟ ਗਿਆ। ਅਫਸਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਤੁਰਨ ਦਾ ਆਖਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਝਿਜਕਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਰੁਕ ਜਾਵੇ, ਮੈਂ ਸੱਚ ਦੱਸਦੀ ਆਂ।"

"ਹੈ!" ਅਫਸਰ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਖੜ੍ਹੇ ਗਿਆ।

"ਮੈਂ ਮੀਨਾ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾ ਈ ਇਸ ਦੀ ਬੀਵੀ ਆਂ।"

ਹੋਰ ਬਣ ਗਿਆ ਐ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੇਸ ਸਈਅਸ਼ ਸੰਭਾਲਦੀ ਐ। ਆਉ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਪਾਂ ਸਈਅਸ਼ ਦੇ ਦਫਤਰ ਚੱਲਦੇ ਆਂ।"

"ਸਈਅਸ਼?" ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਸਈਅਸ਼ ਸਾਡੀ ਸੀਕਰਟ ਸਰਵਿਸ ਏਜੈਂਸੀ ਐ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਫਤਰ ਆਹ ਨਾਲ ਈ ਐ। ਆਉ ਮੇਰੇ ਨਾਲ।"

ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਾਲ ਤੌਰ ਲਿਆ। ਪੰਜ ਕੁ ਮਿੰਟ 'ਚ ਅਸੀਂ ਇਕ ਵੱਡੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿਚ ਜਾ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਅੱਗੇ ਇਕ ਅਫਸਰ ਬੈਠਾ ਉਡੀਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਠਾ ਲਿਆ। ਕੁਝ ਕੁ ਦੇਰ ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਆਮ ਸੁਆਲ ਪੁੱਛਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰਾ ਪਿਛਲਾ ਅਤਾ-ਪਤਾ ਪੁੱਛਿਆ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਲਿਖ ਕੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਫੜਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇਹ ਸਭ ਲੈ ਕੇ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੁੜਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਭ ਸਹੀ ਹੈ। ਸੁਣ ਕੇ ਅਫਸਰ ਦੇ ਤੇਵਰ ਨਰਮ ਹੋ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਹਮਦਰਦੀ ਐ। ਤੈਨੂੰ ਉਹ ਸਭ ਮਦਦ ਮਿਲੇ, ਜੋ ਉਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋਏ ਦੂਸਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਐ। ਤੈਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਬੋਤੀ ਹੀ ਦੇਰ 'ਚ ਬਾਕੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਤੂੰ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਗੈਰਾ ਲੈ ਸਕੇਂਗੀ।"

"ਔਂਛਾ!"
"ਉਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਤੇਰੀ ਸਾਰੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਾਂਗੇ।"

"ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕਾਹਦੇ ਲਈ?" ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੀ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਭਿਆਨਕ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚ ਮੈਂ ਲੰਘੀ ਹਾਂ, ਉਹ ਜਿਵੇਂ ਦੇ ਤਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਿਆਨ ਕਰਾਂ।

"ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਐ। ਵੈਸੇ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਰਹੁ।"

"ਠੀਕ ਐ, ਮੈਂ ਤਿਆਰ ਆਂ। ਪੁੱਛੋ ਜੇ ਪੁੱਛਣੈ।"

"ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਸਿਰਫ ਤੇਰੇ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਸ ਨੌਜਵਾਨ ਨੂੰ ਦੂਸਰੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਇੰਨਾ ਆਖ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਤੇ ਨਾਸਿਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਚਲੇ ਗਏ। ਪਿੱਛੇ ਅਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਰਹਿ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕੈਮਰਾ ਚਲਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਲੱਗੀ। ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਆਖਰ ਤੱਕ ਸਭ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਰੋਪ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਲੁਕਾ ਗਈ। ਮੇਰੀ ਆਤਮਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਕ ਅਜਨਬੀ ਸਾਹਮਣੇ ਮੈਂ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਗੱਲ ਕਹਾਂ। ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਇਕ ਅੱਧ ਵਾਰ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਛੋਹਿਆ ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਮਨਜ਼ਾ ਸਮਝ ਗਿਆ। ਆਖਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਇਹ ਕੌਣ ਐ ਜੋ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਐ?"

"ਇਹ ਨਾਸਿਰ ਐ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਈ ਬਿਆਨ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਆਂ।"

ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, "ਜਿਵੇਂ ਤੂੰ ਮੀਨਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐ, ਇਥੋਂ ਈ ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਐ।"

"ਨੂੰ ਨੂੰ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਾਸਿਰ ਈ ਐ। ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਦੀ ਕੈਦ 'ਚ ਭੱਜਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸੇ ਨੇ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਅੰਤਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਝੱਲ ਕੇ ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਾਉਣ 'ਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਐ। ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਮਸੀਹਾ ਬਣ ਕੇ ਬਹੁਤਿਆ ਐ।"

ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦਿਆਂ ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਖਾਂ ਪਾਉਂਦਾ ਬੋਲਿਆ, "ਕਿਸੇ ਜਾਜ਼ੀਦੀ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦੀ ਆੜ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਤਿਵਾਦੀ ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਧਰ ਲੰਘਾ ਦੇਣਾ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਲਈ ਕੋਈ ਮਾੜਾ ਸੌਦਾ ਨੂੰ ਐ।"

ਸੁਣ ਕੇ ਮੇਰੇ ਹੋਸ਼ ਉਡ ਗਏ। ਮੈਂ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ

ਹੋ ਗਈ ਕਿ ਇਹ ਅਸਲੀ ਗੱਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਵੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, "ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਬਲਕਿ ਮੈਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਇਹ ਤਾਂ ਆਮ ਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਵਾਰ ਐ। ਸਾਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਸਿਰਫ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕਸ਼ਟ ਉਠਾਇਆ ਐ। ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ।"

"ਹੂੰ।" ਇੰਨਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦਿਆਂ ਉਹ ਨੀਵੀਂ ਪਾਈ ਕੁਝ ਲਿਖਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਫਿਰ ਬੋਲਿਆ, "ਚੱਲ ਕੁਝ ਹੀ ਦੇਰ 'ਚ ਤੈਨੂੰ ਤੇਰੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਮਿਲ ਜਾਣਗੇ। ਬਾਕੀ ਅਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਆਂ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਐ।"

ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਉਠ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਮੈਂ ਨਾਸਿਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਆਂ?"

"ਹਾਂ ਜ਼ਰੂਰ।" ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਅੱਗੇ ਨਾਸਿਰ ਉਦਾਸ ਜਿਹਾ ਬੈਠਾ ਨਹੁੰ ਟੁੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੋਲ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਜਿਹਾ ਬੋਲਿਆ, "ਇਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦੇ ਨੇ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾਸਿਰ ਨੂੰ ਬਲਕਿ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆਂ। ਪਤਾ ਨੂੰ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਨੇ।"

"ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਹੀ ਗੱਲ ਕਹੀ ਜਾ ਰਹੇ ਨੇ।" ਮੈਂ ਬੇਵਸ ਜਿਹਾ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ।

ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਹੀ ਰਹੇ ਸਾਂ ਕਿ ਇਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਮਰ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੇਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਲੈ ਕੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨਵਾਂ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਸਰੇ ਕਾਗਜ਼ ਮੇਰੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦਾ ਵੰਗ ਤਰੀਕਾ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਮੈਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਕੇ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਵਾਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੱਸਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣ ਤੂੰ ਜਾ ਸਕਦੀ ਐ। ਜੇ ਕਰੋ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਲਈ ਟੈਕਸੀ ਮੰਗਵਾ ਦਿੰਦਾ ਆਂ।" ਇੰਨਾ ਕਹਿ ਕੇ ਉਹ ਮੁੜਨ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਿੰਨਤ ਜਿਹੀ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਕਰ ਰਹੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਐ ਕਿ ਇਹ ਨਾਸਿਰ ਦੀ ਥਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਐ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਰਤਾਰਾ ਕਿਉਂ?"

"ਵੇਖੋ, ਏਜੰਸੀਆਂ ਦਾ ਕੰਮ-ਕਾਜ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਈ ਹੁੰਦਾ ਐ।" ਉਸ ਨੇ ਸੰਖੇਪ ਜਿਹਾ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਹੁਣ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?"

"ਮੇਰਾ ਖਿਆਲ ਐ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੰਘਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨੂੰ ਮਿਲੇਗੀ।"

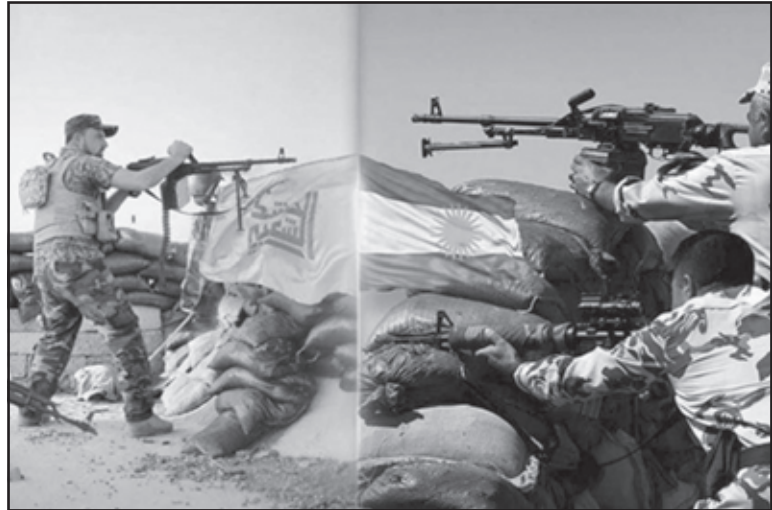
"ਪਰ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਆਂ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਤੱਕ ਜਾ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਛੱਡ ਆਵੇ।"

"ਉਏ ਬੀਬੀ! ਗੱਲ ਸੁਣ ਮੇਰੀ। ਤੇਰੇ ਚਾਹੁਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨੂੰ ਹੋਣਾ...।" ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਝਾਕਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਬੋਲਿਆ, "ਕਿਤੇ

ਇਹ ਨਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਵੀ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕ ਦੇਣ। ਸੋ ਤੂੰ ਉਠ ਤੇ ਤੁਰਦੀ ਬਣ। ਬਾਕੀ ਰਹੀ ਇਸ ਦੀ ਗੱਲ, ਇਸ ਦਾ ਉਹ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਪਸ ਮੋੜ ਦੇਣਗੇ।"

ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਹ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਲ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਜਾਣ ਲੱਗਾ ਕਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਪੰਜ-ਸੱਤ ਮਿੰਟ 'ਚ ਮੈਂ ਉਸ ਕੋਲ ਆ ਜਾਵਾਂ ਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਟੈਕਸੀ ਤੱਕ ਛੱਡ ਆਵੇਗਾ। ਪਿੱਛੇ ਮੈਂ ਉਦਾਸ ਖੜ੍ਹੀ ਸਾਂ, ਜਦੋਂ ਨਾਸਿਰ ਬੋਲਿਆ, "ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦੈ, ਇੰਨੀ ਘਬਰਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਐ। ਆਪਾਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਅੱਪੜ ਗਏ ਆਂ। ਤੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਐ। ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਜਾ ਕੇ ਕਰਨਾ ਵੀ ਕੀ ਐ? ਸਗੋਂ ਮੈਂ ਹੁਣ ਵਾਪਸ ਪਰਿਵਾਰ ਕੋਲ ਜਾਵਾਂ। ਉਹ ਫਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਣਗੇ।"

ਉਸ ਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ

ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਤਾਇਨਾਤ ਪੇਸ਼ਮਰਗ ਦੇ ਫੌਜੀ

ਮੈਨੂੰ ਝਟਕਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਇਸ ਪਾਸੇ ਵਲ ਧਿਆਨ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਤੇ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਵਿਛੜ ਜਾਣਾ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਹੌੜ ਆ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਮੇਰਾ ਮੋਢਾ ਪਲੇਸਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਕੁਰਸੀ ਤੋਂ ਉਠ ਖੜੋਤੀ। ਕੁਝ ਪਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਾਵਾਂ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਨਾਸਿਰ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਵੇਖਦਿਆਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਨਾਸਿਰ, ਤੂੰ ਮੇਰੀ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਐ, ਬੁਰੇ ਵਕਤ ਮੇਰੀ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਐ, ਤੇਰਾ ਇਹ ਅਹਿਸਾਨ ਮੈਂ ਉਮਰ ਭਰ ਚੁਕਾ ਨੂੰ ਸਕਦੀ।"

"ਭੈਣਾਂ 'ਤੇ ਅਹਿਸਾਨ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਭੈਣਾਂ ਦੀ ਤਾਂ ਰਾਖੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਐ।" ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਨਾਸਿਰ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਾ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਬਾਂਹ ਵਲ ਲਈ। ਫਿਰ ਭਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵਿਦਾ ਲਈ ਤੇ ਨਾਲ ਦੇ ਕਮਰੇ 'ਚ ਚਲੀ ਗਈ।

ਅੱਗੇ ਉਹੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਮੈਨੂੰ ਉਡੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਬਾਹਰ ਤੱਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਟੈਕਸੀ 'ਚ ਬਿਠਾ ਆਇਆ। ਘੰਟੇ ਕੁ ਭਰ ਦੇ ਸਫਰ ਪਿੱਛੋਂ ਮੇਰੀ ਟੈਕਸੀ ਹੋਟਲ ਜਾ ਰੁਕੀ। ਅੱਗੇ ਜਿੰਜਾਲ ਬਾਹਰ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਮੈਨੂੰ ਉਡੀਕੀ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਬੜਦਿਆਂ ਧਾਹਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੁੱਕਲ 'ਚ ਲੈ ਕੇ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾਇਆ ਤੇ ਫਿਰ ਉੱਪਰ ਕਮਰੇ 'ਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਬਹੁਤ ਚਿਰ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਠਹਿਰਾ ਆਇਆ ਤੇ ਕਿਧਰੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜਾ ਕੇ ਸੁੱਤੇ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੇਰ ਤੱਕ ਨੀਦ ਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ। ਜਦੋਂ ਜਾਗ ਆਈ ਤਾਂ ਦਿਨ ਕਾਫੀ ਚੜ੍ਹ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਠਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਨਾਸਿਰ ਨੂੰ ਫੋਨ ਮਿਲਾਇਆ ਪਰ ਫੋਨ ਬੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਨਹਾ ਧੋ

ਦੀ ਸੁੱਖ-ਸਾਂਦ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ, ਮੈਂ ਅਗਾਂਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ। ਵਕਤ ਬੀਤਦਾ ਚਿਹਾ ਪਰ ਫੋਨ ਨਾ ਮਿਲਿਆ। ਆਖਰ ਸ਼ਾਮ ਉਤਰ ਆਈ ਤੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਢਲਣ ਲੱਗੇ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਜਿੰਜਾਲ ਢਿੱਲਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਦਾ ਕਮਰੇ 'ਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਦਾਸ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ, "ਭਾਈ ਜਾਨ, ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਗਈ ਪਰ ਨਾਸਿਰ ਦਾ ਫੋਨ ਲਗਾਤਾਰ ਬੰਦ ਆ ਰਿਹਾ ਐ। ਪਤਾ ਨੂੰ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਐ ਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਕਦੋਂ ਗੱਲ ਹੋਵੇਗੀ?"

"ਆਸਮਾ...।" ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਜਿੰਜਾਲ ਰੁਕ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਲ ਝਾਕੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚ ਅੱਥਰੂ ਸਨ। ਉਹ ਕੰਬਦੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਬੋਲਿਆ, "ਆਸਮਾ, ਨਾਸਿਰ ਨਾਲ ਤੇਰੀ ਹੁਣ ਕਦੇ ਵੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹੋ ਸਕੇਗੀ...।"

"ਪਰ ਕਿਉਂ?"

"ਕਿਉਂਕਿ ਸਈਅਸ਼ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤਿਵਾਦੀ ਕਹਿ ਕੇ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ ਐ।"

"ਹੈ! ਕੀ ਕਿਹਾ?" ਮੈਂ ਚੀਕਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸਹੀ ਕਹਿ ਰਿਹਾ। ਟੀ. ਵੀ. 'ਤੇ ਖਬਰਾਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਨੇ।"

ਇੰਨਾ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਦਾ ਟੀ. ਵੀ. ਚਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਖਬਰ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, "ਕੁਰਦਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਮਾਅਰਕਾ। ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਚੈਕ ਪੁਆਇੰਟ ਨੇੜੇ ਇਸਲਾਮਕ ਸਟੇਟ ਦਾ ਨਾਸਿਰ ਨਾਮੀ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤਿਵਾਦੀ ਹਲਾਕ। ਉਹ ਸਈਅਸ਼ ਦੇ ਦਫਤਰ ਨੂੰ ਆਤਮਘਾਤੀ ਹਮਲੇ 'ਚ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਕੇ ਇੱਧਰ ਲੰਘਿਆ ਸੀ। ਮੌਕੇ ਸਿਰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਅੱਗੋਂ ਉਸ ਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਰੁਖ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰ ਲਿਆ ਤਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਫੋਰਸਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਢੇਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ...।"

ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਧਾਹੀਂ ਰੋਣ ਲੱਗੀ। ਬੜੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਰੋਂਦੇ ਰਹਿਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮਨ ਜ਼ਰਾ ਹੌਲਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਵੇਖਿਆ। ਬਾਹਰ ਹਨੇਰਾ ਉਤਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਜਿੰਜਾਲ ਸਿਰਹਾਣੇ ਬੈਠਾ ਮੇਰੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹੱਥ ਫੇਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਰੋਂਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਭਾਈ ਜਾਨ, ਕਿਆਮਤ ਦੀ ਇਹ ਖੂਨੀ 'ਨੋਰੀ ਕਦੋਂ ਰੁਕੇਗੀ?"

"ਆਸਮਾ, ਆਪਾਂ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਬੇਵਸ ਆਂ। ਪਤਾ ਨੂੰ ਰੱਬ ਸੱਚੇ ਦੀ ਕੀ ਮਰਜ਼ੀ ਐ। ਚੱਲ ਖੜ੍ਹੀ ਹੋ, ਆਪਾਂ ਅਗਾਂਹ ਵੀ ਜਾਣੈ।"

ਮੈਂ ਉਵੇਂ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਨਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਕੁਝ ਕਹਿ ਹੋਇਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਠ ਹੋਇਆ। ਜਿੰਜਾਲ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਉਠ ਮੇਰੀ ਬੀਬੀ ਭੈਣ। ਡਾਢੇ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਜ਼ੋਰ ਨੂੰ। ਆ ਚੱਲ ਆਪਾਂ ਅੱਗੇ ਦਾ ਸਫਰ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੀਏ।"

ਮੈਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਸੰਭਲੀ ਤੇ ਜਿੰਜਾਲ ਦੀ ਬਾਂਹ ਥੀਮੀ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਤੁਰ ਪਈ। ਪੌੜੀਆਂ ਉਤਰਦੇ ਹੋਠਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਤੇ ਬਾਹਰ ਵਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਏ। ਬਾਹਰ ਘੁੱਪ ਹਨੇਰਾ ਸੀ।

(ਸਮਾਪਤ)

ਅਸੀਂ ਪੂਰੇ ਚਾਲੀ ਵਰ੍ਹੇ ਭਾਂਤ-ਭਾਂਤ ਦੇ ਵਸਮੇ ਵਰਤ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਅੱਖੀਂ ਘੱਟਾ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਵਾਲ ਸਾਹ ਕਾਲੇ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਅਸਲੀ ਉਮਰ ਬਾਰੇ ਅਕਸਰ ਹੀ ਭੁਲੇਖਾ ਪੈਂਦਾ ਰਿਹਾ ਤੇ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੀਆਂ ਕਿਆਸਅਰਾਈਆਂ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਨਿਰੋਗੀ ਕਾਇਆ ਤੇ ਚੰਗਾ ਪਲਿਆ ਦੁੱਬੇ ਜਿਹਾ ਸਰੀਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਸਾਨੂੰ ਪੰਤਾਲੀ, ਕੋਈ ਚਾਲੀ ਤੇ ਕੋਈ ਤਾਂ ਪੈਂਤੀ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਹੀ ਸਮਝ ਲੈਂਦਾ। ਪੌਤੇ-ਪੌਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਸਦਕਾ ਆਪਣੀ ਇਸ

ਬਲਰਾਜ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: 91-93573-61417

ਮਾਣਮੱਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਮਨ 'ਚ ਲੱਭੂ ਭੇਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਭੋਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾ ਕੇ ਅਥਾਹ ਖੁਸ਼ੀਆਂ, ਖੇਤਾ ਤੇ ਸਰੂਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ। ਲੋਕ ਸਾਡੀ ਉਮਰ ਜਿੰਨੀ ਘੱਟ ਦੱਸਦੇ, ਸਾਡਾ ਉਨਾ ਹੀ ਖੂਨ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ੀ 'ਚ ਬੋਰੇ ਹੋ ਕੇ ਲੁੱਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ। ਪਰ ਹੁਣ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਡਾਈ ਕਰਨਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਸਾਹ ਕਾਲੇ ਵਾਲ ਬਗਲੇ ਵਾਂਗ ਚਿੱਟੇ ਦਿਸਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਸਿਆਣਪ ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦਾ ਵੀ ਸੰਚਾਰ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੈਰੀਂ ਹੱਥ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਵੀ ਰਾਤੋ-ਰਾਤ ਖੁੱਬਾਂ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਭੇੜ ਵਾਲੀ ਗੱਲ

ਸੱਚ ਜਾਣਿਓ, ਵਾਰ ਵਾਰ ਅਸੀਸਾਂ ਦਿੰਦੇ ਦਾ ਮੂੰਹ ਸੁੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਗਲੀ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਬਜ਼ੁਰਗ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਮੁੰਡਾ-ਖੁੰਡਾ ਸਮਝ ਕੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਾਸਾ ਵੱਟਦੇ ਸਨ, ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਸਿਆਣਾ ਤੇ ਆਪਣਾ ਹਾਣੀ ਸਮਝ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨੇੜੇ-ਨੇੜੇ ਢੁੱਕਣ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਕਈ ਬੁੱਢੇ ਆਪਣੀ ਕਬੀਲਦਾਰੀ ਦੇ ਮਸਲੇ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਸੋਚਵਾਨ ਕੌਮੀ ਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਗਲੀ ਦੇ ਨਿੱਕੇ ਨਿਆਣੇ ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ 'ਅੰਕਲ ਜੀ' ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ 'ਬਾਬਾ ਜੀ' ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਡਾ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਬਾਗੋਬਾਗ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸਾਡਾ ਜਿਉਣਾ ਮੁਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੱਲ ਹੀ ਸਾਡਾ ਇਕ ਪੁਰਾਣਾ ਜਮਾਤੀ ਸਾਨੂੰ ਬੱਸ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਮਿਲ ਪਿਆ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਇਉਂ ਘੂਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਅੰਠਵੇਂ ਅਜੂਬੇ ਹੋਈਏ। ਫਿਰ ਪਛਾਣ ਕੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਮਾਸਟਰ ਜੀ! ਕੀ ਗੱਲ ਹੋ ਗਈ? ਜਵਾਂ ਈ ਬਗਲੇ ਬਣੇ ਫਿਰਦੇ ਓ। ਵਾਲ ਜਵਾਂ ਈ ਚਿੱਟੇ ਹੋ

ਗਏ। ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਹੀ ਬਿਰਧ ਜਿਹੇ ਹੋ ਗਏ। ਕੀ ਗੱਲ ਬਿਮਾਰ ਠਮਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਓ?"

ਜੀਅ ਤਾਂ ਕਰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਹਿ ਦੇਈਏ, "ਬਿਮਾਰ ਠਮਾਰ ਹੋਣ ਸਾਡੇ ਦੁਸ਼ਮਣ, ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਘੋੜੇ ਵਰਗੇ ਪਏ ਆਂ। ਬਿਰਧ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਭਾਈ ਪਿਛਲੇ ਤੀਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਸਮੇ ਕਰਕੇ ਤੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਅੱਗੇ ਹੀ ਜਾਲਾ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।" ਪਰ ਅੰਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ ਕਿ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਤੇ ਸਿਆਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹੀ ਗੰਵਾਰਾਂ ਵਾਲੀ ਰੁੱਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸੋਭਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਸੋ ਦੜ ਵੱਟ ਕੇ ਵਿਚਾਰਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਬਣਾ ਕੇ ਕਹਿ ਦੇਈਦਾ ਹੈ, "ਯਾਰ, ਕੀ ਦੱਸੀਏ! ਦੋ ਕੁ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਨਜ਼ਲੇ-ਜ਼ੁਕਾਮ ਨੇ ਹੀ ਮੱਤ ਮਾਰੀ ਪਈ ਹੈ। ਨਾ ਠੀਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਖਹਿਤਾ ਛੱਡਦਾ ਹੈ। ਸਿਰ ਪੌਲਾ ਕਰ ਛੱਡੀਏ। ਵਾਲ ਤਾਂ ਚਿੱਟੇ ਹੋਣੇ ਈ ਸੀ।"

ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਅਗਲਾ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਜੀਭ ਨਾਲ ਪਚਾਕੇ ਜਿਹੇ ਵਜਾਉਂਦਾ ਪੱਤਰਾ ਵਾਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜੇ ਸਾਡਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲਾ ਸਾਡੇ ਚਿੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਫਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਐਦਾਂ ਕਹਿ ਕੇ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾ ਲਈਦੈ, "ਯਾਰ! ਤੈਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਈ ਐ, ਆਪਾਂ ਨੂੰ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ

ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਐ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਕੁ ਦਿਨ ਲਈ ਜੈਪੁਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਲੱਗਦਾ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਕਹਿਰ ਵਾਹਿਐ। ਸ਼ਾਇਦ ਪਾਣੀ 'ਚ ਕੋਈ ਤੇਜ਼ਾਬੀ ਪਦਾਰਥ ਮਿਲਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਨੇ ਹੀ ਇਹ ਕਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਬੇਰ! ਆਪਾਂ ਕਰ ਵੀ ਕੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਹੁਣ ਤਾਂ ਰੋਂਦਿਆਂ ਪਿੱਟਦਿਆਂ ਇਹ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਣਾ ਹੀ ਪੈਣਾ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਸੋਚਦਾਂ, ਇਸ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਰਾਜਸਥਾਨ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੀ ਠੋਕ ਦਿਆਂ। ਚੰਗੀ ਭਲੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਰੱਖ 'ਤੀ। ਜਵਾਨੋਂ ਬੁੱਢਾ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ 'ਤਾ।"

ਸਾਡੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਅਗਲਾ, "ਯਾਰ! ਉੱ ਗੱਲ ਤਾਂ ਤੇਰੀ ਠੀਕ ਲੱਗਦੀ ਐ। ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਰਕੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਵੀ ਬੇੜਾ ਗਰਕ ਹੋਇਆ ਪਿਐ। ਸੋ ਵਿਸ਼ਵੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਐ। ਚਲੋ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨੂੰ। ਉੱ ਤਾਂ ਚਿੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਸਿਆਣਾ ਲੱਗਦੈ" ਕਹਿ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਧਰਵਾਸਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਢਿੱਲਾ ਜਿਹਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖ ਕੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਵਾਲ ਕਾਲੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੌ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਤੇ ਦੇਸੀ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਤਲਿਸਮੀ ਜੜ੍ਹੀਆਂ-ਬੂਟੀਆਂ ਦੀ ਦੱਸ ਪਾਉਂਦਾ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਚਿੱਟੇ ਵਾਲਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸੱਜਣ-ਮਿੱਤਰ ਤੋਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਖਹਿਤਾ ਛੁਡਾਈਦਾ ਹੈ, "ਯਾਰ, ਕੀ ਦੱਸੀਏ! ਲੱਗਦੈ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਐਲਰਜੀ ਕਰ ਗਈ ਹੈ। ਕਦੇ ਏਧਰੋਂ-ਓਧਰੋਂ ਕੁਝ ਅਵੱਲਾ-ਸਵੱਲਾ ਖਾਧਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰ 'ਚ ਖੁਰਕ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ, ਫੇਰ 'ਕੇਰਾਂ ਸਾਰਾ ਸਿਰ ਚਿੱਟਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਥੇਰੇ ਓਹੜ-

ਵਿਅੰਗ

ਪੋਹੜ ਕੀਤੇ, ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵੀ ਭਰੇ, ਪਰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਾ ਪਿਆ। ਚਲੋ, ਜੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਨੂੰ ਭਾਵੇ! ਕਿਹੜਾ ਕੋਈ ਵਾਰ ਹੈ। ਦਿਨ ਮਾੜੇ ਹੋਣ ਤਾਂ ਉਠ 'ਤੇ ਬੈਠਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕੁੱਤਾ ਚੱਕ ਵੱਢ ਜਾਂਦੈ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਜੋ ਹੋ ਗਿਆ, ਸਹਾਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ। ਐਵੇਂ 'ਰੂ, ਰੂ' ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ?"

ਸਾਡਾ ਸੁਭਚਿੰਤਕ ਸਿਆਣਿਆਂ ਵਾਂਗ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਂਦਾ ਸਾਡੀ ਹਾਂ ਵਿਚ ਹਾਂ ਮਿਲਾਉਂਦਾ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਕਾਹਦਾ ਲੁਕੇ ਹੈ? ਅਸੀਂ ਤਾਂ ਮਰਦਿਆਂ ਨੇ ਹੀ ਅੱਕ ਚੱਥਿਆ ਹੈ। ਬੇਵਸੀ ਵਿਚ ਹੀ ਵਸਮਾ ਲਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਇਸ ਢਲਦੀ ਉਮਰੇ ਹਰ ਖਿਜਾਬ ਚਮਤੀ 'ਤੇ ਧੱਢੜ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਖੁਰਕ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੂੰਹ ਸੁੱਜ ਕੇ ਭੜੋਲੇ ਵਰਗਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੁਢਾਪੇ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਨਜ਼ਰ ਹੋਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਸਾਫ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਸਟਰ ਜੀ, ਵਸਮਾ ਵਰਤਣਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿਓ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋ ਬੈਠੋਗੇ। ਸੋ ਹੁਣ ਵਸਮਾ ਲਾਉਣਾ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਸਾਡੀ ਮਜ਼ਬੂਰੀ ਹੈ। ਦਿਲ ਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਡਾਈ ਵਰਤ ਕੇ ਜਵਾਨ ਦਿਸਣ ਨੂੰ ਲੂਹਰੀਆਂ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਹਾੜੇ! ਹਾੜੇ! ਸਾਡੀ ਇਹ ਭੇੜ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਨਾ ਦੱਸਣਾ।

(15 ਨਵੰਬਰ 1914 ਨੂੰ ਛਪਿਆ)

ਫੁਰਸਤ ਬੜੀ ਨਿਆਮਤ ਹੈ, ਫੁਰਸਤ ਬੜੀ ਦੌਲਤ ਹੈ, ਇਹ ਉਹ ਕੀਮਤੀ ਦਵਾਈ ਹੈ, ਜੋ ਉਜਾੜ ਭਜਾੜ ਥੱਕੇ ਮੰਦੇ ਮੁਸਾਫਿਰ ਨੂੰ ਫੇਰ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਥਕਾਵਟ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਤੇਲ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਨਤੀ ਅਤੇ ਸਭਿਅਤਾ ਦੀ ਮਸ਼ਾਲ ਜਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਤੇਲ ਮੁਕ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉੱਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਦੁਨੀਆਂ ਫੇਰ ਵਹਿਸ਼ਤ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਜਾਏ।

ਮੁਨਸ਼ਾਪਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਫੁਰਸਤ ਹੈ। ਜੇ ਕਾਲੀਦਾਸ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਸ਼ਕੁੰਤਲਾ ਕੌਣ ਲਿਖਦਾ? ਜੇ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬੋਕੀਮਤੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਕੌਣ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਜੇ ਡਾਕਟਰ ਬੋਸ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਇੰਸ ਦੀ ਉੱਨਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀ। ਜੇ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤਾਂ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਉਣ ਦੇ ਢੰਗ ਕੌਣ ਸੋਚੇ? ਮੁਲਕੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਫੁਰਸਤ ਦੀ ਬੜੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਕੌਮ ਵਿਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਸ ਕੌਮ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕੌਮ ਤੋਂ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲੇ ਕਿ ਉਹ ਮੁਲਕੀ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਕੇ ਆਪਣੀ ਰਾਇ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦੇ ਸਕਣ।

ਮੁਲਕੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮੁਲਕ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਸਭ ਦੀ ਰਾਏ 'ਤੇ ਹੋਵੇ। ਬਿਨਾਂ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲਣ ਦੇ ਮੁਲਕੀ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਕੌਣ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਏ ਕਾਇਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਫੁਰਸਤ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਸਾਧੂ ਸੰਤ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਫੁਰਸਤ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਫਕੀਰੀ ਅਖਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿਸਤੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਭੀ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਮਜ਼ਦੂਰ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨ ਤਰਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਫੁਰਸਤ ਭਾਲਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਭਦੀ? ਮਿਲੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ? ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਬਦਜ਼ਾਤ ਡਾਕੂਆਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀ ਸਾਰੀ ਫੁਰਸਤ ਖੋਹ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਬਰਬਾਦ

ਇਕ ਭਾਰਤੀ ਬੰਦਰਗਾਹ ਉਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਮੇ।

ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਲੁਟੇਰੇ ਕੌਣ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੌਮ ਦੀ ਫੁਰਸਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੈ ਲਈ ਹੈ, ਫੁਰਸਤ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਬਿਆਨ ਕਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਫੁਰਸਤ ਇਤਨੀ ਘੱਟ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਮਾਇਨੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਬਹੁਤੇ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਸੁਸਤੀ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ ਸਮਝ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਸਤੀ ਅਤੇ ਫੁਰਸਤ ਵਿਚ ਇਤਨਾ ਫਰਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਤਨਾ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਸੜੀ ਹਲਦੀ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਨਾਦਰ ਕੋਲਰ (ਜੇਆਫਰਾਨ) (ਕੋਸਰ) ਵਿਚ। ਸੁਸਤੀ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੈ ਕਿ ਫੁਰਸਤ ਤਲਾਸ਼ ਕੀਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਫੁਰਸਤ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ- ਜਿਹੜਾ ਵੇਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਕੋਈ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਜਿਸਮ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਕੇ, ਆਦਮੀ ਦੇ ਕੋਲ ਬਾਕੀ ਬਚ ਜਾਏ, ਉਹ ਫੁਰਸਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਆਦਮੀ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੇਟ ਭਰ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਤਨ ਢੱਕ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਰਹਿਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕਰ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਉਸ ਦੇ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਉਹ ਮਾਲਕ ਹੈ, ਇਹ ਤਾਕਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਫੁਰਸਤ ਹੈ। ਆਦਮੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਖਲਾਕੀ-ਦਿਮਾਗੀ ਅਤੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਉੱਨਤੀ ਕਰਨ ਵਿਚ ਖਰਚ ਕਰੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਕੌਮ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫੁਰਸਤ ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਰਤਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬੜਾ ਹੁਨਰ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਅਤੇ

ਗਦਰ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਫੁਰਸਤ

ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਆਪਣੇ ਨਾਵਲਾਂ ਅੰਦਰ ਸਮੇਂ ਕੇ ਪਾਠਕਾਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਘੇ ਲੇਖਕ ਕੇਸਰ ਸਿੰਘ ਨਾਵਲਿਸਟ ਨੇ ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਵਾਰਤਕ ਲੱਭਣ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲਣ ਦਾ ਅੱਖੇਰਾ ਕਾਰਜ ਵੀ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਭਾਰਤ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਹਿਮ ਪੰਨਾ ਹੈ। ਗਦਰ ਲਹਿਰ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੈਨੇਡਾ ਵਿਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਗਰਮੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਕੂਮਤ ਖਿਲਾਫ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ 'ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼' ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਵਕਤ ਕੈਨੇਡਾ ਤੋਂ ਛਪਦੇ ਰਹੇ ਦੋ ਪਰਚਿਆਂ 'ਸੁਦੇਸ਼ ਸੇਵਕ' ਤੇ 'ਸੰਸਾਰ' ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਛਪਦੇ 'ਗਦਰ' ਵਿਚ ਛਪੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਦੀ ਲੜੀ ਛਾਪੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੇਖਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗਦਰੀਆਂ ਦੇ ਸਿਦਕ, ਸਿਰੜ ਅਤੇ ਸੁੱਚੀ ਸੋਚ ਦੇ ਝਲਕਾਰੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਉਠ ਰਹੇ ਵਲਵਲਿਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਫੁਰਸਤ' ਲੇਖ ਵਿਚ ਗਦਰ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸੁੱਚਾ ਖਿਆਲ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਵਿਦਿਆ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਖੁਦ ਫੁਰਸਤ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਹੁਣ ਕਿ ਫੁਰਸਤ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿਧਰ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ। ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਲੂਮ ਹੈ ਕਿ ਫੁਰਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈ, ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸੁਖ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤੀਆਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਤਲਾਸ਼ਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦ ਭੋਗਣ, ਦਿਨ ਰਾਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੋਚਣ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਗ਼ਲਾਮੀ ਦੇ ਫੰਦੇ ਵਿਚ ਬਹੁਤਾ ਜਕੜਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਤਾਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੈਰੀ ਹਨ

ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦੀ ਕਮਾਈ, ਬੀਮਾਰ ਜਾਂ ਮਕਾਨੇ ਨੇ ਖਾਈ। ਅਮੀਰਾਂ, ਸੇਠਾਂ, ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿਮੀਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਕ ਲੱਖ ਭੀ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਥੇ ਦੇ ਆਦਮੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਵਕੀਲ, ਡਾਕਟਰ, ਬੈਰਿਸਟਰ ਆਦਿਕ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ ਜਿਤਨੀ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਫੁਰਸਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਾ ਭੀ ਅੱਛਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਜੱਥੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੌਮ ਦੇ ਕਈ ਸੱਚੇ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ, ਸਮਾਜਿਕ-ਉਧਾਰਕ, ਮਾਨੀ ਉੱਨਤੀ-ਵਿਦਵਾਨ ਪੁਰਸ਼ ਜਿਵੇਂ ਡਾਕਟਰ ਬੋਸ ਆਦਿ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਲੇਕਿਨ ਸਾਰੇ ਮਿਲਾ ਕੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਜੱਥਾ ਭੀ ਕੌਮ ਦੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਬਹੁਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਲਾਈ ਥੋੜ੍ਹੀ। ਇਹ ਉਹ ਫਿਰਕਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਰਾਏ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਈ.ਏ. ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਜਿਥੇ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪੁਰਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਦਰਮਿਆਨੇ ਦਰਜੇ ਦੀ ਹੈਸੀਅਤ ਦੇ ਪੁਰਸ਼ ਹਨ। ਬਾਬੂ ਸਾਹਿਬਾਨ, ਡਾਕਟਰ, ਵਕੀਲ, ਮਾਸਟਰ, ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ, ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰ, ਦਫਤਰਾਂ ਦੇ ਮੁਨਸ਼ੀ ਆਦਿ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਥੋੜ੍ਹੀ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਅਤੇ ਖਾਣ ਵਿਚ ਹੀ ਵਕਤ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰੋਟੀ ਭੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਜੱਥੇ ਵਿਚ ਵਿਦਿਆ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਹੈ ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਬਹੁਤ ਫੁਰਸਤ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਕਰਨ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਫੁਰਸਤ ਬਸ ਇਤਨੀ ਹੈ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਅੱਧੇ ਦਿਨ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਮਨਾ ਲੈਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਅ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੀਏ ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਫੁਰਸਤ ਕਿੱਥੋਂ ਲਿਆਉਣ। ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਗ਼ੈਰ ਮਾਮੂਲੀ ਹਥਿਆਰ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਦੇਸ਼ ਭਗਤ ਕੌਮ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੁਰਸਤ ਕੱਢਦੇ ਹਨ ਕਿ ਘਰ ਬਾਹਰ, ਔਰਤ, ਬੱਚੇ, ਭਾਈਬੰਦ, ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪ ਦੀਆਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਬਹੁਤ ਘਟਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਰੁੱਖਾ ਸੁਕਾ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਠੰਢੀ ਭੂਮੀ ਉਤੇ ਸੌਂਦੇ ਹਨ, ਭੀਖ ਮੰਗ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਰਬਿੰਦੇ ਘੋਸ਼, ਹਰਦਿਆਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਤਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹਨ।

ਜੇਕਰ ਇਹ ਮਹਾਪੁਰਸ਼ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਲਗਣ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਉਧਾਰ ਵਾਸਤੇ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰੇ? ਹਾਏ ਕਿੰਨਾ ਅੱਛਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ, ਸਾਡੀ ਕੌਮ ਦਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਰਤਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਵਿਚ ਸੜਨ ਦੇਣ, ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਅੱਗੇ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਇਕ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਕੁਝ ਰਾਜੇ, ਨਵਾਬ, ਜ਼ਿਮੀਦਾਰ, ਸੇਠ ਜਿਹੜੇ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ ਖਾ ਕੇ ਮੋਟੇ ਮੋਟੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਖਾਨ ਬਹਾਦਰ ਅਤੇ ਰਾਏ ਬਹਾਦਰ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਲੇਕਿਨ ਅਜਿਹੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਘਾਟਾ ਹੀ ਘਾਟਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੌਮ ਦੇ ਦੂਜੇ

ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਭੀ ਯਾਨੀ ਗ਼ਰੀਬਾਂ ਵਿਚ ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਸ਼ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਿਸਮ ਦੀ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਘਾਟਾ ਹੀ ਘਾਟਾ ਅਤੇ ਲਾਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਕਿ ਜੋ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕੰਮ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮੁਜਰਮ ਪੇਸ਼ਾ ਜੱਥਾ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੇ ਪੁਰਸ਼ ਜੋ ਚਾਰ ਦਿਨ ਭੀ ਠੀਕ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਭੁੱਖੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ, ਜੇਲ੍ਹ ਅਤੇ ਪਾਗਲਖਾਨੇ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਹਨ। ਲੇਕਿਨ ਰੋਟੀ ਨਾ ਕਮਾਉਣ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਭੀ ਖਾਸ ਕਰ ਬਹੁਤ ਹੈ।

ਲੇਕਿਨ ਇਕ ਬੜੀ ਤਦਾਦ ਯਾਨੀ ਗਿਣਤੀ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਯਾਨੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਭਾਲਦੇ ਹਨ, ਕੰਮ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਵਿਚ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ- ਅਣਵਸ ਨੂੰ ਭੁੱਖ ਮਰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਚਾਰ ਕਰੋੜ ਆਦਮੀ ਇਸ ਗਰੇਹ ਜੱਥੇ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਾਹ ਬੀਜ ਕੇ ਅਨਾਜ ਪੈਦਾ ਕਰਕੇ ਪੇਟ ਭਰ ਸਕਣ ਅਤੇ ਨਾ ਕੋਈ ਹੁਨਰ-ਵਿਦਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਣ- ਸ਼ਹਿਰ ਦਰ ਖਲਕਤ ਕੰਮ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਠੋਕਰਾਂ ਖਾਂਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਸਾਲ ਵਿਚ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਾਸਤੇ ਜੇ ਵਰਖਾ ਅੱਛੀ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਲੱਖਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਕਾਲ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਕੇ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕੌਮ ਨੂੰ ਬਦ ਦੁਆਵਾਂ ਦਿੰਦੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਪੇਸ਼ੇ ਹਿੰਦ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਤੋਂ ਜਿਹੜੀ ਫੁਰਸਤ ਲਾਭ ਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ ਮੌਤ ਹੈ।

ਫੁਰਸਤ ਤਾਂ ਪਿਛੋਂ ਮਿਲੇ, ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰੋੜਾਂ ਆਦਮੀ ਤਾਂ 24 ਘੰਟੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਭੀ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਪੇਟ ਪਾਲ ਲੈਣ ਤਾਂ ਬੜੀ ਖੁਦਕਿਸਮਤੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਕ ਦੇ ਬਹੁਤ ਆਦਮੀ ਤਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਪੇਸ਼ਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜਿਹੜੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਰਫ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਉਤੇ ਕੀਤਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਸਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਉਹ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਯਾਨੀ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਅਤੇ ਖਾਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ

ਵਿਚਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਲ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਜਿਹੜਾ ਆਦਮੀ ਪੰਦਰਾਂ ਘੰਟੇ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ ਸੂਫਨੇ ਵਿਚ ਭੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀ। ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਕੰਮ ਬੜਾ ਥਕਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੰਮ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਦੂਸਰਾ ਇਸੀ ਵਿਚ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਹੱਥ ਪੈਰ ਹਿਲਾਉਣ ਦੀ ਭੀ ਜ਼ਰਾ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਲਾ ਦੀ ਗ਼ਲਾਮੀ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮਸ਼ੀਨ ਦਾ ਪਹੀਲਾ ਜੋ ਬੋਰੋ-ਟੋਕ ਇਕ ਰਫਤਾਰ ਚਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਭੀ ਪਹੀਏ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਹੀਏ ਦੇ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਵਿਚ ਲਗੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗ਼ਲਤੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੋਇਆ। ਬੰਬਈ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਬੋਸ਼ੱਕ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਸਖਤ ਥਕਾਵਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਸਾਰਾ ਸਰੀਰ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਮਾ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੇ ਉਦਾਸੀ ਦਾ ਪਰਦਾ ਛਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਗਮ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਪੂਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨਜ਼ਾ ਟੀਣ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਤਾੜੀ ਪੀਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਫੀਮ ਖਾਂਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਭੰਗ ਪੀਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਸ਼ਰਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜਿਹੜਾ ਬੰਬਈ ਦੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ, ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤਮਾਮ ਹੋਰਨਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ, ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲਣੀ ਤਾਂ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰਹੀ, ਇਤਨੀ ਸਖਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਥਕਾਵਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ।

ਇਹ ਠੀਕ ਕੰਮ ਹੈ ਕਿ ਆਦਮੀ ਦੀ ਅਕਾਲ ਨੇ ਮਸ਼ੀਨ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬਣਾਈ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਮਿਹਨਤ ਬਚੇ, ਲੇਕਿਨ ਇਸ ਤੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਹੋਰ ਭੀ ਵਧ ਗਈ, ਪੁਰਾਣੇ ਫੈਸ਼ਨ ਦੇ ਚਰਖੇ ਉਤੇ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਇਕ ਧੌੜੀ ਬਣਦੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਇਕ ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਅਣਗਿਣਤ ਧੌੜੀਆਂ ਕਲਾ ਦੇ ਨਾਲ ਬਣ ਜਾਂਦੀਆਂ ਲੇਕਿਨ ਫੇਰ ਭੀ ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕਲਾ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪ ਧੌੜੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਆਪ ਨੰਗੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧੌੜੀ ਆਪਣਾ ਨੰਗ ਢੱਕਣ ਨੂੰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਸੱਚ ਤਾਂ ਏਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਯਾਨੀ ਅਸੀਂ ਮਸ਼ੀਨ ਜਿਤਨੀ ਮਾਇਆ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜਾਂਦੀ, ਜਿਹੜੇ

ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਾਕਮਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰੂ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਏ ਕਾਲ ਵਿਚ ਝੁਲਸੇ ਭਾਰਤੀ।

ਕਿਵੇਂ ਹਾਲਤ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਨੀ ਫੁਰਸਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਬਈ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਯਾਨੀ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਵੇਖੋ:

1. ਮਰਦ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ 15 ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਯਾਨੀ ਸਵੇਰ ਦੇ ਪੰਜ ਵਜੇ ਤੋਂ ਰਾਤ ਦੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਤਕ, ਇਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਛੁੱਟੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
2. ਔਰਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਕੰਮ ਦਸ ਘੰਟੇ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਭੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਕਿ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਕਾਫੀ ਤਲਬ ਯਾਨੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੇਟ ਭਰ ਸਕਣ। ਪੰਦਰਾਂ ਘੰਟੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਚੌਦਾਂ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਉਸ ਦੌਲਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਇਕ ਜਾਂ ਦੋ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਚਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮਸ਼ੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਆਦਮੀ ਬਹੁਤੇ ਤਾਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਾਨਪੁਰ ਅਤੇ ਧਾਰੀਵਾਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਕਾਰਖਾਨਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਹਨ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਰਾਜੇ ਮਾਲਦਾਰ ਬਦਮਾਸ਼ ਭੀ ਹਨ, ਜਿਹੜੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੇ ਸਾਥੀ ਹਨ, ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਦੇ ਵਫਦਾਰ ਕਹਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਨੂੰ ਚਿਜਵਤਾਂ ਦੇ ਕੇ ਆਪਣਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਦਾ ਖੋਰ ਖਵਾਹ ਅਤੇ ਕੌਮ ਦਾ ਵੈਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਦਜ਼ਾਤ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ, ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤਨੇ ਹੀ ਘੰਟੇ ਕੰਮ ਲੈਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਤਨੀ ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੇਣ, ਗਵਰਨਮੈਂਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਬਸ ਇਹ ਸੈਤਾਨ ਜਿਹੜੇ ਖੁਦ ਕੁਝ ਕੰਮ

(ਅਗਲੇ ਸਫੇ 'ਤੇ ਜਾਰੀ)

ਫੁਰਸਤ

(ਪਿਛਲੇ ਸਫੇ ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਗ਼ਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੋਂ ਦੌਲਤ ਪੈਦਾ ਕਰਾ ਕੇ ਸਾਰੀ ਮਾਇਆ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਲੈ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗ਼ਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਸੁੱਕੇ ਟੁਕੜੇ ਦੇ ਕੇ ਠੋਕਰ ਮਾਰਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ ਰਖਸਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਤਾਕਤ ਗ਼ਦਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇਲਮ ਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੀ (ਨੂੰ) ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਅਤੇ ਭੁੱਖ ਤੋਂ ਕੱਢ ਕੇ ਪਾਰਟੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਫੁਰਸਤ ਬਖਸ਼ੇਗੀ।

ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰ ਭੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅੱਛੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਜਦੋਂ 1908 ਵਿਚ ਬਦਜ਼ਾਤ ਵੈਰੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਤਿਲਕ ਨੂੰ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਤਾਂ ਬੰਬਈ ਦੇ ਜੋ ਮਜ਼ਦੂਰ ਫੈਕਟਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਛੇ ਦਿਨ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗ਼ਦਰ ਮਚਾ ਰਖਿਆ ਸੀ। ਐ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਗ਼ਰੀਬ ਆਦਮੀ, ਤੁਸਾਂ ਜੋ ਅੱਜ ਭੁੱਖ ਦੇ ਮਾਰੇ ਤੜਪਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਜੋ 24 ਘੰਟੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਟੱਬਰ ਦਾ ਪੇਟ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਗ਼ਦਰ ਇਸ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਾਏਗਾ। ਗ਼ਦਰ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਜੋ ਕੌਮੀ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇਗਾ, ਉਸ ਵਿਚ ਕਿਸੀ ਮਜ਼ਦੂਰ ਤੋਂ ਇਤਨਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਬੱਕ ਜਾਵੇ। ਕਿਸੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਇਤਨੀ ਬੋਝੀ ਤਨਖਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ ਕਿ ਉਹ ਆਰਾਮ ਦੇ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਸਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ। ਛੇ ਜਾਂ ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਿਤ

ਕੰਮ ਕੋਈ ਆਦਮੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਤਕਰੀਬਨ 200 ਰੁਪਏ (ਤੋਂ) ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਇਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮਜ਼ਦੂਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗੀ। ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਤੇ ਹਰ ਇਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਆਮਦਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਰ ਇਕ ਸਖਸ਼ ਨੂੰ ਕੰਮ ਉਹੀ ਮਿਲੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਕਰ ਸਕੇ। ਅੱਜ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਔਰਤਾਂ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਸਖਤ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਕੁਵੱਤ ਵਾਲੇ ਮਰਦ ਭੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਪੱਬਰ ਅਤੇ ਇੱਟਾਂ ਵੱਢਦੀਆਂ ਹਨ। ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਚਾਰ ਆਨੋ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਆਪਣੀ ਇੱਜ਼ਤ ਭੀ ਵੇਚ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਔਰਤ ਦੇ ਸਪੁਰਦ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਇਹ ਕੰਮ ਦੀ ਨਸਲ ਵਧਾਵੇ ਅਤੇ ਅੱਛੇ ਅੱਛੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਵਕਤ ਖਰਚ ਕਰਨ, ਜਿਸ 'ਚ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਖਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਜਿਸ ਔਰਤ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚ ਬੱਚਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਉਹ ਭਾਰ ਉਠਾਵੇ ਤਾਂ ਨਾ ਕੇਵਲ ਉਹ ਆਪਣਾ ਖੂਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਬਲਕਿ ਕੰਮ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਨਸਲ ਨੂੰ ਬਰਬਾਦ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਭੀ ਜੋ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਘਰ ਦਾ ਕੰਮ ਜੋ ਮਾਮੂਲੀ ਕੰਮ ਕਹਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਬੜਾ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਬਕਾਵਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਗ਼ਰਮੀਆਂ ਦੀ ਰੁੱਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਘਰਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਛੇ ਘੰਟੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅੱਗ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਕੇ ਰੋਟੀ ਪਕਾਉਣੀ, ਘਰ ਦੀ ਸਫਾਈ ਕਰਨੀ, ਚੌਕੀ ਪੀਸਣਾ, ਪਾਣੀ ਢੋਣਾ ਅਤੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਬੁਰੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਸਹਿਣੀਆਂ, ਹਾਏ ਇਹ ਕਿਹੀ ਤਕਲੀਫ ਹੈ: ਇਹ

ਬਦਬਖਤ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਵੀ ਭੀ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ। ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਖੋਂ ਤੋਂ ਅੱਖਾ ਕੰਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਬੱਚੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਰੁਪਏ ਮਹੀਨੇ 'ਤੇ ਲੜਕੇ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਰਾਤ ਦੇ ਪੰਦਰਾਂ ਘੰਟੇ ਸਗੋਂ ਇਸ ਤੋਂ ਭੀ ਬਹੁਤਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਕੰਮਾ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੇਰ ਭੀ ਮਾਲਕ ਦੀਆਂ ਗ਼ਾਲ੍ਹਾਂ ਸੁਣਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਬੱਪੜ ਅਤੇ ਮੁੱਕੇ ਭੀ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਬਦਨਸੀਬ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰਦਾਰ, ਬਲਵਾਨ, ਜਵਾਨ ਕਿਉਂ ਘਰ ਪੈਦਾ ਹੋਣ। ਖਾਂਦੇ ਪੀਂਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਭਾਰ ਅਤੇ ਮਾਸਟਰ ਦੀਆਂ ਝਿੜਕਾਂ ਮਾਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਢੰਗ ਭੀ ਕੰਮ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇਣ ਦਾ ਇੰਜਣ ਹੈ। ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਫੁਰਸਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਤਾਂ ਫੁਰਸਤ ਪਹਿਲਾ ਹੱਕ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਜੋ ਕੰਮ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਹ ਕੇਵਲ ਕੁਦਣਾ ਖੇਡਣਾ ਹੈ। ਖੇਡਣ ਕੁਦਣ ਨਾਲ ਹੱਥ ਪੈਰ ਖੁਲ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਸਰੀਰ ਚੁਸਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਰਾ ਖੇਡ ਕੁਦ ਅਥਵਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੈ। ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਮਾਲੂਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਤਮਾਮ ਖੇਡ ਕੁਦ ਅਤੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਅੱਛੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀਆਂ ਝੂਠੀਆਂ ਨਕਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਫੁਟਬਾਲ ਦੀ ਖੇਡ ਲੜਾਈ ਦੀ ਝੂਠੀ ਨਕਲ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਫੌਜੀ ਅਫਸਰ

ਵੈਲਿੰਗਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਲੜਕਪਨ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਕਟ ਖੇਡਣਾ ਨਾ ਸਿਖਦਾ ਤਾਂ ਵਾਟਰਲੂ ਦੀ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੀ ਗ਼ਰੀਬ ਪ੍ਰਜਾ ਹੈ, ਉਸ ਵੇਲੇ ਤਕ ਕੰਮ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਭੀ ਖੇਡ ਕੁਦ ਅਤੇ ਤਮਾਸ਼ਾ ਨਸੀਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅੰਗਰੇਜ਼ ਦੇ ਬਾਲ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖੋ, ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਮੌਜ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਕੁੱਦਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਵਿਚ ਜਾਨ ਕਿਉਂ ਕਰ ਆਵੇ? ਅੰਗਰੇਜ਼ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਹੀ ਖੇਡਦੇ ਕੁੱਦਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਕੁਝ ਨਵਾਬ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਭੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਕਿਤਨਾ ਜ਼ੁਲਮ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਬਦਮਾਸ਼ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਣ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਸਿਵਾਏ ਖੇਡਣ ਕੁੱਦਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਕੰਮ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਪ੍ਰਜਾ ਕਰੋੜਾਂ ਮਰਦ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਖੇਡ ਕੁੱਦ ਅਤੇ ਤਮਾਸ਼ੇ ਤੋਂ ਮਹਿਰੂਮ ਰਹਿਣ। ਦੇਸ਼ ਭਗਤੋਂ, ਗ਼ਦਰ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਖੇਡਣ ਕੁੱਦਣ ਦਾ ਬੰਦੋਬਸਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੇ ਵਾਸਤੇ ਅਖਾੜੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਕ੍ਰਿਕਟ ਅਤੇ ਫੁਟਬਾਲ, ਕਬੱਡੀ ਆਦਿ ਖੇਡਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਹਰ ਗਲੀ ਵਿਚ ਬਾਗ਼ ਲਵਾਏ ਜਾਣਗੇ ਜਿਥੇ ਮਰਦ, ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਵੇਲੇ ਖੇਡ ਕੁੱਦ ਸਕਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਿਹਤ ਦੁਰਸਤ ਰੱਖ ਸਕਣ। ਜਦੋਂ ਗ਼ਦਰ ਦੇ ਮਗਰੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹਾਸਿਲ ਕਰਕੇ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਥੋੜ੍ਹਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਰਨਗੀਆਂ ਤਾਂ ਸਭ ਨੂੰ ਫੁਰਸਤ

ਮਿਲੇਗੀ। ਉਸ ਵੇਲੇ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇਸ ਫੁਰਸਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਕੌਮੀ ਫੁਰਸਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਰਚ ਕਰਾਂਗੇ? ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਾਮ, ਤਲਬ, ਰੰਡੀਬਾਜ਼ੀ, ਸੂਬੇਦਾਰ, ਸ਼ਰਾਬੀ ਰਾਜੇ, ਮਹਾਰਾਜੇ, ਨਵਾਬ, ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਫਸਰ ਖਰਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਯਾਨੀ ਐਸ਼ ਬਦਕਾਰੀ ਵਿਚ? ਨਹੀਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ।

ਸਾਰੀ ਕੌਮ ਨੂੰ ਮੁਫਤ ਵਿਦਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਪ੍ਰਜਾ ਨੂੰ ਮਾਲੂਮ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਫੁਰਸਤ ਦਾ ਠੀਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀਆਂ ਕਾਇਮ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਥਾਂ ਥਾਂ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਘਰਾਂ (ਲੈਬਰਟਰੀਆਂ) ਵਿਚ ਹੋਣਗੇ ਜਿਥੇ ਸਾਰੇ ਆਦਮੀ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਸੋਚਣਗੇ। ਅਜਿਹੇ ਨਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਨਗੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਰਜਾ ਦਾ ਦੁੱਖ ਮਿਟੇ। ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਆਦਮੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ 'ਤੇ, ਪਾਣੀ 'ਤੇ, ਹਵਾ 'ਤੇ, ਰੋਸ਼ਨੀ, ਅੱਗ, ਬਿਜਲੀ ਨੂੰ ਵੱਸ ਕਰਕੇ ਉੱਨਤੀ ਕਰਦਾ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਅੱਗੇ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵੱਧਦਾ ਜਾਵੇ।

ਸੂਰਬੀਰ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਵੈਰੀ ਬਦਜ਼ਾਤ ਬੇਵਕੂਫ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ ਨਾਲਾਇਕ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰਾਂ, ਰਾਜੇ ਨਵਾਬ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨੀ ਵਫਾਦਾਰ ਨੂੰ ਗ਼ਦਰ ਕਰਕੇ ਮਿਟਾ ਦਿਉ, ਬਰਬਾਦ ਕਰ ਦਿਉ। ਫੇਰ ਆਪਣੇ ਪਾਕ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਫੁਰਸਤ ਦਾ ਖਜ਼ਾਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫੁਰਸਤ ਦਾ ਠੀਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕਾਵਿ ਕਿਆਰੀ

ਅੱਜ ਦੀ ਗੱਲ

ਨਵੀਂ ਕਿਸਮ ਦੀ ਦੌੜ ਹੈ ਲੱਗੀ ਨਾਨਕ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨੇ ਦੀ। ਆਪੋ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪਤ ਕੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਦਮ ਭਰਨੇ ਦੀ।

ਸਭ ਰੰਗ ਲੱਗੇ ਹੱਕ ਜਤਾਵਣ ਗਲਾਂ 'ਚ ਹਾਰ ਪਵਾਵਣ ਲਈ। ਲੋਕ ਮਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਤਾਈਂ ਰਸਤਿਆਂ ਵਿਚ ਰੁਲਾਵਣ ਲਈ।

ਨਹੀਂ ਬਖਸ਼ਿਆ ਰਹਿਬਰ ਨੂੰ ਜੋ ਭੁੱਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਪਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਮਲਕ ਭਾਗੋਆਂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾ ਕੇ ਲਾਲੋਆਂ ਨੂੰ ਗਲ ਲਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ।

ਭੋਲੇ 'ਲਾਲੇ' ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ 'ਮਲਕ' ਦੇ ਲੁਕਵੇਂ ਤੀਰਾਂ ਨੂੰ। ਕੁਰਸੀ ਖਾਤਰ ਵੇਚ ਜੋ ਦਿੰਦੇ ਮਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜਮੀਰਾਂ ਨੂੰ।

ਉਸ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਸਿਆਸਤ ਵਾਲਾ ਰੰਗ ਚੜ੍ਹਾਵਣ। ਆਪੋ ਆਪਣੇ ਜਤਾ ਕੇ ਦਾਅਵੇ ਵੇਟਾਂ ਦਾ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਵਣ।

-ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧਰ
ਪਿੰਡ ਕਲਾਹੜ (ਲੁਧਿਆਣਾ)
ਫੋਨ: 91-98783-37222

ਵੇਟਾਂ

ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ, ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ। ਚਾਰ ਚੁਫੇਰੇ ਖਬਰਾਂ ਛਾਈਆਂ। ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ, ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ।

ਕੋਈ ਸਰਪੰਚ ਤੇ ਕੋਈ ਸੀ ਮੈਂਬਰ ਦਾਰੂ ਦੇ ਸੀ ਖੋਲ੍ਹੋ ਚੈਂਬਰ। ਪੁੱਤ ਨਸ਼ੇ ਦੇ ਵਿਚ ਜੋ ਰਹਿੰਦੇ ਕਈਆਂ ਦੇ ਘਰ ਲੋਥਾਂ ਆਈਆਂ। ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ, ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ।

ਜਾ ਕਾਲੋਨੀ ਸਾਰੇ ਬਹਿੰਦੇ ਕੰਮ ਨੇ ਕਰਨੇ ਆਪਾਂ ਰਹਿੰਦੇ। ਆ ਜਾਉ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਕਨਾਤਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ, ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ।

ਦੋ ਦੋ ਹਜ਼ਾਰ ਵੇਟ ਦਾ ਚੱਲੇ ਵਾਹ ਸਰਪੰਚ ਦੀ ਬੱਲੇ ਬੱਲੇ। ਫਿਰ ਝੁੱਕਦੇ ਆ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪੱਚੀ ਸੌ ਦੀਆਂ ਜਦ 'ਵਾਜਾਂ ਆਈਆਂ। ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ, ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ।

ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਤੁਸੀਂ ਨਿਰਪੱਖ ਕਰਾ ਲਉ ਆਪੋ ਕੈਂਡੀਡੇਟ ਜਿਤਾ ਲਉ। ਪੜ੍ਹੋ-ਲਿਖੋ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਬਹੁਤਾ ਅਨਪੜ੍ਹਾਂ ਹੱਥ ਗ੍ਰਾਟਾਂ ਆਈਆਂ। ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ, ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ।

ਬੱਕ ਹਾਰ ਕੇ ਬਹਿ ਗਏ ਸਾਰੇ ਜਿੱਤੇ ਨੇ ਬੱਸ ਲੋਟੂ ਬਾਹਲੇ। ਪੰਜ ਲਾਏ ਸੀ ਪੰਜਾਹ ਕੰਮਾਉਣੇ ਸਭਨਾਂ ਨੇ ਵਿਉਂਤਾਂ ਲਾਈਆਂ। ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ, ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ।

ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਸੋਚਾਂਗੇ ਹੋਰ ਜਿੱਤਣ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਚੋਰ। ਓਹੀ ਪੈਸੇ, ਓਹੀ ਕਨਾਤਾਂ ਓਹੀ ਘਰ ਵਿਚ ਲਾਸ਼ਾਂ ਆਈਆਂ। ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ, ਵੇਟਾਂ ਆਈਆਂ।

-ਬਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ
ਫੋਨ: 91-95010-15085

ਜਨਤਾ

ਜਨਤਾ ਛਿੱਤਰ ਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ ਨਾਲੇ ਵੇਟਾਂ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਭੁੱਲ-ਭੁਲਾ ਕੇ ਗਬਨ ਗਰਾਂਟਾਂ ਦੇ ਭੀੜ ਗਲਾਸੀ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਪਿਛਲੀ ਵਾਰੀ ਸੀ ਤੱਕੜੀ ਦੀ ਹੁਣ ਪੰਜੇ ਨੂੰ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਓਹੀ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਓਹੀ ਵਾਅਦੇ ਜਨਤਾ ਧੋਖੇ ਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਵੇਟ ਵੇਚ ਕੇ ਭਾਅ ਛਿੱਲੜਾਂ ਦੇ ਭੀੜ ਪਕੌੜੇ ਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਸਾਲ ਕਹੱਤਰ ਬੀੜ ਗਏ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਾਰੇ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਕੁੱਤੀ ਰਲ ਗਈ ਨਾਲ ਚੋਰਾਂ ਦੇ ਵਾੜ ਖੇਤ ਨੂੰ ਖਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਧੀ-ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੀ ਵੇਚ ਕੇ ਕਿਸਮਤ

ਗੁਰਬਤ ਗਿੱਧਾ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ।

ਜੈਸੀ ਜਨਤਾ, ਤੈਸੇ ਹੋਏ ਨੇਤਾ 'ਬਿੰਦਰ' ਗਾਣੇ ਗਾਈ ਜਾਂਦੀ ਏ।
-ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ

ਨੈਣ-ਨਦੀਆਂ

ਗੱਲ ਤੁਰੇ ਸਫਰ ਤੇ ਸਫਰੀਏ ਦੀ ਗੱਲ ਨੈਣ ਨਜ਼ਰ ਤੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦੀ। ਗੱਲ ਘਾਟ ਘਾਟ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਦੋ ਨੈਣਾਂ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰਹੀਆਂ ਧੋ ਨਦੀਆਂ। ਔਹ ਵਗਦੀਆਂ ਜਾਵਣ ਦੇ ਨਦੀਆਂ।

ਉਹ ਗੰਗਾ ਜਮਨਾ ਰਾਵੀ ਨੇ, ਉਹ ਸਤਲੁਜ ਬਿਆਸ ਝਨਾਂ ਵੀ ਨੇ। ਉਥੇ ਪੰਛੀ ਉਡ ਉਡ ਗਾਉਂਦੇ ਨੇ, ਉਥੇ ਪਿਆਸੇ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਂਦੇ ਨੇ ਪਰ ਉਸ ਪਿਆਸ ਦਾ ਕੀ ਦਾਰੂ ਜਿਹਨੂੰ ਯੁੱਗਾਂ ਤੋਂ ਰਹੀਆਂ ਢੋਅ ਨਦੀਆਂ...।

ਕਈ ਕੋਹੜੀ ਅੰਗ ਨਹਿਲਾਏ ਨੇ, ਕਈ ਮੁਰਦਾ ਘਾਟ ਹੰਢਾਏ ਨੇ। ਲੱਖ ਘੋਗੇ ਸਿੱਪੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ ਨੇ, ਪਰ ਵਗਦੀਆਂ ਰਹਿਣ ਤਾਂ ਅੱਛੀਆਂ ਨੇ। ਫਿਰ ਰੋਗੀ ਨੇ ਫਿਰ ਰੋਗ ਵੀ ਨੇ ਜੇ ਇਕ ਥਾਂ ਜਾਣ ਖੜੇ ਨਦੀਆਂ...।

ਕਦੀ ਤਾਜ਼ੀਆਂ ਲਿਸ਼ਕਣ ਅੱਛੀਆਂ ਨੇ, ਕਦੀ ਅਲਸਾਈਆਂ, ਕਦੀ ਬੱਕੀਆਂ ਨੇ। ਕਦੀ ਅੰਬਰਾਂ ਦੇ ਤੱਕ ਚੱਕੀਆਂ ਨੇ, ਕਦੀ ਜਾਣ ਪਤਾਲੀਂ ਧੱਸੀਆਂ ਨੇ। ਕਦੀ ਝਰਨੇ ਬਣ ਬਣ ਫੁੱਟਦੀਆਂ ਕਦੀ ਬਣ ਬਣ ਚੋਂਦੀਆਂ ਚੋਅ ਨਦੀਆਂ...।

ਇਹ ਨਦੀਆਂ ਪਰਬਤ ਜਾਈਆਂ ਨੇ, ਇਹ ਵਗਣੇ ਲਈ ਹੀ ਆਈਆਂ ਨੇ। ਘਰ ਕਿਹਨੇ ਬੰਨ ਬਗਾਈਆਂ ਨੇ, ਐਵੇਂ ਪਾਲੇ ਭਰਮ ਸੈਦਾਈਆਂ ਨੇ। ਜੋ ਸਮਝਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤ੍ਰੇਹ ਸੰਗ ਹੀ ਇਕਮਿਕ ਗਈਆਂ ਹੋ ਨਦੀਆਂ...।

ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਨੇ, ਜੋ ਵੀ ਨੇ, ਉਹ ਤੂੰ ਵੀ, ਮੈਂ ਵੀ, ਉਹ ਵੀ ਨੇ। ਇਹ ਵੱਖ ਵੱਖ ਤਾਂ ਪੁਲ ਟੋਹ ਹੀ ਨੇ, ਉਹ ਦੋ ਦੋ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਦੋ ਹੀ ਨੇ। ਉਂਜ ਪੀ ਪੀ ਰਿਸ਼ਤਾ ਪਾਣੀ ਦਾ ਦੋ ਵੀ ਜਾਸਣ ਇਕ ਹੋ ਨਦੀਆਂ...।

ਜਿੱਥੇ ਮਜਹਬ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰੇ ਨੇ,

ਉਨ ਪੱਤਣੀ ਨਾਗ ਫੁੰਕਾਰੇ ਨੇ। ਜਿੱਥੇ ਜਹਿਰ ਜਨੂੰਨ ਦਾ ਭੁੱਕਿਆ ਹੈ, ਉਥੋਂ ਅੱਕ ਦਾ ਬੂਟਾ ਫੁੱਟਿਆ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਕਰ ਪਖੰਡ ਇਸ਼ਨਾਨ ਗਏ ਉਥੋਂ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਬਦਬੋ ਨਦੀਆਂ...।

ਜੇ ਜਹਿਰ ਹੈ ਛੱਟਣਾ ਪਾਣੀ 'ਚੋਂ, ਕੱਢ ਮਜਹਬ ਜਨੂੰਨ ਕਹਾਣੀ 'ਚੋਂ। ਹਰ ਬਰਮੀ ਢਾਹ ਕੇ ਨਾਗਾਂ ਦੀ, ਵੱਢ ਦੇਵੇ ਜੜ੍ਹ ਫਸਾਦਾਂ ਦੀ। ਇਸ ਘੂਕ ਰਾਤ ਵਿਚ ਸਰਘੀ ਦੀ ਵੀ ਰਹੀਆਂ ਨੇ ਦੇ ਕਣਸੇਅ ਨਦੀਆਂ। ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਰਹੀਆਂ ਧੋ ਨਦੀਆਂ ਔਹ ਵਗਦੀਆਂ ਜਾਵਣ ਦੇ ਨਦੀਆਂ।

-ਡਾ. ਸੁਖਪਾਲ ਸੰਘੋੜਾ
dr.sukhpal.sanghera@gmail.com

ਜੁਲਮ-ਜੁਰਮ ਦਾ ਰਾਜ

ਸੋਚ ਮੇਰੀ ਵੀ ਐਨਕ ਵਾਂਗੂੰ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣੇ। ਕੱਜੇ ਸਰੀਰ ਮੈਨੂੰ ਨੰਗੇ ਲੱਗਣ ਸਜਾਖੇ ਲੱਗਣ ਕਾਣੇ। ਮੱਥੇ ਤਿਲਕ, ਗਲੇ 'ਚ ਮਾਲਾ ਭਗਵੇਂ ਪਾਏ ਬਾਣੇ। ਨਫਰਤ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਦੇ ਮਾਲਕ ਭੈੜੇ ਆਦਮ ਖਾਣੇ। ਸੱਚ ਦੇ ਇਹ ਕਾਤਲ ਹੈਗੇ ਲੱਗਣ ਸ਼ਰੀਫ ਨਿਮਾਣੇ।

ਗੈਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਪਾਪੀ ਆਖਣ ਆਪੂੰ ਧਰਮ ਕਮਾਣੇ। ਤਖਤ ਤਾਜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਬੈਠੇ ਨੇ ਰੱਜ ਕੇ ਪਾਪ ਕਮਾਣੇ। ਚੋਰਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ਕੁੱਤੀ ਰਲ ਗਈ ਵਾਪਰਨ ਖੂਨੀ ਭਾਣੇ। ਸਾਹ ਸੂਤ ਲਏ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਵੀ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਇਹ ਢਾਣੇ। ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਇਹ ਚੰਮ ਦੀ ਚੱਲੂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕੋਈ ਜਾਣੇ।

-ਪਰਦੀਪ, ਸੈਨ ਹੋਜੇ

ਰਾਵੀ ਦੇ ਆਰ-ਪਾਰ

ਜਾਣ ਕੇ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਜੂਹ ਦੇ ਲਾਗੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਲੰਬਾ ਪੈਂਡਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਤੇ ਵੱਲ ਪਾ ਕੇ ਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਤੇਰਾ ਸਾਦ ਮੁਰਾਦਾ ਚਿਹਰਾ ਵਿਚੋਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਤੱਕਦਾ ਸੀ। ਇੰਜ ਲੱਗਦਾ ਕੋਈ ਪਰੀ ਪਹਾੜੋਂ

ਤੱਕਦਾ ਵੀ ਨਾ ਬੱਕਦਾ ਸੀ।

ਨਾ ਕੋਈ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦਿਲ ਭਟਕਣ ਲੱਗੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਨਦੀ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਪੰਛੀ ਬੈਠੇ ਸਰਹੱਦ ਸੌਂਕਣ ਬਣ ਖਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਦੂਰੀ ਵਿਚ ਦਰਿਆ ਦੀ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਹਾਕਮਾਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਭੋਇ ਵੰਡ'ਤੀ ਇਹ ਮੁਲਕਾਂ ਦੇ ਝੋੜੇ ਸੀ।

ਬਾਪੂ ਤੇਰਾ ਖੇਤ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਤੂੰ ਛਾਹ ਵੇਲਾ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਸੀ। ਹੁੰਦਾ ਸਾਂ ਖੂਹ ਗਾਟੀ ਬੈਠਾ ਤੂੰ ਵੇਖ ਕਦੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਤੂੰ ਸੰਗਦੀ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਹਾਲ ਮੈਂ ਪੁਛਾਂ ਤੂੰ ਘੂਰੀ ਮਾਰ ਡਰਾਉਂਦੀ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੀ ਗੱਲ ਤੂੰ ਪੁੱਛੋਂ ਵਿਛੜ ਗਿਆਂ ਦਾ ਦਰਦ ਤੂੰ ਪੁੱਛੋਂ। ਹੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਰੰਗ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਇਹ ਤੂੰ ਪੁੱਛੋਂ। ਮੇਲਿਆਂ ਵਾਲੇ ਚੂੜੀਆਂ-ਗਜਰੇ ਖੱਟੀ ਪੈਂਦੇ ਮੋਰ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ। ਚੋਰੀ ਚੋਰੀ ਸੱਜਣ ਮਿਲਦੇ ਇੱਟ-ਖੜੱਕਾ ਜ਼ੋਰ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ।

ਕੀ ਨਾ ਪੁੱਛਾਂ ਕੀ ਨਾ ਦੱਸਾਂ ਪੁੱਛੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦਿਲ ਦੀ ਦੱਸਾਂ। ਉਂਜ ਗਿਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿੰਜ ਵੱਸੇ ਹਾਲ ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਵੰਝਲੀ ਕਿਥੇ ਰਹਿ ਗਈ ਕਿਸੇ ਦਾ ਸ਼ਮਲਾ ਗੁੰਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਸੇ ਦਾ ਮਿੱਤਰ-ਬੇਲੀ ਕਿਧਰੇ ਕਈਆਂ ਦਾ ਚਿੱਤ ਸੁੰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਕਈ ਕਮਲੇ ਹੋ ਗਏ ਲੱਗਦਾ ਪਿੰਡ ਫਕੀਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਰੱਬ ਕਰੇ ਕੋਈ ਕਹਿਰ ਨਾ ਵਰਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਬਸ ਅਖੀਰ ਹੋ ਗਿਆ।

ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਲਈ ਕਈ ਕਰਾਂ ਦੁਆਵਾਂ ਸੁਣੀਏ ਫਿਰ ਰਾਵੀ ਦੀਆਂ ਛੱਲਾਂ। ਸੱਭੇ ਗੱਬਰੂ ਫੂਲ ਛਬੀਲੇ ਮੁਟਿਆਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਣੀਏ ਗੱਲਾਂ। ਇਹੀ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਲਈ ਤੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲਾਗੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਲੰਬਾ ਪੈਂਡਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਵਲ ਪਾ ਕੇ 'ਧਰਮ' ਲੰਘਦਾ ਸੀ।

-ਧਰਮ ਸਿੰਘ ਗੋਰਾਇਆ

ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਿਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਿਚੋਂ ਹਨ, ਉਸੇ ਪੀੜ੍ਹੀ 'ਚੋਂ ਜਿਸ ਵਿਚੋਂ ਨਾਨਕ ਸਿੰਘ, ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ, ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ, ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਸਨ। ਮੁਸਾਫਿਰ ਹੋਰਾਂ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ 1947 ਦੀ ਵੰਡ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਬਣੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਫਰੋਲਿਆ ਹੈ। ਭਗਤ ਰਾਮ ਉਹ ਸ਼ਖਸ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੀ ਸਾਰ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਧਰੋਪਤੀ ਬੜੀ ਨੇਕ ਦਿਲ ਇਨਸਾਨ ਹੈ ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿਤੇ ਗੱਲ ਉਸ ਦੇ ਵੱਸੋਂ ਬਾਹਰੀ ਹੋ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਦੁਖੜੇ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਾਲ ਵਾਹ ਪੈ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸਹਿਜ ਭਾਅ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, "ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੇ।" -ਸੰਪਾਦਕ

ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੇ

ਮੰਜੇ ਉਤੋਂ ਉਠਾ ਲਿਆ, "ਚਲੋ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ, ਪਰਤਨੇ ਆਂ, ਜੇ ਸਰਦੀ ਮੰਨਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੋਟਰ ਵਿਚ ਕੰਬਲ ਪਿਆ ਏ, ਵਲੋਟ ਲਵੋ, ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਜ਼ਰੂਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਘਰ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਆਂਗੇ।"

ਬੜੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾਲ ਨਵੀਂ ਮੋਟਰ ਦੇ ਨਰਮ ਗੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਢੇ ਲਾ ਕੇ ਬਹਿੰਦਿਆਂ ਭਗਤ ਰਾਮ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਧਰੋਪਤੀ ਜੀ, ਜਿਹੜਾ ਵੀ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਾਜ ਵਾਲਾ ਆਵੇ, ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਦਾ ਵਕਤ ਦੇ ਦੇਣਾ।"

ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਭਗਤ ਰਾਮ ਦੇ ਗੋਡਿਆਂ 'ਤੇ ਕੰਬਲ ਸੁੱਟਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਮੂੰਹ ਵਖਾਣੋ ਤੇ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹੋ ਜਾਣੈ, ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਜਾਣਾ ਹੋਇਆ, ਜਾਇਓ, ਬੜੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ; ਪੈਟਰੋਲ ਬਹੁਤੋਰਾ ਹੈ।"

ਲਾਲਾ ਭਗਤ ਰਾਮ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਨੇੜਾ ਹਨ, ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਲੋੜਵੰਦ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਮਦਰਦੀ ਨਾਲ ਸੁਣ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਧਰੋਪਤੀ ਦਾ ਵੀ ਸੁਭਾਅ ਉੱਜੜਾ ਬੜਾ ਮਿੱਠਾ ਤੇ ਦਿਲ ਬੜਾ ਹਮਦਰਦ ਹੈ, ਪਰ ਸਵੇਰੇ ਜਾਗਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਸੌਂ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਤੱਕ ਜਿਹੜੇ ਆਦਮੀ ਬੁਰੇ ਭੰਨਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉਹ ਕਦੇ ਬੜੀ ਔਖੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹੁਣ ਮੋਟਰ ਕੁਆਰਟਰੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੀ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਨੇ ਲਾਲਾ ਭਗਤ ਰਾਮ ਬਾਰੇ ਆਣ ਪੁੱਛਿਆ। ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਅੰਬਾਲੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਬੁੜ ਬੁੜ ਕਰਦਾ ਚਲਾ ਗਿਆ, "ਸਰਮਾਏਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਉਡ ਕੇ ਤੁਰ ਪੈਂਦੇ ਨੇ, ਜੇ ਅੱਜ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕਸਟੋਡੀਅਨ ਪਾਸ ਨਾ ਗਏ ਤਾਂ ਸਾਮੀਂ ਭਾਂਡਾ-ਟਿੰਡਰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੋਸੀ।"

ਇਹ ਅਜੇ ਗਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਆਣ ਡੁਸਕਿਆ, "ਮੇਰਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਤਾਂ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਏ, ਲੈਣ ਲਈ ਜਮਾਨਤ ਕੌਣ ਦੇਵੇ?"

"ਮੇਰੀ ਬਦਲੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਅੱਜ ਦਸਤਖਤ ਹੋ ਜਾਣੇ ਨੇ, ਮਕਾਨ ਸਬੰਧੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਬੁੱਢੇ ਨੇ, ਘਰ ਵਾਲੀ ਪੂਰਿਆਂ ਦਿਨਾਂ 'ਤੇ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਬਦਲੀ ਕਰਦੇ ਨੇ, ਉਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਟੈਂਟ ਦਾ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ।"

"ਮੈਂ ਪਿਸ਼ਾਵਰ ਵਿਚ ਏ. ਡੀ. ਐਮ. ਸਾਂ, ਇੱਥੇ ਕਲਰਕੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਹਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਨੇ।"

"ਭੈਣ ਜੀ, ਇਕ ਸੌ ਸੱਠਾਂ ਬੰਗਲਿਆਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕਿਸੇ ਕੋਠੀ ਦੇ ਬਰਾਡੇ ਵਿਚ ਵੀ ਟਿਕਾਣਾ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਦੱਸੋ ਕਿੱਥੇ ਸਿਰ ਲੁਕਾਈਏ?"

ਧਰੋਪਤੀ ਅੱਜ ਸਾਰੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦੇ ਇਹ ਕੰਮ ਸੁਣ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਆਉਣ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿੰਦੀ ਗਈ।

ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਨਰਮ ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਬੂੰਦਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਵਸ-ਵਸ ਕੇ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਸਖਤ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਆਪਣੀ ਬਾਂ ਬਣਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਧਰੋਪਤੀ ਦੇ ਹਿਰਦੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮਾਂ-ਦਿਲ ਹੈ।

"ਪਤੀ ਗਿਆ, ਪੁੱਤ ਗਿਆ, ਹੁਣ ਪਤ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ", ਇਕ ਅੱਧਬੜ੍ਹੂ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਦੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੁਣ ਕੇ ਧਰੋਪਤੀ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਆਉਣ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵੱਡੀ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਨਾਰਥਣ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਿੱਥਿਆ ਅਰੰਭ ਦਿੱਤੀ। ਅੱਖਾਂ ਜੀਭ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਜੀਭ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਉਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਦੁਖੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥਣ ਦੀ ਦਰਦ ਕਹਾਣੀ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤੇ ਧਰੋਪਤੀ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਕ ਸਾਥ ਹੀ ਸੁਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਆਪ ਪਿਆਨੇ ਵਿਚ ਧਰੋਪਤੀ ਹੋਰ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਦਾ ਵਕਤ ਦੇਣ ਵੀ ਇਕ ਵੇਰ ਭੁੱਲ ਗਈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਬੀਬੀ ਜਿਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੋਰੇ ਨਿਛੋਹ ਜਿਹੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਲੀਰੋ-ਲੀਰੋ ਹੋ ਚੁਕੇ ਮੇਲੇ ਖਲੋਟ ਦੁਪੱਟੇ ਨਾਲ ਮਸਾਂ ਹੀ ਕੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਧਰੋਪਤੀ ਵੱਲ ਆਉਂਦੀ ਦਿਸੀ। ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਜਣ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਇੰਨਾ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਹਮਣਿਉਂ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਵੇਖ

ਸਕਦੀ। ਧਰਤੀ ਵਿਚ ਅੱਖਾਂ ਗੱਡੀ ਉਹ ਬੁਰੇ ਅੱਗੇ ਪੁੱਜੀ ਤਾਂ ਮੁਹਾਨ 'ਤੇ ਆਪ ਪਿਆਨੇ ਸੋਚਾਂ ਵਿਚ ਖੜ੍ਹੇ ਇਕ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਦਾ ਸਿਰ ਉਸ ਦੀ ਵੱਖੀ ਵਿਚ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਧੜੱਕ ਕਰ ਕੇ ਡਿੱਗੀ। ਡਿੱਗਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਹੀ ਧਰੋਪਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹੋਂਦ ਦਾ ਗਿਆਨ ਕਰਵਾਇਆ। ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥਣ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਬਾਹਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਵਿਛੀ ਹੋਈ ਮੈਲੀ ਜਿਹੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਜੁੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀਓ-ਮਿੱਟੀ ਹੋਈ ਪਈ ਦਰੀ 'ਤੇ ਲਿਟਾ ਦਿੱਤਾ।

ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹੋਰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ 'ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਆਇਓ' ਆਖ ਕੇ ਉਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਡਿੱਗਣ ਵਾਲੀ ਦੀ ਬੋਹਿਸੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਧਰੋਪਤੀ

ਦੇ ਹੋਸ਼ ਗੁੰਮ ਗਏ, ਮੁੜਕੋ-ਮੁੜਕੀ ਹੋਈ ਨੂੰ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਪੈ ਗਈ। ਪਹਿਲੀ ਬੈਠੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥਣ ਨੇ ਉਠ ਕੇ ਅੰਦਰੋਂ ਬੁਹਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਘਬਰਾਈ ਹੋਈ ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ ਬੁਰੇ ਦੀ ਝੀੜ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਝਾਕਿਆ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਹਾਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਈ। ਹੈ! ਤਿੰਨ ਵੱਜ ਗਏ ਨੇ? ਓ! ਇਹ ਤੇ ਗਣੇਸ਼ਾ ਏ, ਖਸਮਾਂ ਖਾਣਾ! ਪਿਛਲੇ ਲਫਜ਼ ਧਰੋਪਤੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸੁੱਤੇ ਸਿਧ ਨਿਕਲ ਤੇ ਗਏ, ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਕੁਝ ਸੋਚਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਵਿਚ ਪੈ ਗਿਆ। ਗਣੇਸ਼ੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰੇ ਨਾਲ ਸੱਦ ਵੀ ਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸੰਕੋਚ ਹੈ, ਪਰ ਮਜਬੂਰੀ ਹੈ।

"ਕਰੋਲ ਬਾਗ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਰੋਡ ਲੋਡੀ ਡਾਕਟਰ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਂ ਪੁੱਛ ਲਈ।"

ਗਣੇਸ਼ਾ ਸਾਰੀ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਵਾਕਫ ਹੋ ਚੁਕਾ ਸੀ, ਧਰੋਪਤੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਲਫਜ਼ ਸੁਣਦਿਆਂ ਹੀ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਕੇ ਉਡ ਗਿਆ।

ਗਣੇਸ਼ੇ ਨੇ ਝਟ ਵਾਪਸ ਆਣ ਕੇ ਵਿਹੜੇ ਵੜਦਿਆਂ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਹਾਰਨ ਵਜਾਇਆ, ਪਰ ਧਰੋਪਤੀ ਦੇ ਕੰਨ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ ਸ਼ਰਨਾਰਥਣ ਦੀ ਪੀੜਿਤ ਹਾਏ ਹਾਏ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਜੀਅ ਦੀ ਰੁਣਕੀ ਚੀਂ-ਚੀਂ ਸੁਣਨ ਵਿਚ ਹੀ ਪੂਰੇ ਰੁੱਝੇ ਸਨ। ਲੋਡੀ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ ਸੁੱਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਜਨਨੀ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵੇਖ-ਵਾਖ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨੇ ਧਰੋਪਤੀ ਦੀ ਸਿਫਤ ਕੀਤੀ।

"ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਖਿਆਲ ਆਇਆ, ਨਹੀਂ ਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਵੀ ਕਰਵਾ ਦਿੰਦੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਵੇਰ ਨੋਟ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ।" ਧਰੋਪਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਲੋਡੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ ਉਹ ਘੁਮੰਡਾ ਸਿੰਘ ਉਰਾਂ ਦਾ

ਨੰਬਰ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਤੇ ਉਹ ਸੁਨੇਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ। ਪੈਸੇ ਵਾਲੇ ਆਦਮੀ ਨੇ, ਜੇ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਸਬੰਧੀ ਜਾਂ ਮਿਲਣ-ਗਿਲਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਕੰਮ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਤੁਰਤ ਬੰਦਾ ਭੇਜ ਦਿੰਦੇ ਨੇ।"

"ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੇ, ਪੈਸੇ ਦਾ ਐਡਾ ਘੁਮੰਡਾ!" ਧਰੋਪਤੀ ਦੀ ਹਮਦਰਦੀ ਵੇਖ ਕੇ ਲੋਡੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਜਨਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥਣ ਦਾ ਪਤਾ-ਨਿਵਾਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ ਸਾਰੀ ਵਾਰਤਾ ਸੁਣ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ-ਨਿਵਾਂ ਤੇ ਅਸਾਂ ਅਜੇ ਪੁੱਛਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਜ਼ਰਾ ਠੀਕ ਠਾਕ ਹੋ ਲਵੋ।"

"ਇਹ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕਿਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰੀ...।"

"ਹੱਛਾ ਭੈਣ ਧਰੋਪਤੀ ਮੈਂ ਤੇ ਆਪਣਾ ਰੋਣਾ ਰੋਣ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣਾ ਸੀ, ਲਾਲਾ ਜੀ ਕਿੱਥੇ ਨੇ?"

"ਕਿਉਂ, ਕੀ ਗੱਲ ਏ? ਉਹ ਅੰਬਾਲੇ ਤੱਕ ਗਏ ਸਨ, ਬਸ ਹੁਣ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਹਨ।"

"ਗੱਲ ਕੀ ਦੱਸਾਂ ਭੈਣ ਜੀ, ਜਿਸ ਗੈਰਜ ਵਿਚ ਮੈਂ ਕੰਮ ਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹਾਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ

ਫਿਰ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ, "ਟੈਲੀਫੋਨ ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦੇ ਦਫਤਰੋਂ ਲਾਲਾ ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨੰਬਰ ਪਤਾ ਕਰ ਲਵੋ।"

"ਕਿੱਥੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋ ਜੀ?"

"ਲਾਲਾ ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਕੋਠੀਓ?"

"ਸ਼ਾਹ ਉਰੀਂ ਅੰਬਾਲੇ ਗਏ ਸਨ?"

"ਆ ਗਏ ਹਨ।"

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਰਾ ਟੈਲੀਫੋਨ ਦਿਓ।"

"ਤੁਸੀਂ ਬੜੀ ਦੇਰ ਨੂੰ ਟੈਲੀਫੋਨ ਕਰਨਾ, ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਬਾਹਰ ਬਗੀਚੇ ਵਿਚ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਹੁਣੇ ਆਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਪਾਰਟੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ।"

"ਹੱਛਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਕਰ ਦਿਓ ਕਿ ਲਾਲਾ ਭਗਤ ਰਾਮ ਉਰੀਂ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ।"

"ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਬੋਲਦੇ ਹੋ?"

"ਧਰੋਪਤੀ, ਲਾਲਾ ਜੀ ਦੇ ਘਰੋਂ।"

"ਹੱਛਾ ਇਕ ਦੇ ਮਿੰਟ ਉਡੀਕੋ, ਜਾਂ ਆਪਣਾ ਨੰਬਰ ਦੱਸ ਦਿਉ।" ਧਰੋਪਤੀ ਆਪਣਾ ਨੰਬਰ ਦੱਸ ਕੇ ਕਰਤਾਰ ਕੌਰ ਨਾਲ ਗੱਲੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਤੁਰੰਤ ਫੈਲੀਫੋਨ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜੀ।

"ਰੈਲੋ।"

"ਹਾਂ ਜੀ।"

"ਸ਼ਾਹ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲਾਲਾ ਜੀ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੀ ਕੋਠੀ ਤੋਂ ਹੀ ਟਾਂਗਾ ਲੈ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੋਟਰ ਵਿਚ ਪੈਟਰੋਲ ਬੜ੍ਹਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ਾਹ ਉਰਾਂ ਆਪਣੇ ਇਕ ਦੋ ਕੰਮ ਹੋਰ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਹ ਉਰਾਂ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚੋਂ ਨਾਲ ਲੈਣਾ ਸੀ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮਾਂ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢਿੱਲ ਲੱਗ ਗਈ। ਇੱਥੇ ਘਰ ਬੰਦੇ ਚਾਹ 'ਤੇ ਸੱਦੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੇ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਲਾਲਾ ਜੀ ਨੂੰ ਲੈਣ ਜਾਂਦੇ ਤਾਂ ਢਿੱਲ ਲੱਗ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆ...।" "ਗਏ" ਸ਼ਬਦ ਅਜੇ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ "ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੇ" ਆਖ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਰਸਵੀਰ ਵਗਾ ਕੇ ਮਾਰਿਆ। ਗੱਲ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਈ, ਕੰਮਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰੋਂ-ਘਰੋਂ ਚਲੇ ਗਏ।

ਰਾਤ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਜਿਉ-ਜਿਉ ਡੁੱਘੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਧਰੋਪਤੀ ਦੀ ਬੇਚੈਨੀ ਵਧਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੜਕ ਤੋਂ ਹਰ ਗੁਜ਼ਰਨ ਵਾਲੀ ਮੋਟਰ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਸੁਣੀਦੀ, ਉਹ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਬੁਹਾ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਤੇ ਮੋਟਰ ਫਰ-ਫਰ ਕਰਦੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੀ। ਜਨਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥਣ ਦੀ ਸੇਵਾ ਸੰਭਾਲ ਧਰੋਪਤੀ ਦੇ ਜਾਗਣ ਦਾ ਚੰਗਾ ਬਹਾਨਾ ਹੈ, ਪਰ ਉੱਜ ਵੀ ਅੱਜ ਉਸ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਨੀਂਦਰ ਕਿੱਥੋਂ।

"ਪੱਗ-ਮਾਹ ਦੀ ਰਾਤ, ਬਗੈਰ ਬਿਸਤਰੇ, ਕੋਈ ਭਾਰਾ ਕੱਪੜਾ ਵੀ ਲੈ ਕੇ ਨਹੀਂ ਗਏ, ਦਵਾਈ ਬਿਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੀਂਦਰ ਨਈਂ ਆਉਂਦੀ।" ਉਠਦਿਆਂ, ਬੈਠਦਿਆਂ ਜਨਨੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥਣ ਦਾ ਕੱਪੜਾ ਲੱਤਾ ਠੀਕ ਕਰਦਿਆਂ-ਕਰਦਿਆਂ ਮੋਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿਚ ਮੁੜ-ਮੁੜ ਬਾਹਰ ਝਾਕਦਿਆਂ, ਅੰਗੀਠੀ ਦੀ ਅੱਗ ਫੱਲਦਿਆਂ-ਫਾਲਦਿਆਂ ਧਰੋਪਤੀ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਹੋ ਗਈ। ਅਖੀਰ ਕੱਲ ਵਾਲੇ ਮੂੰਹ ਹਨੇਰੇ ਵੇਲੇ ਇਕ ਮੋਟਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿਚ ਆਣ ਹੀ ਰੁਕੀ। ਹਾਰਨ ਇਸ ਦਾ ਅੱਜ ਵੀ ਬੜਾ ਖਹੁਰਾ ਹੈ, ਪਰ ਧਰੋਪਤੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੇ ਆਸਾ ਰਾਗ ਵਰਗਾ ਮਿੱਠਾ ਲੱਗਾ।

ਗਣੇਸ਼ੇ ਨੇ ਟੈਕਸੀ ਦਾ ਬੁਹਾ ਬਾਹਰੋਂ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਪਤਲੇ ਜਿਹੇ ਮੇਲੇ ਖਲੋਟ ਕੰਬਲ ਦੀ ਬੁੱਕਲ ਮਾਰੀ, ਲਾਲਾ ਭਗਤ ਰਾਮ ਉਰੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਧਰੋਪਤੀ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਦੀਆਂ ਉਂਗਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਬਲ ਦੀ ਮੋਟਾਈ ਜਾਚ ਰਹੀ ਸੀ, ਤੇ ਲਾਲਾ ਜੀ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਵਿਚਾਰਾ ਰਾਤ ਸਰਦੀ ਨਾਲ ਠਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਕੋ ਤੇ ਉਸ ਪਾਸ ਕੰਬਲ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੇਲ ਵਿਚ ਬਿਨਾਉਂਦਿਆਂ ਬਦੋਬਦੀ ਮੇਰੇ ਦੁਆਲੇ ਲਪੇਟ ਦਿੱਤਾ। ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ ਖੱਬਾ ਹੱਥ ਕਮੀਜ਼ ਦੀ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾਇਆ, "ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ" ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਈ। ਗਣੇਸ਼ੇ ਦੀ ਉਡਦੀ ਜਾਂਦੀ ਟੈਕਸੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਵੇਖਦਿਆਂ ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, "ਇਸ ਗਰੀਬ ਨੂੰ ਵੇਖੋ ਤਾਂ ਉਹ ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੇ!"

ਜਾਗੋ ਮੀਟੇ ਵਿਚ ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਨਹੀਂ ਉਹਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, "ਖਸਮਾਂ ਖਾਣੇ।" ਹਾਰਨ ਦੀ ਖਹੁਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨ ਜੋ ਪਾਟਣ ਨੂੰ ਆਏ ਸਨ। ਅੱਜ ਤੱਕ ਹਾਰਨ ਦੀਆਂ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉਸ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਸਭਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਖਹੁਰੀ ਸੀ। "ਗਣੇਸ਼ ਟੈਕਸੀ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ, ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਉਰੀ ਹੋਣਗੇ।"

ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਭਗਤ ਰਾਮ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਨਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਧਰੋਪਤੀ ਕੁਝ ਸ਼ਰਮਾ ਜਿਹੀ

ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਮੁਸਾਫਿਰ

ਗਈ, "ਹਾਏ ਕਿਤੇ ਸ਼ਾਹ ਹੁਰਾਂ ਸੁਣ ਹੀ ਨਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇ।"

ਤਿੰਨ-ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੂੰਹ ਹਨੇਰੇ ਗਣੇਸ਼ੇ ਦੀ ਟੈਕਸੀ ਦਾ ਹਾਰਨ ਸੁਣ ਕੇ ਧਰੋਪਤੀ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਸੀ, "ਖਸਮਾਂ ਖਾਣਿਆਂ ਨੂੰ ਖਬਰੇ ਨੀਂਦਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ।"

ਉਦੋਂ ਭਗਤ ਰਾਮ ਦੇ ਸਮਝਾਉਣ 'ਤੇ ਕਿ "ਇਸ ਟੈਕਸੀ ਵਾਲੇ ਗਰੀਬ ਦਾ ਚਲਾਨ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਚਾਰਾ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਹੈ, ਸਿਫਾਰਸ਼ ਲਈ ਆਖਦਾ ਹੈ", ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ ਹੋਰ ਉਚਾ ਆਖਿਆ ਸੀ, "ਖਾਏ ਖਸਮਾਂ ਨੂੰ।"

ਗਣੇਸ਼ੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਗਰਜਮੰਦ ਕੀ ਆਖਦਾ?

ਅੱਜ ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਦਾ ਲਿਹਾਜ਼ ਭਗਤ ਰਾਮ ਨੂੰ ਧਰੋਪਤੀ ਦੀ ਝਿੜਕ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਗਿਆ। ਮੋਟਰ ਬੁਰੇ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਕੇ ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਸਿੱਧਾ ਭਗਤ ਰਾਮ ਦੇ ਸੌਣ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਹੀ ਆ ਗਿਆ। ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ "ਜੀ ਆਇਆ" ਆਖ ਕੇ ਕੁਰਸੀ ਅੱਗੇ ਕੀਤੀ।

ਚੁਟਕੀ ਵਜਾਉਂਦਿਆਂ ਖੜੋ-ਖੜੋਤੇ ਹੀ ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਲਾਲਾ ਜੀ ਤਿਆਰ ਹੋ?"

"ਜੀ ਹਾਂ, ਬਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਸੀਸੀ ਲੈ ਲਵਾਂ, ਮੁੜਦਿਆਂ ਖਬਰੇ ਦੇਰ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਨਾਲੇ...।"

ਭਗਤ ਰਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਟੋਕ ਕੇ ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ ਜੀ, ਹੁਣੇ ਮੁੜਦੇ ਹਾਂ, ਨਵੀਂ ਮੋਟਰ ਏ, ਢਾਈਆਂ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿਚ ਅੰਬਾਲੇ, ਘੰਟਾ ਭਰ ਉਥੇ ਤੇ ਢਾਈਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਮੁੜ ਦਿੱਲੀ, ਕੁਲ ਛਿਆਂ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਏ, ਹੁਣ ਛੇ ਵਜੇ ਨੇ, ਜੇ ਦਸਾਂ-ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਤੁਰ ਪਈਏ ਤਾਂ ਸਵਾ ਬਾਰਾਂ ਵਜੇ ਤੱਕ ਪਰਤ ਆਵਾਂਗੇ।"

"ਨਹੀਂ ਸ਼ਾਹ ਜੀ, ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਕੈਂਪ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਦੋ ਸਵਾ ਦੋ ਘੰਟੇ ਘੰਟੇ ਘੱਟ ਜ਼ਰੂਰ ਲੱਗ ਜਾਣੇ ਨੇ।"

"ਚਲੋ ਹੱਦ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਤੱਕ ਸਹੀ, ਸ਼ਾਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 'ਤੇ ਆ ਹੀ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਉਠੋ ਛੇਤੀ ਕਰੋ। ਜਿਤਨੇ ਛੇਤੀ ਜਾਵਾਂਗੇ, ਉਤਨੇ ਹੀ ਛੇਤੀ ਪਰਤਾਂਗੇ।"

ਧਰੋਪਤੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਜੇ ਦੇਰ ਹੋ ਜਾਣ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਰਾਤ ਉਥੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪੈ ਜਾਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰਾ ਕੱਪੜਾ ਜਾਂ ਬਿਸਤਰਾ ਨਾਲ...।"

ਚਾਨਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਧਰੋਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਗੱਲ ਪੂਰੀ ਨਾ ਕਰਨ ਦਿੱਤੀ ਤੇ ਭਗਤ ਰਾਮ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ

ਕਿੱਸਾ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਅਸੀਸ ਦਾ!

ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ। ਹੋਣਾ ਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਜੀਵਿਤ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਉਹ ਉਮਰ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਤਾਂ ਵੱਡੀ ਹੈ ਹੀ, ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਗੁਣਤਾ ਦੇ ਪੱਖੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਹੈ। ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਗਾਇਕੀ, ਨਾਟਕ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਕਰਵਾਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਤਿੰਨ-ਦਿਨਾ 'ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੇਲਾ' ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਭੋਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ ਵੀ ਜੋੜ ਲਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੂੰ, ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਕਵੀਆਂ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦਿਨ ਮੰਚ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹਰ ਵਿਧ ਦੇ ਸਭਨਾਂ ਪ੍ਰੀਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਬੁਲਾਏ ਗਏ ਸਨ।

ਪਰ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਤਾਂ ਢਾਈ-ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਸਭਾਵਾਂ-ਸਮਾਗਮਾਂ ਵਿਚ ਆਉਂਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਗੱਲ ਸਿਰਫ ਉਹਦੇ ਨਾ ਆਉਣ ਤੱਕ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਰਹੀ ਸਗੋਂ

ਦਿੱਲੀ ਵੱਸਦੇ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ ਜਗਤ ਦੇ ਦੋ ਉਚ ਦੁਮਾਲੜੇ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਆਪੋ-ਆਪਣਾ ਰੰਗ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਲੌਅ ਦੇਖਿਆਂ ਹੀ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੀ ਇਸ ਨਿੱਕੀ ਜਿਹੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਦਾ ਇਹ ਰੰਗ ਪੂਰੇ ਜਲੌਅ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਜਲੌਅ ਦੂਣ-ਸਵਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿਚ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1987 ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤ੍ਰਿਵੈਣੀ ਹਾਲ ਵਿਚ 'ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ' ਕਰਵਾਇਆ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ, "ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ ਤਾਂ ਸਦਾ ਤੋਂ ਹੁੰਦੇ ਆਏ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਦੋ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿਹਾੜੇ ਤੇ ਚਿਪਬਲਿਕ ਦਿਨ ਨਾਲ ਜੋੜੇ ਗਏ

ਮਗਰੋਂ ਉਥੇ ਪੜ੍ਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਹਨੇ ਬਾਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਚੁਣੀਆਂ ਤੇ ਪੁਸਤਕ 'ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ' ਛਪਵਾਈ। ਉਹਦੇ ਮੂਹਰੇ ਆਪ 'ਕਿੱਸਾ ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਦਾ' ਲਿਖਿਆ ਤੇ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ ਤੋਂ 'ਅਜੋਕੀ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ' ਲੇਖ ਲਿਖਵਾਇਆ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਰਾਮ-ਰੋਲੇ ਦਾ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀ

ਨਾ ਆਵੇ! ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ. ਪੀ. ਸਿੰਘ ਵੀ, ਕੈਂਸਰ ਵਰਗੇ ਦੀਰਘ ਰੋਗ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਸੁਣਾਉਣ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੈਂ ਇਕ-ਦੋ ਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ। ਫੇਰ ਉਹਨੇ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ। ਉਹਨੇ 'ਦਿ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਆਫ ਸਾਰਕ ਰਾਈਟਰਜ਼ ਐਂਡ ਲਿਟਰੇਚਰ' ਨਾਂ ਦੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾ ਲਈ ਅਤੇ ਅਫਗਾਨਿਸਤਾਨ, ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼, ਭੂਟਾਨ, ਭਾਰਤ, ਮਾਲਦੀਵਜ਼, ਨੇਪਾਲ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਸ੍ਰੀਲੰਕਾ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਸੰਗਠਨ 'ਦਿ ਸਾਊਥ ਏਸ਼ੀਅਨ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਫਾਰ ਰਿਜਨਲ ਕੋਆਪਰੇਸ਼ਨ' (ਸੰਖੇਪ ਵਿਚ ਸਾਰਕ) ਦਾ ਸਾਹਿਤਕ-ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਪੱਖ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ। ਉਹਦੀ ਫਾਉਂਡੇਸ਼ਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ "ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਅਮਨ-ਚੈਨ ਲਈ ਸਾਰਕ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹੇਠ ਸਾਰਕ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰਕ ਮੇਲ-ਜੋਲ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਪਰਕ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਨਾ, ਵਧਾਉਣਾ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ" ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ।

ਤਾਂ ਸਾਧਾਰਨ ਹਾਲ-ਚਾਲ ਪੁੱਛਣਾ ਤੇ ਦੂਜੇ ਰੋਸ ਤੇ ਰੋਹ ਦਾ ਦੋ-ਦੋ ਹੱਥ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ, "ਮੈਂ ਪੁੱਛੂੰ ਉਹਦਾ ਹਾਲ!" ਬੱਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਬੰਧ ਬਣੇ ਸਗੀ! ਅੱਜ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਨੇ ਉਹ ਸਬੰਧ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਕਨਾਟ ਪਲੇਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰਲੇ ਘਾਹੀ ਮੈਦਾਨ ਦੀ ਹਰਿਆਲੀ ਪੂਰੀ ਟਹਿਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਿਆਲੂ ਧੁੱਪ ਪੂਰੀ ਨਿੱਖਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗਹਿਮਾ-ਗਹਿਮੀ, ਤੋਰਾ-ਫੇਰਾ ਤੇ ਰੌਣਕਾਂ ਸਚਮੱਚ ਹੀ ਮੇਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਘਰੋਂ ਚੱਲ ਪਈ ਹੈ। ਸਲਾਹ ਬਣੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਆਈ, ਸਵਾਗਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਗੁਰਭੋਜ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਆ ਗਏ ਨੇ, ਮੈਂ ਜਾ ਕੇ ਲੈ ਆਵਾਂ।"

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੰਚ 'ਤੇ ਉਹਦੇ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਸਭ ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਭੱਜ ਕੇ ਉਹਦੇ ਦੁਆਲੇ ਜਾ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਰੋਸ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾ ਲਈ। ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਹਿ ਕੇ ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਸੀ, "ਮੁੰਡਿਉ, ਜੇ ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਹੋ ਗਈ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਉ, ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਹੱਥ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ।"

ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਆਈ, ਚਿਹਰਾ ਬਜ਼ੁਰਗਾਨਾ ਪਰ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਉਹੋਂ ਸਦੀਵੀ। ਕਹਾਣੀਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਹਦੇ ਦੁਆਲੇ, ਮੇਰੇ ਸੋਚੇ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਝੁਰਮਟ ਜਾ ਪਾਇਆ। ਫੇਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੂਹਰੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦੋ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨੂੰ ਮੋਢਿਆਂ ਤੋਂ ਫੜ ਕੇ ਪਾਸੇ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਸੋਚੇ ਹੋਏ ਰੋਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਾਨ ਦਿੱਤੀ, "ਮੁੰਡਿਉ, ਜੇ ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਹੋ ਗਈ, ਇਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਉ।"

ਜਿਉਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋਇਆ, ਉਹਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਹੋਰ ਵੀ ਚਾਨਣੀ ਹੋ ਗਈ ਤੇ ਸੋਚੇ ਹੋਏ "ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦੋ-ਦੋ ਹੱਥ ਕਰ ਲੈਣ ਦਿਉ" ਦੀ ਥਾਂ ਮੇਰੇ ਮੂੰਹੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, "ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੋਡੀ ਹੱਥ ਲਾ ਲੈਣ ਦਿਉ।" ਉਹਨੇ ਮੇਰੇ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਹੱਥ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿਚ ਬੋਚ ਕੇ ਚੁੰਮ ਲਏ। ਫੇਰ ਵੀ ਮੈਂ ਏਨਾ ਕੁ ਮਿਹਣਾ ਤਾਂ ਮਾਰ ਹੀ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਂ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ!" ਉਹ ਹੱਸੀ, "ਤੈਨੂੰ ਕੌਣ ਨਾ ਪਛਾਣੇ! ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਤੂੰ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਸੀ, ਅੱਜ ਵੀ ਉਹੋਂ ਜਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਹੋਰ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਹੀ ਰਹੇਗਾ!"

ਮੈਂ ਕੋਲ ਖਲੋਤੇ ਗੁਰਭੋਜ ਸਿੰਘ ਵੱਲ ਜੇਤੂ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਸੁੱਟੀ। ਮੇਰਾ ਭਾਵ ਸੀ, ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਜਿਹੜੀ ਅਸੀਸ ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਲਈ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਏਨਾ ਤਰੱਕਦ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਅਸੀਸ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਣਮੰਗੀ ਹੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ, ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਿਆਂ ਦਾ ਪਿਆਰ ਤੇ ਛੋਟਿਆਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਮਿਲਦਾ ਰਹੇ, ਉਹਦੀ ਕਲਮ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ!

ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ: +1142502364

ਉਹਨੂੰ ਉਹਦੇ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਮਿਲਣਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੁਆਰਪਾਲ ਕੋਲ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਉਹ ਸੂਚੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਉਹਨੂੰ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਫੜਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦੱਸਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਨਾਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੂਰਤ ਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂ ਇਸ ਸੂਚੀ ਵਿਚ ਹੈ ਨਹੀਂ! ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਦੁਆਰਪਾਲ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਬਰਫਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਉਹਦੀਆਂ ਦੋ-ਟੁੱਕ ਰੁੱਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹਦੇ ਹੱਥ ਦਾ ਬਰਫਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲਗਦਾ ਹੈ।

ਬੰਦ ਗੇਟ ਅੱਗੇ ਕੱਚਾ ਜਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਖਲੋਤਿਆਂ ਮੈਨੂੰ ਮੋਹਨ ਭੰਡਾਰੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰੇ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਕਵਿਤਾ ਚੇਤੇ ਆ ਗਈ, "ਭਾਲ ਖੋਕੇ ਹਾਂ ਬੜਾ, ਤੇਰਾ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ/ ਤੇਰਾ ਘਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੂੰ ਘਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ!" ਆਖਰ ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਗੱਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਸ ਬਾਕੀ ਬਚਦੀ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਮਿੱਠੀ ਪੁਰਖੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ, "ਜੀ ਉਹ ਤਾਂ ਚਲੇ ਗਏ ਨੇ।" ਫੋਨ ਬੰਦ! ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਫੇਰ ਕੋਲਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹੋਂ ਮਿੱਠਾ ਜਵਾਬ, ਉਹੋਂ ਨਿਰਾਸ਼ਾ! "ਜੀ ਉਹ ਤਾਂ ਅਜੇ ਆਏ ਨਹੀਂ।" ਫੋਨ ਫੇਰ ਬੰਦ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਸਵੇਰੇ, ਭਾਵ ਉਹਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫੋਨ ਮਿਲਾ ਲਿਆ ਪਰ ਉਸੇ ਆਵਾਜ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਘਰੋਂ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਜਾ ਵੀ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਨੌਂ ਵਜੇ ਫੋਨ ਘੁਮਾਉਂਦਿਆਂ ਸੋਚਿਆ, ਹੁਣ ਤਾਂ ਪੰਛੀ ਵੀ ਆਲ੍ਹਣਿਆਂ ਵਿਚ ਮੁੜ ਆਏ, ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਵੀ ਘਰ ਆ ਗਈ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਉਹ ਅਜੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਈ।

ਗੱਲ ਕੀ, ਗੱਲ ਅਖਬਾਰਾਂ ਵਿਚ 'ਗੁਮਸ਼ੁਦਾ ਕੀ ਤਲਾਸ਼' ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੋ-ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਫੋਨ ਵਾਲੇ ਮਿਠਬੋਲੜੇ ਪਰ ਝੁਠੇ ਬੰਦੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਬੈਠੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਬੱਸ ਜੇ ਦੂਰ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਬੋ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦਿੱਲੀ ਦਾ ਖੂਬਸੂਰਤ ਕਾਰਡ ਦੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਤੇ ਉਲਟ ਪਲਟ ਕੇ ਵੀ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੇ ਉਹਦਾ ਨਾਂ ਸਮਾਗਮ ਨੂੰ ਖਿੱਚ ਪਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਮਨਮੋਹਕ ਨਾਂ ਐਵੇਂ ਹੀ ਪਾ ਦੇਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਪਾਲਦਿਆਂ ਲਿਖ ਛੱਡਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਆਵੇਗੀ!

ਮੈਂ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਭੋਜ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫੋਨ ਕੀਤਾ, "ਤੁਸੀਂ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਨਾਂ ਕਿਉਂ ਲਿਖ ਛੱਡਿਆ, ਉਹਨੇ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਚ ਆਉਣਾ ਚਿਰਕਣਾ ਛੱਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ?" ਉਹਨੇ ਮਾਣ ਨਾਲ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾ ਲਿਆ ਹੈ।" ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ, "ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕ੍ਰਿਸਮਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ?" ਉਹਨੇ ਦੱਸਿਆ, "ਮੈਂ ਕਿਹਾ, ਤੁਸੀਂ ਕੋਈ ਭਾਸ਼ਨ ਨਾ ਦੇਣਾ, ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਵੀ ਕੁਛ ਨਾ ਕਹਿਣਾ, ਬੱਸ ਸਾਨੂੰ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਕਾਦਮੀ ਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇ ਜਾਉ, ਭਾਵੇਂ ਦੋ ਮਿੰਟਾਂ ਵਾਸਤੇ ਹੀ ਆ ਜਾਉ।" ਪੁਰਾਣੇ ਸਮਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਜੀਤ ਕੌਰ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤਕ ਇਕੱਠਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਤੇ ਸ਼ਾਨ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ

ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਨਾਲ ਲੇਖਕ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ (ਐਨ ਸੱਜੇ)

ਇਹ ਕਵੀ ਦਰਬਾਰ, ਉਦੋਂ ਦੀ ਤਾਂ ਤੁਕਾਂ ਜੋੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਮੌਜ ਹੀ ਹੋ ਗਈ।... ਪਰ ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ? ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਕੋਈ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਚੀਜ਼ ਐ? ਕਹਾਣੀ ਸਿਰਫ ਇੱਕੋ ਬੰਦਾ ਸੁਣਾ ਸਕਦਾ ਏ, ਤੇ ਉਹ ਐ ਦੇਵਿੰਦਰ ਸਤਿਆਰਥੀ।"

ਤਾਂ ਵੀ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਇਸ ਕਾਰਨਾਮੇ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਸੈਸ਼ਨ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੇ ਹੋਏ ਤੇ ਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਉਰਦੂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ। ਇਧਰਲੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਡਾ. ਰਘਬੀਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਸਿਬਤੁਲ ਹਸਨ ਜ਼ੈਗਮ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਹਿੰਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਮਲੇਸ਼ਵਰ ਨੇ ਕਰਵਾਈ ਤੇ ਉਰਦੂ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਗੋਪੀ ਚੰਦ ਨਾਰੰਗ ਨੇ।

ਇਧਰਲੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਤਾਂ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਕੇ ਆਏ ਹੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਿਬਤੁਲ ਹਸਨ ਜ਼ੈਗਮ, ਫਖਰ ਜ਼ਮਾਨ, ਅਫਜ਼ਲ ਅਹਿਸਨ ਰੰਧਾਵਾ ਤੇ ਮੁਹੰਮਦ ਮਨਸ਼ਾ ਯਾਦ ਵੀ ਆਏ।

ਮਗਰੋਂ ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਹਾਣੀ ਦਰਬਾਰ ਬਾਰੇ ਲਿਖਦਿਆਂ ਕਿਹਾ, "ਮੇਲਾ, ਗਜ਼ਰ, ਮੇਲਾ! ਮੇਲੇ ਜਿਹਾ ਮੇਲਾ!" ਰੌਣਕਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਿਆਂ ਠੀਕ ਹੀ ਇਹ ਮੇਲਾ ਸੀ। "ਓਹੀ ਤ੍ਰਵੈਣੀ ਹਾਲ ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਖਾਲੀ ਕੁਰਸੀਆਂ ਹਰ ਫੰਕਸ਼ਨ ਵੇਲੇ ਉਬਾਸੀਆਂ ਲੈਂਦੀਆਂ ਦਿਸਿਆ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ, ਭਰ ਕੇ ਫੁਲਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲੋਕ ਕਾਲੀਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਭੁੰਜੇ ਵੀ, ਪੌੜੀਆਂ ਵਿਚ ਵੀ, ਤੇ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗ ਕੇ ਖੜੋਤੇ ਵੀ ਹੋਏ ਸਨ।... ਕਹਾਣੀਕਾਰ! ਕਹਾਣੀਆਂ! ਗੱਪਾਂ! ਕੋਸ਼ੀਆਂ, ਰੇਸ਼ਮੀ ਧੁੱਪਾਂ ਵਿਚ ਹਮ-ਨਿਵਾਲਾ ਹੋ ਰਹੇ ਦੋਸਤ! ਤੇ ਸ਼ਾਮੀਂ ਹਮ-ਪਿਆਲਾ (ਕਾਫੀ ਦਾ!)। ਹਾਂ, ਮਗਰੋਂ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਮਹਿਫਿਲਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ, ਅੱਧੀ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਤੱਕ! ਤੇ ਪਿਆਲਿਆਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖੀ ਗਈ! ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਮਹਿਫਿਲਾਂ ਦਾ ਨਿੱਘ! ਦੋਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਲਣੀਆਂ। ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਤੇ ਜ਼ਾਤੀ ਖਿਆਲਾਂ ਦੇ ਮੁਕਤ ਵਟਾਂਦਰੇ!" ਇਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਆਲਿਆਂ ਦੀ ਲਾਜ ਰੱਖਣ ਦੇ ਇਸ ਚੱਕਰ ਨੇ ਤੇ ਰਾਤੀਂ ਮਹਿਫਿਲਾਂ ਦੇ ਨਿੱਘ ਨੇ ਪੁਆੜੇ ਵੀ ਬੜੇ ਪਾਏ!

ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਮੰਡਲ ਦੀ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਮਹਾਂਮੰਡਲੇਸ਼ਵਰ, ਸਿੱਧੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਹਿਏ ਤਾਂ ਮਹੰਤ ਥਾਪੀ ਗਈ।

ਪਰ ਫੇਰ ਅਚਾਨਕ ਮਹੰਤ ਹੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਮਗਰੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ, ਉਹਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਸਾਹਿਤਕ ਬੈਠਕਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਦਾਖਲਾ ਸਿਰਫ ਸੱਚੇ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੈਠਕਾਂ ਵਿਚ ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਲੇਖਕ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ। ਅਜੀਤ ਕੌਰ ਦੇ ਸੱਚੇ ਉੱਤੇ ਕੌਣ

ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ

ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਦਾ ਜਨਮ 606 ਹਿਜਰੀ ਵਿਚ ਇਰਾਨ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀਰਾਜ਼ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੇ ਘਰ ਹੋਇਆ। ਮੁਢਲੀ ਵਿਦਿਆ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੀਰਾਜ਼ ਵਿਚ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਚੇਰੀ ਵਿਦਿਆ ਲਈ ਉਹ ਬਗਦਾਦ ਚਲੇ ਗਏ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿਚ ਉਹ ਜਮਾਤ ਵਿਚੋਂ ਅੱਵਲ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਵਜੀਫਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਖਰਚ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ। ਆਪਣੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ-ਗੱਲਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਵਸਤੂ ਬਹੁਤਾ ਚਿਰ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦੀ, ਉਹ ਦਿਲ ਲਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਸਤ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਫੇਰ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ?"

ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਦੀ ਪਵਿਤਰਤਾ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਖੇੜੇ ਲਈ ਪੁਸਤਕ 'ਗੁਲਿਸਤ' ਰਚ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪੱਤਝੜ ਦੀ ਰੁੱਤ ਨੂੰ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਵਰਕਿਆਂ ਨੂੰ ਨਸ਼ਟ ਕਰਨ ਦੀ ਸੱਤਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚਾਲ ਉਸ ਦੀ ਬਹਾਰ ਦੀ ਰੁੱਤ ਨੂੰ ਪੱਤਝੜ ਦੀ ਰੁੱਤ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲ

ਸਕੇਗੀ।"

ਸੋ ਉਸ ਨੇ 'ਗੁਲਿਸਤ' ਬੋਸਤ' ਰਚ ਕੇ

ਸੰਸਾਰੀ ਗਿਆਨ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਕੁੱਜੇ ਵਿਚ ਬੰਦ

ਕਰਕੇ ਸੰਸਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਵਧਦੀ ਹੀ ਗਈ।

ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਜੀਵਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਚੱਜ ਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਅਜਿਹੀ ਵਾਰਤਕ ਵਿਚ ਲਿਖ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਵਕਤਿਆਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਅਤੇ ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਲਿਖਤ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਈ ਹੈ।

ਜੇ ਅਸੀਂ ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜਾਦੂਮਈ ਕਲਾ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੂੰ ਰਟੋ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀ ਮਹਿਫਿਲ ਜਾਂ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਭਾਸ਼ਣ ਸਮੇਂ ਢੁਕਵੇਂ ਥਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਖੋ। ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦੀ ਅੱਖ, ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਤਿਲ, ਜੁਲਫਾਂ ਦੇ ਕੁੰਡਲ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

ਸ਼ੇਖ ਸਾਅਦੀ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦੇਸ਼ ਘੁੰਮੇ ਅਤੇ ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਦੇ ਸੋਮਨਾਥ ਦੇ ਮੰਦਿਰ ਵੀ ਆਏ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਦੇ ਪਖੰਡ ਉਜਾਗਰ ਕਰਕੇ ਇਕੱਲਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਹੁਜ਼ਿਅਾਰੀ ਨਾਲ ਉਥੋਂ ਭੱਜ ਕੇ ਬਚ ਨਿਕਲੇ।

-ਵਾਸਦੇਵ ਸਿੰਘ ਪਰਹਾਰ
ਫੋਨ: 206-434-1155

ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਆਦਿ ਕਵੀ ਮਹਾ ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕ

ਮਹਾ ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਦਿ ਕਵੀ ਮੰਨੇ ਤੇ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਆਦਿ ਕਵੀ ਤੇ ਕੋਈ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਮੰਨ ਕੇ ਪੂਜਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕਈ ਮਨੋਤਾ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹਨ। ਕੁਝ ਵਰਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਨੀਵੇਂ ਵਰਗ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਤ ਨਾਲ। ਸਮਕਾਲੀ ਚਰਚਾ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿਚ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਫੜ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤ ਦੀ ਇਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਕਥਿਤ ਅਫ਼ਤੂ ਜਾਤ ਨੇ ਤਾਂ ਆਪਣੀ

ਸੂਰਜ ਬੜਤਿਆ
badtiya.suraj@gmail.com

ਜਾਤੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਹੀ ਵਾਲਮੀਕ ਵਜੋਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਵਾਲਮੀਕੀ ਜਾਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋ ਨਾ ਸਕਿਆ।

ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਵਾਲਮੀਕ ਇਕ ਵੱਡੇ ਤੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਰਚਨਾਕਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿਚ ਰਾਮਾਇਣ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਲਿਖਿਆ, ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੀ ਇਕ ਅਧਿਆਤਮਕ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਧੁਰਾ ਵੀ। ਵਾਲਮੀਕ ਲਿਖਤ ਰਾਮਾਇਣ ਵਿਚ ਕਰੀਬ 24 ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਲੋਕ ਹਨ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਲ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਪੰਜਵੀਂ ਸਦੀ ਦਰਮਿਆਨ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਚਨਾ ਨਾਇਕ ਰਾਮ ਦੀ ਨਾਇਕਤਾ ਤੇ ਜੀਵਨ ਚਰਿਤਰ ਨੂੰ ਅਦਭੁਤ ਅਧਿਆਤਮਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਰਾਣਕ ਚਰਿਤਰ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਭਗਵਾਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੂਪ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਲਮੀਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਦਭੁਤ ਅਧਿਆਤਮਕ ਕਿੱਸਾਕਾਰ (ਕਿੱਸਾ ਗੋ) ਹਨ, ਜੋ ਗਲਪ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਗੋਤਾ ਲਾ ਕੇ ਧਰਮ ਦਾ ਸਿਰਮੌਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

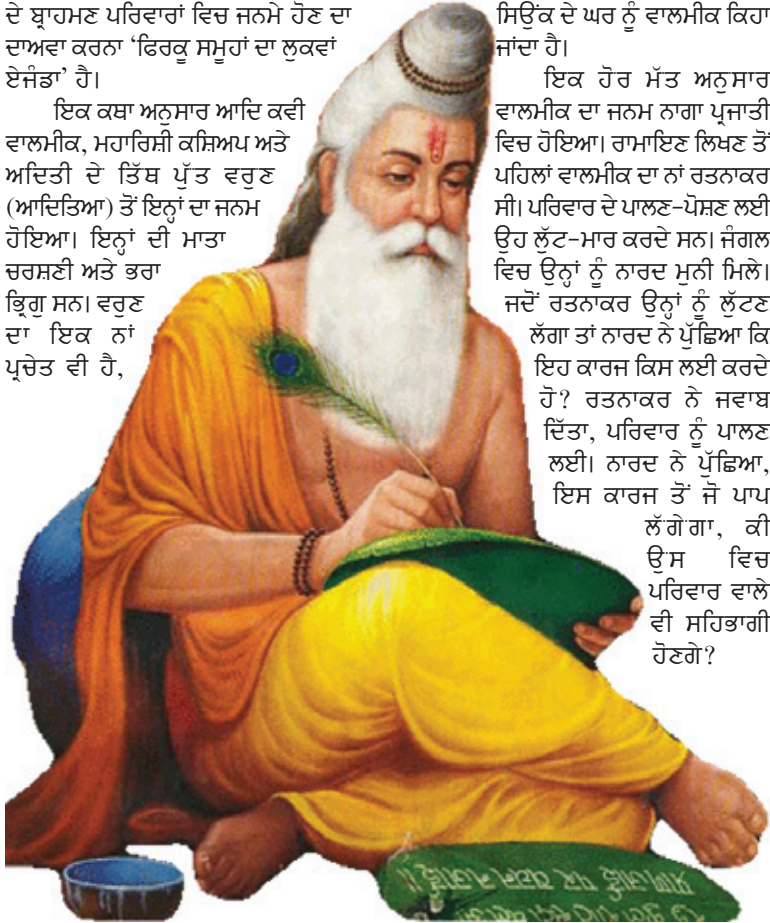
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਗ੍ਰੰਥ ਵਾਲਮੀਕ ਰਾਮਾਇਣ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਬਣਾ ਕੇ ਲਿਖੇ ਗਏ, ਪਰ ਵਾਲਮੀਕ ਰਾਮਾਇਣ ਵਰਗੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗ੍ਰੰਥ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਹਿੰਦੋਸਤਾਨ ਵਿਚ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਾਲਮੀਕ ਰਾਮਾਇਣ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇੰਜ ਵਾਲਮੀਕ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਅਮਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਵਾਲਮੀਕ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਮਾਇਣ ਦੀ ਕਥਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਫੀ ਮਤਭੇਦ ਅਤੇ ਅਸਹਿਮਤੀਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਜੋ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਅਨੇਕਾਂ ਸੱਚੇ-ਝੂਠੇ ਕਿੱਸੇ-ਕਹਾਣੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੇਖਣੀ ਬਾਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਬਾਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਲ-ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਗਵਾਨ-ਮਹਾਂ ਕਵੀ ਬਣਨ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਹਨ।

ਰਾਮਾਇਣ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਦੇ ਆਦਰਸ਼, ਚਰਿਤਰਵਾਨ ਪਰੰਪਰਿਕ ਸਮਝ ਵਾਲੇ ਚਮਤਕਾਰੀ ਨਾਇਕ ਦਾ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਦੱਖਣੀ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿਚ ਰੱਬੀ ਰੂਪ 'ਚ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਜਾਣਾ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਰਗ ਨੇ ਵਾਲਮੀਕ ਰਚਿਤ ਨਾਇਕ ਰਾਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਧਾਰਮਕ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾਲ ਜੋੜ ਲਿਆ। ਰਾਮ ਦੇ ਨਾਂ ਉਤੇ ਮੰਦਿਰ ਬਣਾਏ ਅਤੇ ਥਾਂ-ਥਾਂ ਵਾਲਮੀਕ ਰਾਮਾਇਣ ਨੂੰ ਧਾਰਮਕ ਮੁਕਤੀ-ਕਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੁਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇੰਜ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਲਮੀਕ ਨੇ ਭਗਵਾਨ ਰਾਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਾਮ ਨੇ ਵਾਲਮੀਕ ਨੂੰ ਅਮਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਮੀਕ ਦੀ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਇੰਨਾ ਗਹਿਰਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਾਲਮੀਕ ਨੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕਰਾਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ 'ਵਾਲਮੀਕ ਕੋਣ ਹੈ' ਉਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਉਣੀ ਪਈ। ਕਰਨਾਟਕ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਕਾਇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਵਾੜ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨਰਾਇਣਾਚਾਰੀਆ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੀ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਖਿਲਾਫ ਵਾਲਮੀਕ ਜਾਂ ਬੋਝਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅੰਦੋਲਨ ਕੀਤਾ।

ਕੰਨੜ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਦਲਿਤ ਲੇਖਕ ਇੰਦੂਧਾਰਾ ਹੋਨਾਪੁਰਾ ਆਦਿ ਕਵੀ ਵਾਲਮੀਕ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਹੋਰ ਕੰਨੜ ਚਿੰਤਕ ਬਾਸਵਾਨਾ ਮੁਤਾਬਕ ਸਾਰੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖਾਂ ਦੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚ ਜਨਮੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ 'ਫਿਰਕੂ ਸਮੂਹਾਂ ਦਾ ਲੁਕਵਾਂ ਏਜੰਡਾ' ਹੈ।

ਇਕ ਕਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦਿ ਕਵੀ ਵਾਲਮੀਕ, ਮਹਾਰਿਸ਼ੀ ਕਸ਼ਿਅਪ ਅਤੇ ਅਦਿਤੀ ਦੇ ਤਿੱਥ ਪੁੱਤ ਵਰੁਣ (ਆਦਿਤਿਆ) ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਤਾ ਚਰਸ਼ਣੀ ਅਤੇ ਭਰਾ ਭ੍ਰਿਗੂ ਸਨ। ਵਰੁਣ ਦਾ ਇਕ ਨਾਂ ਪ੍ਰਚੇਤ ਵੀ ਹੈ,

ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਚੇਤਮ ਨਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਵਾਲਮੀਕ ਦੇ ਨਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪ ਕਿੱਸੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਲਮੀਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਸਾਧਨਾ ਵਿਚ ਲੀਨ ਹੋ

ਕੇ ਧਿਆਨ ਮਗਨ ਹੋਏ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਿਉਂਕ ਨੇ ਆਪਣਾ ਘਰ ਬਣਾ ਕੇ ਚਕ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਧਨਾ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਉਠੇ ਤਾਂ ਵਾਲਮੀਕ ਕਰੇ ਗਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਉਂਕ ਦੇ ਘਰ ਨੂੰ ਵਾਲਮੀਕ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਵਾਲਮੀਕ ਦਾ ਜਨਮ ਨਾਗ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਰਾਮਾਇਣ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲਮੀਕ ਦਾ ਨਾਂ ਰਤਨਾਕਰ ਸੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਲਈ ਉਹ ਲੁੱਟ-ਮਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਮਿਲੇ। ਜਦੋਂ ਰਤਨਾਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਨਾਰਦ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਜ ਕਿਸ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਰਤਨਾਕਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਲਈ। ਨਾਰਦ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਇਸ ਕਾਰਜ ਤੋਂ ਜੋ ਪਾਪ ਲੱਗੇਗਾ, ਕੀ ਉਸ ਵਿਚ ਪਰਿਵਾਰ ਵਾਲੇ ਵੀ ਸਹਿਭਾਗੀ ਹੋਣਗੇ?

ਰਤਨਾਕਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਪੁੱਛੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਾਪ ਦੇ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਸਹਿਭਾਗੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਨਾਂਹ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਰਤਨਾਕਰ ਨੇ ਲੁੱਟਮਾਰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ। ਫਿਰ ਨਾਰਦ ਮੁਨੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ-ਰਾਮ ਜਪਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼

ਦਿੱਤਾ। ਇਥੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਾਮ ਨਾਮ ਦਾ ਗਿਆਨ ਮਿਲਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕ ਨੇ ਰਾਮਾਇਣ ਵਿਚ ਇਸ ਦੇ ਠੀਕ ਉਲਟ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, "ਹੇ ਰਾਮ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਚੇਤਾ ਮੁਨੀ ਦਾ ਦਸਵਾਂ ਪੁੱਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਦੇ ਵੀ ਪਾਪ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।" ਇਸ ਸ਼ਲੋਕ ਤੋਂ ਵਾਲਮੀਕ ਦੇ ਡਾਕੂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਝੂਠ ਸਿੱਧ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਕ ਹੋਰ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰੁਣ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਪੁੱਤ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਲਮੀਕ ਵਰੁਣ ਅਰਥਾਤ ਪ੍ਰਚੇਤਾ ਦੇ 10ਵੇਂ ਪੁੱਤ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਪ੍ਰਚਲਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਦੋ ਨਾਂ-ਅਗਨਿਸ਼ਰਮਾ ਅਤੇ ਰਤਨਾਕਰ ਸਨ। ਵਾਲਮੀਕ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮਾ ਦੇ ਪੁੱਤ ਦਾ ਪੁੱਤ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਰਤਨਾਕਰ ਦੇ ਵਾਲਮੀਕ ਬਣਨ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਲੇਖਕ ਬਣਨ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕਿੱਸੇ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਜ ਸੱਚ ਦਾ ਸਰੂਪ ਲੈ ਕੇ ਸਥਾਪਤ ਹੋ ਚੁਕੇ ਹਨ। ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਰਿਸ਼ੀ ਵਾਲਮੀਕ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਘਟਨਾ ਘਟੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਮਨ ਨੂੰ ਝੰਜੋੜ ਦਿੱਤਾ। ਇਕ ਸਵੇਰੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਉਹ ਤਮਸਾ ਨਦੀ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਚੇਲਾ ਭਰਵਦਾਜ ਵੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਰਹੇ ਕਰੋਚ (ਸਾਰਸ) ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਜੋੜਾ ਵੇਖਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਆਇਆ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਜੋੜੇ ਵਿਚੋਂ ਨਰ ਨੂੰ ਤੀਰ ਨਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਾਦਾ ਪੰਛੀ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਭ੍ਰਮੀ ਉਤੇ ਪਏ ਆਪਣੇ ਨਰ ਦੇ ਚੁਢੇਰੇ ਘੁੰਮ-ਘੁੰਮ ਵਿਰਲਾਪ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ।

ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੇਖ ਕੇ ਵਾਲਮੀਕ ਨੇ ਸ਼ਲੋਕ ਉਚਾਰਿਆ, "ਓਏ, ਸ਼ਿਕਾਰੀ, ਤੂੰ ਪ੍ਰੇਮ ਕਰ ਰਹੇ ਜੋੜੇ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮੁਕਾਇਆ, ਜਾਗ ਤੈਨੂੰ ਕਦੇ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।" ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸ਼ਲੋਕ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਰਾਮਾਇਣ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਕੀਤੀ ਰਚਨਾ ਨਿਕਲੀ। ਇਸ ਸ਼ਲੋਕ ਕਾਰਨ ਵਾਲਮੀਕ ਨੂੰ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਆਦਿ ਕਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

###

ਵਾਘਾ ਪਰੇਡ: ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਜਰੂਰੀ

ਵਾਘਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਸਿਰਫ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਗੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ, ਖਾਸ ਕਰ ਸਿਫਤੀ ਦੇ ਘਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਘੁੰਮਣ ਆਇਆ ਹਰ ਸੈਲਾਨੀ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਨ ਦੀ ਖਾਹਿਸ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਿਚ ਵਾਘਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਵਾਘਾ ਪਰੇਡ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰ ਭਰਦੇ ਹਨ।

ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਤਕੋਹਾ
ਵਾਰਸਾ, ਪੋਲੈਂਡ।
ਫੋਨ: 0048516732105

ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਵਾਰਸਾ ਦੇ ਕੁਝ ਪੌਲਿਸ਼ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਮੇਰੇ ਮਹਿਮਾਨ ਬਣੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਐਗਨੀਸ਼ਕਾ ਨਾਂ ਦੀ ਇਕ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਘੁੰਮ ਕੇ ਆਈ ਸੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਵਾਘਾ ਪਰੇਡ ਵੇਖ ਚੁਕੀ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਬੋਲੀਆਂ 'ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸੋ, ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਬਾਰੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਚਰਚਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅਗਾਉਂ ਸਮਾਂ ਲੈ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ, ਜਦ ਵੀ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੀ ਗੱਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਚਰਚਾ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਬੋਲੀ ਦੋ ਲਿਪੀਆਂ-

ਗੁਰਮੁਖੀ ਤੇ ਸ਼ਾਹਮੁਖੀ 'ਚ ਲਿਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ, ਯੂਰਪ, ਅਮਰੀਕਾ, ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆ ਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਆਦਿ ਮੁਲਕਾਂ 'ਚ ਵਸਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ ਤੁਰਦੀ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੱਤਾਂ ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰਕ ਸਾਂਝ-ਪਿਆਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਪਰ ਇਥੇ ਆ ਕੇ ਐਗਨੀਸ਼ਕਾ ਦੇ ਇਕ ਸਵਾਲ ਨੇ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਮੋੜ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਾਂਝ ਏਨੀ ਪੀੜੀ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਭਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਵਾਘਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਗੁੱਸੇ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਵਾਲੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਫੌਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਦੇ ਸਿਰ ਤੋਂ ਉਚੇ ਬੂਟ ਕਰਕੇ ਸਖਤ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਲੂਟ ਕਰਨੇ, ਗੇਟ ਖੋਲ੍ਹਣ ਦਾ ਢੰਗ ਐਸਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨਾਲੋਂ ਤੋੜਨਾ ਕਹਿਣਾ ਵਧੇਰੇ ਸਟੀਕ ਰਹੇਗਾ, ਫੌਜੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਖਤ ਮੁੱਠੀਆਂ ਕੱਸ ਕੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਨੂੰ ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰ ਕੇ ਵਿਖਾਉਣੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਦਰਮਿਆਨ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਿਆਂ ਦੀ ਜਨਤਾ ਵੱਲੋਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਂਵਾਂ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਨਾਹਰੇਬਾਜ਼ੀ ਆਦਿ।

ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਤਲਖ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਪੱਖ ਸੀ। ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ਆਪਸੀ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਾਂਝ ਦਾ ਜੋ ਨਕਸ਼ਾ ਮੈਂ ਬਿਆਨ ਕਰ ਚਿਹਾ ਸਾਂ, ਉਹ ਉਸ ਪਰੇਡ ਨਾਲ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਖਾ ਰਿਹਾ। ਸੱਚਮੁਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਚਰਚਾ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਅਤੇ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਇਕ ਦੂਸਰੇ ਬਾਰੇ ਰਵੱਈਏ ਵਿਚ ਢੇਰ ਅੰਤਰ ਹੈ। ਵਾਘਾ ਪਰੇਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਰਾਜ ਪੱਧਰੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਤਾਂ ਜੱਗ ਜਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਆਪਸੀ

ਰਿਸ਼ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਸੁਖਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਸੋ, ਇਸ ਪਰੇਡ ਦੀ ਸਾਰੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਵਿਚ ਰੱਖ ਕੇ ਨਿਭਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਤਣਾਅ ਭਰੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪਰੇਡ ਕਰ ਰਹੇ ਫੌਜੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਦੁਸ਼ਮਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਆਪਸੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਜੂਦ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੁਸਕਰਾ ਕੇ

ਸਹਿਕਰਮੀਆਂ ਵਾਲੀ ਆਪਸੀ ਦੁਆ ਸਲਾਮ ਨਾਲ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਪਰੇਡ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਫੌਜੀ ਨਹੀਂ, ਅਦਾਕਾਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਝੰਡਾ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਰਸਮ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸੀਂ ਬੈਠੀ ਜਨਤਾ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦਰਸ਼ਕ ਬੈਠੇ ਹੋਣਗੇ, ਉਥੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਤੇ ਲਹਿੰਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਨਿੱਘ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕੌਣ ਕਰੇਗਾ? ਸੋ, ਗੇਟ

ਟੁੱਟਦੇ ਹਨ, ਨਾਅਰੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਗੁੱਸੇ ਭਰੇ ਹਾਵ ਭਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਲੂਟ ਵੱਜਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਪਰੇਡ ਨੂੰ ਮਾਣ ਰਹੇ ਦਰਸ਼ਕ 'ਦੇਸ਼ ਭਗਤੀ' ਦੇ ਜਜ਼ਬੇ ਨਾਲ ਸਰਾਬੋਰ ਹੁੰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, 2010 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਰਸਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਦੁਵੱਲੀ ਹੱਥ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮਿਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਆਖਰ ਇਸ ਨਾਲ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਤਾਂ ਝਲਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਫੌਜੀ ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਰਾਜ ਪਥ 'ਤੇ ਫੌਜ ਵਲੋਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਤਣਾਅ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿਲ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਮਾਣਦੇ ਹਨ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕਈ ਹੋਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸ ਢੰਗ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸ਼ਾਂਤ ਮਾਹੌਲ ਨਾਲ ਨਿਭਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਰਹੀ ਕਿ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਇਸ ਚਰਚਾ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਹਿੰਦ-ਪਾਕਿ ਦੋਸਤੀ ਮੰਚ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਦੋਸਤਾਨਾ ਢੰਗ ਦੀਆਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾਲ ਦੁਵੱਲੀ ਵੱਸਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਤੱਥਾਂ ਸਮੇਤ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਨਿਰੰਤਰ ਤਬਦੀਲੀ ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਹੈ ਅਤੇ ਬੀਮਾਰ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦੇਣਾ ਸਮੇਂ ਦੀ ਸਾਰਥਕ ਮੰਗ ਹੈ। ਅੱਜ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿਚਾਲੇ ਵਾਘਾ ਬਾਰਡਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਲਾਘਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦੇਣ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣ ਚੁਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਾਂ ਨੇ ਇਕ ਸੁਖਾਵੇਂ ਮੋੜ ਕੱਟਿਆ ਹੈ। ਜਿਸ ਦਿਨ ਵੀ ਇਹ ਲਾਘਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ, ਇਥੋਂ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿਆਰ, ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਵਾਲੇ ਤੱਤ ਹੀ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਹੋਣਗੇ। ਸਦਭਾਵਨਾ ਦੀ ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਵਾਘਾ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ ਇਸ ਰਸਮ 'ਤੇ ਵੀ ਤਾਰੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਰਸਮ ਸੁਖਾਵੇਂ, ਸਤਿਕਾਰ ਭਰੇ ਜ਼ਾਬਤੋ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਦੇਸ਼ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਹਾਂ ਪੰਜਾਬਾਂ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਤੇ ਸਦਭਾਵਨਾ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਤਾਂ ਮਿਲੇਗੀ ਹੀ, ਨਾਲ ਦੀ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਦੋਹਾਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਸੁਧਰ ਰਹੇ ਸਬੰਧਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਪਏਗਾ।

ਰੋਹਬਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲਾ ਅਦਾਕਾਰ ਸੀ ਓਮ ਪੁਰੀ

ਆਪਣੀ ਖਰਵੀਂ, ਰੋਹਬਦਾਰ ਭਾਰੀ ਆਵਾਜ਼, ਚੇਚਕ ਦੇ ਦਾਗਾਂ ਵਾਲੇ ਖੁਰਦਰੇ ਚਿਹਰੇ, ਖਤਰਨਾਕ ਮੋਟੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਫਿਲਮੀ ਤੇ ਟੀ. ਵੀ. ਅਦਾਕਾਰ ਓਮ ਪੁਰੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਗਿਆਨੀ ਜੈਲ ਸਿੰਘ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, “ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਵਾਲ ਡਾਈ (ਕਾਲੇ) ਕਰ ਦੇਣਾ”, ਨੂੰ 66 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਗਿਆ ਕਰੀਬ ਦੋ ਸਾਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ।

ਓਮ ਪੁਰੀ ਦਾ ਜਨਮ 18 ਅਕਤੂਬਰ 1950 ਨੂੰ ਅੰਬਾਲਾ (ਹਰਿਆਣਾ) ਦੇ ਇੱਕ ਪੰਜਾਬੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਲਗਾਤਾਰ 16 ਸਾਲ ਓਮ ਪੁਰੀ ਉਰਦੂ ਗੁੱਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਸਨੌਰ (ਪਟਿਆਲਾ) ਵਿੱਚ ਹੀ ਗੁਜ਼ਾਰੇ। ਨੰਦਿਤਾ ਪੁਰੀ ਨਾਲ 1993 ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਪਿੱਛੋਂ 2013 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਲਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਜੋੜੇ ਦਾ ਬੇਟਾ ਈਸ਼ਾਨ ਪੁਰੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸੀਮਾ ਕਪੂਰ (ਝਾਲਾਵਾੜ ਨਿਵਾਸੀ) ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਥੇ ਓਮ ਪੁਰੀ ਨੇ ‘ਕਿਲੇ ਕਾ ਰਹੱਸਯ’, ‘ਮੇਰਾ ਗਾਂਵ, ਮੇਰਾ ਦੇਸ਼’ ਟੀ. ਵੀ. ਸੀਰੀਅਲ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਹਾਟ ਟੂ ਵੀਕਲੀ ਬਾਜ਼ਾਰ’, ‘ਮਿਸਟਰ ਕਬਾੜੀ’ ਦੇ ਕਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਕਰਾ ਕੇ ਕੁਝ ਜਮੀਨ ਵੀ ਖਰੀਦੀ ਸੀ।

ਓਮ ਪੁਰੀ ਨੇ ਧਨ ਕਮਾਇਆ, ਪਰ ਬੇਗਿਸਾਬ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਣੇ, ਪੁਲਿਸ ਕੇਸ, ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝਾਇਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਡਟਿਆ ਰਿਹਾ, ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਝੱਲੀ। ਬਤੌਰ ਕਲਾਕਾਰ 4 ਦਹਾਕੇ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗੂੰ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਸਿੱਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਖੁਦ ਨੂੰ ਤਰਾਸ਼ਦਾ, ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਪੱਝੀਆਂ ਚੜ੍ਹਦਾ-ਉਤਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਬਿਤਕਿਆ ਨਹੀਂ।

ਓਮ ਪੁਰੀ ਨੇ 200 ਤੋਂ ਵੱਧ ਹਿੰਦੀ ਤੇ 20 ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਐਨੀਮੇਟਿਡ ਫਿਲਮ ‘ਜੰਗਲ ਬੁੱਕ’ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਵੀ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸ ਦੀ ਆਖਰੀ ਫਿਲਮ ‘ਘਾਇਲ ਵੰਨਸ ਅਗੇਨ’ ਸੰਨੀ ਦਿਓਲ ਦੀ ਸੁਪਰਹਿੱਟ ‘ਘਾਇਲ’ ਦਾ ਸੀਕਵੈਂਸ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ‘ਘਾਸੀ ਰਾਮ ਕੋਤਵਾਲ’ ਵਿੱਚਲੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਦਾ 1976 ‘ਚ ਮਿਹਨਤਾਨਾ ਸਿਰਫ ‘ਮੁੰਗਫਲੀ ਦਾ ਪੈਕਟ’ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਆਕ੍ਰੋਸ਼’, ‘ਅਰਧ ਸੱਤਯਾ’, ‘ਜਾਨੇ ਭੀ ਦੇ ਯਾਰੇ’, ‘ਘਾਇਲ’, ‘ਅਵਾਰਾ, ਪਾਗਲ, ਦੀਵਾਨਾ’, ‘ਚੁਪਕੇ ਚੁਪਕੇ’ ‘ਸਦਗਤੀ’, ‘ਮਿਰਚ-ਮਸਾਲਾ’, ‘ਧਾਰਾਵੀ’, ‘ਹੇਰਾ-ਫੇਰੀ’, ‘ਸਿੰਘ ਇਜ਼ ਕਿੰਗ’, ‘ਮੇਰੇ ਬਾਪ ਪਹਿਲੇ ਆਪ’ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਬਾਗੀ’ ਤੇ ‘ਲੱਗ ਦਾ ਲਿਸ਼ਕਾਰਾ’ ਵਰਣਨਯੋਗ ਹਨ।

ਓਮ ਪੁਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਨਾਵਲਕਾਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਦੇ ਜੈਤੋ ਮੰਡੀ (ਬਠਿੰਡਾ) ਵਿੱਚਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਰਹਿ ਕੇ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਲਿਖਦਾ ਤੇ ਠੇਠ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿੱਖਦਾ ਰਿਹਾ।

—ਜੁਗਰਾਜ ਗਿੱਲ, ਯੌਰਕ, ਫੋਨ: 704-257-6693

ਫਿਲਮ ‘ਲੁੱਕਣ ਮੀਚੀ’ ਜ਼ਰੀਏ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣੇਗਾ ਐਮ. ਹੁੰਦਲ

ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਸ਼ੌਕ ਜ਼ਰੂਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਲਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ‘ਚ ਪੈਂਦੇ ਪਿੰਡ ਸਫੀਪੁਰ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਐਮ. ਹੁੰਦਲ ਨੂੰ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣਨ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ, ਇਹ ਸੁਪਨਾ ਉਸ ਨੇ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਦਿਲ-ਦਿਮਾਗ ‘ਚ ਵਸਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਲ 2008 ‘ਚ ਲਖਵਿੰਦਰ ਵਡਾਲੀ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਮਾਂ’ ਫਿਲਮਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਖੂਬੀ ਨਿਭਾਉਣ ਦਾ ਗੀਤ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੇ ਖੂਬ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਐਮ. ਹੁੰਦਲ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਤੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਰੀ ਮਾਨ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਰੂਹਅਫਜ਼ਾ’, ਸੁਖਸਿੰਦਰ ਸ਼ਿੰਦਾ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਸਿੰਘ: ਦਾ ਵਾਰੀਅਰਜ਼’, ਲਖਵਿੰਦਰ ਵਡਾਲੀ ਦੇ ਗੀਤ ‘ਮਸਤ’ ਤੇ ‘ਆਕੜਾਂ ਦਿਖਾਇਆ ਨਾ ਕਰੋ’, ਕਲੋਰ ਕੰਠ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਸਵੈਟਰ’, ਪ੍ਰੀਤ ਹਰਪਾਲ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਨਸ਼ੇ’, ਰਣਜੀਤ ਰਾਣਾ ਦਾ ਗੀਤ ‘ਰੌਲਾ’ ਆਦਿ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਰੀਬ 60 ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੈ।

‘ਬੈਚੁਲਰ ਹਾਊਸ’ ਵੀ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਨਾਟਕ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਉਸ ਨੇ ਸਾਲ 2010 ‘ਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮ ‘ਗੋਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦਫਾ ਕਰੋ’ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਐਮ. ਹੁੰਦਲ ਦਾ ਅਸਲ ਸੁਪਨਾ ਫਿਲਮ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਬਣਨ ਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਜਲਦ ਪੂਰਾ ਵੀ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋ ਫਿਲਮਾਂ ‘ਲੁੱਕਣ ਮੀਚੀ’ ਤੇ ‘ਪਾਨ ਦੀ ਬੇਗੀ’ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ

ਮੰਜਿਲ ਦੀ ਅਗਲੀ ਪੌੜੀ ਵੱਲ ਵਧਦਿਆਂ ਉਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਟ ਫਿਲਮ ‘ਰੌਗ ਵੇਅ’ ਵੀ ਬਣਾਈ। ਜਸਵਿੰਦਰ ਭੱਲਾ, ਉਪਾਸਨਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਰਾਣਾ ਰਣਬੀਰ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਟਕ

ਅਦਾਕਾਰੀ ਤੋਂ ਗਾਇਕੀ ਵੱਲ ਆਈ

ਦਿਲਕਸ਼ ਅਦਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਨ ਮੋਹ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਹੁਸਨ ਤੇ ਕਲਾ ਦੀ ਮੂਰਤ ਪੂਨਮ ਸੂਦ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਖੇਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਨਾਮਵਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਜਿੱਥੇ ਅਨੇਕਾਂ ਨਾਮੀ ਗਾਇਕਾਂ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ‘ਚ ਮਾਡਲਿੰਗ ਕੀਤੀ, ਉਥੇ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਨ ਲੀਡ ਕੰਮ ਕੀਤਾ।

ਪੂਨਮ ਇਨ੍ਹੀਂ ਦਿਨੀਂ ਗਾਇਕੀ ਵੱਲ ਵੀ ਆਈ ਹੈ। ਉਸ ਦਾ ਇੱਕ ਗੀਤ ‘ਬਲੈਕ ਸ਼ੇਡੋ’ ਬੀਤੇ ਦਿਨੀਂ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦਾ ਨਵਾਂ ਗੀਤ ‘ਗੱਭਰੂ’ ਨੌਜਵਾਨੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਸੁਚੇਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਗਾਇਕੀ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਵੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਕਿ ਚੰਗੀ ਸੋਚ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਨੂੰ ਫਲ ਜਰੂਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

ਲਘੂ ਫਿਲਮ ‘ਵੰਡ’ ਵਿੱਚਲੇ ਕਿਰਦਾਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਪੂਨਮ ਵੱਲ ਭਾਵੇਂ ਅਨੇਕਾਂ ਉਂਗਲਾਂ ਉੱਠੀਆਂ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਹਨ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਆਰਟ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਇਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਅਨੇਕਾਂ ਕੁੜੀਆਂ ਨੇ ਚੰਗੇ-ਮਾੜੇ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਿਆ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਫੋਨ ‘ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਦੱਸਿਆ।

ਪੂਨਮ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ‘ਵੰਡ’ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਾ ਵਧ ਸਕੀ, ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋ ਕੇ ਲੰਘਣ ਵਾਲੇ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੂਨਮ ਜਿੰਨੀ ਚੰਗੀ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹੈ, ਉਨੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇਨਸਾਨ ਵੀ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਨਿੱਜ ਤੋਂ ਉਪਰ

ਪੂਨਮ ਸੂਦ

ਉਠਦਿਆਂ ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੁਝੇ ਲੋਕਾਂ, ਕੈਂਸਰ ਪੀੜਤ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਅੱਗੇ ਆਈ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਹੁਣ ਗਾਇਕੀ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦਾ ਅੱਧ ਉਹ ਸਮਾਜ ਸੇਵਾ ਲਈ ਕੱਢ ਰਹੀ ਹੈ।

ਪੂਨਮ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਨੇੜਲੇ ਕਸਬਾ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਹੈ। ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੇ ਸਿੱਧਵਾਂ ਬੇਟ ਤੋਂ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਫਿਲਮੀ ਕੈਰੀਅਰ ਦਾ ਆਗਾਜ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਤੋਂ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਮੁੰਬਈ ਨਗਰੀ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਕਲਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓ ਵੇਖਦਿਆਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕੀਤਾ। ਮੁੰਬਈ ‘ਚ ਪੂਨਮ ਨੇ ਕਈ ਹਿੰਦੀ ਸੀਰੀਅਲਾਂ ਅਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ‘ਹਮ ਤੁਮ ਕੋ ਭੁਲਾ ਨਾ ਪਾਏਗੇ’ ਸੀਰੀਅਲ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਅਵਾਰਡ ਵੀ ਮਿਲਿਆ।

ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾ ਮਿਸ ਪੂਨਾ ਦੇ ਗੀਤਾਂ ‘ਤੇ ਅਦਾਕਾਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਦੀ ਸੂਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪੂਨਮ ਨੇ ਕਰਮਜੀਤ ਅਨਮੋਲ ਦੇ ਗੀਤ ‘ਯਾਰਾਂ ਵੇ’, ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਦੇ ‘ਸਪੀਕਰ’ ਅਤੇ ਫਿਰੋਜ ਖਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ‘ਹਵਾਵਾਂ’ ਸਮੇਤ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਲਾਜਵਾਬ ਅਦਾਕਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ।

ਪੰਜਾਬੀ ਫਿਲਮਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ‘ਮੇਰੇ ਯਾਰ ਕਮੀਨੇ’, ‘ਯਾਰ ਅਣਮੁੱਲੇ-2’, ‘ਲਕੀਰਾਂ’, ‘ਹਮ ਹੈਂ ਤੀਨ ਖਜ਼ਾਦੀਨ’ ਅਤੇ ਲਘੂ ਫਿਲਮ ‘ਵੰਡ’ ਵਿੱਚ ਪੂਨਮ ਸੂਦ ਨੇ ਅਹਿਮ ਕਿਰਦਾਰ ਨਿਭਾਏ ਹਨ। ਉਹ ਰੌਸ਼ਨ ਪ੍ਰਿੰਸ ਦੀ ਫਿਲਮ ‘ਮੁੰਡਾ ਫਰੀਦਕੋਟੀਆ’ ਅਤੇ ਹਰਜੀਤ ਰਿੱਕੀ ਦੀ ਧਾਰਮਕ ਫਿਲਮ ‘ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ’ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ‘ਚ ਨਜ਼ਰ ਆਵੇਗੀ। ਉਸ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਧਿਆਨ ਹੁਣ ਗਾਇਕੀ ਵੱਲ ਹੈ। ਚੰਗੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਚੰਗਾ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਨਾ ਉਸ ਦੀ ਰੂਹ ਦੀ ਖੁਰਾਕ ਹਨ।

—ਸੁਰਜੀਤ ਜੱਸਲ
ਫੋਨ: 91-98146-07737

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਦਿਖੇਗੀ ਮਿੱਟੀ: ਵਿਰਾਸਤ ਬੱਬਰਾਂ ਦੀ

ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ‘ਚ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ‘ਤੇ ਫਿਲਮਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁਕਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਲਗਾਤਾਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ‘ਤੇ ਬਣੀਆਂ ਬੇਤੁਕੀ

ਕਾਮੇਡੀ ਵਾਲੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਦੇਖ ਦੇਖ ਔਕ ਗਏ ਹਨ। ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਚਾਹਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਇਸੇ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਐਚ. ਐਮ. ਕ੍ਰੀਏਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਤਰਾ ਫੂਡ ਤੇ ਫੀਡ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਟਿਡ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਵਾਲੀ ਫਿਲਮ ‘ਮਿੱਟੀ: ਵਿਰਾਸਤ ਬੱਬਰਾਂ ਦੀ’ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।

ਇਸੇ ਸਾਲ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੀ ਦਿਓ ਕੱਦ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀ

ਲਹਿਰ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ, ਉਥੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰੇਗੀ ਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ।

ਫਿਲਮ ‘ਮਿੱਟੀ’ ਜ਼ਰੀਏ ਚਰਚਾ ‘ਚ ਆਏ ਲੇਖਕ ਤੇ ਅਦਾਕਾਰ ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੰਡੋਲਾ ਅਤੇ ਕੁਲਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜਗਜੀਤ ਸੰਘੂ, ਪਾਲੀ ਸੰਘੂ, ਧੀਰਜ ਕੁਮਾਰ, ਨਿਸ਼ਾਨ ਭੁੱਲਰ, ਸਵਿੰਦਰ ਮਾਹਲ, ਪ੍ਰਿੰਸ ਕੰਵਲਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਨੀਤਾ ਸ਼ਬਦੀਸ਼, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਭੰਗੂ, ਜਪਜੀ ਖਹਿਰਾ ਤੇ ਅਕਾਂਸ਼ਤਾ ਸਰੀਨ ਨੇ ਇਸ ਫਿਲਮ ‘ਚ

ਵਿੱਕਲ ਰਾਏ ਨੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਰਾਹੀਂ ਹੇਮਾ ਮਾਲਿਨੀ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਬਤੌਰ ਨਿਰਮਾਤਾ ਪੰਜਾਬੀ ਸਿਨੇਮਾ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਲਖਵਿੰਦਰ ਕੰਡੋਲਾ ਦੀ ਲਿਖੀ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਸੰਜੋ ਬਾਲੀ ਨੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਾਈਨ ਨਿਰਮਾਤਾ ਚੰਨਪ੍ਰੀਤ ਧਨੋਆ ਅਤੇ ਨਿਤਿਨ ਗੁਪਤਾ ਦੀ ਦੇਖ-ਰੇਖ ਹੇਠ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੋਕੇਸ਼ਨਾਂ ‘ਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰ ਲਈ ਗਈ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਲਹਿਰ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਦਰਸਾਏਗੀ। ਇਹ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਾਲ 1920 ਦੇ ਨੇੜੇ ਚੱਲੀ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ

ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਲਹਿਰ ‘ਤੇ ਚਿਰਚਾ ਕਰਨ ਆਈ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਾਇਕਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ‘ਚ ਬੱਬਰ ਖਾਲਸਾ ਲਹਿਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਈ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਅਜੋਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਅਲਾਮਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਦੇ ‘ਤੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਹਿਰਦੇ ਸ਼ੈਟੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਇਸ ਫਿਲਮ ਦਾ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਫਾਰੂਕ ਖਾਨ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਮਿਸਟਰ ਵਾਓ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

—ਸਾਕਾ ਨੰਗਲ
ਫੋਨ: 91-70094-76970

—ਸਾਕਾ ਨੰਗਲ

ਘਰਾਂ ਦੀ ਵਧੀਆ ਡੀਲ ਤੇ ਘਟ ਤੋਂ ਘਟ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਤੇ
ਲੋਨ ਲੈ ਕੇ ਦੇਣ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ

Golden State Realty

Real Estate and Loans
Under One Roof

ਪਿਛਲੇ 31 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਜਨਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਸਹਿਯੋਗ ਲਈ ਸਮੂਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ

Selling Homes from Gilroy to Sacramento, CA

Call us before visiting new model homes to save big time.

Time to buy new home in Tracy, Manteca, Lathrop and Stockton

Purchase Loan and Refinance

15 & 30 Yr Fixed Rates Are Still Better!!!

5/1, 7/1 ARM are also attractive Refinance Now At Zero Cost

Call Sukhveer (Sukhi) Gill Ph: 510-207-9067 CA BRE Lic.#01180969
NMLS# 352095

DHMS, Loan Broker

1. 7669 Cardigan Ct.,
Dublin, CA 94568
2. 3132 San Andreas Dr,
Union City, CA 94587
3. 2696 Beachwood Street,
Hayward, CA 94545

Recent Sales

4. 2805 Danwood Ct.,
San Jose, CA 95148
5. 816 Gilchrist Dr., #2
San Jose CA 95133

6. 2634 S. White Rd.,
San Jose, CA 95148
7. 7569 Knollwood Place,
Dublin, CA 94568

8. 1991 Liberia Cir.,
San Jose, CA 95116
9. 5011 Anaheim Cir.,
Union City, CA 94587
10. 1190 Raposa Dr.,
San Jose, CA 95121

Lot For Sale

Ready to built lot for sale on Karina Ct., Hayward, CA. Gated community with great view. Asking Price: \$459k

**Call for
Listing
Special 2018**

Fremont Office:
86 Pilgrim Loop
Fremont CA 94539
Tel:510-440-9292

Jaswinder (Jassi) Gill
M.Sc (PAU)
CA BRE# 00966763
Broker/Owner/Notary

Pinnacle Award Winner
2014, 2015, 2016 & 2017
Grand Master Award Winner
2012 & 2013

E-mail: jassi@jassigill.com
or

Visit us @ www.jassigill.com
for hot listings

Follow us on zillow.com
and trulia.com

Cell: 510-304-9292 & 408-666-8279

Market is hot. Do not wait any more to buy home of your dreams. There are multiple offer situations on all under market homes. Act now before it is too late. Master of winners in multiple offer situation is waiting for your call.